

Jorge Hess

Esperanto Biliyor musunuz?

**Uluslararası dil için, tamamlayıcı
alıştırmaları ile birlikte, pratik bir kurs**

**Çeviren
Vasil Kadifeli**

"Liga Argentina de Esperanto" nun izni ile

ESPERANTO BİLİYOR MUSUNUZ?

ULUSLARARASI DİL İÇİN PRATİK BİR KURS

Tercüme eden ve uyarlayan
Vasil Kadifeli

Redakte edenler
Fatma Erođlan, Utku Gürdal

2018

Orijinali:

¿SABE USTED ESPERANTO?

Yazan **Jorge Hess**
Resimler **Carlos Wappers**
Buenos Aires

LIGA ARGENTINA DE ESPERANTO

Reedici3n 2011

Con permiso de traducci3n adaptada a Turquía.
AEL-Argentina E-Ligo'nun izni ile tercüme edilmiřtir.

GİRİŞ

Dünya üzerinde Esperanto eğitimi için birçok kitap yazılmıştır, ancak bunların çok azı başarıya ulaşmış kitaplardır. Türkçede ise Slovak esperantist Stano Marček'in "Doğrudan Metod ile Esperanto" adlı kitabı dışında hemen hemen hiçbir öğretici kitap mevcut değildir. Bu kitap doğrudan öğrettiği için sınıf ortamına çok uygun olsa da, kendi kendine öğrenmek isteyenler için, dilbilgisi açıklamaları olmadığından, bir sorun oluşturmaktadır. Bundan dolayı Arjantin'de "Liga Argentina de Esperanto"dan deneyimli öğretmen **Jorge Hess**'in kaleme aldığı ve uzun yıllar Arjantin'de başarı ile kullanılan bu kitabı tercüme edip Türkiye'de Esperanto dilini öğrenmek isteyenlerin kullanımına sunmak ve bu açığı kapatmak istedim.

Dil eğitimi yöntemleri tartışılabilir, kimisi doğrudan metod yöntemini tercih ederken diğer uçta birileri tamamen dilbilgisine dayalı kitapları tercih edebilir. Jorge Hess bu kitabı yazmak için uzun saatler harcamış ve sonunda bu uç yöntemlerin arasında, içinde alıştırmalar olan, aşamalı dersleri olan, ve uzun yıllar Esperanto eğitimi için kullanıldığında başarısı tescillenmiş bu kitabı ortaya çıkartmıştır.

Kitabın orijinalinde alıştırmalar çekici, açıklamalar oldukça temiz ve anlaşılır, dersler eğlenceli, sözlük ise hemen dersin içinde verilmektedir. Adapte ederken aynı mantığı korumaya, açıklamaları Türkçe dilinin yapısına göre uyarlamaya ve onların anlaşılır olmalarına dikkat ettim. Bundan dolayı ek materyale ihtiyaç olmadan kişi kendi kendine Esperanto'yu rahatlıkla bu ücretsiz kitaptan öğrenebilir.

Bu kitapta ağır dilbilgisi açıklamaları yoktur, daha çok dilin kullanımına dair açıklamalar vardır. Kullanılan dilbilgisi terimleri ise çok basit ve tanımları da derslerin içinde zaten verilmektedir: isim, sıfat, zarf, zamir, fiil, ortaç. Dolayısı ile dilbilgisini sevmeyenler korkmadan bu kitabı çalışabilirler.

Çeviriyi okuyup hataları düzelten ve yardımcı olan Fatma Eroğlan ile Utku Gürdal'a da ayrıca teşekkür ederim.

Bu önsöz orijinal kitaptaki Esperanto öğretmeni ve *Liga Argentina de Esperanto* başkanı *Enrique Balech*'in önsözünden adapte edilmiştir.

Vasil KADİFELİ
2018

ESPERANTO NEDİR?

Esperanto dillerin demokrasisidir

Esperanto bir zamanlar Helenistik dönemde Yunanca, ardından Roma İmparatorluğu döneminde genel olarak Latince, Doğu Roma İmparatorluğu'nda Yunanca, daha sonra Avrupa genelinde gene Latince, Osmanlı İmparatorluğu'nda ise Osmanlıca, ardından dünyada Fransızca ve günümüzde gene dünyada İngilizce gibi uluslararası dillerin yerinde kullanılabilmesi ve kolay öğrenilebilmesi için çok akıllıca tasarlanmış bir dildir. Yarattıcısı 1887'de bu dili dünyaya tanıtan Polonyalı L. L. Zamenhof'tur.

Zamanında Latince uluslararası dil olarak kullanılmış, bilim ve felsefe ile ilgilenen kişiler bu dilde konuşmuş, tartışmış, eserler vermiştir. Aralarında aylarca seyahat mesafesi olan diğer insanlar için ise ortak bir dilin hiçbir önemi olmamış ve dünyada 3.000'e yakın dili ve diyalekti konuşan gruplar bunu hiç dert etmeden yüzyıllarca sorunsuz yaşamışlardır.

Ancak o tarihlerden beri teknolojideki gelişmeler günümüzde bu mesafeleri çok aza indirmiş, Macellan zamanında dünyanın çevresini dolaşmak için gerekli olan üç yıl, bugün uçaklar sayesinde birkaç güne inmiş bulunmaktadır. Radyo ve ardından televizyon bu mesafeyi tamamen sıfırlamıştır. Ancak bugün dünyada hala insanları birbirinden ayıran 3.000 dil ve diyalekt bir engel, bir mesafe oluşturmaya devam etmektedir ve bizler bu mesafeyi bugün çevirmenler ile kapatmaya çalışıyoruz. Bilgisayar teknolojisi ile sürekli gelişmekte olan çeviri yazılımları teknik açıdan bu soruna bir çözüm olacaksa bile bunlar gene de anlam ve kalite açısından bu mesafeleri tam olarak kısaltamayacaklardır.

Tercüme ve tercümanlık insan insana olan kişisel iletişime hiçbir zaman tam olarak bir çözüm getiremeyecektir. Hiçbir ulusal dil (ör. İngilizce) üç sebepten dolayı bu mesafenin kapanmasına yardımcı olamayacaktır:

- (a) ulusal dillerin karmaşıklığı ve düzensizliği onların öğrenilmesine yardımcı olmamaktadır
- (b) bu ulusal dili konuşan ülkeler lehine her zaman tartışılmaz bir ayrıcalık sağlamaktadır
- (c) dil emperyalizmi sonuçta bir kültür, bilim ve ticari emperyalizme dönüşmektedir.

Esperanto dili kanımızca her modern insanın ana diline ilave olarak uluslararası alanda kullanması için sahip olması gereken bir dildir. Tabiatı itibarıyla nötr ve kolay olan bu dille ancak yabancılar ile eşitlikçi ve

demokratik bir iletişim içerisinde olabiliriz. Esperanto uluslararası dil problemine pratik bir çözümdür ve bu konuda işlevi tecrübelerle sabittir. Kültürel iletişimde önemi UNESCO tarafından henüz 10.12.1954 tarihinde kabul edilmiştir. Bugün hemen hemen tüm ülkelerde Esperanto toplulukları vardır ve bunların çatısı Rotterdam'da bulunan UEA (Universala Esperanto Asocio – Uluslararası Esperanto Birliği) organizasyonudur. UEA delegeler ağı ile tüm dünyayı kapsama alanına almaktadır. Esperanto bazı ülkelerde ilk, orta ve yüksek okullarda bile öğretilmektedir.

Esperanto dili bugün insanların bir çok aktivitesinde kullanılmaktadır: özel firmalarda, kültürel organizasyonlarda ve bazı hükümetlerce bile. Bir çok radyo istasyonu Esperanto dilinde yayınlar yapmaktadır. Bugün 50.000'e yakın Esperanto dilinde orijinal ve tercüme kitap Esperanto dilinin edebiyatını oluşturmaktadır ve bu rakam gittikçe büyümeye devam etmektedir.

Esperantistler her sene dünyanın başka bir kentinde yapılan Uluslararası Kongrelerde (UK - Universala Kongreso) bir araya gelirler ve bu kongreler bir yerde Esperanto'nun parlamentosunu temsil etmektedirler. Esperantistleri bir yerde "Babil laneti"nden kendilerini kurtarmış, dil engeli olmayan kişiler olarak nitelendirilebiliriz.

Bu topluluğun parçası olabilmek için yapacağınız tek şey bu sayfaları okumaya devam etmektir.

ESPERANTO NASIL BİR DİLDİR?

**Esperanto, bir sadelik ve mantık şaheseridir.
(París Bilimler Akademisi)**

Esperanto'nun dilbilgisi son derece basittir, 16 kısa kuraldan meydana gelmektedir ve hiçbir istisnası yoktur. Dil tam olarak fonetiktir, yani nasıl okunuyorsa öyle yazılır. Her harf her zaman aynı sesi vermektedir, yani değişik kelimeler arasında telaffuz farklılığı yoktur. Kelime haznesini Latin kökenli dillerden geldiği için, bir Avrupa dili bilenler bu kelimeleri büyük oranda hemen tanıyacaklardır. Ancak sadece Türkçe konuşanlar için bu tabii ki geçerli değildir, gene de Esperanto dilinin sağladığı avantajlarla (muhtelif ekler, birleşik kelimeler vs.) öğrenilecek kelime sayısı diğer dillere göre beşte bir seviyesindedir.

Esperanto'da kelime değil kökler vardır ve bu köklerden muhtelif eklerle diğer kelimeler üretilmektedir. Örnek olarak "bov-" öküz anlamında bir köktür ve "bov-o" ile öküz, "bov-ino" ile inek, "bov-ido" ile dana, "bov-aro" ile inek sürüsü, "bov-ejo" ile ahır, "bov-aĵo" ile inek eti vs. ifade edilir ve bu, buna benzer diğer köklerde de geçerlidir. Esperanto'da kökler şekil değiştirmez. Temel kelimeler için "-o", "-a", ve "-e" ekleri kullanılır (isim, sıfat, zarf). Örnek olarak "frat-o" (kardeş), "frat-a" (kardeşe dair), "frat-e" (kardeşçe). Fiillerin mastar formu için sonlarına "-i" eki konulur.

telefon-o telefon-a telefon-e telefon-i
telefon telefonsal telefonca telefon etmek

parol-o parol-a parol-e parol-i
konuşma konuşmaya dair konuşarak konuşmak

FiİLER

Esperanto'da fiil çekimleri inanılmayacak kadar basittir. Zamir şahsı, fiil eki de aksiyonun zamanı gösterir. **Tek bir basit çekim formu bulunur.** Bir çok dildeki binlerce çekim eki yerine sadece 12 adet fiil eki vardır ve bunlar standarttır, yani tüm fiiller için aynıdır. Düzensiz ya da şekil değiştiren fiiller yoktur.

ESTI	OLMAK	IRI	GİTMEK
mi estas	benim	mi iras	ben gidiyorum
vi estas	sensin	vi iras	sen gidiyorsun
li estas	o (erkek*)dir	li iras	o (erkek) gidiyor
ŝi estas	o (feminen)dir	ŝi iras	o (feminen) gidiyor

ĝi estas	o (nötr)dir	ĝi iras	o (nötr) gidiyor
ni estas	biziz	ni iras	biz gidiyoruz
vi estas	sizsiniz	vi iras	siz gidiyorsunuz
ili estas	onlardir	ili iras	onlar gidiyorlar

* Bundan böyle “erkek formu”nu göstermek için için (E), “feminen formu” demek için (F), “nötr” için (N) kodlarını kullanmaya çalışacağız.

DİLİN KOMPOZİSYONU

Esperanto dili elementlerini (kökler, ön ve arka ekler, kelime türü ekleri vs.) büyük dillerden alır ancak bunlara bir düzen getirerek en fazla verimliliği sağlamaya çalışır.

Büyük dillerde her bir kelime ve türevleri kalın sözlüklerde yer alır, çünkü kelimedeki kelime türevlerinin oluşturulmasında farklılıklar bulunur ama Esperanto dili sözlüğünde çoğu zaman sadece ana kelimeyi bulursunuz, ve buna nasıl ekler koyup yeni kelimeler türeteceğinize siz karar verirsiniz. Gene telefon örneğinden yola çıkarsak: paroli telefon-e, telefon-i, telefon-ist-o, telefon-ist-in-o, telefon-ej-o, vs. Kırk civarında ön ve arka ek olduğunu düşünürseniz Esperanto’nun gücünü anlayabilirsiniz.

telefon-o	telefon
telefon-a parolado	telefon konuşması
paroli telefon-e	telefonda konuşmak
telefon-i	telefon etmek
telefon-ist-o	telefon operatörü (E)
telefon-ist-in-o	telefon operatörü (F)
telefon-ej-o	telefon kulübesi
vs	

Latin dillerinde eksik olan ancak Türkçe ve Uzak Doğu dillerinde var olan eklememeli yapı daha basit de olsa Esperanto dilinde vardır bu da dilin yapısına esneklik katar. Örnek olarak “fervojo”, “fero” (demir) ve “vojo” (yol) kelimelerinden oluşan “fer-voj-o” bize demiryolu kelimesini verir, buna “ist” ekini eklersek “fer-voj-ist-o” demir yolu çalışanı kelimesini verir. Başka daha karmaşık bir örnek “malsanulejo” (hastane). Bu kelimenin oluşumu: “san-o” sağlık → “mal-san-o” hastalık, “mal-san-ul-o” hasta kişi, ve “mal-san-ul-ej-o” hasta kişi yeri yani hastane.

ESPERANTO ÖĞRENİYORUZ

Esperanto öğrenmek için yapılacak fedakarlıklar çok önemsizdir, buna karşın Esperanto'nun getirileri o kadar fazladır ki, kimse bu çalışmayı yapmaktan kaçınmamalıdır.
LEO TOLSTOY

TELAFFUZ

Esperanto alfabesinde 28 harf vardır. Her harfin tek bir sesi vardır:
Aa, Bb, Cc, Ĉĉ, Dd, Ee, Ff, Gg, Ĝĝ, Hh, Ĥĥ, Ii, Jj, Ĵĵ, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr, Ss, Ŝŝ, Tt, Uu, Ŭŭ, Vv, Zz.

Harflerin çoğu Türkçedeki gibi okunur.

Beş tane şapkalı: **Ĉĉ, Ĝĝ, Ĥĥ, Ĵĵ, Ŝŝ**, bir tane ters şapkalı harf vardır: **Ŭŭ**.

Beş tane sesli harf: **Aa, Ee, Ii, Oo, Uu** Türkçedekiler ile tamamen aynıdır.

Sessiz harflerde bazı ufak farklılıklar vardır.

Aşağıdakiler tamamen aynı harftedir:

Bb, Dd, Ff, Gg, Hh, Kk, Ll, Mm, Nn, Pp, Rr, Ss, Tt, Vv, Zz

Aşağıdakilerde ise Türkçeye göre görüntüde bazı basit farklılıklar vardır:

Cc – ts sesini verir (o'ts'u kelimesindeki ses gibi)

Ĉĉ – Çç sesini verir

Ĝĝ – Cc sesini verir

Ĥĥ – kh sesini ya da kalın bir h sesi verir, ancak çok az kullanılmaktadır

Jj – y Esperanto'da "Yy" harfi yoktur bizim "j" harfi "y" sesini verir

Ĵĵ – Jj sesini verir

Ŝŝ – Şş sesini verir

Farklı bir harf:

Ŭŭ – uo yaklaşık olarak bu sesi verir

Yarım sesli bir harftir. Her heceye bir sesli harf düşmesine rağmen bu harf tek başına bir hecede bulunamaz. Her zaman "A" veya "E" harfi sonrasında bulunur ve önceki harf ile tek bir ses oluşturur:

Örnek: "aŭto" (auto veya avto arasında bir sesle okunur ve anlamı otomobildir), Eŭropo (evropo ile europo arasında bir sesle okunur ve anlamı Avrupa'dır). Hecelemeleri "aŭ.to" ve "eŭ.ro.po" dur.

Harflerin okunuşu : **a, bo, tso, ço, do, e, fo, go, co, ho, kho, i, yo, jo, ko, lo, mo, no, o, po, ro, so, ŝo, to, u, uo, vo, zo** şeklindedir.

Esperanto'da "r" harfi biraz daha vurgulu ve titrek olarak telaffuz edilir. Örnek: "Espe-**rr**-anto" gibi.

VURGU

Esperanto'da vurgu her zaman sondan bir önceki hecededir. Gördüğümüz bazı kelimeler için örnekler: "fer.**vo**.jo", "mal.san.ul.**ej**.o", "Eŭ.**ro**.po", "**aŭ**.to".

Esperanto'da aynı harf bir kelimedede çift olarak yan yana bulunmaz, yani Türkçedeki "pulluk" gibi bir kelime bulunmaz, ancak kelime birleşmeleri veya köklerin ön veya arka eklerle birleşiminde bu tip bir durum oluşabilir. Bu durumda her harf ayrı ayrı okunur, aynen Türkçede olduğu gibi. Örnek "mal.lon.ga" (kısa), "o.pi.ni.i" (fikir sahibi olmak).

Şimdi "**La frato estas bona**" cümlesini analiz edelim:

- 1) "**La**" belirleyici artikeli belli bir "frato" (kardeş) hakkında konuştuğumuzu belirtir. Kullanılmamış olsaydı herhangi bir "frato" (kardeş) hakkında konuşuyor olurduk.
- 2) **frato** yani "kardeş" kelimesi dilbilgisi açısından bir isimdir, bunu da sonundaki "-o" ekinden anlıyoruz, istisnasız tüm isimlerin sonunda bu ek bulunur.
- 3) **estas** yardımcı fiildir. Fiil cümledeki aksiyonu belirtir, ve burada da Türkçedeki "-dır" eki gibidir. Sonundaki "-as" eki şimdiki zamanı gösterir.
- 4) **bona** yani "iyi" kelimesi bir sıfattır. Bunu kelime sonundaki "-a" ekinden anlıyoruz, istisnasız tüm sıfatların sonunda bu ek bulunur. Sifat bir ismin (burada "kardeş") kalitesini belirtir.

→

La frato estas bona = (bu) Kardeş iyi-dir

La fratoj estas bonaj = (bu) Kardeş-ler iyi-dir

Çoğul formu oluşturmak için ismin sonuna "j" harfi konulur, bu ismi tarif eden bir sıfat varsa o da çoğul formda olmalıdır. Okunuş: "la fratoy estas bonay".

Cümle örneklerine devam edelim:

La fratino estas bona = (bu) Kız kardeş iyi-dir.

Unutmayın "-in" eki kelimenin feminen formunu oluştur, esas form erkek formudur: "frat-o" → "frat-in-o" yani (E) kardeş → kız kardeş

Ĉu la frato estas bona? = (bu) Kardeş iyi mi-dir?

Esperanto'da cevabı Evet/Hayır olan sorular "Ĉu" kelimesi ile başlar, cümlede başka bir değişiklik olmaz. "Ĉu" kelimesi bizdeki "mi?" kelimesine karşılık gelir.

Kiu estas bona? = Kim iyi-dir?

Evet/Hayır cevabı bekleyen sorular dışındaki tüm sorular “korelativoj” (korelatifler) veya “tabelvortoj” (tablo kelimeleri) denen kelimeler ile başlar, “ĉu” kelimesi kullanılmaz. Dokuz farklı soru kelimesi vardır ve hepsi “k” harfi ile başlar.

Örnek:

La libro estas nova

= Kitap yeni-dir.

-Ĉu la libro estas nova?

= Kitap yeni mi-dir?

-Jes, la libro estas nova.

= Evet, kitap yeni-dir.

-Kio estas nova?

= Ne yeni-dir? (yeni olan nedir?)

-La libro.

= Kitap.

Jes / Ne

= Evet / Hayır.

Ĉu Esperanto estas facila?

= Esperanto kolay mı-dır?

Jes!

= Evet!

Birinci derse başlamadan aşağıdaki noktaları anlamaya, hatırlamaya çalışın.

- Sesli olarak okuyun, okuduğunuzu dinleyin.
- Değişik kuralları hatırlatan metinleri birkaç kez tekrar tekrar okuyun.
- Sözlüğe bakmadan önce cümlenin/kelimenin anlamını anlamaya çalışın.
- Evet zor olduğu kesin ama konuşurken kafanızda tercüme ederek konuşmaya çalışmayın, doğrudan Esperanto dilinde düşünmeye çalışın.

1-a LECIONO

En la ĉambro estas tablo. [En la ĉambro estas ankaŭ seĝo.](#)

En la ĉambro estas tablo kaj seĝo.
Sur la tablo estas libro, papero, plumo kaj floro. Sur la seĝo estas kato. La kato dormas. [En la ĝardeno estas birdo.](#)

La birdo kantas. Tablo estas meblo. [Seĝo ankaŭ estas meblo.](#)

Kato **ne** estas meblo.

Kio estas kato? Kato estas besto.

[Ĉu elefanto estas besto? Jes, elefanto ankaŭ estas besto.](#)

Ĉu en la ĉambro estas elefanto? Ne, en la ĉambro ne estas elefanto.

[Kio estas en la ĉambro?](#) En la ĉambro estas tablo,...

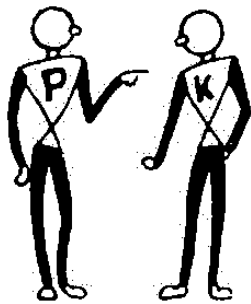
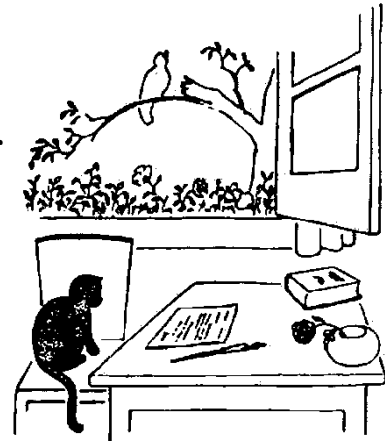
[Ĉu la kato estas en la ĝardeno?](#)

Ĉu la kato kantas?

Ĉu la birdo dormas?

Kio estas sur la tablo?

Ĉu la libro estas sur la seĝo?

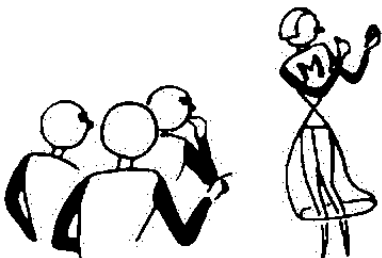

Petro diras: **Mi** estas Petro. Mi estas sola.

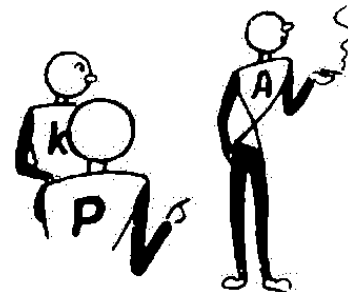
[Vi](#) estas Karlo. Mi ne estas sola; mi estas kun vi.

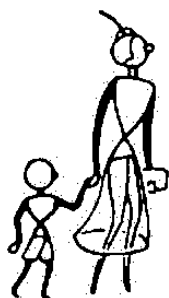
Li estas Alberto. Mi estas kun Karlo. Li, Alberto, ankaŭ estas en la ĉambro.

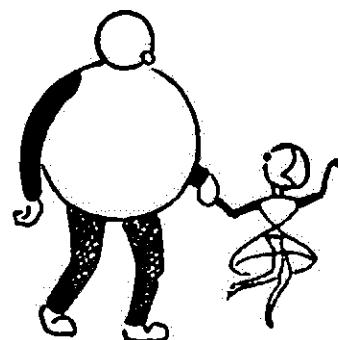
[Ŝi](#) estas Maria.

Ĝi estas seĝo.
Ĝi estas besto.

Eleganta **sinjorino** iras kun infano. Ŝi estas eleganta.

Dika sinjoro iras kun infanino. Li estas dika.

Kiu estas eleganta? Ŝi, la sinjorino.

Kiu estas dika? Li, la sinjoro.

Kiu iras kun infano? Kiu iras kun infanino?

Ĉu la eleganta sinjorino iras kun la dika sinjoro?

Alberto estas juna, forta fraŭlo.

Maria estas juna, bela fraŭlino.

Ĉu vi iras kun bela fraŭlino?

Ĉu Alberto estas juna kaj forta? Jes, li estas juna kaj forta.

Ĉu Maria estas bela fraŭlino? Jes, ŝi estas bela.

Ĉu mi estas Petro? Ne, sinjoro, vi ne estas Petro, vi estas la instruisto.

Ĉu vi estas la instruisto? Ne, sinjoro, mi ne estas la instruisto, mi estas **lernanto**.

Ĉu vi estas infano?

Ĉu vi estas sinjoro Pérez? Ne, mi ne estas sinjoro Pérez.

Kiu vi estas? - Mi estas. .

Kiu mi estas? - Vi estas...

La libro ne estas sur la seĝo, ĝi estas sur la tablo.

La nigra kato ne kantas, ĝi dormas.

Ĉu la birdo kantas en la ĉambro? Ne, la birdo ne kantas en la ĉambro, ĝi kantas en la ĝardeno.

Ĉu vi komprenas?

Jes, mi komprenas.

SÖZLÜK:

Ders sonundaki sözlük kısımlarında ve kitabın sonundaki genel sözlükte isimler erkek formlarında (yani “Kat-o” = “(E) kedi” olarak veriliyorlar, feminen form olan “Kat-ino” = “dişi kedi” şeklinde değil), fiiller master formunda (metindeki “Kant-as” = “şarkı söylüyor” şeklinde değil de, “Kant-i” = “şarkı söylemek” şeklinde veriliyorlar). Ders sonlarındaki sözlüklerde kelimeler tiplerine göre sıralanmakta ve gruplanmaktadır (isimler, sıfatlar, diğerleri).

ANKAŬ	de, da, ayrıca	KAJ	Ve
BELA	Güzel	KANTI	Şarkı söylemek
BESTO	Hayvan	KATO	Kedi
BIRDO	Kuş	KIO	Ne
BLANKA	Beyaz	KIU	Kim
ĈAMBRO	Oda	KOMPENI	Anlamak
DIKA	Şişman, kalın	KUN	İle, birlikte
DORMI	Uyumak	LA	Belirleyici artikel
ELEGANTA	Zarif	LERNANTO	Öğrenci
EN	İçinde	LI	O (E)
ESTI	-dir (yardımcı fiil)	MEBLO	Eşya, mobilya
FLORO	Çiçek	MI	Ben
FORTA	Güçlü	NE	Hayır
FRAŬLO	Bekar	NIGRA	Siyah
ĜARDENO	Bahçe	PAPERO	Kağıt
ĜI	O (N) (hayvan ve eşyalar için)	PLUMO	Dolma kalem
INFANO	Çocuk	SEĜO	Sandalye
INSTRUISTO	Öğretmen	ŜI	O (F)
IRI	Gitmek	SUR	Üstünde
JES	Evet	TABLO	Masa
JUNA	Genç	VI	Sen, siz

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

ERKEK ve FEMİNER isim formları: İngilizcede olmasa da birçok batı dilinde cins isimlerden bazıları erkek, bazıları feminen formda kullanılmaktadırlar. Esperanto’da bu yoktur. Genel form erkek formudur (“-o” eki ile gösterilir, örnek “kato”), feminen formu oluşturmak için “dişilik eki” kullanılır (“-ino” eki ile, örnek “katino”). Bunlar için üçüncü tekil formda “li” ve “ŝi” zamirleri kullanılır. Tabii bu cinsiyeti olabilen isimler için geçerlidir. Diğer isimler için (masa, sandalye, matematik vs) gene sadece “-o” eki kullanılır ama anlam nötrdür, örnek olarak “seĝo”

(sandalye), “benko” (bank). Bunlar için üçüncü tekil formda “**ĝi**” zamiri kullanılır.

Sıfatlar “-a” eki ile gösterilirler ve her zaman nötrdür, örnek: “bona infano” (iyi çocuk), “bona infanino” (iyi kız çocuğu) gibi.

BELİRLEYİCİ ARTİKEL: Esperanto’da İngilizcedeki “the” gibi belirleyici tek bir artikel bulunur: “**la**”. Belirli bir şeyden konuşurken “la” kullanılır, genel konuşurken bu artikel kullanılmaz. Örnek: “birdoj kantas” (kuşlar ötüyor) , “la birdoj kantas” (bu kuşlar ötüyor, ağaçtaki damdaki vs kuşlar) .

BELİRSİZ ARTİKEL: Esperanto’da İngilizcedeki “a, an” gibi belirsiz artikel bulunmaz. Belirleyici artikel kullanılmadığında ifade belirsizdir ve sanki ilgili kelimenin başında “bir” varmış gibi bir anlam verir. Örnek: “la plumo estas sur la tablo” (-söz konusu, bahsi geçen- dolma kalem masanın üzerindedir), “plumo estas sur la tablo” (masanın üzerinde -herhangi- bir dolma kalem var).

“ĜI” zamiri: Esperanto’da bu zamir nötr şeylerin yerinde kullanılır: eşyalar, genel kullanımda hayvanlar ve küçük çocuklar, soyut kavramlar vs. Örnek: “la libro ne estas nigra, ĝi (la libro) estas blanka” (kitap siyah değildir, o beyazdır), ĝi burada “la libro”yu göstermektedir ve bunun cümlede iki kez kullanılmamasını sağlamaktadır. Aynı mantıkla: “la birdo ne parolas, ĝi (la birdo) kantas” (kuş konuşmaz, o şarkı söyler).

“ESTAS” yardımcı fiili: Esperanto’da bu fiilin anlamı İngilizcedeki “to be” fiiline benzer ve Türkçedeki anlamı: olmak, var olmak, ve -dır ekindeki gibidir. Örnek: “la libro estas bela” (kitap güzel-dir), “la libro estas sur la tablo” (kitap masanın üzerinde-dir), “estas libro sur la tablo” (masanın üzerinde bir kitap vardır).

“-IN” eki: Esperanto’da kelimenin feminen formunu oluşturur. Örnek “sinjor-o” (Bay) “sinjor-ino” (Bayan). Esperanto bu tip “son ekler” kelime kökü ile kelime tipi eki arasına konulur: “kat-in-o” (dişi kedi)

ALİŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1. Tüm isimler “-o” eki ile biter: ĉambro, tablo, seĝo, libro, papero, plumo, floro, vs...
2. Tüm sıfatlar “-a” eki ile biter: eleganta, dika, juna, forta, bela, nigra, vs...

3. Fiillerde mastar formu: “-i” eki ile biter: esti, dormi, kanti, diri, iri, kompreni, vs...
4. Fiillerin şimdiki zaman formu -a eki ile biter:

Karlo estas juna	Karlo gençtir
La kato dormas	Kedi uyuyor
La birdo kantas	Kuş şarkı söylüyor
Alberto diras	Alberto diyor
Maria komprenas	Maria anlıyor

5. Tek bir belirleyici artikkel vardır “la”: La tablo; la seĝo; la infano; la libro. Belirsiz artikkel yoktur: Tablo estas meblo; kato estas besto.
6. Ekler: farklı kelimeler elde edebilmek için kelime kökü ile eki arasında giren bir çok ek bulunur. Bu derste kelimenin feminen formunu oluşturacak “-in” ekini öğrendik:

kato	kedi	katino	dişi kedi
infano	çocuk	infanino	kız çocuk
sinjoro	bay	sinjorino	bayan

Sadece insanlar ve hayvanlar bu eki alır diğer tüm kelimeler, sandalye, masa, çiçek vs Esperanto’da nötrdür, cinsiyetleri olmaz.

7. Bu derste tekil ilk üç şahıs zamirlerini öğrendik:

mi	ben	mi komprenas	ben anlıyorum
vi	sen, siz	vi estas Petro	sen Petro’sun
li	o (E)	li diras	o diyor
ŝi	o (F)	ŝi iras	o gidiyor
ĝi	o (N)	la kato ne kantas, ĝi dormas	kedi şarkı söylemiyor, o uyuyor

8. Negative ifadeler için fiilin önüne “ne” kelimesi konur.

La birdo kantas	Kuş şarkı söylüyor	La birdo ne kantas	Kuş şarkı söylemiyor
-----------------	--------------------	--------------------	----------------------

9. Soru ifadeleri için cümlelerin önüne “ĉu” kelimesi konulur:

La birdo kantas	Kuş şarkı söylüyor
Ĉu la birdo kantas?	Kuş şarkı söylüyor mu?

10. Cümle içinde sıfatlar tarif ettikleri kelimenin önüne de ardına da konabilir: dika sinjoro / sinjoro dika, bunun hiçbir etkisi yoktur. Ancak genel kullanımda sıfat fiilin önüne konur: bela fraŭlino, dika sinjoro, nigra kato vs...

ALIŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Sandalyenin üzerinde bir kedi ve bir kitap var.
2. Masanın üzerinde ne var? Masanın üzerinde bir kitap var.
3. Kedi bahçede midir? Hayır o odadadır.
4. Sandalyenin üzerinde bir kitap mı var?
5. O (E) Alberto'dur ve o bahçededir; O (kadın), Maria, odadadır.
6. Zarif bir kız çocuğu bir bey ile gidiyor.
7. Şişman bir bayan bir çocukla gidiyor.
8. Öğretmen yaşlı ve güçsüzdür; Öğrenciler genç ve güçlüdür.
9. Bahçede kim şarkı söylüyor? Kim anlamıyor?
10. Maria güzel bir genç kızdır (bekar) ve Petro onunla gidiyor.
11. Şişman bey çirkindir ama ince bayan güzeldir.
12. Sen Karlos'sun, o (E) Alberto'dur, ve o (F) Maria değil, Berta'dır..
13. Kuş bahçede mi uyuyor? Hayır o odada şarkı söylüyor (ötüyor).
14. Öğretmen öğretecek ve öğrenciler anlayacak.
15. Maria diyor: Ben bir kız çocuğu değilim, ben genç bekar bir bayanım.

Yaşlı, güçsüz, çirkin ve ince kelimelerini tercüme etmek için 2.dersteki 2. ve 3. kısımlara bakın.

- 2- A) Örnekteki gibi evet/hayır ile cevap verin: *Ĉu vi estas Alberto? Jes / Ne.*
B) Örnekteki gibi tam cümlelerle cevap verin: *Ĉu vi estas Alberto? Jes, mi estas Alberto. / Ne, mi ne estas Alberto, mi estas...*

1. <i>Ĉu vi estas Alberto?</i>	11. <i>Ĉu elefanto estas besto?</i>
2. <i>Ĉu vi estas sola en la ĉambro?</i>	12. <i>Ĉu seĝo ankaŭ estas meblo?</i>
3. <i>Ĉu vi ankaŭ estas en la ĉambro?</i>	13. <i>Ĉu en la ĉambro estas seĝoj?</i>
4. <i>Ĉu la birdo kantas?</i>	14. <i>Ĉu estas libroj sur la tabloj?</i>
5. <i>Ĉu vi estas lernanto?</i>	15. <i>Ĉu vi estas sinjoro Perez?</i>
6. <i>Ĉu la kato kantas?</i>	16. <i>Ĉu vi estas infano?</i>
7. <i>Ĉu tablo estas meblo?</i>	17. <i>Ĉu vi estas dika?</i>
8. <i>Ĉu kato estas meblo?</i>	18. <i>Ĉu vi estas forta?</i>
9. <i>Ĉu en la ĉambro estas kato?</i>	19. <i>Ĉu vi estas juna?</i>
10. <i>Ĉu en la ĉambro estas tabloj?</i>	20. <i>Ĉu vi kantas?</i>

3- Örnekteki gibi ismin yerine ilgili zarfı koyarak cevap verin: *Ĉu Petro estas forta? Jes, li estas forta. / Ne, li ne estas forta.*

1. <i>Ĉu Petro estas forta?</i>	11. <i>Ĉu elefanto estas besto?</i>
2. <i>Ĉu Maria estas bela?</i>	12. <i>Ĉu kato estas meblo?</i>
3. <i>Ĉu Alberto estas juna?</i>	13. <i>Ĉu la birdo estas en la ĝardeno?</i>
4. <i>Ĉu la birdo kantas?</i>	14. <i>Ĉu Petro komprenas?</i>

5. Ĉu la kato kantas?	15. Ĉu Maria estas instruistino?
6. Ĉu Maria kantas?	16. Ĉu la sinjorino estas bela kaj eleganta?
7. Ĉu la infano estas dika?	17. Ĉu tablo estas meblo?
8. Ĉu la infanino estas bela?	18. Ĉu la kato dormas sur la seĝo?
9. Ĉu la libro estas sur la tablo?	19. Ĉu la fraŭlino estas juna?
10. Ĉu sinjoro Perez estas eleganta?	20. Ĉu Maria estas infanino?

4- Aşağıdaki sorulara örnekteki gibi cevap verin: Kio estas kato? Kato estas besto.

1. Kio estas kato?	7. Kio estas seĝo?
2. Kio estas tablo?	8. Kiu estas kun vi?
3. Kiu kantas en la ĝardeno?	9. Kun kiu vi estas?
4. Kio estas sur la tablo?	10. Kio vi estas, lernanto aŭ instruisto?
5. Kiu estas la instruisto?	11. Kiu estas dika, Alberto aŭ Petro?
6. Kio estas en la ĉambro?	12. Kiu vi estas, la lernanto aŭ la instruisto?

5- Dikte alıştırması

Mi estas Julio, la instruisto, kaj mi ne estas sola en la ĉambro, mi estas kun vi, la lernantoj.

En la ĉambro estas ankaŭ tabloj, seĝoj kaj sur la tabloj estas libroj, paperoj kaj plumoj.

En la ĉambro ne estas bestoj; katoj kaj birdoj estas en la ĝardeno.

Maria estas bela kaj eleganta fraŭlino kaj ŝi iras kun Petro, kiu ankaŭ estas juna kaj eleganta fraŭlo.

La dika infano iras kun sinjoro Perez, kiu estas instruisto de Esperanto; kaj la infanino, kiu ne estas dika, iras kun sinjorino Perez.

6- Aşağıdaki sorulara tam cümleler ile cevap verin:

1. Kiu estas la instruisto?	11. Kun kiu iras Maria?
2. Ĉu li, la instruisto, estas sola en la ĉambro?	12. Kiu iras kun Maria?
3. Kiuj estas kun li?	13. Ĉu Petro estas juna fraŭlo?
4. Kio estas ankaŭ en la ĉambro?	14. Ĉu Maria estas bela fraŭlino?
5. Kio estas sur la tabloj?	15. Kiu iras kun sinjoro Perez?
6. Kiu instruas?	16. Kio estas sinjoro Perez?
7. Kiu lernas?	17. Ĉu la infanino estas dika?
8. Ĉu vi komprenas?	18. Kiu iras kun sinjorino Perez?
9. Ĉu en la ĉambro estas bestoj?	19. Kun kiu iras sinjorino Perez?
10. Kiuj bestoj estas en la ĝardeno?	20. Ĉu vi lernas kaj komprenas?

7- Aşağıdaki tablodan mümkün olduğu kadar çok kelime kullanarak örnekteki gibi sorular (A) ve cevaplar (B) oluşturun:

Örnek 1:

A) Ĉu vi estas sola en la ĉambro?

B) Ne mi ne estas sola en la ĉambro, mi estas kun la instruisto kaj ankaŭ kun la lernantoj.

Örnek 2:

A) Kun kiu iras la bela kaj eleganta sinjorino Maria?

B) Ŝi iras kun la juna kaj forta fraŭlo Karlo.

Örnek 3:

A) Sur kio dormas la nigra kato en la ĉambro?

B) Ĝi dormas sur la seĝo.

Soru kelimesi	Ŝahıs zamiri	Fiil	Edat	Artikel	İsim	Sıfat	Diđer
ĉu kio kiu	mi vi li ŝi ĝi	estas dormas kantas diras iras komprenas	sur en kun	la	ĉambro tablo seĝo libro papero plumo floro kato ĝardeno birdo meblo besto elefanto Petro Karlo Alberto Maria sinjorino infano sinjoro infanino fraŭlo fraŭlino instruisto instruistino lernanto lernantino	sola eleganta dika juna forta bela nigra	ankaŭ kaj ne jes

2-a LECIONO

Karlo estas **sana**. Alberto ankaŭ estas sana.
Petro ne estas sana, li estas malsana.
Petro kuŝas en la lito. Karlo staras.
Alberto **sidas** sur seĝo.

Kiu estas malsana?
Kiu kuŝas?
Kiu sidas?
Kiu staras?
Ĉu vi estas sana?
Ĉu vi kuŝas?
Ĉu la instruisto sidas?
Ĉu vi sidas sur lito?
Sur kio vi sidas?
Ĉu lito estas besto?
Kio estas lito?

La fraŭlo estas forta, sana; li estas juna.
La sinjoro estas malforta, malsana, malgaja; li estas maljuna.

Kia estas la fraŭlo?
Kiu estas forta?
Kia estas la maljuna sinjoro?
Kiu estas malforta?
Kia estas Petro?

Tiu sinjoro estas Karlo. Kiu li estas? Tiu sinjoro ne sidas, li staras.

Tiu sinjoro ne kantas, li **legas**.
Kio estas en la mano de Karlo?

Tio estas arbo. Tiu arbo staras. En la mano de Petro estas floro. Tiu floro estas rozo, bela ruĝa rozo.

Kio estas tio?
Kia estas la rozo?

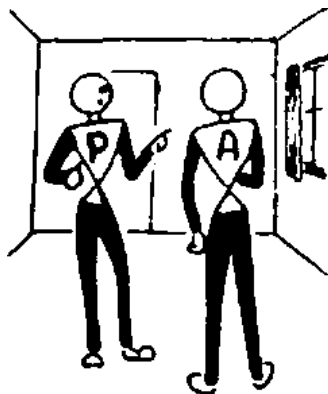

Tio ankaŭ estas arbo. Tiu arbo ne staras, ĝi kuŝas. Tiu arbo estas verda.
Blanka papero kuŝas sur la tablo.

Kio kuŝas?

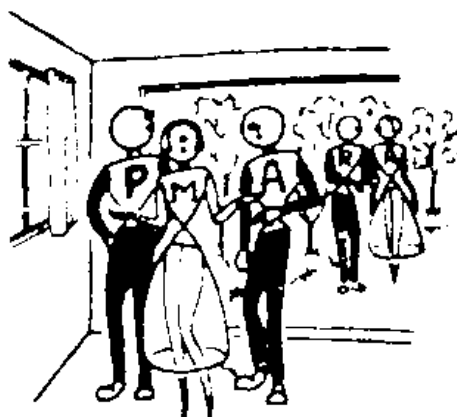
Ĉu la arbo estas ruĝa?

Ĉu la arbo estas sana?

Petro diras: Mi estas en la ĉambro kaj ankaŭ vi, Alberto, estas en la ĉambro. Mi kaj vi estas en la ĉambro: ni estas en la ĉambro.

Kiuj estas en la ĉambro?

Maria diras: Mi estas en la ĉambro. **Vi**, Petro kaj Alberto, ankaŭ estas en la ĉambro.

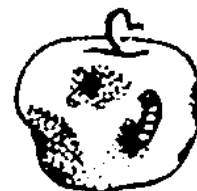
Alberto diras: Rodolfo kaj Ana ne estas en la ĉambro, ili estas en la ĝardeno.

Unu (1) **pomo**. Ĝi estas malbela, **malbona frukto**.

Du (2) pomoj. Ili estas belaj, bonaj fruktoj.

Kia estas la pomo?

Kiaj estas la du pomoj?

Unu kaj unu estas du.

Unu pomo kaj unu pomo estas du pomoj.

Ĉu la libroj estas en la biblioteko? Jes, ili estas en la biblioteko.

Rodolfo kaj Ana ne sidas en la ĉambro, ili **parolas** en la ĝardeno. Ili estas gajaj. Ili estas bonaj amikoj. Ili parolas en la simpla, facila, bela Esperanto. Ili estas modernaj.

Ĉu vi komprenas?, demandas la instruisto.

Jes, ni komprenas, respondas la lernantoj.

SÖZLÜK:

AMIKO	Arkadaş	MODERNA	Modern
ARBO	Ağaç	NI	Biz
BIBLIOTEKO	Kütüphane	NOVA	Yeni
BONA	İyi	PAROLI	Konuşmak
DEMANDI	Soru sormak	POMO	Elma
DU	İki	ROZO	Gül
FACILA	Kolay	RUĞA	Kırmızı
FRUKTO	Meyva	SANA	Sağlıklı
GAJA	Mutlu, memnun	SIDI	Oturmak
ILI	Onlar	SIMPLA	Basit
INTERNACIA	Uluslararası	SINJORO	Beyefendi
KIA	Ne çeşit	STARI	Ayakta durmak
KUŞI	Yatmak	TIO	Bu (belirsiz şey)
LEGI	Okumak	TIU	Bu (kişi, belirli şey)
LINGVO	Dil (konuşulan)	UNU	Bir
LITO	Yatak	VERDA	Yeşil
MALSANA	Hasta	VI	Siz

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

ŞAHIS ZAMİRLERİ

Tekil Çoğul

MI NI

VI VI

LI }
ŜI } ILI
ĜI }

Dikkat ederseniz ikinci şahısta hem tekil hem çoğul zamiri aynıdır (**Vi**). Tekil üçüncü şahısta erkek/kadın/nötr zamirler ayrı iken (**li, ŝi, ĝi**) çoğul üçüncü şahısta tek bir zamir vardır (**ili**). Örnekler:

Tekil		Çoğul	
Petro estas juna	Li estas juna	Petro kaj Karlo estas junaj	Ili estas junaj
Maria estas bela	Ŝi estas bela	Maria kaj Ana estas belaj	Ili estas belaj
La pomo estas ruĝa	Ĝi estas ruĝa	La pomoj estas ruĝaj	Ili estas ruĝaj

MAL – kelimenin anlamını terse çeviren bir ön ektir.

Örnek: *nova-malnova, juna-maljuna*

KIA – bir şeyin kalitesini soran korelatif soru kelimesi, cevap her zaman bir sıfat olmalıdır. Örnek: *Kia ŝi estas? Bela, juna. Kia estas la pomo? Ruĝa, bona.*

SIDAS, STARAS, KUŜAS.

“*Petro sidas*” - Petro oturuyor,

“*Petro staras*” - Petro ayakta duruyor,

“*Petro kuŝas*” - Petro yatıyor.

Esperanto’da bir kitap gösterirken “*tio libro*” değil “*tiu libro*” deriz, çünkü belirli bir kitaptan bahsederiz. “*Tio*” kelimesi belirsiz şeyler içindir, mesela “*kio estas tio?*” (bu nedir?) sorusuna “*tio estas libro*” (bu bir kitaptır) diye cevap verebiliriz çünkü soru belirsiz bir şeyi sormaktaydı, cevabın anlamı da (bu belirsiz şey kitaptır) gibidir.

UNU POMO: Esperanto’da İngilizcedeki gibi “a/an” belirsiz artikel yoktur. “*Sur la tablo estas libro kaj paperoj*” – cümlesinin anlamı “masanın üzerinde bir kitap ve bazı kağıtlar vardır” gibi belirsiz bir anlamı vardır. Ama “*unu pomo*” dediğimizde “unu” belirsiz artikel değildir, “bir” rakamının kendisidir ve miktardan bahsetmekteyiz.

ÇOĞUL FORM: Çoğul form kelimenin sonuna “-j” eki ilave edilerek oluşturulur.

Örnek “*pomo*” → “*pomoj*”.

Sıfatlar da tarif ettikleri isimlerin sayısına uyarlar yani:

“*ruĝa pomo*” → “*ruĝaj pomoj*”.

Türkçede olduğu gibi “kırmızı elmalar” demeyiz “kırmızılar elmalar” deriz.

ALIŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1. Bu derste çoğul birinci, ikinci ve üçüncü şahıs zamirlerini gördük:

ni	biz	Ni komprenas
vi	siz	Vi estas Petro kaj Karlo
ili	Onlar (E, F, N)	Īli estas elegantaj sinjoroj. La kato kaj la birdo ne estas mebloj, ili estas bestoj.

2. Çoğul: Bir kelimenin çoğulunu oluşturmak için sonuna “-j” eki konur:

eleganta / elegantaj	zarif / zarifler
libro / libroj	kitap / kitaplar

Sıfatlar da tarif ettikleri isimler ile aynı sayıya uymalıdır, yani isim çoğul ise sıfat da çoğul olur.

bela fraülino	güzel genç kadın	belaj fraülinoj	güzel(ler) genç kadınlar
---------------	------------------	-----------------	--------------------------

3. Önekler : Son ekler olduğu gibi bazı ön ekler de vardır. Bu derste “mal” ön ekini öğrendik. Bu ek kelime anlamının tam tersini oluşturur, bu şekilde öğrenilecek kelime sayısı da yarıya inmiş olur. Aşağıdaki tabloyu incerseniz bu ekin (ve henüz görmediğimiz) diğerlerinin ne kadar önemli olduklarını anlarsınız.

sana	sağlıklı	malsana	hasta
juna	genç	maljuna	yaşlı
amiko	arkadaş	malamiko	düşman
fermi	kapatmak	malfermi	açmak

4. KIO, KIA, TIO, TIU :

KIO = (Belirsiz) bir şey sorar, çoğul olamaz:

Kio estas sur la tablo?	Masanın üzerinde ne vardır?
Kio estas la katoj?	Kediler nedir?

KIA = Bir şeyin kalitesini sorar, cevap bir sıfattır, çoğul olabilir:

Kio estas pomo?	Elma nedir?
Pomo estas frukto.	Elma meyvedir.
Kia estas la pomo?	Elma nasıldır?
La pomo estas verda kaj bona.	Elma yeşil ve güzeldir.
Kiaj estas la pomoj?	Elmalar nasıldır?
Ili estas verdaj kaj bonaj.	Onlar yeşil ve güzeldirler.

KIU = Bir kişiyi veya belirli) bir şeyi sorar. Çoğul olabilir:

Kiu estas en la ĉambro?	Odada kim var?
La sinjoro kiu estas en la ĉambro estas Alberto.	Odada olan beyefendi Alberto'dur.
Kiuj estas en la ĉambro?	Odada kimler var?

TIO = KIO sorusuna cevaptır (o, bu). Çoğul olabilir:

Tio estas arbo	O ağaçtır.
Tio estas katoj	O kedilerdir.

TIU = KIU sorusuna cevap olarak kullanılır (o, bu), bir kişi veya belirgin bir şey, çoğul olabilir:

Tiu infano estas bona	Bu çocuk iyidir
Tiu infanino estas bona	Bu kız çocuğu iyidir
Tiuj infanoj estas bonaj	Bu çocuklar iyidir
Tiuj infaninoj estas bonaj	Bu kız çocukları iyidir

Bu cümlelerde soru ve görelî zamirlerin kullanımını görebilirsiniz. Bilmediğimiz bir şey hakkında soru soruyoruz:

Kio estas tio?	Bu nedir?
Tio estas arbo	Bu bir ağaçtır.

Şimdi bunun bir ağaç olduğunu biliyoruz ve ne ağacı olduğunu soruyoruz:

Kiu arbo estas?	Hangi ağaç bu?
Tiu arbo estas pomujo.	Bu bir elma ağacı.

Şimdi de ağacın görüntü ve kalitesini soruyoruz:

Kia estas tiu arbo?	Nasıl bir ağaçtır bu?
Tiu arbo estas granda, verda kaj sana.	Bu ağaç büyük, yeşil ve sağlıklıdır.

KIA ile sorulara her zaman bir sıfat ile cevap verilir.

TIO, KIO ve TIU, KIU kombinasyonları (bu ifadelerin Türkçe'de tam olarak karşılıkları yoktur):

TIO, KIO = Çoğul olamaz.

Tio, kio estas sur la tablo, estas libro	Bu, ki masanın üzerindedir, bir kitaptır
--	--

TIU KIU = Çoğul olabilir.

Tiu, kiu sidas sur la seĝo estas Alberto	O, ki sandalyede oturuyor, Alberto'dur
Tiuj, kiuj sidas sur la seĝoj estas Alberto kaj Petro	Onlar, ki sandalyelerde oturuyorlar, Alberto ve Petro'dur

ALİŞTİRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Petro yatakta yatıyor, hastadır.
2. Alberto yatmıyor, o ayakta duruyor, o güçsüz, hasta ve üzgündür.
3. Bu yaşlı adam güçlü ve sağlıklı mıdır? Hayır, o güçsüz, hasta ve üzgündür.

4. Petro nasıldır? O güçlü, sağlıklı ve neşelidir.
5. Sandalyelerde oturan kimlerdir?
6. Yatakta kim yatıyor?
7. Yeşil, güzel ağaç ayakta durmuyor, o yatıyor.
8. Bu bir sandalyedir, bu adam bu sandalyede oturuyor.
9. Bu nedir? Bu güzel, kırmızı bir güldür.
10. Bu güller beyaz, yeşil ve kırmızıdır, onlar siyah değildir.
11. Masanın üzerindeki şey bir kağıttır.
12. Bu bey, ki o sandalyede oturuyor, öğretmendir.
13. Karlo'nun elindeki nedir? O bir kitap ve çiçektir.
14. Elma kötü bir meyva değildir, o iyi bir meyvadır.
15. Öğretmen soruyor ve öğrenciler cevap veriyor.
16. Üç ve bir dördtür.
17. Kitaplar bahçede midir? Hayır onlar kütüphanededir.

2- A) Örnekteki gibi Evet/Hayır şeklinde cevap verin:

Ĉu vi estas sana? Jes / Ne.

B) Örnekteki gibi tam cümlelerle cevap verin:

Ĉu vi estas sana? Jes, mi estas sana. / Ne, mi ne estas sana, mi estas malsana.

1. Ĉu vi estas sana?	11. Ĉu vi sidas sur seĝo?
2. Ĉu vi estas forta?	12. Ĉu rozo estas frukto?
3. Ĉu vi estas juna?	13. Ĉu rozo estas bela floro?
4. Ĉu vi estas gaja?	14. Ĉu estas rozoj ruĝaj kaj blankaj?
5. Ĉu vi estas dika?	15. Ĉu estas rozoj verdaj?
6. Ĉu vi kantas?	16. Ĉu tio, kio estas en mia mano, estas libro?
7. Ĉu vi parolas en Esperanto?	17. Ĉu vi kuŝas kaj dormas sur lito?
8. Ĉu pomo estas frukto?	18. Ĉu unu kaj unu estas du?
9. Ĉu estas fruktoj en la arboj?	19. Ĉu unu pomo kaj unu pomo estas du pomoj?
10. Ĉu estas arboj en la ĝardenoj?	20. Ĉu estas libroj en la biblioteko?

3- Örnekteki gibi ismin yerine zamir koyarak cevap verin:

Ĉu la rozo estas ruĝa? Jes, ĝi estas ruĝa. / Ne, ĝi ne estas ruĝa, ĝi estas blanka.

1. Ĉu la rozo estas ruĝa?	11. Ĉu elefanto estas besto?
2. Ĉu Maria estas sana?	12. Ĉu kato estas meblo?
3. Ĉu Alberto estas malsana?	13. Ĉu la birdo estas en la ĝardeno?
4. Ĉu ?	14. Ĉu Petro komprenas?
5. Ĉu la kato kantas?	15. Ĉu Maria estas instruistino?
6. Ĉu Maria kantas?	16. Ĉu la sinjorino estas bela kaj eleganta?

7. Ĉu la infano estas dika?	17. Ĉu tablo estas meblo?
8. Ĉu la infanino estas bela?	18. Ĉu la kato dormas sur la seĝo?
9. Ĉu la libro estas sur la tablo?	19. Ĉu la fraŭlino estas juna?
10. Ĉu sinjoro Perez estas eleganta?	20. Ĉu Maria estas infanino?

4- Örnekteki gibi tam cümlelerle cevap verin: Kio estas kato? Kato estas besto.

1. Kio estas Esperanto, meblo aŭ lingvo?
2. Kia estas Esperanto, facila aŭ malfacila?
3. Kia estas Esperanto, nacia aŭ internacia?
4. Kia vi estas, dika aŭ maldika?
5. Kia estas la arbo, verda aŭ ruĝa?
6. Kio estas en la ĉambro?
7. Kio estas seĝo?
8. Kiu estas kun vi?
9. Kun kiu vi estas?
10. Kio vi estas, lernanto aŭ instruisto?
11. Kiu estas dika, Alberto aŭ Petro?
12. Kiu vi estas, la lernanto aŭ la instruisto?

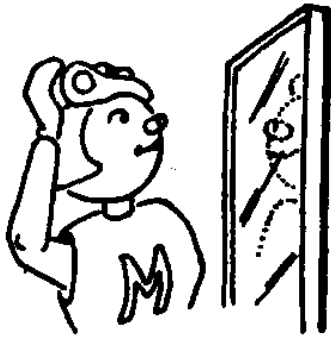
5- Aşağıdaki tablodan mümkün olduğu kadar çok kelime kullanarak sorular ve cevaplar oluşturun.

Soru	Zamir	Fiil	Edat	Artikel	İsim	Sıfat	Diğer	İşaret Zamiri	Ek	Ön Ek	Sayı
ĉu kio kiu kia	mi vi li ŝi ĝi ni vi ili	estas dormas kantas diras iras komprenas kuŝas staras sidas legas parolas demandas respondas	sur en la kun de	la	ĉambro tablo seĝo libro papero plumo floro kato ĝardeno birdo meblo besto elefanto Petro Karlo Alberto Maria sinjorino infano sinjoro infanino fraŭlo fraŭlino instruisto lernanto lito mano arbo rozo pomo frukto biblioteko amiko lingvo	sola eleganta dika juna forta bela nigra sana gaja ruĝa verda blanka bona simpla facila moderna internacia nova	ankaŭ kaj ne jes	tio tiu	-in	mal	unu du

3-a LECIONO

La **fontoplumo** estas **mia**. [Mia fontoplumo estas en mia poŝo.](#)

Ĉu mia fontoplumo estas en via poŝo?

La **ĉapelo de Maria** estas eleganta. [Ŝia ĉapelo estas eleganta.](#)

La **pantalono** de Karlo estas **granda**. **Lia** pantalono estas granda.

Kia estas la pantalono de Karlo?

Kia estas la ĉapelo de Maria?

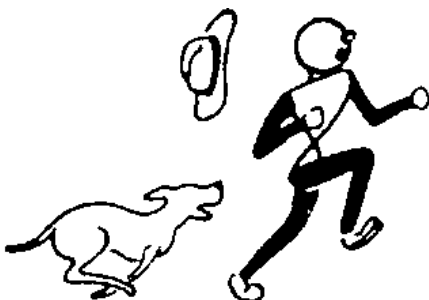
[Ĉu via ĉapelo estas ruĝa?](#)

Mia amiko Petro estas en lia ĉambro.

Karlo estas amiko de Petro kaj Maria. [Li estas ilia amiko.](#)

Ĉu via amiko estas bona lernanto?

[Ĉu via patro estas juna?](#)

[La viro kuras antaŭ la hundo.](#) La hundo kuras **post** la viro. Ili kuras.

Ĉu la sinjoro staras?

[Kiu kuras post li?](#)

La ĉapelo **flugas**.

Kiu kuras antaŭ la hundo?

Kio flugas?

Ĉu la birdoj flugas?

[Ĉu la sinjoro estas feliĉa?](#)

Kiu staras antaŭ la lernantoj?

LA DOMO

En la domo estas unu larĝa fenestro kaj unu mallarĝa pordo. -Apud la domo alta verda arbo staras.

Antaŭ la domo **pendas lampo**.
Sub la lampo viro sidas kaj **skribas**.

Sur la **blua ĉielo tri birdoj** flugas.

Antaŭ la domo estas vojo. La vojo estas **longa**. Sur la vojo iras aŭtomobilo. **Inter** la domo kaj vojo estas ĝardeno.

La suno brilas, la ĉielo estas blua. Homoj kaj bestoj estas feliĉaj.

Kia estas la fenestro, la arbo, la pordo, la ĉielo, la vojo?

Kio pendas?

Ĉu la viro iras?

Sub kio li sidas?

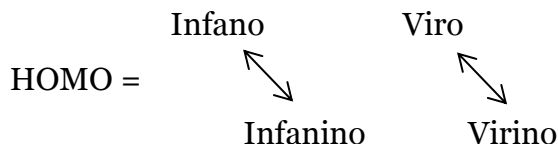
Apud kiu vi sidas?

Viroj estas fortaj kaj malbelaj.

Virinoj estas belaj kaj delikataj.

Viroj kaj virinoj estas homoj.

Infanoj kaj infaninoj estas malgrandaj homoj.

En la domo estas ĉambroj, en la ĉambroj estas **muroj**, sur la muroj pendas **bildoj**.

Ĉu estas bildoj en la libro?

Ĉu vi estas viro?

Ĉu vi estas forta kaj malbela?

Kiaj estas la viroj?

Ĉu estas ĝardeno antaŭ via domo?

Ĉu la homoj laboras?

Ĉu la bestoj laboras?

Ĉu la homoj estas inteligentaj?

Ĝis revido

SÖZLÜK:

ALTA	Yüksek (boy)	HOMO	İnsan
ANTAŮ	Önce	HUNDO	Köpek
APUD	Yanında	INTER	Arasında
AŮTOMOBİLO	Otomobil	KURI	Koşmak
BILDO	Resim	LAMPO	Lamba
BLUA	Mavi	LARĜA	Geniş
BRILI	Parlamak	LONGA	Uzun
ĈAPELO	Şapka	MURO	Duvar
ĈIELO	Gökyüzü	PANTALONO	Pantolon
DE	-den, -in	PENDI	Asılı olmak
DELIKATA	Narin	PORDO	Kapı
DOMO	Ev	POŜO	Cep
FELIĈA	Mutlu	POST	Sonra
FENESTRO	Pencere	SKRIBI	Yazmak
FLUGI	Uçmak	SUB	Üzerinde
FONTOPLUMO	Divit, hokkalı kalem	TRI	Üç
ĜIS REVIDO	Tekrar görüşene kadar	VIRO	Erkek
GRANDA	Büyük	VOJO	Yol

ÖĜRETMEN KONUŞUYOR

MIA. Sahiplik zamirleri normal olarak sıfattırlar çünkü nesneyi tanımlarlar (benim kitabım) dolayısı ile zamirlere “-a” eki eklenerek oluşturulurlar: *mia* – benim; *via* – senin, sizin; *lia* – onun (E); *ŝia* – onun (F); *ĝia* – onun (N); *nia* - bizim; *ilia* – onların. Sıfat oldukları için obje çoğul ise sıfat da çoğul eki alır, *mia libro*, *miaj libroj*.

HOMO kelimesinin anlamı “erkek” değildir, “insan”dır, dolayısı ile feminen formu yani “hom-ino” kelimesi yoktur. *Homa laboro* – insan işi. *Vira laboro* – erkek işi. *Virina laboro* – kadın işi.

ALIŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1. Sıfatlar ve iyelik zamirleri.

İyelik zamirleri normal şahıs zamirlerinin sonuna “-a” eki eklenerek oluşturulurlar, ve sonuç olarak birer sıfattırlar:

Mia = benim.

Mia libro	Kitabım	Tiu libro estas mia	Bu kitap benimdir
-----------	---------	---------------------	-------------------

Via = senin.

Via libro	Kitabın	Tiu libro estas via	Bu kitap senindir
-----------	---------	---------------------	-------------------

Lia = onun (E).

Lia libro	Kitabı	Tiu libro estas lia	Bu kitap onundur
-----------	--------	---------------------	------------------

Ŝia = onun (kadın)

Ŝia libro	Kitabı	Tiu floro estas ŝia	Bu çiçek onundur
-----------	--------	---------------------	------------------

Ĝia = onun (N).

Ĝia fenestro (de la domo)	Penceresi (evin)	Tiu fenestro estas ĝia (de la domo)	Bu pencere onundur (evin)
------------------------------	---------------------	--	------------------------------

Nia = bizim

Nia amiko	Arkadaşımız (E)	Nia amikino	Arkadaşımız (kadın)
-----------	-----------------	-------------	---------------------

Via = sizlerin.

Via amiko	Arkadaşınız (E)	Via amikino	Arkadaşınız (kadın)
-----------	-----------------	-------------	---------------------

Ilia = onların.

Karlo estas amiko de Petro kaj Maria. Li estas ilia amiko.			
Karlo Petro ve Maria'nın arkadaşıdır. O onların arkadaşıdır			

2. UNU. Bir sayıdır. Belirsiz artikel değildir, Esperanto’da belirsiz artikel yoktur:

Unu kato	Bir kedi	Du katoj	İki kedi	Tri katoj	Üç kedi
Kato estas besto			(bir) Kedi hayvandır		
Unu kaj unu estas du			Bir ve bir ikidir		

3. HOMO. “İnsan” demektir “erkek” kelimesi ile karıştırmayın:

Viro	Erkek	Vira laboro	Erkek işi
Virino	Kadın	Virina laboro	Kadın işi
Homo	İnsan	Homa laboro	İnsan işi

ALIŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Cebindeki bu kitap benimdir.
2. Kızkardeşim Maria odasındadır.
3. Erkek kardeşim arkadaşı Petro'nun evindedir.
4. Berta Petro ve Maria'nın düşmanıdır. O onların düşmanıdır.
5. İyi köpekler insanların ardından koşmaz.
6. Evimde üç geniş pencere ve bir yüksek kapı vardır.
7. Annemin odasında duvarlara asılı üç tablo var.
8. Evim büyük değil, o küçüktür, ama yanında küçük ağaçlar ve üzerindeki mavi gökyüzünde uçan küçük kuşlar olan güzel bir bahçe vardır
9. Lambanın altında, bir köpeğin yanında bir erkek sandalyede oturuyor ve yazıyor.
10. Masanın üzerinde bir şapkanın yanında bir dolma kalem var.

2- Aşağıdaki sorulara cevaplar verin:

1. Kio estas en la domo?
2. Kia estas la fenestro?
3. Ĉu la fenestro estas mallarĝa?
4. Kia estas la pordo?
5. Ĉu la pordo estas larĝa?
6. Kio staras apud la domo?
7. Ĉu la verda arbo kiu staras apud la domo estas malalta?
8. Kia koloro estas la arbo kiu staras apud la domo?
9. Ĉu la alta arbo kiu staras apud la domo estas ruĝa?
10. Kio pendas antaŭ la domo?
11. Sub kiu meblo viro sidas kaj skribas?
12. Kiu sidas kaj skribas sub la lampo?
13. Kiuj bestoj flugas sur la blua ĉielo?
14. Kia estas la ĉielo sur kiu tri birdoj flugas?
15. Kio estas antaŭ la domo?
16. Kia estas la vojo?
17. Kio iras sur la vojo?
18. Sur kio iras aŭtomobilo?
19. Kio estas inter la domo kaj la vojo?
20. Kio brilas?
21. Kia estas la ĉielo?
22. Kiaj estas homoj kaj bestoj?
23. Kiuj estas feliĉaj?
24. Kiu estas la fraŭlino kiu sidas apud vi?
25. Apud kiu vi sidas?
26. Kiuj estas fortaj kaj malbelaj?

27. Kiaj estas viroj?
28. Kiuj estas belaj kaj delikataj?
29. Kiaj estas virinoj?
30. Kio estas viroj kaj virinoj?
31. Kiuj estas homoj?
32. Kiuj estas malgrandaj homoj?
33. Kio estas en la domo?
34. Sur kio pendas bildoj?
35. Kio pendas sur la muroj?
36. Ĉu estas bildoj en la libro?
37. Ĉu vi estas viro?
38. Ĉu estas ĝardeno antaŭ via domo?
39. Kiu estas via apuda lernant(in)o?
40. Kiu sidas inter vi kaj ...?
41. Kiu estas la ino de kato?
42. Kiu estas la ino de infano?
43. Kiu estas la malo de amiko?
44. Kiu estas la malo de forta?
45. Ĉu la antaŭa demando estas malfacila?
46. Ĉu la tri antaŭa demandoj estas mal-facilaj ?
47. Kie estas unu larĝa fenestro?
48. Kie estas unu mallarĝa pordo?
49. Kie staras alta verda arbo?
50. Kie pendas lampo?
51. Kie viro sidas kaj skribas?
52. Kie flugas tri birdoj?
53. Kie estas vojo?
54. Kie iras aŭtomobilo?
55. Kie estas ĝardeno?
56. Kie brilas la suno?
57. Kie estas ĉambroj?
58. Kie estas muroj?
59. Kie pendas bildoj?

3- Aşağıdaki cümleler için “ĉu - kio - kiu - kia – kie” ile başlayan sorular hazırlayın:

1. Mia fontoplumo estas en mia poŝo.
2. Ŝia ĉapelo estas eleganta.
3. Lia pantalono estas granda.
4. Karlo estas amiko de Petro kaj Maria.
5. Mia amiko estas bona lernanto.
6. Ne, li ne estas juna.
7. La viro kuras antaŭ la hundo.
8. La hundo kuras post la viro.

9. Ne, ĝi ne estas mallarĝa, sed larĝa.
10. Jes, antaŭ ĝi pendas lampo.
11. Sub la lampo.
12. Tri birdoj flugas.
13. Antaŭ ĝi estas vojo.
14. Ne, ĝi ne estas mallonga, sed longa.
15. Sur ĝi iras aŭtomobilo.
16. La ĝardeno estas inter la domo kaj la vojo.
17. La suno brilas.
18. La ĉielo estas blua.
19. Ili estas feliĉaj.
20. Viroj estas fortaj kaj malbelaj.
21. Virinoj estas belaj kaj delikataj.
22. Jes, ili estas malgrandaj homoj.
23. En ĝi estas ĉambroj.
24. En la ĉambro.
25. Sur la muroj pendas bildoj.

4-a LECIONO

-Fraŭlino, ĉu vi dormas en la ĝardeno?

-Ne, sinjoro, mi ne dormas en la ĝardeno, sed en ĉambro. En dormoĉambro. Ĉambro por dormi estas dormoĉambro.

-Ĉu vi manĝas en la dormoĉambro?

-Ne, sinjoro, sed en la manĝoĉambro.

KIE vi dormas?

Kie estas la litoj?

Kie la birdoj dormas?

Kie ni estas?

Tablo por skribi estas skribotablo.

Vi manĝas sur manĝotablo kaj laboras sur labortablo.

Sur la maro iras multaj ŝipoj :

velŝipoj, vaporŝipoj, motorŝipoj, militŝipoj.

Tie laboras fortaj **maristoj.**

-Ĉu vi laboras sur ŝipo, sur la blua, bela maro?

-Ne, sinjoro, mi laboras en ĉambro kun multaj paperoj. Mi estas oficisto kaj laboras en oficejo. Mi skribas **per skribmaŝino.**

Ĉu vi skribas per elektra skribmaŝino?

-Ne, mi skribas per simpla kraĵono, sed en mia hejmo mi lavas per elektra lavmaŝino. Mi lavas per varma akvo.

En la maro la akvo ne estas varma, ĝi estas malvarma.

Kio estas en la maro? Tie estas **fiŝoj.**

La fiŝoj estas bestoj, kiuj vivas en la maro. Ili ne flugas, sed naĝas.

Kio estas en la taso? En la taso estas varma **kafo**. En la nigra kafo estas blanka, **dolĉa sukero**.

Ankaŭ la koro de la fraŭlinoj estas dolĉa kaj varma.

Ĉu la kafo estas en la ĉapelo?
Kie estas la kafo?

Ĉu vi **povas** naĝi?
Ĉu la fiŝoj **povas** paroli?
Ĉu vi povas paroli en Esperanto?
Kiu povas paroli?
Kie vivas la fiŝoj?
Kie vi naĝas?
Ĉu la malvarma kafo estas malbona?

Kiu, kio, kie, kia, estas **demandaj vortoj**.

Kiu li estas? -Li estas sinjoro Perez.
Kio li estas? -Li estas dentisto.
Kie li estas? -Li estas en la ĝardeno.
Kia estas sinjoro Perez? -Li estas alta, blonda, juna, bonkora.

Kiu vi estas? Kie vi estas?
Kio vi estas? Kia vi estas?

SÖZLÜK:

AKVO	Su	MILITO	Savaş
BLONDA	Sarışın	MOTORO	Motör
BRUNA	Kahve (renk)	MULTAJ	Çok
ĈOKOLADO	Çikolata	NAĜI	Yüzmek
DOLĈA	Tatlı	OFICEJO	Ofis
ELEKTRA	Elektrik	POVI	Muktedir olmak, -bilmek
FIŜO	Balık	SIMPLA	Basit
HEJMO	Ev	ŜIPO	Gemi
KAFO	Kahve (içecek)	SUKERO	Şeker
KIE	Nerede	SUNO	Güneş
KORO	Kalp	TASO	Tas, kupa
KRAJONO	Kalem	TEO	Çay
LABORI	Çalışmak (iş)	TIE	Orada
LAVI	Yıkamak	VAPORO	Buhar
LERNI	Öğrenmek	VARMA	Sıcak
MANĜI	Yemek yemek	VELO	Yelken
MARO	Deniz	VIVI	Yaşamak
MAŜINO	Makina		

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

BİLEŞİK KELİMELELER. Bileşik kelimeler oluştururken ana kelime sona konur onu tanımlayan kelime ise başta olur, genelde ilk kelimenin sonunda bulunan “-o” eki düşürülür: *lavmaşino* – Lavo + Maşino (çamaşır makinası); *vaporşipo* – Vaporo + Şipo (buharlı gemi).

DORMĀMBRO bu kelime biraz zor telaffuz ediliyor. Bu tip durumlarda telaffuzu kolaylaştırmak için istersek ilk kelimenin sonundaki -o harfini atmayabiliriz: *dormoĀmbro* – Dormo + Āmbro (yatakodası). Gene “skribtablo” yerine “skribotablo” diyebiliriz. Başka bir örnek *skribotablo* – Skribo + Tablo (yazı masası).

DormoĀmbro – yatak odası.

ManġoĀmbro – yemek odası.

LaborĀmbro – çalışma odası

Skribotablo – yazı masası.

Velşipo – yelkenli gemi.

Lernolibro – öğrenme kitabı.

Oluşturulan bu kelimeler isim formunda ama bunlardan sıfat ve zarf hatta fiil de oluşturabiliriz.

Bonkoro - bono+koro (iyilik kalbi)

Bonkora – iyikalpli

Bonkore – iyikalplilikle

Marblua – deniz mavisi (sıfat formunda, deniz mavisi gökler).

Marbluo – deniz mavisi (rengin kendisi isim formunda, deniz mavisini severim).

Āielblua – gök mavisi.

Maşinlavi – çamaşır makinası ile yıkamak

Kural olarak iki isim formunu birleştirmekte fayda vardır. Bilmeden bir sıfat ile ismi birleştirdiğimizde sonucun ne olduğunu tam olarak karşıdaki kişiye aktaramayabiliriz. Örnek:.

bono+libro → *bonlibro* = iyiliğin kitabı (doğru)

bona+libro → *bonlibro* = iyi kitap (hatalı)

Dolayısı ile karşımızdaki kişi ne demek istediğimizi tam olarak anlamayabilir. Burada doğrusu ilk formdur, yani anlam “iyilik kitabı”dır ve öyle olmalı.

-**IST** bir pozisyon, bir mesleği ifade eden ektir: *dentisto* – dişçi, diş hekimi; *maristo* - denizci; *laboristo* - işçi; *instruisto* - öğretmen; *instruistino* – kadın öğretmen.

SED – fakat, ancak, ama: *la domo estas nova, sed ĝi ne estas moderna* – Ev yenidir, ancak modern değildir. *Mi ne dormas en la ĝardeno, sed en dormoĉambro* – Bahçede uyuyorum, ama yatak odasında (uyuyorum).

PER – ile, vasıtasıyla. *Mi skribas per kraĵono* – Kalem ile yazıyorum. Ancak hatırlayın: *Mi parolas kun Petro* – Petro ile konuşuyorum, *Karlo iras kun Maria* – Karlo Maria ile gidiyor.

POR - için. *Tablo por skribi* – Yazmak için masa; *tio estas por vi* – bu senin için.

DEMANDA VORTO – Soru kelimesi. Kelime kökü “demand-” (demandi = sormak) sonuna -a konulunca isimden sığata dönüşür (demand-a). Bunların sonuna -j eki eklediğimizde çoğul formlarını oluştururuz: “demandaj vortoj” = soru kelimeleri.

ALİŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1. Bileşik kelimeler: Şu ana kadar aşağıdaki şekilde bileşik kelimeler öğrenmiş bulunuyoruz:

Ön ek	Kök	Sonek	Bitiş	Bileşik kelime
-	amik	-	o	amiko (erkek arkadaş)
-	fort	-	a	forta (güçlü)
-	amik	in	o	amikino (kadın arkadaş)
-	amik	in	oj	amikinoj (kadın arkadaşlar)
mal	amik	-	o	malamiko (düşman)
mal	amik	in	o	malamikino (kadın düşman)
mal	amik	in	oj	malamikinoj (kadın düşmanlar)

Bu derste iki ayrı kökten meydana gelen bileşik kelimeler öğreniyoruz. Bileşik kelimeye anlamını veren kelime her zaman başta bulunur.

velo	yelken	şipo	gemi	velşipo	yelkenli gemi
------	--------	------	------	---------	---------------

Genel kural olarak ilk kelime sonlandırıcı ekini kaybeder ve ikinci kelime ile birleşir. Sonuç olarak yeni kelimenin tipini en sondaki sonlandırıcı ek belirtiyor olacaktır. Burada “velşip-o” “-o” ile bittiğinden tipi de cins isimdir.

Ancak “dormoĉambro, manĝoĉambro, skribotablo” gibi bileşik kelimelerde, telaffuz daha kolay olabilsin diye, ilk kelimenin sonladırıcı eki atılmamıştır. Bu şekilde yeni kelimeyi telaffuz etmek daha kolay olmaktadır.

2. – IST eki: Eklerin kelime kökü ile sonlandırıcı eki arasına konduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. –IST eki bir meslek, ticaret, genel bir meşgale yaratır:

dento	diş	dentisto	dişçi
maro	deniz	maristo	denizci

instruo	öğretim	instruisto	öğretmen	instruistino	Kadın öğretmen
pordo	kapı	pordisto	kapıcı	pordistino	Kadın kapıcı

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Yatak odası nedir? O uyumak için bir odadır.
2. Biz yemek odasında yer ve yatak odasında uyuruz.
3. Yazı masası nedir? O yazı yazmak için bir masadır. Yataklar nerededir? Onlar yatak odalarındadır.
4. Yemek masası nerededir? O yemek odasındadır.
5. Denizciler nerede çalışır? Onlar denizin üzerinde giden gemilerde çalışır.
6. Ofis işçileri ofislerde ne ile çalışır? Onlar yazı makinaları ile çalışırlar.
7. Ofis işçileri üzerinde çok kağıtlar olan masalarda çalışır.
8. Ne ile yıkıyorsun evde? Elektrikli çamaşır makinası ve sıcak su ile yıkıyorum.
9. Çamaşır makinam elektrikli değil ve soğuk su ile yıkıyorum.
10. Denizde su nasıldır? O soğuktur.
11. Neler gökyüzünde uçar? Kuşlar. Neler deniz suyunda yüzer? Orada balıklar yüzer.
12. Balıklar gökyüzünde yaşayan hayvanlar mıdır? Hayır onlar denizde yaşarlar, ve uçmazlar ama yüzerler.
13. Kahve fincanın içindedir, şeker ile, ama o soğuktur.
14. Kim Esperanto’da konuşabilir? Biz ki öğreniyoruz ve anlıyoruz.
15. İyi kalpli insanlar ayrıca mutlu ve neşelidirler.
16. Şekerin nerede olduğunu söyleyebilir misin? O fincandadır, kahve ile birlikte.

2- Aşağıdaki sorulara cevap verin:

1. Kiuĵ vivas en la maro?
2. Kiuĵ povas flugi sur la ĉielo?
6. Kio estas instruisto?
7. Kio estas lernanto?

3. Kia vi estas?	8. Kie vivas la fiŝoj?
4. Ĉu vi estas laboristo? Ĉu vi estas feliĉa en via laborejo?	9. Kio estas en la ĝardenoj?
5. Ĉu vi povas skribi en Esperanto?	10. Kiuj mebloj estas en via dormoĉambro?

3- Aŝaĝidaki sorulara cevap verin:

1. Kio estas dormoĉambro?
2. Kio estas en dormoĉambro?
3. En kiu parto de via hejmo vi povas manĝi?
4. Sur kiu meblo vi povas manĝi?
5. Sur kiu meblo vi povas dormi?
6. Kio estas skribotablo?
7. Kio estas labortablo?
8. Kie laboras la maristoj?
9. Ĉu estas multaj mebloj en via hejmo?
10. Ĉu vi laboras sur ŝipo?
11. Kiuj laboras sur ŝipo?
12. Ĉu vi laboras en oficejo?
13. Kio estas skribmaŝino?
14. Per kio vi povas lavi?
15. Ĉu estas lavmaŝino en via hejmo?
16. Ĉu ĝi (lavmaŝino) estas elektra?
17. Kia estas la akvo per kiu vi lavas?
18. Kia estas la marakvo (akvo de la maro)?
19. Kie vivas la fiŝoj?
20. Kiuj bestoj povas flugi?
21. Ĉu la fiŝoj povas flugi?
22. Ĉu la birdoj povas naĝi?
23. Kiuj bestoj vivas en la maro?
24. Per kio vi povas skribi?
25. Kio estas tie, sur la tablo?
26. Ĉu fiŝo estas meblo?
27. Kie estas la kafo?
28. Kia estas la kafo?
29. Kia estas la sukero?
30. Ĉu vi povas respondi en Esperanto?
31. Ĉu vi povas paroli en Esperanto?
32. Ĉu vi povas paroli en Esperanto?
33. Ĉu kio estas demanda vorto?
34. Ĉu seĝo estas demanda vorto?
35. Ĉu kie kaj kiu estas demandaj vortoj?
36. Dentisto estas profesio, ĉu jes aŭ ne?
37. La fiŝoj povas paroli, ĉu jes aŭ ne?

38. Inter diro kaj faro estas maro.
39. Ne per la pano sole vivas homo.
40. Esti kiel fiŝo en maro.

4- Kelime haznesi (çevirin):

1. mara akvo	9. kafarbo	17. malbela	25. malalta
2. fiŝisto	10. kafkolora	18. maldika	26. malfeliĉa
3. naĝisto	11. kafmaŝino	19. malforta	27. malgranda
4. subnaĝi	12. interparoli	20. maljuna	28. mallarĝa
5. apudmara domo	13. bonkora persono	21. malbona	29. mallonga
6. subakva naĝo	14. homa koro	22. malgaja	30. maldolĉa
7. submara ŝipo	15. radioparolistino	23. malnova	31. malmultaj
8. kaftaso	16. ĝardenisto	24. malsana	32. malvarma

5-a LECIONO

Sur la ĉielo brilas la **steloj** kaj la **luno**.

En la bela ĝardeno, inter la grandaj, malnovaj arboj kaj **lago promenas** Petro kaj Maria.

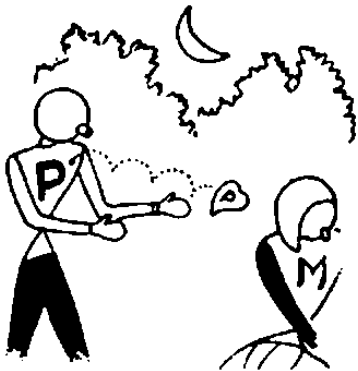
Petro estas juna kaj forta. Maria estas juna kaj bela. Maria sidas sur **benko**.

Petro ne sidas; li staras kaj **rigardas**. Lia koro estas varma.

Petro rigardas ==> Marian.

(Ankaŭ la luno rigardas inter la arboj)

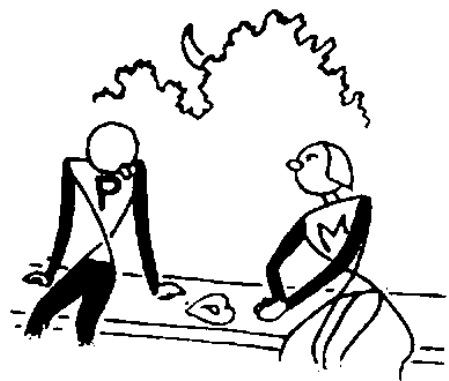
La koro de Petro estas birdo; ĝi flugas.

Petro amas. Petro amas Marian.

Petro ankaŭ sidas sur la benko, apud Maria.

Ili ne parolas.

La koro de Maria ankaŭ estas birdo kaj flugas.

Ankaŭ Maria amas Petron!

Nun Petro parolas. Li diras tre belan **frazon**: "

Mi amas vin!"

"Ĉu vi amas min, Maria?"

La fraŭlino **respondas**: "Jes, mi amas vin!"

Ili estas feliĉaj, tre feliĉaj, iliaj koroj **dancas** kaj kantas.

Li **kisas** ŝin kaj ŝi kisas lin.

La luno kaj la steloj ankaŭ dancas.

Kiun rigardas Petro? -Marian.

Kiun amas Petro? - Marian.

Kiun Petro kisas? - Marian.

Kiun Maria amas? - Petron.

Kiun Maria kisas? - Petron.

Kiu amas Marian? - Petro.

Kiu amas Petron? - Maria.

Ĉu Petro kisas la katon? Ĉu Maria kisas vin? Kiu promenas kun Maria? Kie ili promenas? Ĉu tie estas arboj kaj benko? Kio brilas sur la ĉielo?

La sinjorino **trinkas vinon**.

En la **botelo** estas vino.

Kion trinkas la sinjorino?

Kio estas en la botelo?

La sinjoro manĝas pomon.

Sur la tablo estas pomo.

Kion manĝas la sinjoro?

Kio estas sur la tablo?

La **patrino ordonas**: Manĝu la supon!

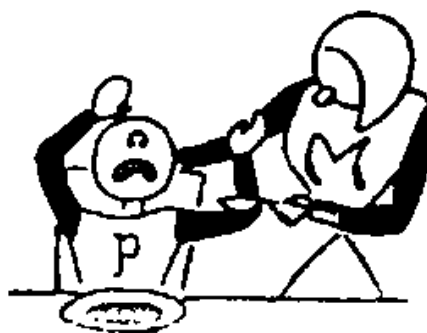
La infano ne **ŝatas** la supon.

Kiu ordonas?

Kion ŝi diras?

Ĉu vi ŝatas supon?

Ĉu vi ŝatas la malvarman kafon?

La instruisto ordonas: legu la lecionon!

La patrino **donas** supon al infano.

Kiu donas supon?

Kion donas la patrino?

Al kiu ŝi donas supon?

[La maljuna sinjoro amas la blondan fraŭlinon, sed la blonda fraŭlino ne amas la maljunan sinjoron...](#)

Kiun li amas?

Kiun ŝi ne amas?

Ĉu katoj kaj hundoj estas bonaj amikoj?

[Sed mi kaj vi estas esperantistoj: ni estas bonaj amikoj.](#)

Donu al mi vian manon!

SÖZLÜK:

AMI	Sevmek	NUN	Şimdi
BENKO	Bank	ORDONI	Emretmek
BOTELO	Şişe	PATRO	Baba
DANCI	Dans etmek	PROMENI	Gezinmek
DIRI	Söylemek	RESPONDI	Cevap vermek
DONI	Vermek	RIGARDI	Bakmak
FARI	Yapmak	ŜATI	Hoşuna gitmek
FRAZO	Cümle	STELO	Yıldız
KISI	Öpmek	SUPO	Çorba
LAGO	Göl	TRE	Çok
LECIONO	Ders	TRINKI	İçmek
LEGI	Okumak	VINO	şarap
LUNO	Ay		

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

PETRO AMAS... İngilizcede “*Petro loves Maria*” dediğimizde Petro’nun Maria’yı sevdiğini sadece ve sadece kelime diziliminden anlarız. Ancak Esperanto’da herkesin anadiline uygun dizilimde cümle kurabilmek için kelime dizilimi serbesttir. Dolayısı ile kimin kimi sevdiğini belirtmek için akuzatif yani “-n” eki kullanılır: “*Petro amas Maria-n*”. Kelimeleri nasıl dizerseniz dizin akuzatif sayesinde anlam konusunda bir şüpheye düşülmez. Diğer muhtemel formlar bunlardır: “*Maria-n amas Petro*”, “*Petro Maria-n amas*”, “*Maria-n Petro amas*”, “*amas Maria-n Petro*”, “*amas Petro Maria-n*” ve her form aynı anlamı verir.

Türkçede de “-i hali” dediğimiz akuzatif formunu kullanırız ve İngilizceden daha anlaşılır bir yapı bulunur. Bir yerde Türkçede de kelime dizilimi esneklik. Mesela “*Petro Maria’yı seviyor*” dediğimizde Maria –i halinde kullanılıyor ve fiilin objesi bu i halinden belli oluyor. O halde Türkçede de:

*“Petro seŭiyor Maria’yı”,
“Maria’yı Petro seŭiyor”,
“seŭiyor Petro Maria’yı”,
“seŭiyor Maria’yı Petro”,
“Maria’yı seŭiyor Petro”*

şeklinde cümleler kurabiliriz ve bunlardan bazıları ifade açısından devrik de olsa, kimin kimin sevidiğini bu –i hali sayesinde anlayabiliyoruz. Esperanto’da da durum hemen hemen böyledir.

Özetle Türkçedeki “-i hali” = Esperanto’nun “akuzatif formu”.

Normal isimler değil de zamir kullandığımızda da fiilin objesi olan zamirin sonuna gene akuzatif ekini koyarak cümleleri kurabiliriz.

*“Petro amas ŝi-n”,
“Petro ŝi-n amas”,
“ŝi-n amas Petro”,
“ŝi-n Petro amas”,
“amas Petro ŝi-n” ve
“amas ŝi-n Petro”.*

Aynen Türkçe’deki gibi

*“Petro seŭiyor o-nu”,
“Petro o-nu seŭiyor”,
“o-nu seŭiyor Petro”,
“o-nu Petro seŭiyor”,
“seŭiyor Petro o-nu” ve
“seŭiyor o-nu Petro”.*

Peki hangi fiiller için cümlede akuzatif eki kullanılır? Transitif veya geçişli fiiller kullandığımız cümlelerde fiilin etkilediği objeler veya nesnelere akuzatif eki “-n” alır. Türkçede de bunlar “-i hali”nde kullanılırlar. Geçişsiz fiillerin bir objesi olmaz, onlar doğrudan özneyi etkilerler. Geçişsiz fiiller için örnek “koşmak, çalışmak, yüzmek, yaşamak” (*kuri, labori, naĝi, vivi*). Geçişli fiiller için örnek “sevme, vermek, yapmak, hoşuna gitmek” (*ami, doni, fari, ŝati*).

Sıfatlar isimlerin sayısına uydukları gibi akuzatifte de uymak zorundadırlar. Örnek:

Mi manĝas pomon. Mi manĝas ruĝan pomon. Mi manĝas du pomojn. Mi manĝas du ruĝajn pomojn.

Akuzatif Esperanto'da öğrencilerin karşılaştığı ilk zorluktur. Yapacağımız şudur: cümlede fiili bulup onun bir şeyi etkileyip etkilemediğini analiz edip, bu objelerin sonuna akuzatif eki koymak. Bunda bir zorluk da şudur: Türkçe'deki fiiller Esperanto'daki fiillerin çoğu ile geçişli/geçişsiz olmaları açısından uymalarına rağmen bazı fiillerde mantık ters olabilir. Örnek : “razi” fiili Esperanto'da her zaman transitiftir “mi razas lin”, “mi razas min” (ben onu traş ediyorum, ben kendimi traş ediyorum). Halbuki Türkçede bu fiil geçişsiz olarak da kullanılır : “ben traş oluyorum”. Dolayısı ile Esperanto'da fiillerin anlamını iyi öğrenmemiz lazım.

Not. Gene de Türkçe'de –i halini kullanmadığımız, anlamın cümlenin yapısından çıkan durumlar da vardır. Örnek olarak “*ben elma-yı yiyorum*” ile “*ben elma yiyorum*”. Esperanto'da her durumda istisnasız akuzatif kullanılır.

KIUN, KION. Soru zamirleri de diyebileceğimiz bu kelimecikler cümlede akuzatif formunda olacak bir ismin yerine kullanılıyorsa akuzatif eki alırlar:

Kiu estas en la ĉambro? – Odada **kim** var?

Kiu-n vi vidas en la ĉambro? – Odada **kim-i** görüyorsun?

Kiu-jn vi vidas? – **Kim-leri** görüyorsun?

Kio estas sur la tablo? – Masanın üzerindeki **ne-dir**?

Kio-n vi vidas sur la tablo? – Masanın üzerinde **ne-yi** görüyorsun?

ŜATI. Bu kelime transitif/geçişli bir fiildir, dolayısı ile objeleri akuzatif eki alır. Bazı dillerde bu fiilin tipi farklı olabilir. “*Mi ŝatas Petro-n*” (*Petro-dan hoşlanıyorum*). “*Mal-ŝati*” dediğimizde ise hoşlanmıyorum, iğreniyorum anlamında bir fiil oluşturmuş oluyoruz, örnek: “*mi malŝatas la tabakon*” (*tütünden hoşlanmıyorum*).

AL. Yön gösteren bir edattır. Türkçedeki “-e haline” benzer. Örnek: “*Petro donas floro-n al Maria*” (Petro Maria-ya çiçek(-i) veriyor). Başka örnek “*Li iras al la maro*” (O denize gidiyor), “*Li iras al la montoj*” (o dağlara gidiyor). Al yerine de yön akuzatifi (akuzativo de direkto/movo) kullanabiliriz: “*Li iras maron*”, “*Li iras montojn*”.

-U. Fiillerde bu ek ile emir formunu oluştururuz. “*LEGU!*” (*oku!*) “*Estu gaja*” (memnun ol), “*kantu kaj dancu!*” (şarkı söyle ve dans et!), “*Lernu vian lecionon!*” (dersini öğren).

ALIŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1) Akuzatif hali (direkt nesne):

Esperanto'da kelimelerin yeri esnek, dolayısıyla ile “Petro amas Maria” ve “Maria amas Petro” aslında aynı cümlelerdir. Ancak bu durumda kimin kimi sevdiğini bilmediğimizden bu cümleler hatalıdır. Çünkü hem Petro hem Maria, ikisi birlikte “özne” ya da “nesne” olabilirler.

Esperanto'da cümledeki fiilin hedeflediği nesne (doğrudan nesne) sonuna “-n” eki konular, bu aynı zamanda “akuzatif” yani Türkçedeki “-i” halini ifade eder. Örnekler:

Petro amas Maria- n	Petro Maria- yı seviyor
Petro- n amas Maria	Petro- yu Maria seviyor

Şu ana kadar sadece “geçişsiz” veya “intransitif” fiiller öğrendik:

Petro estas juna	Petro gençtir
La kato dormas	Kedi uyuyor

Bu derste doğrudan tamamlayıcı bir nesne gerektiren “geçişli” veya “transitif” fiilleri öğreneceğiz. Bu doğrudan nesneye akuzatif hali denir. Tam olarak kelime anlamı “belirtili nesne”dir yani fiil doğrudan bu nesneyi hedef almaktadır. Bazı geçişli fiiller doğrudan bir nesnelere olmadan da kullanılabilirler

Özne (yalın halde)	Geçişli fiil	Doğrudan nesne (akuzatif halde)
Petro	trinkas	
Petro	içiyor	
Petro	trinkas	vino- n
Petro	içiyor	şarap(- ı)

Cümle fiilinin bu “belirtmeyi” yapıp yapmadığını anlayabilmek için aşağıdaki yöntemi uygulayabilirsiniz:

1. Önce cümledeki fiili bulun.
2. Fiilin anlamında bu eylemi yapan kişiyi bulun (özne).
3. Bu eylemden (varsa eğer) doğrudan etkilenen kişiyi veya şeyi tespit edin (nesne).
4. İşte bu nesne akuzatif formunda olmalıdır. (Dikkatli olun çünkü Türkçe’de bu nesne her zaman akuzatif halinde bulunmaz.)

Örnekler:

Petro rigardas la lunon	Petro ay- a bakıyor
La infano manĝas supon	Çocuk çorba(- yı) yiyor (içiyor)
Kion manĝas Petro? Supon	Ne- yi yiyor Petro? Çorba- yı
Kiun vi rigardas? Marian	Kim- e bakıyorsun? Maria'- ya
Kiu rigardas vin? Maria	Kim sa- na bakıyor? Maria
Petro batas la infanon	Petro çocu- ĝu dövüyor
Petron batas la infano	Petro'- yu çocuk dövüyor.

Sıfatlar hem akuzatif durumuna hem de sayı durumuna tarif ettikleri isimler ile uyuşmalıdır. Bu Türkçe dilinde böyle değildir:

Alberto diras frazo- n	Alberto cümle(- yi) söylüyor
Alberto diras bela- n frazo- n	Alberto güzel cümle(- yi) söylüyor
Alberto diras bela- jn frazo- jn	Alberto güzel cümle- ler(-i) söylüyor

2) Emir kipi: Şu ana kadar fiillerin mastar formunu yani “-i” ekini öğrendik (promeni, ami, esti, dormi vs) ve şimdiki zaman formunu yani “-as” ekini öğrendik (mi promenias, li amas, mi estas, la kato dormas vs). Bu derste bir isteği veya bir görevi emreden form olan emir kipini öğreniyoruz. Örnekler

Manĝu la supo- n kaj trinku la vino- n	Çorba- yı ye ve şarab- ı iç.
Ni legu la leciono- n	Konu- yu okuyalım.

3) AL bir edattır ve “bir şeye doğru” anlamını ve “-e”, “-i” hallerini ifade eder. Dolaylı bir nesneyi göstermek için kullanılır:

Özne	Fiil	Direkt obje	edat	Dolaylı nesne
Petro	donas	floron	al	Maria
Petro	veriyor	çiçe-ği	-ya	Maria

Aşağıdaki cümlelerde akuzatif ekinin doğru kullanımını görüyoruz:

Kio estas en la botelo? En ĝi estas vino.	Şişede ne var? Onun içinde şarap var.
Kion vi trinkas? Mi trinkas vino- n .	Ne(- yi) içiyorsun? Şarap(- ı) içiyorum.
Ĉu vi ŝatas la supo- n ? Ne, mi ne ŝatas la supo- n .	Çorba(- yı) sever misin? Hayır, çorba(- yı) sevmem.
La maljuna sinjoro amas la blonda- n fraŭlino- n .	Yaşlı bey sarışın bayan- ı seviyor.

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Gökyüzünde ne parlıyor? Gökyüzünde yıldızlar ve ay parlıyor.
2. Güzel bahçede, ağaçların arasında yaşlı bir bey dolaşiyor.
3. Petro bahçede bir bankta, güzel bir gölün yanında oturan Maria'ya bakıyor.
4. Petro Maria'yı seviyor ve ona çok güzel cümleler söylüyor.
5. Petro Maria'ya bakar ve sorar: Beni seviyor musun? ve genç bayan cevap verir: Evet, seni seviyorum.
6. Kim kimi seviyor?
7. O (E) kime bakıyor? Ona (F). (Her iki formda da AL edatı kullanınız)
8. O (E) kime bakıyor? Ona (F) (Her iki formda da akuzatif kullanınız)
9. Petro ile Maria'nın yürüdüğü yerde ağaçlar var mıdır?
10. Petro ne yiyor? O çorba yiyor.
11. Anne çocuğa emrediyor: Çorbayı ye. Ancak çocuk çorbayı sevmiyor ve yemiyor.
12. Annesi ne veriyor? Çorba. Anne çorbayı kime veriyor? Çocuğa.
13. O (F) soğuk kahveyi seviyor mu?
14. Biz Esperanto konuşuyoruz. Biz Esperantist'iz.
15. Yaşlı bey sarışın genç hanımı seviyor mu?
16. Masada iki elma var. Elma sever misin?
17. Şişede şarap var ve beyefendi onu içiyor.
18. O (E) neye bakıyor? O masanın üzerindeki elmalara bakıyor.
19. Öğretmen öğrencilere emrediyor. Dersleri öğrenin.

2- Aşağıdaki cümlelerde doğrudan nesneyi beliten akuzatif eki "-n"yi yerleştirin:

1. Mia amiko lernas esperanto.
2. Ŝia amiko havas du grandaj domoj.
3. Kafo Karlo ne deziras, sed teo.
4. Kio li deziras? Kio li ne deziras?
5. Mi ne kredas tio kio ŝi diras.
6. Prenu krajono kaj skribu mallonga frazo.
7. Ĉu vi komprenas tio kio mi diras?
8. Ĉu vi povas korekti tiuj ĉi frazoj?
9. Ĉu la korekto de tiuj ĉi frazoj estas facila?
10. Multaj esperantistoj vizitas la granda Esperanta Kongreso.
11. Multaj esperantistoj estas en la granda Esperanta Kongreso.
12. Leono havas fortaj dentoj.
13. Ĉu vi ŝatas legi libroj?
14. La frazo de Petro estas tre longa.
15. La frazo, kiu Petro skribas, estas tre longa.

16. Petro skribas tre longa frazo.
17. La domo, kiu estas tie, ne estas mia.
18. La domo, kiu vi rigardas tie, ne estas mia.
19. Mi legas viaj libroj.
20. Petro legas siaj libroj.
21. Mi ne povas kompreni tio kio li diras.
22. Ĉu vi manĝas via pano? Ne, mi manĝas tiu de mia amiko.
23. Mi ne faras tio kio li diras.
24. Donu al mi la supo.
25. Li trinkas la vino de sia amiko.
26. Ĉi tie estas via supo, manĝu ĝi.
27. Ĉu vi havas via libro? Ne, mi havas tiu de mia amiko.
28. Tio, kio vi povas manĝi estas ĉi tio, ne tio.
29. Donu al ili tiuj libroj kiuj vi havas por.
30. Kio vi mangas? Tiu ĉi fiŝo.
31. Mi ordonas vi: Ne faru tio.

3- Aşağıdaki cümleye uygun olarak, 10 tane cümleyi Esperanto'ya çevirin:

“Maria havas nigran katon.”

1. Kimin bir kedisi var? Maria'nın var.
2. Maria neye sahip? O bir kediye sahip.
3. Maria'nın ne çeşit bir hayvanı var? Maria'nın sahip olduğu hayvan bir kedi.
4. Kedi nasıldır? O siyahtır.
5. Maria'nın sahip olduğu kedi nasıldır? O siyahtır.
6. Kedi hangi renktendir? O siyah renktendir.
7. Kedi hangi renge sahiptir? O siyah renge sahiptir.
8. Kedi sahibi olan kişi kimdir? O Maria'dır.
9. Maria bir kediye sahip midir? Evet, o sahiptir.
10. Maria'nın sahip olduğu kedi siyah mıdır? Evet, o, o renktedir.

4- Respondu ĉi tiujn demandojn.

1. Kiun lingvon vi lernas en ĉi tiu lernoĉambro?
2. Kian lingvon vi lernas en ĉi tiu klasĉambro?
3. Ĉu vi ŝatas trinki vinon kun la manĝo?
4. Kiaj estas la kvin unuaj lecionoj?
5. Ĉu via domo donas rigardon al la maro?
6. Kiun lecionon ni lernas nun?
7. Ĉu via apuda lernant(in)o havas libron?
8. Ĉu la ĝardenoj havas arbojn?
9. Ĉu la birdoj havas belan kanton?
10. Kian katon vi ŝatas? Ĉu blankan aŭ nigran?

11. Kie vi havas vian libron?
12. Kiun dombeston vi preferas, katon aŭ hundon?
13. Kiujn arbojn vi havas en via ĝardeno?

5- Faru demandojn al ĉi tiuj respondoj:

1. Mi lernas Esperanton.	7. Jes, mi ŝatas danci.
2. Ŝi donas la libron al Petro.	8. Ŝi rigardas Petron.
3. Lia domo estas granda.	9. Petro rigardas
4. Mi havas grandan domon.	10. La lingvo, kiun mi lernas, estas facila.
5. Mi manĝas supon.	11. Mian libron mi havas sur la tablo.
6. Ŝi donas supon al la infano.	12. Internacian lingvon.

6- Traduku:

KIO = Ne? Soru zamiridir, genelde bilmediĝimiz bir ŝeyi sorarken kullanırız ve bu ŝey belirsiz olduğundan çoğul formu da yoktur.

1. Kio estas sur la tablo?
2. Kio brilas en la ĉielo?
3. Sur kio vi sidas?
4. Kio vi estas? Ĉu laboristo aŭ studento?
5. Kio estas hundo? Ĝi estas besto.
6. Kion vi preferas trinki? Ĉu vinon aŭ akvon?
7. Tio kio estas sur la tablo estas libro.
8. Per kio vi povas skribi? Mi povas skribi per kraĵono.

KIU = Kim, Ne? Belirli ŝeyler ve kişiler hakkında soru sormaya yarayan bir soru zamiridir. Belirli bir ŝey sorduğumuzdan çoğul formu vardır.

1. Kiu besto kantas? Ĉu la kato aŭ la birdo?
2. Sur kiu seĝo vi sidas?
3. Kiu ne komprenas?
4. Kun kiu estas Karlo? Li estas kun Petro.
5. Kiu kantas? Ĉu la kato aŭ la birdo?
6. La viro kiu sidas en la ĉambro estas Karlo.
7. La virino kiu sidas en la ĉambro estas Maria.
8. Per kiu kraĵono vi skribas? Mi skribas per mia kraĵono.

KIE = Nerede? Yer sorar, çoğul formu yoktur.

1. Kie vivas la fiŝoj?
2. Kie estas arboj?
3. Kie brilas la steloj?
4. Kie vi manĝas?

5. En la maro, kie vivas la fiŝoj, la akvo estas malvarma.
6. En la ĉambro kie ni lernas Esperanton, estas tabloj kaj seĝoj.
7. Kie estas Karlo kaj Maria? Ili estas en la manĝoĉambro.

KIA = Ne ĉeŝit? Bir ŝeyin ŝeklini kalitesini sorar, çoĝul formu vardır.

1. Kia estas via pantalono? Ĝi (la pantalono) estas longa, moderna, eleganta kaj blanka.
2. Kia estas via domo? Ĝi (la domo) estas granda, nova kaj bela.
3. Kiaj estas la infanoj? Ili (la infanoj) estas bonaj, sanaj kaj bonkoraj.
4. Kian ĉapelon vi ŝatas? Mi ŝatas ĉapelon malgrandan, modernan kaj blankan.
5. Kiaj estas la pomoj? Ili (la pomoj) estas bongustaj kaj povas esti verdaj aŭ ruĝaj.

TIO = Bu. Belirsiz ŝeye verilen cevapta kullanılan kelimedir. Çoĝul formu yoktur.

1. Tio estas arbo.
2. Tio kio kuŝas sur la tablo estas libro.
3. Rigardu tion kio brilas en la ĉielo, ĝi estas granda stelo.
4. En mia poŝo estas fontoplumo kaj per tio mi povas skribi.

TIU = Bu (kiŝi, belirli ŝey). Belirli bir ŝeye cevap verilirken, veya belirtirken kullanılır, çoĝul formu vardır.

1. Tiu libro ne estas via, sed mia.
2. Tiu fraŭlino estas Maria.
3. Tiu seĝo sur kiu sidas Petro estas apud la tablo.
4. Rigardu tiun infanon, li estas Petro.

TIE = Orada. Yer cevabı veya belirtmesinde kullanılır, çoĝul formu yoktur.

1. Kiuj vivas en la maro? Tie vivas la fiŝoj.
2. Kie estas mia libro? Tie, sur la tablo.
3. Rigardu, tie estas Petro. Saluton, Petro!
4. Kie vivas la fiŝoj, tie ne povas vivi la homoj.

7- Aŝaĝıdaki metinde akuzatif eki “-n” beŝ kere atlanmıŝtır, dikkatli okuyup akuzatif olması gereken yerlere akuzatifi ekleyin:

Mi estas nova lernanto de Esperanto. Mi lernas Esperanto en lernoĉambro kie estas tabloj, seĝoj kaj biblioteko. En tiu ĉambro estas ankaŭ viroj kaj virinoj kiuj ankaŭ estas lernantoj de Esperanto. Tiu ĉambro ne estas manĝoĉambro kaj mi ne povas manĝi pomoj tie. Ĝi estas

lernoĉambro, ĉambro por lerni. Mi ŝatas Esperanto. Ĝis nun mi lernis 5 lecionoj kaj mi povas paroli en Esperanto kaj kribi frazoj.

8- Kelime haznesi (çevirin):

1. Gaja birdo	9. Longa vojo
2. Dika infano	10. Bonkora infanino
3. Maljuna sinjoro	11. Blua ĉielo
4. Verdaj pomoj	12. Eleganta ĉapelo
5. Granda kaj nigra hundo	13. Dolĉa sukero
6. Mallarĝa fenestro	14. Malvarma akvo
7. Bela fraŭlino	15. Varma kafo
8. Blonda sinjorino	16. Bonaj amikoj

Son ve Ön ekler (çeviri):

1. Kantistino	5. Dancistino	9. Katino	13. Lavistino
2. Malgaja	6. Malfacila	10. Malsana	14. Instruisto
3. Hundino	7. Maristo	11. Dentisto	15. Mallarĝa
4. Mallonga	8. Malami	12. Malgranda	16. Malamikino

Bileşik kelimeler (çevirin):

1. Dormoĉambro	5. Manĝoĉambro	9. Skribmaŝino	13. Skribotablo
2. Marakvo *	6. Legolibro *	10. Pomarbo *	14. Sidĉambro *
3. Bonkora	7. Lavmaŝino	11. Velŝipo	15. Militŝipo
4. Vinbotelo *	8. Lernolibro *	12. Amkanto *	16. Sunsubiro *

(Not. "*" işareti kelimeri 1-5 derslerinde görmedik ancak bildiğimiz kelimerden oluşturulmuşlardır. Anlamalarını rahatlıkla çıkartabilirsiniz.).

Şahıs zamirleri:

1. Mi	4. Ni
2. Vi	5. Vi
3. Li, Ŝi, Ĝi	6. Ili

İyelik zamirleri:

1. Mia	4. Nia
2. Via	5. Via
3. Lia/Ŝia/Ĝia	6. Ilia

9- Aşağıdaki cümleleri tamamlayın:

1. Ĉambro por dormi estas...	9. Virino kiu laboras en oficejo estas...
2. Ĉambro por manĝi estas...	10. Elektra lavmaŝino estas elektra maŝino por...
3. Ĉambro por lerni estas...	11. Elektra skribmaŝino estas elektra maŝino por...
4. La besto kiu povas flugi estas...	12. Unu kaj unu estas...
5. La besto kiu vivas en la maro estas...	13. Unu pomo kaj unu pomo estas...
6. En la ĝardenoj estas arboj kaj...	14. Vi sidas sur...
7. En la maro laboras la...	15. En la ĉielo brilas...
8. Viro kiu laboras en oficejo estas...	16. En la maro la akvo ne estas varma, ĝi estas...

10- Esperanto dilinde cevap verin:

1. Ĉu rozo estas floro?	9. Kiu estas la ĉambro kie vi manĝas?
2. Kio estas en la arboj?	10. Kion vi ŝatas trinki kun la manĝo?
3. Kio estas kato?	11. Kie vivas la fiŝoj?
4. Ĉu tablo estas meblo?	12. Kio vi estas? Ĉu lernanto aŭ laboristo?
5. Ĉu birdo estas ankaŭ meblo?	13. Per kio vi povas skribi?
6. En kiu ĉambro vi dormas?	14. Ĉu vi parolas Esperanton?
7. Ĉu vi estas bona amiko de la bestoj?	15. Kiu estas la malamiko de la kato?
8. Kiun beston vi ŝatas?	16. Kiaj koloroj povas esti rozo?

1-5 ARASI DERSLERİN KONTROLÜ İÇİN ALIŞTIRMALAR

1- Kelime haznesi (çevirin)

1. Malamikino	6. Apud	11. Maristoj	16. Krajono
2. Bonkora	7. Vojo	12. Vorto	17. Ŝipo
3. Geinstruistoj	8. Mallarĝa	13. Demando	18. Naĝi
4. Oficejoj	9. Gajaj	14. Respondo	19. Kisoj
5. Lernejo	10. Pendi	15. Ĉapelo	20. Benko

Esperanto karşılıklarını verin:

1. Uzun	8. Yazı masası	15. Sizinkiler
2. Cep	9. Çamaşır makinası	16. Sahip olmak
3. Uçmak	10. Ver	17. Sarışın
4. Yapabilir	11. Önünde	18. Orada
5. Pencere	12. Hakkında	19. Balık
6. Arasında	13. Kedi	20. Elektrikli daktilo
7. Altında	14. Kırmızı gül	

2- Aşağıdaki sorulara cevap verin :

1. Tabloj, seĝoj kaj lampoj estas mebloj. Kio estas katoj kaj hundoj?
2. Virino estas la ino de viro. Kiu estas la ino de kato?
3. Malamo estas la malo de amo. Kiu estas la malo de amiko?
4. Kio estas en la dormoĉambroj? Kiuj mebloj estas en la manĝoĉambroj?
5. Mi laboras en oficejo. Kie vi lernas?
6. Kia koloro estas la ĉielo kaj la maro?
7. Ĉu vi trinkas vinon kun la manĝo?
8. Kie vi povas rigardi belajn florojn?
9. Ĉu Esperanto estas malfacila?

3- Aşağıdaki cümlelere uygun soru cümlelerini yazın:

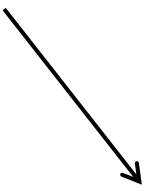
1. Mi ŝatas manĝi pomojn.	6. Mi lernas Esperanton.
2. Li rigardas Marian.	7. Mi donis ĝin al Petro.
3. Sur la benko.	8. Tie estas multaj floroj.
4. Ne, ĝi kantas en la ĝardeno.	9. Ne, ĝi ne estas mia, sed lia.
5. Petron.	10. Ŝi estas kun ŝia amikino.

4- Aşağıdaki cümlelerde bulunan hataları düzeltin:

1. Kion estas sur la tablo? Sur ĝi estas libro.
2. Ĉu vi ŝatas manĝas supo?
3. Donu al mi miaj librojn.
4. Mi dormas en mia ĉambrodormo.
5. La juna sinjoro iras kun la dikina sinjorino.
6. La kato kaj la birdo estas en la ĉambro; dormas.
7. Kion estas katino? Ŝi estas besto.
8. Tiu viro kio estas tie, estas mia amikino.

5- Aşağıda iki ayrı kolondaki kelimeleri eşleştirin, örnek olarak “birdo” ile “flugi”.

kato	koloro
krajono	malalta
verda	lernejo
birdo	kio
sidi	besto
alta	dormoĉambro
kantisto	papero
instruisto	flugi
kiu	kanti
dormi	benko

6-a LECIONO

-Kiu tago estas **hodiaŭ**?

-Hodiaŭ estas **sabato**.

-Kiu tago estis **hieraŭ**?

-Hieraŭ estis **vendredo**.

-Ĉu vi estas infano?

-Ne, mi ne estas infano, mi **estis** infano.

Hieraŭ mi estis en la razejo. Tie laboras la razisto.

Li razis mian **barbon** per **razilo** kaj **tondis** mian **harojn** per **tondilo**. Li ankaŭ **kombis** min per kombilo.

Kie mi estis hieraŭ?

Ĉu vi ankaŭ vizitis hieraŭ la raziston?

Per kio laboras razisto?

Kion li faras?

Ĉu vi legis hodiaŭ la ĵurnalon?

Kion vi faris hieraŭ?

Apud la razejo estas la panejo. Tie laboras la panisto. Li **vendas** panon kaj **kukojn**.

Ĉu vi ŝatas kukojn?

Ĉu la razisto vendas panon?

Kiu vendas panon?

Kie oni vendas panon?

Ĉu la klientoj vendas panon? -Ne, ili aĉetas panon.

Ĉu vi **aĉetas** panon?

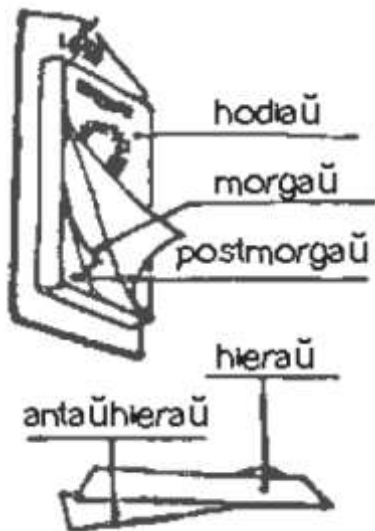
Ĉu vi aĉetis aŭtomobilon?

Mi sentas apetiton. Me deziras manĝi panon, sed la pano estas granda, mi ne povas manĝi ĝin, mi devas ĝin **tranĉi**.

-Ĉu vi tranĉas panon per tondilo?

-Ne, mi tranĉas ĝin per **tranĉilo**, kaj per **segilo** mi tranĉas **lignon**.

Ĉu vi povas segi lignon per kombilo?

Hodiaŭ estas sabato kaj **morgaŭ** estos **dimanĉo**. Morgaŭ mi vizitos la Esperanto-**Klubon**. Tie mi **trovos** amikojn kaj parolos kun ili. [Mi ankaŭ rigardos la internaciajn revuojn.](#)

Ĉu vi venos kun mi morgaŭ?
[Kiujn mi trovos tie?](#)
 Kion mi faros?
 Kion mi rigardos?

[Hodiaŭ estas sabato, hieraaŭ estis vendredo, antaaŭhieraaŭ estis **ĵaaŭdo**.](#)
[Kiu tago estis antaaŭhieraaŭ?](#)

Morgaŭ estos dimanĉo kaj postmorgaŭ

estos **lundo**.

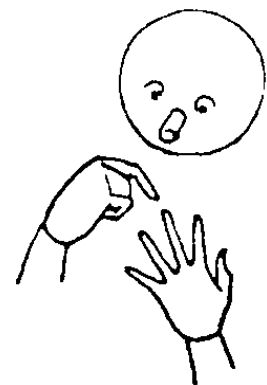
Ĉu vi laboros morgaŭ?
 Ĉu dimanĉo estas bela tago?
 Kion vi faros postmorgaŭ?
 Ĉu vi vizitos vian amikon?
[Ĉu via amiko vizitos vin?](#)

Petro diras al Maria: Mi amis, amas kaj amos vin!

[Mi kalkulas la fingrojn de mia mano: unu, du, tri, kvar, kvin.](#)

Kalkulu la fingrojn de via dekstra mano.
 Ĉu ankaŭ via maldekstra mano havas kvin fingrojn?

Kion tenas la razisto en la dekstra mano?
 Kion li tenas en la maldekstra?
 Ĉu la razisto havas kvin harojn sur la kapo?

Antaaŭ la **parko** estas la nova lernejo. Tie la infanoj lernas legi, skribi kaj kalkuli. [Ili ankaŭ lernas Geografion kaj Historion.](#)
 En moderna segejo la laboristoj segas lignon per elektraĵ seĝiloj.

[Ĉu vi ŝatas danci en la dancejo?](#)
 Ĉu vi estas perfekta esperantisto?
[Ne, mi ne estas, sed mi estos perfekta esperantisto.](#)

SÖZLÜK:

AĀETI	Satın almak	LUNDO	Pazartesi
APETITO	İřtah	MANO	El
BARBO	Sakal	MARDO	Salı
DEKSTRA	Saę	MERKREDO	Çarřamba
DEZIRI	Arzu etmek	MORGAŪ	Yarın
DIMANĀO	Pazar	PANO	Ekmek
FINGRO	Parmak	PARKO	Park
HARO	Kıl	PORKO	Domuz
HIERAŪ	Dün	RAZEJO	Sakal trařı olunan yer
HODIAŪ	Bugün	RAZI	Trař etmek
ĀAŪDO	Perřembe	REVUO	Dergi
ĀURNALO	Gazete	SABATO	Cumartesi
KALKULI	Hesaplamak	SEGI	Testere ile kesmek
KAPO	Kafa	SENTI	Hissetmek
KLIENTO	Müřteri	TAGO	Gün
KLUBO	Kulüp	TONDI	Makasla kesmek
KOMBI	Taramak	TRANĀI	Bıçakla kesmek
KUKO	Kek	TROVI	Bulmak
KVAR	Dört	VENDI	Satmak
KVIN	Beř	VENDREDO	Cuma
LIGNO	Odun	VIZITI	Ziyaret etmek

ÖĀRET MEN KONUřUYOR

-**EJ** bir řeye adanmış bir yer anlamını oluřturan ek: *lerni* - öğrenmek, *lernejo* - okul; *laborejo* - iřyeri; *lavejo* - yıkama yeri, çamařırhane; *kafejo* - café; *pordo* - kapı, *pordisto* - kapıcı, *pordistejo* - kapıcı yeri.

-**IL**, kelimeye alet edevat anlamını veren bir ektir: *tranĀi* - kesmek, *tranĀilo* - bıçak; *kombi* - taramak, *kombilo* - tarak.

-**IS**, -**OS**, fillerin geçmiş ve gelecek zaman ekleridir. *Mi faris*, yaptım - *mi faros*, yapacaęım. *Vi faris*, yaptın- *vi faros*, yapacaksın. *Ni faris*, yaptık- *ni faros*, yapacaęız.

Unu, **du**, **tri**, **kvar**, **kvin**. Temel sayılar.

GEĀIřLI GEĀIřSİZ FİLLER (*Transitif, intransitif fiiller*) Önceki derste de bundan bahsetmiştik. Çok basit olarak “*Ahmet yatakta uyuyor*”

cümlesini kurduğumuzda, “*Kim uyuyor?*” sorusuna alacağımız cevap “*Ahmet*”, yani cümlelerin öznesidir. Ama “Ahmet ne/neyi uyuyor?” diye sorarsak mantıklı bir cevap alamayız, yani “*uyumak*” fiilinin bir objesi yoktur, dolayısı ile türü geçişsiz (intransitif) bir fiildir. Başka bazı örnek geçişsiz fiiller: *esti, morti, vivi, ekzisti, resti* - olmak, ölmek, yaşamak, var olmak, kalmak. Bu tip fiillerde fiilin aksiyonu özneyi bırakıp bir objeye yönelmez deriz. Özne hem başlangıç hem sonuçtur bu tip fiiller için.

ALİŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

Önceki derslerde fiillerin şimdiki zaman kullanımlarını gördük (-as). Bu derste fiillerin geçmiş zaman (-is) ve gelecek zaman (-os) formlarını öğreneceğiz. Örnekler :

Mi legas	Ben okuyorum
Mi legis	Ben okudum
Mi legos	Ben okuyacağım

Son ekler: Son eklerin kelimenin kökü ile kelimenin tipini belirten eki arasına konulduğunu unutmayın. Bu derste “il” ve “ej” eklerini öğreneceğiz.

“-IL”: Başka bir kökten enstrüman, mutfak gereçleri, aparatlar vs anlamlı kelimeleri üretmek için kullanılır. Örnekler:

Kombi	Taramak	Komb-il-o	Tarak
Ludi	Oynamak	Lud-il-o	Oyuncak

Eklerin çoğu da kendi başlarına birer kelime gibi kullanılabilir. Dolayısı ile “ilo” enstrüman, alet vs anlamında kullanılabilir. Örnek:

Libro estas bona ilo por lerni	(bir) Kitap öğrenmek için iyi bir alettir
---------------------------------------	--

“-EJ”: Bu ek Türkçedeki “hane” kelimesine benzer : “pasta(ha)ne, hasta(ha)ne, kütüphane” vs gibi kelimelerde olduğu gibi. Türkçede “okulhane” demeyiz, ama Esperanto’da bu ek istisnasız olarak kullanılır. Kısacası kelime kökünün anlamının gerçekleştirildiği yer olan kelimeleri oluşturur. Örnekler:

Lerni	Öğrenmek	Lern-ej-o	Okul
Vendi	Satmak	Vend-ej-o	Dükkan
Preĝi	Dua etmek	Preĝ-ej-o	İbadethane (kilise)
Segi	Testere ile kesmek	Seg-ej-o	Marangozhame

ALIŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Bugün Perşembe, dün Çarşamba idi, ve yarın Cuma olacak.
2. Berber dükkanında berberler ne ile çalışırlar?
3. Ekmek fırınında ekmekçi ekmek ve tatlı satar.
4. Berber dükkanında berber saç keser ve sakal traş eder.
5. Dün aileni ziyaret ettin mi? Hayır bugün seni ziyaret edeceğim.
6. Tarak, bıçak, testere ve makas alettirler.
7. Yarın Esperanto kulübünü ziyaret edip arkadaşlarımla konuşacağım.

Benimle gelir misin?

8. Odun ne ile kesilebilir?
9. Okullarda okuma ve yazmayı öğrenirsin.
10. Sol elimde beş parmağım var.

2- Aşağıdaki sorulara cevaplar verin:

1. Per kiu ilo vi kombas viajn harojn?
2. Kiu estas la ejo kie vi povas aĉeti panon?
3. Kion vendas la panistoj?
4. Hodiaŭ estas lundo. Kiu tago estis hieraŭ?
5. Kion faras la razisto al vi en la razejo?
6. Morgaŭ estos vendredo. Kiu tago estis antaŭhieraŭ?
7. Per kio vi povas tranĉi panon?
8. Kie oni segas lignon per elektraĵ segiloj?
9. Ĉu la maljunaj sinjoroj havas malmultajn harojn sur la kapo?
10. Ĉu vi ŝatas la internacian lingvon Esperanto?

3- Kelime haznesi:

1. Segejo	10. Razisto
2. Haroj	11. Trovi
3. Postmorgaŭ	12. Tago
4. Kombilo	13. Aĉeti
5. Lernejo	14. Laboristo
6. Tondilo	15. Ĵurnalo
7. Antaŭhieraŭ	16. Panejo
8. Vendejo	17. Tranĉilo
9. Segilo	18. Razejo

7-a LECIONO

Kiel vi fartas, amiko?

Mi fartas bone, **dankon**, kaj vi?

Mi estas sana, sed mia frato ne fartas bone, li havas gripon.

Ĉu li estas **grave** malsana?

Ne, sinjoro, lia malsano ne estas grava.

Jen du veturiloj : unu moderna
kaj **alia** malmoderna; **aeroplano** kaj **ĉaro**.

Kia estas la aeroplano?

Moderna, **rapida**, **komforta**.

Kia estas la ĉaro?

Kio movas la aeroplanon? La motoroj.

Kio movas la ĉaron? La bovoj.

Kiel flugas la aeroplano. Rapide, tre rapide.

Kiel iras la bovĉaro?

Ĉu la modernaj homoj veturas per bovĉaro?

Ĉu vi veturas per aeroplano?

Kiel kantas la kanario? -Bele.

Kiel vi kantas?

Kiel vi lernas?

La bela birdo flugas rapide.

Kia estas la birdo?

Kiel ĝi flugas?

La rapida birdo flugas bele.

Kia estas la birdo?

Kiel ĝi flugas?

Petro diras al Maria: "Vi estas bela kiel floro. Viaj kisoj estas dolĉaj kiel mielo. Sed via patro estas forta kiel bovo".

Kie loĝas Karlo?

Li loĝas **proksime** de la parko.

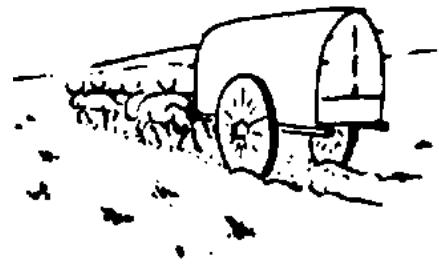
Ĉu vi ofte vizitas lin?

Jes, mi vizitis lin antaŭhieraŭ, hieraŭ kaj ankaŭ mi vizitos lin morgaŭ... Mi vizitas lin **ĉiutage**.

Ĉu vi aĉetas ĉiutage ĵurnalon?

Ĉu vi razas vin ĉiutage?

Ĉu vi lavas vin ĉiutage?

Mi havas lernolibron, vi ankaŭ havas lernolibron, kaj li, kaj ŝi ankaŭ havas lernolibron. **Ĉiu** lernanto havas unu lernolibron; sur ĉiu seĝo sidas unu lernanto.

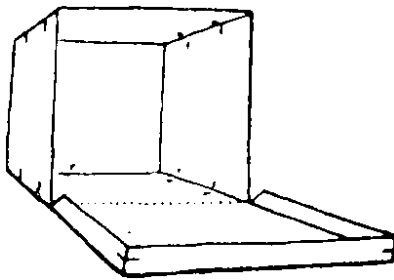
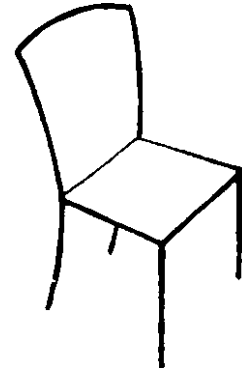
Jen estas seĝo.

-Ĉu iu sidas en tiu seĝo?

-Ne, sinjoro, **neniu** sidas sur tiu seĝo.

Ĉu iu lernanto staras? Ne, ĉiuj lernantoj sidas.

Ĉu iu ne komprenas? Ne, sinjoro, ni ĉiuj komprenas.

Jen **skatolo**.

-Ĉu la skatolo estas **plena**?

-Ĉu estas io en la skatolo?

-Ne, la skatolo estas malplena; en la skatolo estas **nenio**.

-Kie estas la libroj, kajeroj kaj plumoj?

-Ĉio estas sur la tablo.

[En la hejmo Maria faras ĉion, sed Ana faras nenion.](#)

Dialogo kun infano.

-Kion vi faras, Roberto.

-Nenion.

-Kaj vi, Karlo?

-Mi helpas Roberton.

-Ĉu vi bone kalkulas? Ĉu vi povas kalkuli la fingrojn de viaj du manoj?

-Jes, mi povas kalkuli: unu, du, tri, kvar, kvin...

-Mi helpos vin: [ses, sep, ok, naŭ, dek.](#)

-Tre bone. En la du manoj estas dek fingroj.

-Kiel respondas la bona lernanto?

[La bona lernanto respondas forte, kuraĝe kaj elegante.](#)

SÖZLÜK:

ALIA	Başka	KVAR	4
BOVO	Öküz	KVIN	5
ĈARO	At arabası	LASTA	Sonuncu
ĈIO	Her şey	LOĜI	İkamet etmek
ĈIU/ĈIUJ	Her biri/ Herkes	MIELO	Bal

DEK	10	MOVI	Taşımak, hareket ettirmek
DU	2	NAŬ	9
FARTI	Sağlık ve keyif açısından iyi olmak	NENIO	Hiçbir şey (belirsiz)
FRATO	Erkek kardeş	NENIU	Hiç kimse, hiçbir şey (belirli)
GRAVA	Önemli	OFTE	Sıklıkla
GRIPO	Grip	OK	8
HAVI	Sahip olmak	PLENA	Dolu
HELPI	Yardım etmek	PROKSIMA	Yakın
IO	Bir şey (belirsiz)	RAPIDA	Hızlı
IU	Birisi, bir şey (belirli)	SEP	7
JEN	İşte	SES	6
KAJERO	Defter	SKATOLO	Kutu
KIEL	Nasıl? Ne şekilde?	TRI	3
KISO	Öpücük	UNU	1
KOMFORTA	Rahat	VETURI	Bir şey ile seyahat etmek
KURAĜA	Cesur		

ÖĖRET MEN KONUSUYOR

ZARF. Bir şarkıcının nasıl şarkı söylediğini sorduğumuzda alacağımız cevap *iyi, kötü, normal*, “şarkı söylemek” fiilini tarif ettiğinden bu kelimelerin türü **zarftır**. Bir çok dilde bu kelimenin anlamı cümlenin yapısından ve anlamından anlaşılır, ayrıştırılır. Türkçede de bu mesele net değildir. Örnek olarak “güzel şarkı” ile “*güzel şarkı söyler*” arasında “*güzel*” kelimeleri farklı tür kelimelerdir. İlkinde “*güzel*” **sıfattır** çünkü şarkıyı yani bir ismi tarif eder. İkincisinde ise “*güzel*” kelimesi bir **zarftır** çünkü bir fiili yani burada şarkı söylemeyi tarif eder.

Esperanto’da dilin tüm elemanları açık ve belirgindir. İsimlerin tümünün –**o** eki ile, sıfatların tümünün –**a** eki ile bittiğini öğrenmiştik, zarfların da tümü ve istisnasız olarak –**e** eki ile biterler. *rapide* – hızlı, hızlıca, hızlı şekilde, *facile* – kolay, kolayca, kolay şekilde vs.

La bona sinjorino kantas bele. İyi hanım güzel (şekilde) şarkı söyler.
La bona sinjorino kantas bone. İyi hanım iyi (şekilde) şarkı söyler.

Sıfatlar için sorulabilecek soru kelimesi “**Kia?**”dır (ne çeşit?).
Zarflar için soru kelimesi temelde “**Kiel?**”dir (nasıl, ne şekilde?).

Örnekler:

Kia estas via aŭto? Mia aŭto estas granda, ruĝa, bela....

Kiel kantas la sinjorino? La sinjorino kantas bele, bone, rapide....

Not. “ne zaman” ve “nerede” gibi soruların da cevapları zarf olabilir.

KIEL VI FARTAS? – “Nasılsın?” veya “Sihhatin keyfin nasıl?” cevap olarak bir zarf sorar *bone, nebone, malbone* – iyi, iyi değil, kötü (şekilde). Esperanto’da zarf olup sonunda –e eki olmayan kelimeler vardır: *hierau*, *morgau* (dün, yarın).

KIO, KIU, KIE, IO, IU. Farkına varmışsınızdır, tüm bu tür kelimeciklerin belli bir tarzı bulunmaktadır. Bunlar ve daha başkaları (toplamda $9 \times 5 = 45$ tane) *korelatifler* veya *tablo kelimelerini* oluştururlar (**Korelativoj / Tabelvortoj**). Bu kelimeler uyumları ile dikkat çekerler, diğer dillerde hepsi var olmasına rağmen hiç de bir uyum içinde değildirler ve çoğu o dilde zar zor seçilebilirler. Bundan dolayı Esperanto’nun dilbilgisi bu kadar basittir. Aşağıda korelatifler tablosundan $4 \times 5 = 20$ kelime vardır, iyi öğrenin:

	Belirsiz	Sorgu	Gösterici	Gruplayıcı	Negatif
Şahıs, şey (belirgin)	IU birisi	KIU kim, ne?	TIU bu adam/şey	ĈIU(J) her bir, herkes	NENIU hiç kimse
Şey (belirsiz)	IO birşey	KIO ne?	TIO bu şey	ĈIO her şey	NENIO hiçbir şey
Yer	IE bir yerde	KIE nerede?	TIE orada/burada	ĈIE her yerde	NENIE hiçbir yerde
Kalite	IA bir çeşit	KIA ne çeşit?	TIA bu çeşit	ĈIA her çeşit	NENIA hiçbir çeşit

MI MANĜAS ĈIAN FRUKTON – Her çeşit meyve yerim.

IE SERİSİ aslında zarftır ve yön gösterdiklerinde yön akuzatif eki –n alırlar. Bunun geçişli geçişsiz fiillerle bir ilgisi yoktur.

Kie vi estas? – Neredesin?

Kie-n vi iras? – Nere-ye gidiyorsun?

IU SERİSİ, kişiler ve belirli şeyler konusunda kullanılır, tipleri zamirdir (ben sen o gibi) dolayısı ile çoğul ve fiil objesi olabilirler, yani “-j” ve “-n” eklerini alabilirler.

Tiuj, kiujn vi vidas, estas miaj amikoj. – Onlar, gördüğün kişiler, arkadaşlarımdır.

IO SERİSİ de bir şey için kullanıldıklarından zamirdirler, ancak belirsiz şey için kullandıklarından “-j” çoğul ekini almazlar, sadece fiil objesi oldukları durumlarda “-n” akuzatif ekini alırlar.

Tio, kion vi bezonas estas en la skatolo. – O, ihtiyacın olan şey kutunun içindedir.

VETURILO bir seyahat aracıdır: *aeroplano, ŝipo, ĉaro, biciklo estas veturiloj.*

Mi veturis per aŭtobuso kun mia amiko.

Veturilo= ilo por veturi.

ESTAS NENIO. Birçok dilde ve Türkçede cümle içinde bazen iki kez olumsuzluk kullanılır, alışkanlıktan dolayı bu bizi rahatsız etmez cümlelerin anlamını değiştirmez: “**hiç** kimse gelmedi”, “**hiçbir şey yok**”, “**hiçbir yerde değil**”. Mantıksal olarak bir olumsuzluk ikinci bir olumsuzluğu yok etmelidir. Esperanto’da mantık çok sağlam kurulduğundan bir cümlede iki olumsuzluk kullanılamaz, aksi takdirde anlam pozitif döner.
estas nenio – **hiçbir şey yok**, aslında doğrusu “bir şey **yok**” olmalı
neniu venis – **hiç** kimse gelmedi , aslında doğrusu “gelen **yok**” olmalı
ĝi estas nenie – o **hiçbir yerde yok**, aslında doğrusu “o **hiçbir yerde**” olmalı.

ALİŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

“**KIA**” ve “**KIEL**”: Her iki kelime yaklaşık “nasıl” şeklinde tercüme edilebilir ancak aralarında farklılıklar vardır:

“**KIA**” bir şeyin kalitesini sorduğundan cevap her zaman bir sıfat olmalıdır. Unutmayın sıfatlar “-a” ile biter.

Kia estas la birdo? La birdo estas malgranda, bela, blanka.

“**KIEL**” ile soru sorduğumuzda cevap bir zarf olmalıdır. Unutmayın zarflar “-e” ile biterler

Kiel kantas la birdo? La birdo kantas bone, bele, laŭte.

Korelatif kelimelerin ailesi:

	NENI- Negatif	ĈI- Toplayıcı	TI- Belirtici	KI- Sorgu/Relatif	I- Tanımsız
-U Kişi/Belli şey	NENIU hiç kimse hiçbir şey	ĈIU Herkes Herşey	TIU Bu kişi Bu şey	KIU? Kim? Hangi?	IU Bir kişi Bir şey
-O Şey (belirsiz)	NENIO Hiçbir şey	ĈIO Herşey	TIO Bu şey	KIO? Hangi şey	IO Bir şey
-A Kalite	NENIA hiçbir çeşit	ĈIA Her çeşit	TIA Bu çeşit	KIA? Ne çeşit?	IA Bir çeşit
-ES Sahiplik	NENIES hiç kimsenin	ĈIES Herkesin	TIES Bunun	KIES? Kimin?	IES Birisinin
-OM Miktar	NENIOM Hiçbir miktar	ĈIOM Tümü	TIOM Bu kadar	KIOM? Ne kadar?	IOM Bir miktar
-E Yer	NENIE Hiçbir yerde	ĈIE Her yerde	TIE Orada	KIE? Nerede?	IE Bir yerde
-AM Zaman	NENIAM Hiçbir zaman	ĈIAM Her zaman	TIAM O zaman	KIAM? Ne zaman?	IAM Bir zaman
-AL Sebepe	NENIAL Hiçbir sebeple	ĈIAL Her sebeple	TIAL Bu sebeple	KIAL? Ne sebeple	IAL Bir sebeple
-EL Nasıl	NENIEL Hiçbir şekilde	ĈIEL Her şekilde	TIEL Bu şekilde	KIEL? Ne şekilde	IEL Bir şekilde

Olumsuzluk: Esperanto'da bir cümlede tek bir olumsuzluk kelimesi olur. İki olumsuzluk kelimesi kullanırsak sonuç olumlu olur. Diğer dillerde ve Türkçe'de bu özellik her zaman bulunmaz. Örnekler:

Kimse yok	Estas nenu / Ne estas iu
Hiçbir şey yok	Estas nenio / Ne estas io
O (E) hiçbir yerde yok	Li estas nenie / Li ne estas ie
Hiçbir şeyim yok	Mi havas nenion / Mi ne havas ion

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Nasılsın arkadaşım? Ben iyi değilim.
2. Sandalye'de bir şey var mı? Hayır, hiçbir şey
3. Parktan çok uzakta mı oturuyorsun? Hayır, onun yanında yaşıyorum.
4. İşe bir vasıta ile mi gidiyorsun?
5. Kitabım kimdedir? Bu orada olan kişidedir.
6. Herhangi birine mi bakıyorsun? Hayır, kimseye bakmıyorum.
7. Odada kim var? Kimse yok.
8. Biri dersi anlamıyor mu? Hayır, hepimiz anlıyoruz.
9. Evimde her şeyi yaparım ve ablam hiçbir şey yapmaz.
10. Esperanto nasıldır? O (N) kolay ve güzeldir.
11. Esperanto'yu nasıl konuşuyorsun? İyi ve hızlı konuşuyorum.
12. Kuşlar nasıldır? Onlar küçük ve güzeldir. Nasıl şarkı söylüyorlar? Çok güzel şarkı söylüyorlar.
13. Sık sık tıraş olur musunuz? Evet, her gün tıraş oluyorum.
14. Kötü öğrenci nasıl cevap verir? Hatalı cevap verir.
15. Evde hiçbir şey yok. Mobilyalar nerede? Her şey bahçede.

8-a LECIONO

- Vi **jam scias** kalkuli la fingrojn de viaj du manoj.
- Ĉu vi povas nun kalkuli la fingrojn de la du manoj kaj de la du **piedoj**?
- Mi ne scias...** Ĉu vi povas helpi min?
- Jes, amiko: [dek unu, dek du, dek tri, dek kvar, dek kvin, dek ses, dek sep, dek ok, dek naŭ, dudek.](#)

- Kiom da** fingroj vi havas?
- Mi havas dudek fingrojn.
- Kiom da lernantoj estas en la klaso?
- En la klaso estas dudek unu (21) lernantoj.

22 dudek du	80 okdek
23 dudek tri	90 naŭdek
29 dudek naŭ	100 cent
30 tridek	101 cent unu
40 kvardek	199 cent naŭdek naŭ
50 kvindek	200 ducent
60 sesdek	1.000 mil
70 sepdek	1.000.000 miliono

Kaj nun ĉu vi povas kalkuli de unu ĝis miliono?

[Ni vivas en la jaro mil naŭcent naŭdek naŭ \(1999\).](#)

- Kiom da haroj vi havas sur la kapo?
- Ĉu vi povas kalkuli ilin?
- Kiom da pordoj, fenestroj, muroj estas en la ĉambro?
- Ĉu vi povas lerni Esperanton en unu tago?

Sep tagoj faras unu semajnon.
En unu monato estas kvar semajnoj.
Dek du monatoj faras unu jaron.

[En la jaro estas tricent sesdek kvin \(365\) tagoj.](#)

- Ĉu vi parolos en Esperanto post tri monatoj?
- Ĉu vi parolis Esperanton antaŭ du monatoj?

Lundo estas la unua (1-a) tago de la semajno; mardo estas la dua (2-a), merkredo estas la tria (3-a), ĵaŭdo estas la kvara (4-a), vendredo estas la kvina (5-a), sabato estas la sesa (6-a), kaj dimanĉo estas la **lasta** tago de la semajno.

Ni lernas la okan (8-an) lecionon.

Kiom da tagoj estas en unu semajno, en unu monato, en unu jaro?
Kiom da horoj estas en unu tago? Kiom da monatoj estas en unu jaro?

DENTOJ

- Kiom da dentoj vi havas en la buŝo?
- Mi ne havas dentojn en la buŝo.
- Kie estas viaj dentoj?
- Ĉe la dentisto.

ĈU VI KONAS MIN?

Mi estas tre grava aparato. Mi estas la mastro de la moderna homo.

Mi ordonas: laboru, manĝu, iru, venu, dormu, kaj la homo **obeas**. Mi estas la **horloĝo**. Ĉiuj rigardas min. Ĉiuj **aŭskultas** min. Tre ofte en la tago **oni aŭdas** la demandon:

KIOMA HORO ESTAS?

Estas la deka horo.

Estas la deka kaj tridek.

Estas la deka horo kaj dek kvin minutoj.

Estas la deka kaj kvardek kvin. Estas dek kvin antaŭ la dek unua.

Ĉu vi havas horloĝon?

Ĉu vi ofte rigardas ĝin?

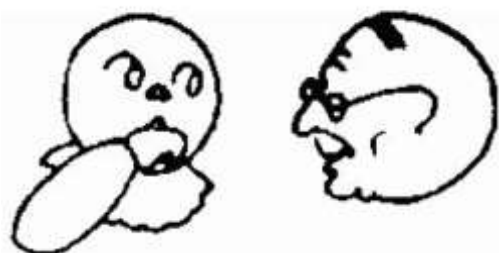
[Kioma horo estas en via horloĝo?](#)

La horloĝo havas **montrilon (ilojn por montri la horon)**. Estas unu longa montrilo por montri la minutojn, kaj unu mallonga por montri la horojn.

[Kelkaj horloĝoj havas ankaŭ montrilon por montri la sekundojn.](#)

Estas diversaj horloĝoj. Poŝhorloĝo estas horloĝo por la poŝo. Murhorloĝo estas horloĝo, kiu pendas sur al muro. Ĉe la **brako oni portas** brakhorloĝon.

La koro de la horloĝo batas: tik, tak, tik, tak... la tempo flugas. Kaj miaj amikoj demandas:

KIOM AĜA VI ESTAS?

Mi estas tre juna; mi estas unujara. Mi trinkas nur la patrinan **lakton**.
Mi estas grandaĝa (multjara) homo, mi estas naŭdekjara. Mi trinkas nur bovinan lakton.

Kiom aĝa vi estas?

Kiom aĝa estas via patro?

[Kiom aĝa estas la elefanto de la zoologia parko?](#)

Ĉu vi ofte respondas "mi ne scias"?

Jen bona konsilo:

Kalkulu en Esperanto. Kalkulu la domojn, la pordojn, la fenestrojn, la arbojn, la librojn. Praktiko kaj ripetado, en la sekreto.

SÖZLÜK:

AĜO	Yaş	JARO	Yıl
APARATO	Aparat	KAPO	Kafa
AŬDI	Duymak	KELKA	Bir miktar
AŬSKULTI	İşitmek (dinlemek)	KELKAJ	Bir kaç tane
BATI	Dövmek	KIOM....?	Ne kadar....?
BRAKO	Kol	KLASO	Sınıf
BUŜO	Ağız	KONI	Tanımak
DEK DU	12	LAKTO	Süt
DEK KVAR	14	MASTRO	Usta, sahip
DEK KVIN	15	MINUTO	Dakika
DEK NAŬ	19	MONATO	Ay (takvim)
DEK OK	18	MONTRI	Göstermek
DEK SEP	17	MONTRILO	Göstergeç
DEK SES	16	MURO	Duvar
DEK TRI	13	NUR	Sadece
DEK UNU	11	OBEI	İtaat etmek
DEMANDI	Sormak	PIEDO	Ayak
DENTO	Diş	PORTI	Taşımak, üzerinde giymek
DIVERSA	Çeşitli	RIPETI	Tekrarlamak
DUDEK	20	SCII	Bilmek
DUDEK UNU	21	SEKUNDO	Saniye
HORLOĜO	Saat (alet)	SEMAJNO	Hafta
HORMONTRILO	Akrep, saati gösteren kol	TEMPO	Zaman

HORO
JAM

Saat
Şimdiden, bile

VENI

Gelmek

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

DA Bir şeyi miktar ve ölçü ile ifade etmekte kullanılan edattır: *kilogramo da pano* – bir kilo ekmek, *10 litroj da vino* – 10 litre şarap, *li trinkas tason da kafo* – bir fincan kahve içiyor. **DE** ile **DA** arasındaki ayırım için: *glaso de vino* – bir şarap bardağı, *glaso da vino* – bir bardak şarap.

YAZILI SAYI İFADELERİ Esperanto'daki sayı sistemini akılda tutmak için şunu hatırlayabilirsiniz: *Çarpımları bitişik yazın, toplamaları ayrışik yazın.*

Dek du = 10 + 2 = 12

Dudek = 2 x 10 = 20

Dudek du = 2 x 10 + 2 = 22

ĈE – o evde, onun yerinde, onun evinde, onun yanında, –de, –da (masada) vs: *Hieraŭ mi manĝis ĉe Petro* – dün Petro(lar)da yemek yedim, *sidi ĉe tablo* –masada oturmak, *ĉeesti* – katılmak, mevcut olmak, *mi ĉeestis la batalon* – savaşa katıldım, savaşa mevcuttum.

ONI belirsiz şahıs zamiri'dir: *oni ofte aŭdas la demandon...* – birisi sıklıkla ... sorusunu duyar... / sıklıkla şu soru duyulur..., *oni diras* – birisi der ki, derler ki, *oni ne scias kion fari* – birisi ne yapacağını bilmez, insan ne yapacağını bilmez.

KIOM AĜA VI ESTAS? – Kaç yaşındasın (kelime kelimesine: ne kadar yaşlısın?). Sıklıkla şu şekilde de sorulur: *Kiom jara vi estas?* – kaç yıllıksın? *Mi estas dudek-ses-jara* – ben yirmi altı yıllığım.

MI NE SCIAS. Zor telaffuz edilen bir ifadedir, aslında “c” (ts) harfi Türkler için zordur üstelik önüne “s” harfi gelince daha da zordur. Önce ikinci kısmı “cias” (tsias)’ı telaffuz etmeye çalışın ardından önüne “s” harfini koyun veya şu şekilde cümleyi parçalayın “*mi nes cias*” belki daha kolay olacaktır. Bazıları “ssias” gibi telaffuz eder ama doğru değildir.

KIOMA HORO ESTAS? Saat sormak için “kiom” (ne kadar) kelimesinin sonuna sıfat eki –a ekleriz. Bu şekilde ifade “kaçıncı saattir” anlamına gelir. *Estas la tria horo kaj dek minutoj* – saat üçü on geçiyor (kelime anlamıyla “üçüncü saat ve on dakikadır”. Normal dilde “horo” ve “minutoj” kelimeleri kullanılmayabilir: *estas la tria kaj dek* – üçüncü (saat) ve ondur.

SIRALI SAYILAR. Objelerin sıralı ifadesi için kullanılırlar, ve yapı olarak sıfattırlar, bunun için de sayının sonuna –a eki eklenir: *la 1-a de majo* – Mayıs’ın biri (birincisi), *la dua (2-a) paĝo* – ikinci sayfa, *la dudek-sepa paĝo* – yirmi yedinci sayfa. Ancak daha basit olarak bu sonuncusuna “paĝo 27” yani “sayfa 27” de diyebiliriz.

ALİŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1- Sayılar: Sıfırdan sonsuza kadar sayıları oluşturmak için, yalnızca aşağıdakileri bilmek yeterlidir:

0	Nulo	7	Sep
1	Unu	8	Ok
2	Du	9	Naŭ
3	Tri	10	Dek
4	Kvar	100	Cent
5	Kvin	1 000	Mil
6	Ses	1 000 000	Miliono

Sayılar, bunlardan basit birleştirmelerle oluşturulur. Örnekler:

16	Dek ses
61	Sesdek unu
273	Ducent sepdek tri
3 689	Tri mil sescent okdek naŭ
1 471 329	Unu miliono kvar cent sepdek unu mil tricent dudek naŭ
6 820 453	Ses milionoj okcent dudek mil kvarcent kvindek tri

2- Saat: Zamanı Esperanto'da ifade etmenin birkaç yolu vardır. En yaygın olanı şudur:

A) Önce dakikalar söylenir. Ardından, eğer dakikalar 0-30 arasında ise “post” edatı konur, eğer dakikalar 30-60 arasında ise “antaŭ” edatı konur. Bitirmek için saat “-a” eki ile eklenir çünkü saatler sıralı rakkamlar şeklinde ifade edilir. Örnekler

6 + 20	Dudek (minutoj) post la sesa (horo)	6’yı 20 geçiyor
2 + 10	Dek post la dua	2’yi 10 geçiyor
6 – 20	Dudek antaŭ la sesa	6’ya 20 var
2 – 10	Dek antaŭ la dua	2’ye 10 var

“Çeyrek” ve “yarımlar”ı ifade etmek için “-on” eki kullanılır (bu ek 9. Derste anlatılacak). Örnekler:

6 + ¼	Kvar-on-o post la sesa	6’yı çeyrek geçiyor
6 - ¼	Kvar-on-o antaŭ la sesa	6’ya çeyrek var
6 + ½	Sesa kaj du-on-o	6 buçuk

Veya basitçe dakikaları uygun şekilde kullanarak, “onbeş dakika” ile “çeyrek”ler için, “otuz dakika” ile “yarım”lar için saati söyleyebiliriz. Örnekler:

6 + ¼	Dek kvin post la sesa	6’yı 15 geçiyor
6 - ¼	Dek kvin antaŭ la sesa	6’ya 15 var
6 + ½	Tridek post la sesa	6’yı 30 geçiyor
	Tridek antaŭ la sepa	6’ya 30 var

En doğal ve sık kullanılan ifade “sesa kaj duono” dur.

B) Aşağıdakiler de bazı farklı ama çok kullanılan ifadeler:

6 + 20	La sesa (horo) kaj dudek (minutoj)	6’yı 20 geçiyor
6 - 20	La kvina (horo) kaj kvardek (min.)	5’i 40 geçiyor
2 + 10	La dua (horo) kaj dek (minutoj)	2’yı 10 geçiyor
2 - 10	La unua (horo) kaj kvindek (min.)	1’i 50 geçiyor
6 + ¼	La sesa kaj kvarono La sesa kaj dek kvin	6’yı çeyrek geçiyor 6’yı 15 geçiyor
6 - ¼	La kvina kaj tri kvaronoj La kvina kaj kvardek kvin	5’i üç çeyrek geçiyor 5’i 45 geçiyor
6 + ½	La sesa kaj duono La sesa kaj tridek	6 buçuk 6’yı 30 geçiyor

C) Tam saatleri ifade ederken “ĝuste” veya “precize” kelimeleri kullanılabilir:

La sesa ĝuste	Tam altı
Estas la sesa ĝuste	Tam altıdır
Estas la sesa precize	Tam altıdır

D) Saatle ilgili değişik ifadeler:

Kioma horo estas?	Saat kaç?
Estas la sesa	Altıdır
Je kioma horo vi venos?	Saat kaçta geleceksin
Je la sesa.	Altıda

Yaşı sormak için de değişik ifade tarzları bulunur.:

Kiom aĝa vi estas? Kiom jara vi estas?	Kaç yaşındasın? Kaç yıllıksın?
Mi estas dudek ses jar-aĝa Mi estas dudek ses jara. Mi estas 26-jara. Mi estas dudek ses.	Ben yirmi altı yıl-yaşındayım. Ben yirmi altı yıllığım. Ben 26-yıllığım. Ben 26'yım.
Kiom jara estas Karlo? Kiom aĝa estas Karlo?	Karlo kaç yıllıktır. Karlo kaç yaşındadır.
Karlo estas dudek ses (jara).	Karlo yirmi altıdır (yıllıktır)

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

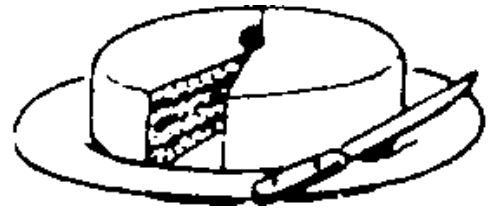
1. Şimdiden birden bine kadar sayıları biliyor musun?
2. Saat kaç? 3'ü 20 geçiyor.
3. Kaç yaşındasın (kaç yıla sahipsin)? 20 yaşındayım.
4. Her iki elinde kaç tane parmağın var?
5. Bir haftada kaç tane gün vardır?
6. Hangi dersi öğreniyoruz bugün? Sekizinci dersi.
7. Haftanın üçüncü günü hangisidir?
8. Haftanın birinci günü Pazartesidir sonuncusu da Pazar.
9. Bir yılda 365 gün vardır ve bir günde de 24 saat.
10. Bir ay önce Esperanto bilmiyordum, şimdi onu anlayabiliyorum, ve iki ay sonra onu gayet güzel konuşacağım.
11. İşyerine saat kaçta gidiyorsun? Saat 8'de.

2- Aşağıdaki sorulara cevap verin:

1. En kiu brako vi portas vian brakhorloĝon?
2. Skribu la sep tagojn de la semajno?
3. Kiom da minutoj estas en unu horo?
4. En kiu jaro ni vivas?
5. Ĉu vi povas kalkuli kiom da haroj vi havas sur la kapo?
6. Kio estas montriloj?
7. Kiom da montriloj havas horloĝo?
8. Kio estas murhorloĝo?
9. Takip eden saatleri yazın: İkiyi çeyrek geçiyor; Üç otuz; Beşi on geçiyor; Onikiyi yirmibeş geçiyor; Bire çeyrek var; Altı otuz; Yedi; Beşe iki var.
10. Yandaki rakamları yazınız: 36527, 2101, 816, 13, 31, 527002, 3800405 ve 29423.

9-a LECIONO

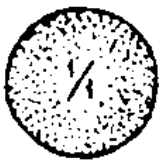
Rigardu la belan **torton!** Ĝin faris Maria el faruno, **ovoj**, sukero, **butero**, k.t.p. En la **mezo** estas ruĝa ĉerizo.

Ĉu vi ŝatas torton kun kremo kaj ĉokolado?
Ĝi havas belan aspekton, **ĉu ne?**

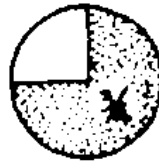
Ĉu vi povas manĝi **tutan** torton?

Ne, sinjoro, mi povas manĝi **nur pecon**; unu **kvaronon** (1/4) de la torto.

Ĉu vi, fraŭlino, deziras manĝi alian kvaronon? **Ĉu jes?**

Mi, la instruisto, ankaŭ manĝos pecon, kaj la lastan kvaronon ni **lasos** por Petro, kiu **ankoraŭ** ne venis al la klaso.

Do, ni povas ankaŭ diri: La deka (horo) kaj kvarono (da horo), la deka kaj duono, la deka kaj tri kvaronoj aŭ kvarono antaŭ la dek-unua.

Karlo estas 20-jara. Roberto estas 40-jara.

Do, la aĝo de Karlo estas la duono de la aĝo de Roberto.

La aĝo de Roberto estas la duoblo de la aĝo de Karlo.

40 estas la duoblo de 20.

Kiom estas la duoblo de 6, de 5, de 10?

Vi estas bona knabo, mi donos al vi duoblan **porcion** da kuko. Mi donos al vi parton duoble grandan.

9 estas la trioblo de 3. 100 estas la dekoblo de 10.

Kiom estas la dekono de 100?

Unu cendo estas la centono de unu eŭro aŭ dolaro.

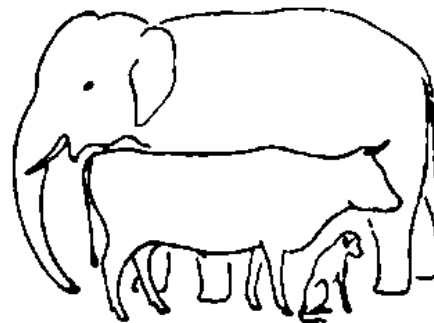
Jen tri utilaj kaj simpatiaj bestoj.

-Ĉu via hundo dormas sub via lito?

-Jes, kelkfoje ĝi dormas tie.

-Ĉu bovo povas dormi sub via lito?

-Ne, la bovo estas tro granda; la bovo estas pli granda ol la hundo.

Kaj elefanto estas pli granda ol bovo, ĝi ankaŭ estas pli forta. Sed la bovo kaj la bovino estas pli utilaj por ni ol la elefanto. El la bovino ni tiras la bonan, **nutran** lakton. El la tri bestoj, kiujn ni vidas sur la bildo, la elefanto estas la plej granda. Sed la **plej** granda el ĉiuj bestoj estas la baleno.

Kanario kantas pli bele ol kokino, sed la ovoĵ de la kokino estas pli grandaj ol tiuj (la ovoĵ) de la kanario.

Petro diras: La plej bela knabino de la mondo estas Maria. Ŝi ankaŭ estas la plej bonkora kaj ŝi faras la plej bongustajn tortojn kun ĉerizo en la mezo.

Ĉu vi estas la plej bona lernanto de la klaso?

Kiu estas la plej alta monto en la mondo?

Kiu estas la plej granda rivero en Ameriko?

Kiu laboras pli, vi aŭ via frato?

Ĉu Esperanto estas pli facila ol latina?

Esperanto estas la plej facila lingvo.

Sinjoro, mi faras al vi malfacilan demandon:

“Ĉu la viroj estas pli inteligentaj ol la virinoj?”

Kion vi **opinias**? Ĉu vi **kuraĝos** diri vian opinion?

-Ĉu vi deziras iom da teo kun lakto por trinki kun la torto?

-Jes, sed ne donu al mi **tiom** multe! Mi deziras trinki nur **iomete** da teo.

-Ĉu vi deziras pli da teo ol da lakto?

-Doni al mi duonon kaj duonon: tiom da teo **kiom** da lakto.

Mi parolas Esperanton, ŝatas la pacon kaj la kunlaboron inter la diversaj **popoloj**. Vi ankaŭ parolas la internacian lingvon kaj deziras la pacon. Ni havas la **saman ideon**. Ni estas **samideanoj** (=anoj -membroj- de la sama ideo).

La personoj, kiuj parolas la saman lingvon, estas samlingvanoj. La homoj kiuj loĝas en la sama lando, estas samlandanoj. En Ameriko loĝas la amerikanoj.

Kie loĝas la afrikanoj?

Kiuj loĝas en Eŭropo?
Ĉu vi kaj via patro loĝas en la sama domo?

LAKTO POR URBANOJ

Urbano: - Kiom da lakto vi ricevas ĉiutage de via bovino?

Kamparano: - Dek kvin litrojn.

Urbano: - Kaj kion vi faras per la lakto?

Kamparano: - Tri litrojn mi bezonas por mia familio kaj dek du litrojn mi vendas en la urbo.

SÖZLÜK:

ANKORAŬ	Hala, henüz	NUTRA	Besleyici
AŬ	veya	OPINII	Fikri olmak
BUTERO	Terayağı	OVO	Yumurta
ĈERIZO	Kiraz	PACO	Barış
DUM	Sırasında	PECO	Parça
FARUNO	Un	POPOLO	Halk
IDEO	Fikir	PORCIO	Porsiyon
IOM	Bir miktar	RICEVI	Almak (mektup vs)
KNABO	Çocuk (E)	SAMA	Aynı, benzer
KOKO	Horoz	SIMPATIA	Sempatik
KREMO	Krem	TIOM	O kadar miktar
KTP (kaj tiel plu)	vs (ve saire)	TIRI	Çekmek
KURAĜA	Cesur	TORTO	Turta
LANDO	Ülke	TRO	Gereğinden fazla
LASI	Bırakmak	TUTA	Tüm
MEZO	Orta	UTILA	Faydalı, yararlı

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

-ON. Kesirli sayıları oluşturmak için kullanılan bir ektir: *duono* - yarım, *triono* – üçte bir, *okono* – sekizde bir.

MEZO - DUONO kelimelerini birbirleri ile karıştırmayın. *Mezo* bir şeyin orta noktasını gösterir: *tagmezo* – gün ortası, öğlen, saat 12:00, *duontago* yarım gün demek. *Mi laboris dum duontago, de la oka ĝis tagmezo* : Yarım gün boyunca çalıştım, saat sekizden öğlene kadar. *Mezeŭropo* – Orta Avrupa. *Mezepoko* – orta çağ.

-**OBL** çarpım ifadelerini oluşturan ektir: *duobla* – iki kat (sıfat), *duoblo* – iki kat (isim), *duoble* – iki kat (zarf), iki kat şeklinde, iki katça der gibi.

PLI OL, MALPLI OL - (...-den daha fazla, ...-den daha az) karşılaştırma ifadeleridir: *la viroj estas pli fortaj ol la virinoj* – erkekler kadınlardan **daha fazla** güçlüdür, *la virinoj estas malpli fortaj ol la viroj* – kadınlar erkeklerden **daha az** güçlüdür. *Pli malpli* – üç aşağı beş yukarı, yaklaşık olarak, hemen hemen.

LA PLEJ, LA MALPLEJ – (... içinde ... en iyisidir/kötüsüdür) göreceli üstünlük ifadeleridir. *Pli ol* ifadesi ile bir şey başka bir şeyle karşılaştırılır, *la plej* ifadesi ile bir şey tüme karşı karşılaştırılır: *Petro estas pli bona lernanto ol Karlo* – Petro Karlo**dan daha iyi** bir talebedir. *El ĉiuj lernantoj Roberto estas la plej bona* – Tüm öğrenciler içinde Roberto en iyisidir / Roberto tüm öğrencilerin en iyisidir.

MUTLAK ÜSTÜNLÜK zarf formu ile oluşturulur *tre* - çok: *Ŝi diris al mi tre afablajn vortojn* – o (kadın) bana çok nazik kelimeler söyledi, *li laboras tre rapide* – o (E) çok hızlı çalışır (hızlı şekilde).

EL – “-den” (bir şeyi dışarıya çıkarma anlamı olan bir edattır) : *preni el la poŝo* – cepten almak (cepten dışarı çıkarmak), *unu el vi* – sizlerden biri. Bir şeyin yapılmış olduğu materyali ifade etmek için de kullanılır: *glaso el vitro* – camdan bardak (camdan elde edilmiş/ yapılmış). Ön ek olarak kullanıldığında dışarıya çıkma anlamını verir, içeriden dışarıya: *iri* - gitmek, *eniri* - girmek, *eliri* - çıkmak, *spiri* – nefes almak, *enspiri* – nefes almak (içeriye), *elspiri* – nefes vermek (dışarıya).

DO – o halde, ardından, bundan dolayı: *li ne ricevis la leteron, do li ne venis* – mektubu almadı bundan dolayı gelmedi. *Ĉu vi ŝatas la torton? Ĉu jes? Manĝu do!* – Turtayı sevdin mi? Evet mi? Ye o halde!

ĈU NE? – Değil mi? *Morgaŭ vi venos, ĉu ne?* – Yarın geleceksin, değil mi?

AŬ veya: *Ĉu vi trinkos teon aŭ kafon?* Kahve veya çay mı içeceksin?, *jes aŭ ne?* Evet veya hayır mı? (Türkçe’de tam öyle kullanmasak da genelde yabancı dillerde ifade şekilleri budur)

IOM Beirsiz bir miktarı ifade eder, sıradan konuşmada, azıcık, biraz anlamında da kullanılır: *donu al mi iom da supo* – bana bir miktar çorba ver. *Iom post iom* – azar azar, yavaş yavaş.

KELKFOJE bazen; *kelkaj fojoj* – bazı zamanlar

BONKORA bon + kor köklerinden oluşan bir sıfattır; *mia bonkora amiko* = iyi kalpli arkadaşım.

BONGUSTA Lezziz, güzel lezzetli.

KUNLABORO Ekip olarak yapılan çalışma, işbirliği.

-AN, Topluluk üyesi ifade eder, ayrıca bir yerin ülkenin sakini olarak da kullanılır : *Kristo, kristano* – İsa, hristiyan (isevi), *amerikano* – amerikalı (kıtasından), *Usono, Usonano* – ABD, ABD’li, *akademiano* - akademili, *urbano* - şehirli, *kamparano* – köylü, kırsal kesimde yaşayan.

ALİŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1- “-ON” : Kesirli sayıları oluşturmak için. Örnekler:

3	tri	1/3	(unu) triono	2/3	du trionoj
4	kvar	1/4	(unu) kvarono	2/4	du kvaronoj
5	kvin	1/5	(unu) kvinono	3/5	tri kvinonoj

2- “-OBL” : Katlı sayıları ve çarpımları oluşturmak için. Örnekler:

2	du	2 x	duoblo	İki katı/kere
3	tri	3 x	trioblo	Üç katı/kere
4	kvar	4 x	kvaroblo	Dört katı/kere
5	kvin	5 x	kvinoblo	Beş katı/kere

Not. Esperanto’da “iki kat” “üç kat” derken kullanılan kelimenin isim, sıfat ya da zarf olup olmadığını iyi ayırt etmek lazım. Aşağıdaki örnekleri dikkatle inceleyin:

La duoblo de ses estas dek du.	Altının iki katı on ikidir.
Duobla ĉambro.	Duble oda
Mia ĉambro estas duoble pli granda ol via.	Benim odam seninkinden iki kez daha büyüktür

3- Karşılaştırmalı ve mükemmellik dereceleri:

pli ol	...'den daha fazla	Petro estas pli inteligenta ol Karlo.
malpli ol	...'den daha az	Petro estas malpli inteligenta ol Karlo.
tiel, kiel	...'ki gibi	Petro estas tiel inteligenta kiel Karlo.
la plej	en fazla ...	El ĉiuj miaj amikoj Petro estas la plej juna. El ĉiuj miaj amikinoj Maria estas la plej juna.
la malplej	en az ...	El ĉiuj miaj amikoj Petro estas la malplej eleganta. El ĉiuj miaj amikinoj Maria estas la malplej eleganta.

Not. "Plej" ve "malplej" ikiden fazla kişi olduğu durumlarda kullanılır.

Örnek :

La plej inteligenta el miaj tri fratinoj estas Maria.
Ĝç kızkardeşimin içinde en (fazla) akıllısı Maria'dır.

İki kişi karşılaştırılıyorsa "pli" ve "malpli" kullanılır. Örnek :

Karlo kaj Petro estas inteligentaj, sed la pli inteligenta (el la du) estas Karlo.
Karlo ve Petro akıllıdırlar, ama (ikisi içinde) daha akıllısı Karlo'dur.

4- "-AN": Aşağıdakilere ilişkin kelimeler oluşturmakta kullanılır:

a) bir yerde oturanları ifade etmek için:

Madrido	Madrid	madridano	Madridli
urbo	şehir	urbano	şehirli
Eŭropo	Avrupa	eŭropano	Avrupalı

b) üyelikleri ifade etmek için:

klubo	kulüp	klubano	kulüp üyesi
societo	topluluk	societano	topluluk üyesi

c) destekçi, takipçi, sempatizanları ifade etmek için:

Kristo	İsa	Kristano	Hristiyan
Esperanto	Esperanto	Esperantano	Esperanto sempatizanı

5- "tiom da... kiom da..." = "o kadar... ne kadar..." ifadesi için:

tiom da teo, kiom da lakto	ne kadar süt, o kadar çay
kio da pano, tiom da buletoj	ne kadar ekmek, o kadar köfte

ALIŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Pastanın dörtte birini yemek ister misin? Hayır bana yarısını ver.
2. Pastanın son parçasını kimin için bırakalım?
3. İki kere 100 ne kadardır? 200. 100'ün yarısı ne kadardır?
4. Onuncu dersi öğrendik mi? Hayır, henüz değil.
5. Bugün sınıfa kaç öğrenci geldi? Dünden daha fazla.
6. Karlo 20 yaşındadır ve Petro'dan daha gençtir.
7. Tüm arkadaşlarımdan içinden Maria an zarif olandır.
8. Karlo, Petro'dan daha az güçlüdür.
9. Tüm dillerin arasında Esperanto en kolay olanıdır.
10. İnek bize ne verir? İnekten süt alırız?
11. Ben kahve içmem sadece biraz çay.
12. Sütlü kahve içer misin? Evet, yarı yarıya içmeyi severim, ne kadar kahve o kadar süt.

2- Aşağıdaki sorulara cevap verin:

1. Kiom estas la duoblo de cent? Kiom estas la duono de kvindek?
2. Karlo estas 20-jara. Roberto estas 40-jara. Kiu el ili estas pli juna?
3. Ĉu kato estas pli granda ol bovo?
4. Du kvaronoj estas parto duoble pli granda ol unu kvarono. Ĉu jes?
5. Dudek sep estas la trioblo de 9. Kiom estas la dekoblo de dek?
6. Kiom estas la dekono de mil? Kiom estas la trioblo de 3?
7. Kiuj kantas pli bele? Ĉu la birdoj aŭ la kokinoj?
8. Elefanto estas tro granda. Ĝi estas pli granda ol kato. Ĉu ne?
9. Kion ni povas tiri el la bovino?
10. Skribu tri vortojn kun la sufikso "-an".
11. Kiom da lakto vi trinkas ĉiutage?
12. Kie loĝas la urbanoj? Kie loĝas la kamparanoj?
13. Skribu: $3/4$; $2/3$; $3/2$; $2/5$; $1/8$; dört kat, iki kat, üç kat, onda bir.

10-a LECIONO

En la 8-a leciono ni parolis **pri** diversaj horloĝoj. Kaj ni **forĝesis** pri grava membro de la horloĝa familio. Ni forĝesis pri la **vekhoroĝo**. Ĝi estas **mekanika** koko. La koko vekas la kokinojn. Kaj la vekhorloĝo vekas la homojn en la **mateno**.

Kio vekas vin matene (= en la mateno), ĉu koko aŭ vekhorloĝo?

Ĉu via patrino vekas vin?

Ĉu la vekhorloĝo estas simpatia aparato?

Ĉu vi ŝatas ĝian **muzikon**?

Kiam mi aŭdis la belan muzikon de mia mekanika koko mi saltas el la lito, lavas min, **vestas** min (mi surmetas miajn vestojn), matenmanĝas kaj iras rapide al la laboro. Tie mi **salutas** miajn kamaradojn: **Bonan tagon!**

La dekdua horo estas la mezo de la tago aŭ tagmezo. **Tiam** mi faras **paŭzon** en mia laboro kaj **tagmanĝas** kun bona apetito.

Post la tagmezo (= post-tagmeze) mi **denove** laboras **ĝis** la **vespero** (18-a aŭ 19-a horo). Tiam mi iras al mia **hejmo** por **ripozi** kaj **vespermanĝi** kun mia familio.

Dum la vespero, mi kelkfoje iras al la teatro, **kinejo** aŭ vizitas la Argentinan Esperanto-Ligon. Kiam mi eniras mi salutas: Bonan vesperon, samideanoj! Kiam mi **foriras** de la **societo** mi diras **bonan nokton** al miaj bonaj amikoj kaj iras dormi. **Je noktomezo** (24-a horo) mi jam kuŝas en mia **mola** lito. Kia granda invento estas la lito! Bonan dormon!

Matene oni matenmanĝas.

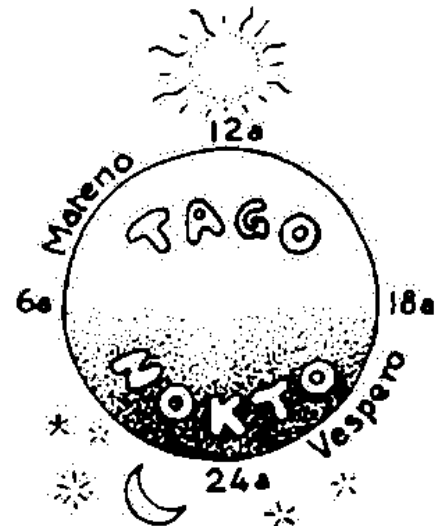
Tagmeze oni tagmanĝas.

Vespere oni vespermanĝas.

-Je kioma horo vi matenmanĝas?

-Mi matenmanĝas je la sepa.

Je kioma horo vi tagmanĝas? Je kioma horo vi vespermanĝas? Ĉu vi vespermanĝas kun via familio? Ĉu vi ŝatas matenmanĝi en la lito? Kion vi faras en la mateno? Ĉu vi legas la ĵurnalon? Ĉu vi faras sporton?

Ĉu vi **banas** vin? Ĉu vi kantas en la banĉambro? Ĉu vi loĝas proksime de via laboro? Ĉu vi iras **piede** aŭ vi veturas? Ĉu vi povas sidi en la aŭtobuso?

Kion la homoj faras dum la tago? Kion ili faras dum la nokto? Dum vi dormas, aliaj homoj laboras. Kiam vi dormas? Kiam vi promenas? Ĉu vi ŝatis la supon kiam vi estis infano? Ĉu vi vizitos dancejon kiam vi estos tre maljuna?

- Ĉu vi **iam** estis en Afriko?
- Ne, sinjoro, mi **neniam** estis tie.
- Ĉu vi jam manĝis **bifstekon** de elefanto?
- Ne, mi neniam manĝis tion.

Mia patro ĉiam (=en ĉiu momento, en ĉiu tempo) estas gaja, neniam li estas malgaja. Li ĉiam diras: "**Menso** sana en korpo sana kaj gaja koro en sana korpo".

Mi **gratulas** vian patron.

Kia estas via koro? Ĉu vi ankaŭ estas ĉiam gaja? Ĉu via instruisto ofte gratulas vin?

En la ĝardeno Maria diris al Petro: Ĉu vi ĉiam amos min? Ĉu vi memoros ĉiam pri mi?" -"Jes, mia kara" -respondis Petro- " Mi ĉiam amos vin kaj neniam mi forgesos vin."

Ĉu ankaŭ vi ŝatas promeni en parko sub la steloplena ĉielo kaj diri dolĉajn vortojn?

Dum la nokto la manoj kaj piedoj, la korpo ripozas. La koro ne ripozas: ĝi ĉiam funkcias. Dum la homo vivas la koro neniam **haltas**.

En la mateno **unue** (1-e) mi lavas min, **due** (2-e) mi vestas min kaj **trie** (3-e) mi matenmanĝas.

Dialogo

- Bonan tagon, amiko, ĉu vi memoras pri mi?
- Vi tute eraras: Unue la tago ne estas bona, due mi ne estas via amiko kaj trie mi ne deziras memori pri vi.

Kion vi faras unue en la mateno? Kion vi legas unue en la ĵurnalo?

TRO MALALTA HOTELO

Vojaĝanto. - Kiom kostas ĉambro en via hotelo?

Hotelisto. - En la unua **etaĝo** 60 pesojn, en la dua 50 pesojn, en la tria 40 pesojn

kaj en la kvara 30 pesojn.

Vojaĝanto. - Ĉu vi ne havas pli da etaĝoj?

Hotelisto. - Ne, sinjoro.

Vojaĝanto. - Do, via hotelo estas **tro** malalta por mi.

Ĉu vi ŝatas la proverbojn?

Kiom da kapoj, tiom da gustoj = Kiom da kapoj, tiom da opinioj.

Plej bone ridas kiu laste ridas.

Pli bona estas afabla **vorto**, ol granda torto.

SÖZLÜK:

BANI	Banyo yaptırmaq	KORPO	Vücut
BIFSTEKO	Biftek	KOSTI	Etmek (fiyat, eder)
ĈIAM	Her zaman	MATENO	Sabah
DENOVE	Yeniden	MEKANIKO	Mekanik
DUM	Sırasında, esnasında	MEMBRO	Üye
ERARI	Hata yapmak	MEMORI	Hatırlamak
ETAĜO	Kat	MENSO	Zihin
FAMILIO	Aile	MOLA	Yumuşak
FORGESI	Unutmak	MUZIKO	Müzik
FUNKCII	Fonksiyon etmek, çalışmak	NENIAM	Hiçbir zaman
ĜIS	...”ye kadar	PAŬZO	Ara
GRATULI	Kutlamak	RIDI	Gülmek
GUSTO	Zevk, tat	RIPOZI	İstirahat etmek
HALTI	Durmak	SALUTI	Selamlamak
HOTELO	Otel	SUBVESTO	İç giysisi
IAM	Bir zaman	TIAM	O zaman
KAMARADO	Yoldaş	TRO	Gereğinden yeterinden fazla
KARA	değerli	VEKI	Uyandırmak
KIAM	Ne zaman?	VESPERO	Akşam
KINEJO	Sinema	VESTO	Giysi (genel olarak)
KOKO	Horoz	VORTO	Kelime

ÖĜRETMEN KONUŞUYOR

BONAN TAGON “*mi deziras*” cümlesinin direkt objesi “-n” akuzatif eki olmalıdır : “*Mi deziras al vi bonan tagon* – Sana iyi bir gün diliyorum (ona ne diliyorum? İyi bir gün diliyorum). Aynısı “*bonan nokton*” – iyi bir gece,

“*feliĉan feston*” – mutlu tatiller, “*bonan apetiton*” – iyi iřtah (= afiyet olsun), “*dankon*” – teřekkür ederim (tekil olarak).

Bu řekilde tüm bu yaygın ifadelerdeki “-n” akuzatif ekinin nereden geldiđini öğrenmiř olduk.

VESPERO kelimesi sabah kelimesinin zıttıdır, güneřin batmasından gece yarısına kadar olan kısım. Türkçe’de her ne kadar da bu zaman dilimi “gece” olarak nitelendiriliyorsa, Esperanto’da alışkanlık, bu zaman diliminde karřılařtıđımız kiřilere “*bonan vesperon*” ile selam vermek, ayrılırken ise “*bonan nokton*” demektir.

PRI anlamı Türkçe’deki “hakkında, dair” gibi olan bir edattır: *la profesoro parolis pri moderna literaturo* – öğretmen modern edebiyat hakkında konuřtu. *Pri tio mi ne volas paroli* – bunun hakkında konuřmak istemiyorum.

PIEDE, MANE bu zarf kelimelerin anlamı “yürüyerek, ayak ile” ve “el ile, manuel”. Bu tip kelimelerin Türkçe’de tam olarak karřılıkları her zaman bulunamayabilir, mesela “matene, tage, nokte” için “sabahleyin, öğleyin, geceleyin” gibi çeviriler kullanabiliriz. Esperanto’da ayrıca zarf modları dediđimiz formatı da kullanabiliriz: *dum la mateno* (=matene). *Tage* kelimesini *ĉiutage* kelimesi ile karıştırmayın, ilki “gündüzün”, diđeri “her gün” anlamındadır. *Mi laboras nokte* (=dum la nokto) – geceleyin çalışıyorum, *mi laboras ĉiunokte* – her gece çalışıyorum. Bazı başka zarflar : *hejmo* – ev, yuva, *hejma* – eve dair, evsel, *hejme* – evde : *esti hejme* – evde olmak. Bunların dıřında bazı başka basit zarflar daha vardır ki bunlar bir kelime kökünden türetilmiř deđillerdir, kendi başlarına bir kelimedirler ve sonlarında “-e” eki bulunmaz, örnek : *hieraŭ, morgaŭ, nun* – dün, yarın, řimdi, *for* – uzakta.

FOR mesafe bildiren bir basit zarftır, *iri* – gitmek, *foriri* - uzađa gitmek, *forkuri* -uzađa kořmak, *forflugi* – uzađa uçup gitmek. *Li loĝas for de la urbo* – řehirden uzakta yařıyor, *la fora sudo* – uzak güney, *for!* - defol! *For de l’okuloj, for de la koro* – gözden uzak, kalpten uzak.

UNUA, UNUE, UNUO. Kardinal sayılar sıfat formunda kullanılabilirler, o zaman bunlar sıralı sayılara dönüşürler. Kardinal sayılar ayrıca birer zarf formunda da kullanılabilirler: *unu* (1), *unua* (1-a) birinci; *du* (2), *dua* (2-a) ikinci; *unue* (1-e) öncelikle, ilk olarak; *due* (2-e) ikinci olarak; *trie* (3-e) üçüncü olarak, vs.

Çok sık olarak görmesek de kardinal sayılarla birer isim olarak da karřılařabiliriz: *unu* birlik, *duo* çift, *trio* üçlü grup, *deko* onluk, *dekduo* düzine, *cento* yüzlük, *milo* binlik vs.

EDATLAR (PREPOZICIOJ). *Al, en, sur, sub, el, kun, de, da, pri* edattırlar çünkü bir isimin ya da zamirin önünde kullanılırlar. Kelimeleri birbiri ile ilişkilendirdikleri için edatların doğru kullanımı çok önemlidir: *La libro estas **sur** la tablo* – kitap masanın üzerindedir, *la hundo estas **sub** la tablo* – köpek masanın altındadır.

Dikkat edilecek bir nokta, bir edatı takip eden isim veya zamirler “-n” yani akuzatif ekini almazlar çünkü bu ilişki zaten önlerindeki edat ile yapılandırılmış olur: *Mi trinkas kafon kaj lakton. Mi trinkas kafon kun lakto. Mi aĉetis dek pomojn* – on tane elma(-yı) satın aldım, *mi aĉetis dekon da pomoj* – bir onluk elma satın aldım.

Edatlar hiçbir şekilde form değiştirmezler.

ALİŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1- Korelatif kelimeler ailesi:

Yedinci derste tüm korelatiflerin tablosunu gördünüz. Bu derste de bu korelatifleri çalışıyoruz.

- a) “-o” ile bitenler = bir şey, belirsiz bir şey.
- b) “-u” ile bitenler = bir kişi, belirli bir şey.
- c) “-e” ile bitenler = yer.
- d) “-a” ile bitenler = kalite.

Bu derste “-am” ekini, yani zamanla ilgili ifadeleri öğreniyoruz.

IAM	Bir zaman	Ĉu vi iam estis en Afriko?
KIAM	Ne zaman?	Kiam vi estis en Afriko? Mi estis en Afriko kiam mi estis 26-jara.
TIAM	O zaman	Jes, mi estis en Afriko, tiam mi estis 26-jara.
ĈIAM	Her zaman	Mi ŝatus loĝi ĉiam en Afriko.
NENIAM	Hiçbir zaman	Ne, mi neniam estis en Afriko.

2- Bileşik kelimeler:

Dördüncü derste bileşik kelimeleri öğrenmemize rağmen bu derste bunları bir kez daha tekrarlıyoruz. Ana kelime her zaman sonda bulunur. Ana kelimeye niteliği veren kelime ana kelimenin önünde bulunur. Normal

olarak başta bulunan kelime son ekini kaybeder, ancak bazı durumlarda telaffuz kolaylığı için son ek kalabilir. Örnekler:

Veki	uyandırmak	Horloĝo	saat	Vekhorloĝo	çalar saat
Tago	gün	Mezo	orta	Tagmezo	gün ortası
Nokto	gece	Manĝi	yemek yemek	Noktomanĝo	gece yemeĝi
Bano	banyo	Ĉambro	oda	Banĉambro	banyo odası
Stelo	yıldız	Plena	dolu	Steloplena	yıldız dolu
Kelka	bir kaç	Fojo	kez	Kelkfoje	bazen

3- Bu derste, daha önceki derslerde öğrendiğimiz Esperanto ekleriyle oluşturulmuş bileşik kelimeler var. Örnek olarak : *kinejo*, *dancejo* (-ej = bir şeye uygun yer anlamında bir ektir) veya *hotelisto* (-ist = meslek anlamını veren bir ektir).

Bir kelimenin sonunda ya da başında bir ek olup olmadığını ayırtedebilmek çok önemlidir. Mesela *dancejo* kelimesini sözlükte bulamayabilirsiniz, ama kelime sonunda “-ej” eki olduğunu anlarsanız sözlükte *danci* = dans etmek kelimesini bulabilir buradan *dancejo* = diskotek, dans edilen yer kelimesinin anlamını çıkartabilirsiniz. Aynı şey *hotelisto* kelimesi için de geçerli, ama sözlükte *hotelo* kelimesini bulabilirsiniz.

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Sabahları için kahvaltı var öğlen için ise bir atıştırmalık var.
2. Alarm saatini duyduğumda çabucak giyinirim.
3. Dün sinemadaydım ve arkadaşlarımı gördüğümde onları selamladım.
4. Her zaman derler ki, son gülen iyi güler.
5. Sabahları günaydın akşamları da iyi geceler dersin.
6. Uyandığımda güneş zatan parlıyordu gökyüzünde ve hemen yataktan dışarıya zıpladım.
7. Hiçbir zaman sinemaya gece gitmem, sadece gündüz giderim.
8. Otobüs evimin önünde durur.
9. Öğlen arası öğle yemeğinden hemen sonra mı bitiyor?
10. Dün sana ne söylediğimi hatırlıyor musun? Hayır onu unutmadım.
11. Evim o kadar yüksek değil ama en son katta yaşıyorum.
12. Uyandığımda ilk önce yıkanırım, ikinci olarak giyinirim.

2- Aşağıdaki sorulara cevap veriniz:

1. Kiam vi vespermanĝas? Ĉu dum la vespero aŭ dum la nokto?
2. Je kioma horo vi foriras de la lernejo?
3. Kiun saluton vi diras kiam jam estas nokte?

4. La dekdua horo (12-a) estas tagmezo kaj la dudekkvara (24-a) horo estas noktomezo. Ĉu jes?
5. Kion vi faras unue en la mateno?
6. Kion vi opinias pri la diro: "Menso sana en korpo sana, kaj gaja koro en sana korpo"?
7. Ĉu vi saltas el la lito kiam vi aŭdas la vekhorloĝon?
8. Ĉu vi ĉiam iras al via lernejo per aŭtobuso aŭ kelkfoje vi iras piede?
9. Ĉu vi iam parolos Esperanton tre bone?
10. Ĉu vi memoras pri la unua esperanta vorto kiun vi lernis?
11. Skribu tri salutojn kaj unu proverbon.

6-10 ARASI DERSLERİN KONTROLÜ İÇİN ALIŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

Vi jam lernis dek lecionojn de la libro "Esperanto Biliyor musunuz?" pri la Internacia Lingvo. La deka leciono estas la duono de la libro; do, oni povas diri ke vi estas duonesperantisto. Nun vi konas multajn vortojn per kiuj vi povas paroli, fari demandojn, respondi ilin k.t.p. Vi ankaŭ scias legi kaj skribi tre bone. Do, vi trovos sube ekzercojn de la sesa ĝis la deka leciono, kiuj faros, ke vi ne forgesos tiujn lecionojn. Ili ne estas pli malfacilaj ol la kvin unuaj lecionoj, sed vi trovos en ili novajn vortojn kaj novajn sufiksojn, kiujn vi devas memori por bona kompreno de la lingvo. Kiel helpo mi diros al vi:

1. **Unue:** Per la sesa leciono vi lernas la tagojn de la semajno kaj ĝi helpas vin kompreni la signifon de la sufiksoj "ej" kaj "il":

2. **Due:** En la sepa leciono vi trovas la diferencon inter la vortoj "kiel" kaj "kia". Ankaŭ vi scias pri la familiaj vortoj "io", "neniu"; "ĉiuj", "nenie" kaj "ĉio" (inter aliaj).

3. **Tri:** La oka leciono instruas vin kalkuli de unu ĝis miliono, kaj ankaŭ ĝi parolas pri la mastro de la moderna homo: La horloĝo. Vi jam scias, ke estas diversaj horloĝoj, ekzemple: vekhorloĝo, brakhorloĝo, murhorloĝo kaj poŝhorloĝo.

4. **Kvare:** En la naŭa leciono oni povas legi pri la aĝo; frazoj kiel "pli ol"; "la plej" kaj ankaŭ la sufiksoj "on" kaj "obl" kiuj faras vortojn kiel "duono"; "trioblo"; "kvarono" k.t.p.

5. **Kvine:** Per la deka leciono vi lernas kelkajn salutojn kaj ankaŭ proverbojn. Vi povas lerni ankaŭ vortojn kiel: "iam", "kiam", "tiam", "ĉiam" kaj "neniam".

Mi jam diris al vi multe; do, mia lasta konsilo estas: Bonan sorton!

2- Aşağıdaki cümlelerde eksik kelimeleri tamamlayınız:

1. Per _____ ilo la razisto tondas harojn? _____ razilo.
2. Ĉu vi rigardas ion? Ne, mi rigardas _____.
3. _____ tagoj estas en unu jaro?

4. Elefanto estas _____ granda ol kato.
5. Matene _____ matenmanĝas kaj _____ oni vespermanĝas.
6. _____ vendas la panistoj? _____ vendas panon.
7. _____ vi parolas Esperanton? Mi parolas ĝin tre bone.
8. _____ estas? Estas kvin antaŭ la dekunua.
9. Donu al mi duonon _____ duonon; tiom da kafo _____ da lakto.
10. Ĉu vi _____ estis en Ameriko? Ne, mi neniam _____ tie.
11. En la _____ oni lernas legi kaj skribi.
12. _____ estas la birdoj? _____ estas belaj.
13. _____ vi estas? Mi estas 20 jara.
14. Karlo estas 40 jara kaj Petro estas 20 jara. La aĝo de Karlo estas la _____ de la aĝo de Petro.
15. Plej bone ridas _____.
16. La _____ tago de la semajno estas merkredo.
17. Hieraŭ _____ vendredo kaj _____ estos dimanĉo.
18. Ĉu iu el vi ne komprenas? Ne, ni _____ komprenas.
19. _____ ĉiuj miaj amikoj, Petro estas _____ plej alta.
20. La 24a horo estas la mezo de la nokto aŭ _____.

3- Ekler:

Bu derslerde üç yeni ek öğrendik “ej”, “il” ve “an”. Aşağıdaki kelimeleri tercüme edin :

1. Lernejo	7. Kinejo	13. Panejo
2. Kombilo	8. Tondilo	14. Segilo
3. Urbano	9. Eŭropano	15. Samlandano
4. Razejo	10. Dancejo	16. Segejo
5. Tranĉilo	11. Veturilo	17. Montrilo
6. Samideano	12. Kamparano	18. Samlingvano

4- Aşağıdaki cümleleri Esperanto'ya çeviriniz:

1. Berberler berber dükkanında ne yaparlar? Onlar saç keserler ve sakal traş ederler.
2. İcinizden bazılarınız alıştırmaları okumasını bilmiyor mu? Hayır, hepimiz biliyoruz.
3. Saat kaç? İkiye çeyrek var.
4. Köpek kediden büyüktür, ama hayvanların en büyük olanı fildir.
5. Yemekten sonra istirahat etmekten hoşlanır mısınız?
6. Yarın ebeveynlerini ziyaret edecek misin? Hayır, onları dün ziyaret ettim.
7. Kimse var mı? Kimse yok burada.
8. Kaç yaşındasın? Ben 25 yaşındayım.
9. 90, 30'un iki katı mıdır? Hayır, 90, 30'un üç katıdır.
10. Sabahları ne denir? Günaydın.

11. Nerede okumasını öğrenebilirim? Okulda.
12. Esperanto'yu nasıl konuşuyorsun? Onu çok iyi konuşuyorum.
13. Bir yılda kaç hafta vardır?
14. Petro geldi mi? Hayır, o (E) henüz gelmedi.
15. Her gün çalar saat beni 6:30'da uyandırır.
16. Gördüğün her şey benimdir.
17. 327, 25821, 900005, 2530049, 15, 51, 1988.
18. Haftanın son günü hangisidir?
19. Saat kaçta akşam yemeği yersin? Saat tam 10'da.
20. 1/3, 2/5, 3/4, dört kat, iki kat.

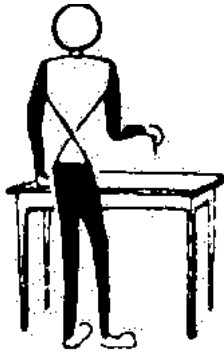
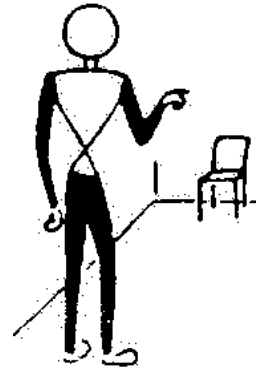
5- Kelime haznesi (tercüme ediniz):

1. Fingro	6. Kombi	11. Maldekstra	16. Aĉeti	21. Denove
2. Skatolo	7. Aliaj	12. Dankon	17. Ĉiutage	22. Hodiaŭ
3. Scii	8. Tago	13. Kelkaj	18. Aĝo	23. Oni aŭdas
4. Ankoraŭ	9. Neniam	14. Trioblo	19. Pli ol	24. Centono
5. Etaĝo	10. Kelkfoje	15. Ĝis	20. Ofte	25. Malgaja

1. Odun	10. Gazete	19. Ne zaman
2. Defter	11. Hastalık	20. Köylü
3. Az	12. Bırakmak	21. Yaşamak
4. Çalar saat	13. Girmek	22. Kol saati
5. Bulmak	14. Önceki gün	23. Saat kolları
6. Kimse	15. Malsahibi	24. Yürüyerek gitmek
7. Anne	16. Evde	25. Bıçakla kesmek
8. Un	17. Ağız	
9. Öğle yemeği	18. Çok fazla	

11-a LECIONO

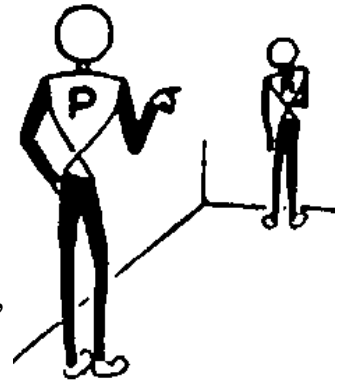
La seĝo staras malproksime.
Petro **montras** per la fingro kaj diras: Tio estas seĝo.
La seĝo staras tie. Tie estas la seĝo.

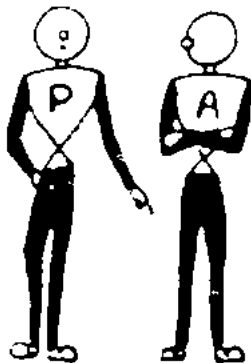
Petro staras apud la tablo kaj diras: Tio ĉi (=ĉi tio) estas tablo.

La tablo estas ĉi tie (=tie ĉi). Tie ĉi staras la tablo.

Kion montras Petro?
Per kio li montras?
Ĉu iu sidas sur la seĝo?

Alberto staras malproksime de Petro. Petro montras lin per la fingro kaj diras: Alberto estas tie. Tiu sinjoro, kiu staras tie, estas Alberto.

Petro kaj Alberto staras apude.
Petro parolas: Alberto estas ĉi tie. Tiu ĉi sinjoro estas Alberto.
Tiu ĉi sinjoro, kiu staras apud mi, estas Alberto.
Ĉu vi konas lin?
Kiu montras Alberton?
Kiun montras Petro?
Kie estas Alberto?
Ĉu tiu ĉi leciono estas la dua?

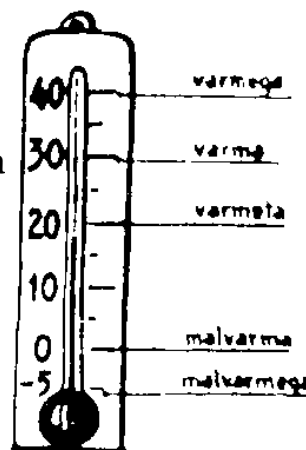
TIE, TIU, TIO - malproksime.
TIE ĈI, TIU ĈI, TIO ĈI - proksime.

Ĉu vi konas tiun ĉi aparaton? Ĝi estas la termometro. Ĝi pendas sur la muro kaj montras la temperaturon en la diversaj partoj de la jaro.

20 gradoj estas tre agrabla temperaturo; estas **varmeta**

Sed 30 gradoj estas jam alta temperaturo. Ni malfermas pordojn kaj fenestrojn.

40 gradoj estas jam tre alta temperaturo, **altega** temperaturo. Tiam la **nudistoj** estas feliĉaj.

Tre agrabla temperaturo estas 15 gradoj; estas malvarmeta vetero.

Kiam la termometro montras **nulon** (0), tiam ni fermas pordojn kaj fenestrojn; estas malvarme.

Ofte dum vintraj matenoj, la termometro montras kelkajn gradojn sub nulo. Tiam la nudistoj estas malfeliĉaj. Ĉu vi ŝatas forlasi la varman liton en tiaj malvarmegaj matenoj?

Li ridas.

Sana homo ofte ridas.

Li ridegas.

Li estas tre gaja, li **laŭte** (=forte) ridas, li ridegas.

Li ridetas.

Li estas ĝoja, li ridetas.

Li vidas belan fraŭlinon, li afable ridetas. La rideto malfermas la koron.

Proksime de Montevideo estas malgranda monto; ĝi estas nur monteto. Amazono estas riverego. Nov-Jorko estas urbego.

Bonan vesperon, amikoj. Kia estas la **vetero** hodiaŭ?

Dum la monato februaro, en Sudameriko, la vetero estas varma, estas **somero**. Sed en Eŭropo, februaro estas malvarma monato, tie estas **vintro**. Somero kaj vintro estas partoj (sezonoj) de la jaro. La aliaj du sezonoj estas **printempo** kaj **aŭtuno**.

Dum printempo la ĝardenoj floras, la birdoj **ĝoje** kantas kaj faras komfortajn **rondajn** hejmojn. La koro de la junaj viroj (**junuloj**) kaj la koro de la junaj virinoj (junulinoj) forte batas. Ili facile amas dum la printempo. Agrabla, sed danĝera sezono!

La suno forte brilas en la somero. Estas varme. Kelkfoje estas varmege. La viroj portas malpezajn vestojn. La vestoj de la fraŭlinoj estas ankaŭ malpezaj, mallongaj kaj... tre interesaj. Oni trinkas malvarman **bieron**.

Somere multaj homoj **ferias**, kelkaj iras al la maro, aliaj iras al la montoj kaj aliaj restas hejme... Tiam estas tre agrable naĝi en la maro, en rivero aŭ en banĉambro. For la vestojn! Vivu la blua maro kaj la freŝa ombro!

Poste venas la aŭtuno. Dum aŭtuno estas multaj fruktoj, sed la arboj iom post iom perdas la foliojn. La flavaj folioj **falas** kaj kuŝas sur la tero. Kiam la aŭtuna vento **blovas**, la folioj dancas kaj flugas. La birdoj forflugas al pli varmaj landoj. Tiu ĉi estas la malĝoja sezono.

Kaj jen venas la malvarma vintro. Dum tiu ĉi sezono la arboj estas **nudaj**, sed la homoj surmetas multajn dikajn **lanajn** vestojn, **surtutojn**. Dum la malvarmaj vintraj vesperoj estas **agrabla** sidi apud la gaja, brila fajro.

Blanka **neĝo** ofte falas kaj blovegas malvarma **suda** vento. Tiam la vetero estas malvarmega. Dum vintro la **nazoj** estas ruĝaj.

Estas la sezono de la **naztukoj**. Kelkaj personoj faras vintrajn sportojn sur la neĝo. Por la riĉaj homoj (=riĉuloj), ĉiuj sezonoj estas bonaj. Por malriĉuloj kaj birdetoj, vintro estas **kruela** sezono. Pluvo, vento, neĝo; kia vetero!

Kia estis hieraŭ la vetero?

En kiu sezono ni estas nun?

Kia estas la vetero dum julio en tiu ĉi lando?

Kiu sezono estas, por vi, la plej bela?

Kiam la junaj (ankaŭ nejunaj) koroj forte batas?

Kiam estas varmege?

Kion vi faras dum viaj ferioj?

Ĉu vi scias naĝi?

Ĉu vi ŝatas trinki varman ĉokoladon dum somero?

Kia estas la somero?

Kiam vi portas surtuton?

Kia estas la vintro?

Dum printempo la tagoj kaj noktoj estas **egalaj** (=). La tagoj estas **tiel** longaj, **kiel** la noktoj.

Dum somero la tagoj estas pli longaj ol la noktoj.

Ankaŭ en aŭtuno la noktoj estas tiel longaj, kiel la tagoj.

Sed en la vintro la noktoj estas pli longaj; ili estas pli longaj ol la tagoj.

Dum printempo la vetero estas **nek** varma nek malvarma; ĝi estas varmeta aŭ malvarmeta.

Kiam la tagoj estas pli longaj ol la noktoj?

Kiam ili estas egallongaj?

Ĉu vi estas tiel alta kiel via patro?

La infanetoj estas agrablaj kiam ili ridas aŭ ridegas, sed tre ofte ili ploras kaj ploregas kaj tiam ili ne estas agrablaj. La sanaj infanoj ofte ridas: ili estas **ridemaj**. La malsanaj infanoj estas ankaŭ ploremaj.

Persono, kiu multe legas estas legema (li sentas **inklinon** legi).

La junuloj estas sportemaj. La plenaĝuloj **emas** sidi kaj **babili** kun amikoj.

Ĉu vi estas legema, skribema, vojaĝema, demandema, babilema, dormema, laborema? Kian emon vi havas?

La legemulo (=legema homo) neniam perdas tempon; ĉiam havas ion por fari: legi. Kiam la vetero estas malbona la legemulo ne perdas la tempon; li sidas kaj legas interesan libron.

Kion vi faras dum pluva vetero?

Tiu ĉi libro **konsistas** el 20 lecionoj. Tiu ĉi leciono estas la dek-unua. Vi, do, **jam** lernis la duonon de la libro. Vi estas duonesperantisto.

SÖZLÜK:

AGRABLA	Hoş, güzel, iyi	MALFERMI	Açmak
APRILLO	Nisan	MALPEZA	Hafif
AŬGUSTO	Ağustos	MARTO	Mart
AŬTUNO	Sonbahar	MONATO	Ay
BABILI	Sohbet etmek	MONTO	Dağ
BIERO	Bira	MONTRI	Göstermek
BLOVI	Esmek	NAĜI	Yüzmek
DANĜERA	Tehlikeli	NAZO	Burun
DECEMBRO	Aralık	NEĜO	Kar
EGALA	Eşit	NOVEMBRO	Kasım
EMI	Meyilli olmak	NOV-YORKO	New York
FAJRO	Ateş	NUDA	Çıplak
FALI	Düşmek	NULO	Sıfır
FEBRUARO	Şubat	OKTOBRO	Ekim
FERIO	Tatil	PERDI	Kaybetmek
FERMI	Kapamak	PERSONO	Kişi, şahıs
FLAVA	Sarı	PEZA	Ağır
FOLIO	Yaprak	PLORI	Ağlamak
FORLASI	Bırakmak	PLUVO	Yağmur
FREŜA	Taze	PREFERI	Tercih etmek
GANTO	Eldiven	PRINTEMPO	İlkbahar
ĜOJI	Memnun olmak	RESTI	Kalmak
GRADO	Derece	RIĈA	Zengin
JANUARO	Ocak	SEPTEMBRO	Eylül
JULIO	Temmuz	SEZONO	Mevsim
JUNIO	Haziran	SPORTO	Spor
KELKA	Bir miktar	SUDO	Güney
KELKAJ	Bir kaç	SURTUTO	Uzun giyecek, palto, kaban, pardesü, cübbe...
KONSISTI	Meydana gelmek	TEMPERATURO	Derece, ısı
KRUELA	Acımasız	TIA	Bu çeşit
LANO	Yün	VESTO	Giyecek

LAŬTE
MAJO

Yükses sesle
Mayıs

VETERO
VINTRO

Hava (durumu)
Kış

ÖĖRET MEN KONUSUYOR

PLUVAS, NEĖAS. Herhalde basitliklerinden dolayı farketmiřsinizdir ki Esperanto'da fiillerin bazıları bir özne ile birlikte bulunmaları gerekir (tıpkı diđer dillerde olduđu gibi, İngilizce, Fransızca, Türkçe vs.) Ben kitap okuyorum - *Mi legas libron.*

Ama sayısı çok az da olsa bazı fiiller öznesiz kullanılır, mesela: *pluvas*, *neĖas*- yağmur yağıyor kar yağıyor gibi. İkinci şahıstaki emir kipleri de genelde öznesiz kullanılır: *venu!* - gel! *Ne faru tion!* – bunu yapma!

UL. Bu ek ile kökün anlamıyla karakterize edilen bir şahıs oluşturulur: *junulo* – genç (genç adam), *junulino* – genç kadın, *riĉulo* – zengin adam, *malriĉulo* – fakir adam, *maljunulo* – yaşlı (yaşlı adam), *mamulo* – memeli (hayvan, canlı), *etulo* – ufaklık, ufak kişi. *Ulo* bir şahıstır, anlamı biraz aşağılayıcıdır, ve Türkçe'deki "herif" kelimesine benzer. *Kia ulo!* – Ne adam! Ne herif!

-EM. Meyillilik, alışkanlık belirten bir ektir: *bablema* – konuşmaya meyilli, konuşkan, *dormema* – uykuya meyilli, uykulu, *manĝema* – yemeğe meyilli, obur. *Muzikema* – müziğe meyilli, müzik sevdalısı. *Mi sentas dormemon* – Uyku ihtiyacı hissediyorum, uykum var. *Laborema junulo* – çalışmaya meyilli genç adam. Ancak *juna laboristo* – genç işçi demektir ve işi sevip sevmediğini göstermez.

TIA. Bu çeşit, bu türden anlamını taşır. *Ĉu tian libron vi legas?* – Bu tür bir kitap mı okuyorsun? *Tia estas la afero* – mesele, konu böyle, *kia patro, tia filo* – nasıl baba, öyle oğul, babasına bak oğlunu al gibi, *kia arbo, tia frukto* – nasıl ağaç, öyle meyva. *Mi aĉetis ĝin tia, kia ĝi estas* – onu olduğu gibi satın aldım.

NEK. Ne, ne de. *Estas nek varme nek malvarme* (=ne estas varme nek malvarme) – ne sıcak, ne de soğuktur, *venis nek Petro nek Antonio* – ne Petro, ne de Antonio geldi.

NAZTUKO. Bileşik bir kelimedir: *naz-tuko* – mendil. *Tuko* – aslında deđişik amaçlara hizmet eden bir örtü bir bez parçası demektir. Burada burun kelimesi ile ilişkilendirildiğinden burun mendili anlamındadır. Bu kategoride kelimelerden bazıları: *pořtuko* – cep mendili; *koltuko* – boyun mendili, kařkol; *littuko* – yatak örtüsü, çarşaf; *tablotuko* – masa örtüsü; *antaŭtuko* - önlük.

ĈI. Anlama “yakınlık” ilave eden bir partiküldür: *ĉi tie (=tie ĉi)* - burada, *tio ĉi* – bu şey, *tiu ĉi* – bu kiři, *ĉio ĉi* – tüm bunlar, *ĉifoje* – bu sefer, *ĉijara* – bu yıla ait, *ĉijare* – bu yıl (zarf).

-ET. Kelimeye “küçük” anlamını katan bir sonektir: *dometo*: küçük ev, *evcik*, *infaneto* – küçük çocuk, *urbeto* – küçük şehir, *varmeta* - ılık, *malvarmeta* - serin; *kanteti* - mırıldanmak, *dormeti* - kestirmek, *rideti*, gülümsemek. Kendi başına da kullanılabilir: *eta (=malgranda)* - küçük.

-EG. Büyüklük anlamını katan sonektir: *pordego* – büyük kapı, *domego* – büyük ev, kařane, *pluvego* – büyük yağmur, sađanak, (*pluveto* - çiselemek), *bonega* – çok iyi, muhteřem, *belega* – çok güzel; *ridegi* – kahkahalarla gülmek, *pluvegi* – sađanak yapmak, *ploregi* – hüngür hüngür ağlamak.

ALIŐTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1- Bu derste kelimenin sonuna eklenebilen dört yeni sonек öğrendik

Kelime anlamını küçülten “-et” ve büyüten “-eg” ekleri. Örnekler:

domo	ev	dometo	evcik	domego	kocaman ev
ridi	gülmek	rideti	gülümsemek	ridegi	kahkahalarla gülmek
bela	güzel	beleta	az güzel	belega	müthiř güzel

“-ul” son eki, kelime kökünden bir řahıs iafadesi yaratır. Aslında bu ek bir sıfattan isim üretiyor. Örnekler:

maljuna viro = maljunulo	eta infano = etulo
riĉa virino = riĉulino	bela fraŭlino = belulino

“-em” son eki belli bir řeye meyil ifade eder Örnekler:

agi	aktivite yapmak	agema persono	aktivist	agemulo	Aktivizme meyilli
ridi	gülmek	ridema	gülmeye meyilli		

2- “ĉi” = kelime anlamını yakına getirir. Örnekler:

tio	řu (řey)	ĉi tio	bu (řey)
tie	orada	tie ĉi	burada
tiu	o (kiři/řey)	ĉi tiu	bu (kiři/řey)
ĉio	herřey	ĉio ĉi	buradaki herřey

3- *Estas agrable*. *Agrabla* kelimesi bir sıfattır (sonunda –a vardır), ama bu derste bu ifade zarf olarak kullanılmıř (sonunda –e ile): *estas agrable*.

Esperanto dilinde bir kural vardır ve der ki: öznesiz cümlelerde *esti* (Türkçedeki -dır), ve *iĝi* (olmak) fiilleri sonrasında, sıfatlar zarf olur. Mesela *Karlo estas agrabla* (Karlo hoştur) cümlesinde, Karlo öznedir ve bundan dolayı da *agrabla* kelimesi sıfat olarak kullanılır. Ama *estas agrable promeni kun Karlo* cümlesinde (Karlo ile birlikte yürümek hoştur) özne olmadığından *agrable* yani zarf formu kullanılır. Ama bu kafanızı karıştırmayın, dilin 16 kuralı arasında böyle açık açık yazılmış bir kural yoktur. Esas sebep, ilk cümlede “Karlos”u tarif ettiğimiz için sıfat kullanmak zorundayız, ikinci cümlede “birlikte yürümeyi” (bir fiili) tarif ettiğimiz için zarf kullanmak zorundayız. Örnekler:

Estas <u>kurioze vidi</u> kia facila estas Esperanto	Esperanto'nun ne kadar kolay olduğu görmek ilginçtir
<u>Iĝas nokte</u>	Gece oluyor
Estas <u>dangere promeni</u> dum la nokto	Gece sırasında gezmek tehlikelidir
<u>Iĝas malfrue</u>	Geç oluyor
Estas <u>varme/malvarme</u>	Ortam soğuk/sıcak'tır

Meseleyi anlayabilmek için cümlelerde fiili ve onu tarif eden zarfı belirtmek için altlarına birer çizgi çektik.

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Bu gördüğün beyefendi Petro'dur.
2. Yazın derece çok yüksek olduğu zamanlar, çok sıcaktır.
3. Yılın en soğuk ayı Ocak'tır.
4. Dün soğuktu ama bugün sıcak. Yarın hava nasıl olacak?
5. O güzel hanımlar güldüğünde, hoş şekilde gülümser.
6. O mutsuz olduğunda, gülmez, ama o ağlar.
7. Burada gördüğün şey bir sandalyedir, ama uzakta gördüğün şey bir masadır.
8. Tatilde olduğun zaman, dağda istirahat etmek hoştur.
9. Yılın en mutsuz mevsimi hangisidir?
10. Sonbaharda ağaçların yaprakları azar azar düşüyor .
11. İlkbaharda günler geceler gibi uzun.
12. Kışın az kişi tatildedir. Sadece zenginler tatildedir bu mevsimde.

2- Aşağıdaki sorulara cevap verin:

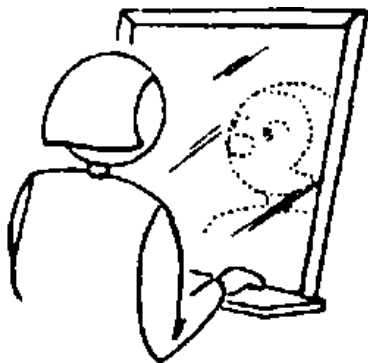
1. Kiuĵ estas la kvar sezonoj de la jaro?
2. El kiom da lecionoj konsistas tiu ĉi lernolibro?
3. Kiam vi ferias? Ĉu somere aŭ vintre?
4. Ĉu vi fermas pordojn kaj fenestrojn kiam la vetero estas malvarmega?
5. Kia estas la vetero kiam la termometro montras 20 gradojn?

6. Kiu estas la plej varma monato el la jaro?
7. Ĉu vi havas ian emon?
8. En kiu sezono floras la ĝardenoj?
9. Tiu ĉi leciono diras ke io malfermas la korojn. Kio ĝi estas?
10. Printempo, somero. Kiu sezono venas poste?

3- Kelime haznesi (tercūme edin):

1. Malsanulo	5. Manĝema	9. Maljunulo
2. Varmeta	6. Rideti	10. Riĉuloj
3. Rivereto	7. Steleto	11. Dormema
4. Bonega	8. Domego	12. Ploreĝi

12-a LECIONO

En la mateno mi lavas min, mi kombas min kaj mi rigardas min en la **spegulo**.

Vi rigardas vin en la spegulo.

Li rigardas **sin** en la spegulo.

Ŝi rigardas **sin** en la spegulo.

Ĝi (la kato) rigardas **sin** en la spegulo.

Ni rigardas nin en la spegulo.

Vi rigardas vin en la spegulo.

Ili rigardas **sin** en la spegulo.

En la mateno Petro lavas siajn manojn, sian **vizaĝon**. Li kombas siajn harojn.

La patrino lavas sian filon. Ŝi lavas **lian vizaĝon, liajn manojn**, ŝi kombas liajn harojn.

Kion faras Petro matene?

Kion vi faras matene?

Kion faras la patrino?

Kion ŝi lavas?

Ĉu via patrino lavas vin?

Karlo ne iras ĉe la razisto. Li mem razas sin per sia nova razilo.

Li razas **sian** barbon per **sia** razilo. Sed ankaŭ li razas Petron. Li razas **lian** barbon per **sia** razilo.

Foje Petro razas sin per la razilo de Karlo: li razas sian barbon per **lia** razilo.

Ĉu vi mem razas vin?

Ĉu Karlo razas vin?

Mi libertempas ĉe mia frato. Li loĝas en la **kamparo**. **Tra** la fenestro mi rigardas kaj vidas grandan arbon. Pli malproksime estas multaj arboj; ili formas **arbaron**.

Sur la ĉielo unu, du, tri, kvar... multaj birdoj, tuta **birdaro** flugas en granda V.

Dum la libertempo mi legas. Mi aĉetis dikajn librojn. En ĝi estas listo de vortoj kun **difino** de ĉiu vorto: ĝi estas **vortaro**.

Jen feliĉulo. Li ne laboras. Li kuŝas sur la verda **herbo**, sub arbo, kaj dormas. Li dormas kaj **sonĝas**. En la sonĝo li havas multan monon (multe da mono): li estas riĉulo. Dum la dormo lia **fantazio** libere flugas.

Ĉu vi ankaŭ havas fantazion?

Do, kion vi **farus se** vi estus riĉa?

Ĉu vi vojaĝus tra la tuta mondo?

Ĉu vi aĉetus blankan elefanton?

Se vi ne laborus, ĉu vi ankaŭ kuŝus sub arbo, sur la freŝa herbo?

"Se mi estus riĉa mi estus feliĉa", diras sana malriĉulo.

"Se mi estus sana mi estus feliĉa", diras malsana riĉulo.

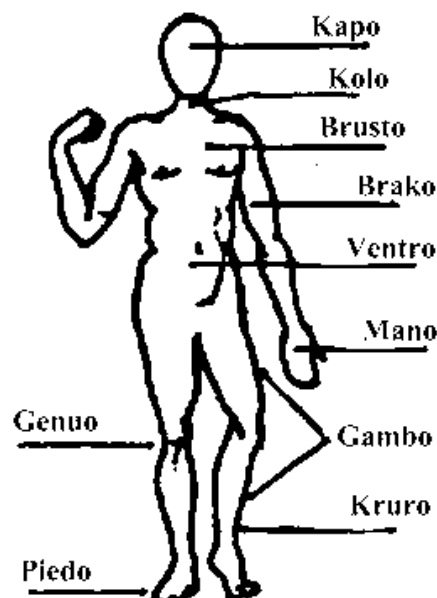
Rigardu tiun ĉi sinjoron: li **demetis** siajn vestojn, li estas nuda.

Dum tiu ĉi sinjoro ne **surmetas** siajn vestojn, ni parolos pri la homa **korpo**.

Ni komencu de la kapo. Sur ĝi estas la haroj (=hararo), kiuj povas esti brunaj, blondaj, ruĝaj, grizaj, nigraj aŭ blankaj. Foje la haroj tute ne estas...

La **vizaĝo**, "spegulo de l' animo", estas fronte de la kapo. Sub la **frunto** estas du fenestroj, la **okuloj**, tra kiuj ni rigardas. Inter la okuloj estas la **nazo**. En la buŝo estas la **dentoj** kaj la **lango**. Per la buŝo ni spiras, parolas manĝas, trinkas, Ĉe la buŝo estas la

lipoj, **supra** kaj **malsupra**. Per la lipoj oni kisas -interesa laboro! Ambaŭflanke de la kapo estas la **oreloj**.

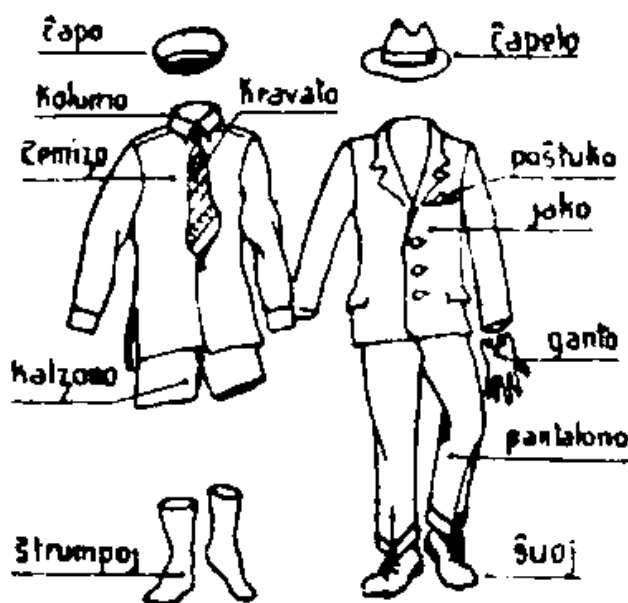
Inter la kapo kaj la **trunko** estas la **kolo**. La supra parto de la trunko estas la **brusto**. En ĝi estas la **pulmoj** kaj la koro. Malsupre estas la **ventro** kaj en ĝi la **stomako** kaj **intestoj**. La malantaŭa parto de la trunko estas la **dorso**.

Brakoj kaj **kruroj** (=gamboj) estas niaj membroj, supraj kaj malsupraj. Kruroj kaj piedoj subtenas kaj portas nin. Per la brakoj kaj manoj ni laboras.

Tra la tuta korpo **fluas** la ruĝa **sango**. La **skeleto** (=ostaro) konsistas el multaj malmolaj **ostoj**.

Sur la tuta korpo estas natura vesto; ĝi estas la **haŭto**. La haŭto povas esti blanka, bruna. La haŭto de la **negroj** estas nigra aŭ ĉokoladkolora. Interesa maŝino la homa korpo, ĉu ne?

Kia kolora estas via hararo?
Kian koloron havas viaj okuloj?
Kio estas la "spegulo de l' animo"?
Ĉu vi kisas per la nazo?
Ĉu via hundo ŝatas ostojn?

Sed nia amiko devas vesti sin. Unue li surmetos la **subvestojn**: kalsono kaj ĉemizeto (=subĉemizo). Ĉe la piedo li surmetas la **ŝtrumpojn**.

La **ĉemizo** estas simpla kotona ĉemizo, sed kun bela **silka kravato**. La pantalono kaj la **jako -la kostumo-** estas el **lano**.

La **ŝuoj** estas vestoj por la piedoj. Ŝuoj kaj gantoj estas el ledo. Sur la kapo ni portas **ĉapelon** aŭ **ĉapon**.

Jupo kaj **subjupo** kaj **bluzoj** estas virinaj vestoj. Virinoj portas silkajn

aŭ **nilonajn ŝtrumpojn**.

SÖZLÜK:

ANIMO	Ruh	LIPO	Dudak
BLUZO	Bluz	MALSUPRA	Aŝaĝıda olan, aŝaĝıdaki
BRUSTO	Göğüs	MONDO	Dünya
ĈEMIZO	Gömlek	MONO	Para
DEMETI	Çıkarmak	NILONO	Naylon
DENTO	Diş	OKULO	Göz
DIFINO	Tanım	ORELO	Kulak
DORSO	Sırt	OSTO	Kemik
FANTAZIO	Fantazi, hayal	PRESKAŬ	Yaklaşık olarak
FILO	Oğul	PULMO	Akciğer

FRUNTO	Alın	SILKO	İpek
GAMBO	Kalça	SKELETO	İskelet
HAŬTO	Deri	SONĜO	Rüya
HERBO	Ot	SPEGULO	Ayna
INTESTO	Bağırsak	STOMAKO	Mide
JAKO	Ceket	ŜTRUMPETO	Kısa çorap
JUPO	Etek, jüp	ŜTRUMPO	Uzun dize kadar çorap
KAMPARO	Tarla, kır	SUBJUPO	Etek altı giysisi
KOLO	Yaka	ŜUO	Ayakkabı
KOSTUMO	Kostüm, Takım elbise	SUPRA	Yukarıda olan
KOTONO	Pamuk	TRUNKO	Ağacın/Vücutun gövde kısmı
KRAVATO	Kravat	VENTRO	Karın, göbek
LANGO	Dil (ağzımızdaki)	VERO	Gerçek
LEDO	Deri	VIZAĜO	Yüz, surat
LIBERA	Serbest		

ÖĜRETMEN KONUŞUYOR

GERİ DÖNÜŞLÜ ZAMİR. Maria aynada kendisine bakıyor dediğimizde aslında Maria aynada Maria'ya bakıyor demek isteriz. Kendisi = Maria oluyor. “Kendisi” kelimesi aslında “Maria” kelimesinin yerini alıyor. Esperanto'da bu “kendi/kendisi” gibi “geri dönüşlü zamir” dediğimiz kelimeler sadece üçüncü şahıs durumunda kullanılıyorlar.

Birinci şahıs zamiri “mi” kendimizi belirtir, ikinci şahıs zamiri “vi” “konuştuğumuz/karşımızdaki” kişiyi belirtir, her iki durumda da bizler buradayız, ama üçüncü şahıs zamiri “söz konusu ettiğimiz” aramızda olmayan birisini belirtir. Eğer “Maria aynada Maria'ya bakıyor” dersek bu ikincisinin aynı Maria mı yoksa başka gene aynı ismi taşıyan bir Maria mı, net olarak anlayamayız. Ondan dolayı bu durumda “geri dönüşlü zamir” yani “si/sin” kullanılır. Türkçede bu “geri dönüşlü zamir” her durumda kullanılabilir.

Aşağıdaki örneklere bakın:

	Esperanto'daki kullanım	Türkçe'deki kullanım
<i>Mi lavas min</i>	Ben beni yıkıyorum.	Ben kendimi yıkıyorum.
<i>Vi lavas vin</i>	Sen seni yıkıyorsun.	Sen kendini yıkıyorsun.
<i>Li lavas sin</i>	O (E) kendisini yıkıyor.	
<i>Ŝi lavas sin</i>	O (F) kendisini yıkıyor.	
<i>Ĝi lavas sin</i>	O (N) kendisini yıkıyor. (kedi)	
<i>Ni lavas nin</i>	Biz bizi yıkıyoruz.	Biz kendimizi yıkıyoruz
<i>Vi lavas vin</i>	Siz sizi yıkıyorsunuz.	Siz kendinizi yıkıyorsunuz.
<i>Ili lavas sin</i>	Onlar kendilerini yıkıyorlar.	

Esperanto'da aşağıdaki iki farklı cümleye bakın:

<i>Ŝi lavas sin</i>	O (F) kendisini yıkıyor
<i>Ŝi lavas ŝin</i>	O (F) onu (başka bir F) yıkıyor

GERİ DÖNÜŞLÜ SIFAT. Nasıl ki *mi*'den *mia* sıfatını veya iyelik zamirini oluşturuyorsak, aynı şekilde *si*'den de *sia* refleksif iyelik zamirini oluşturabiliriz:

María rigardas sian vizaĝon en spegulo - María aynada kendi yüzüne bakıyor.

İngilizce'de "he sleeps in his room" deriz (o onun odasında yatıyor) ancak burada odanın kime ait olduğunu bilemeyiz. Türkçe'de de biraz muğlaktır "o odasında yatıyor". Ancak Esperanto'da bunu açık açık ifade etmemiz gerekir: *Li dormas en sia ĉambro*. Eğer Petro Alberto'nun odasında yatıyorsa *Petro dormas en lia ĉambro* diyebiliriz, kastettiğimiz Alberto'nun odası olduğu için.

María rigardas lian vizaĝon en spegulo (*lian* – başka bir kişinin).

Petro promenis kun Karlo kaj lia patro (*lia* – Karlo ve Karlo'nun babası ile).

Petro promenas kun Karlo kaj sia patro (*sia* – Karlo ve kendi babası ile).

SE. Eğer (Şartlı bağlantı) kelimesi:

Se li ne pagos, mi ne laboros – Eğer o ödeme yapmayacaksa ben çalışmayacağım.

Se vi volas – Eğer sen istersen.

MEM. Kendim, bizzat.

Mi mem vidis la reĝon – Ben kendim/bizzat gördüm kralı.

Mi vidis la reĝon mem – Ben gördüm kralın kendisini.

Memamo = sinamo – Kendine aşık olma durumu.

-US. Bu ek koşullu fiil zamanı yaratır. Yani aksiyon eğer bu koşul sağlanırsa gerçekleşecektir.

Se ne pluvus, mi povus promeni – Eğer yağmur yağmasaydı, yürüyüş yapabilirdim.

Se mi havus tempon, mi mem farus ĝin – Eğer zamanım olsaydı, bunu ben kendim yapardım.

ALİŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1- “-ar” eki = benzer şeylerden bir topluluk ifadesi yaratır. Örnekler:

ŝipo	gemi	ŝiparo	filo
besto	hayvan	bestaro	fauna, hayvan örtüsü
adreso	adres	adresaro	adres defteri
vorto	kelime	vortaro	sözlük
kampo	tarla	kamparo	kırsal kesim

2- Fiil koşullu modu. Örnekler:

Mi irus se mi povus	Giderdim eğer imkanım olsaydı.
Mi manĝus la tutan torton	Bütün pastayı yedim.
Se mi estus riĉa mi estus feliĉa	Eğer zengin olsaydım mutlu olurdu.

3- Evet. Esperanto’da evet demenin üç yolu vardır:

a) “**JES**” (doğrulama durumu):

Ĉu vi venos morgaŭ? Jes, mi venos.	Yarın gelecek misin? Evet geleceğim.
------------------------------------	--------------------------------------

b) “**SE**” (Koşullu durum):

Mi iros se vi volas.	Gideceğim eğer istersen.
----------------------	--------------------------

c) “**ĈU**” (şüpheli durum):

Mi ne scias ĉu mi iros.	Gidecek miyim, bilmiyorum.
-------------------------	----------------------------

4- “TUTE NE” - “Kesinlikle hayır” ifadesi:

Ĉu mi ĝenas vin? Ne, tute ne.	Seni rahatsız ediyor muyum? Hayır, kesinlikle değil.
-------------------------------	---

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Çocuklar okula gitmeden önce saçlarını taramak için aynaya bakarlar.
2. Serbest zamanımda, çalışırken okuduğumdan, çok daha fazla okudum.
3. Sözlük, her birinin tanımlarını içeren, birçok kelimenin bulunduğu bir kitaptır.
4. Eğer çalışmıyor olsaydım her gün tarlalara giderdim.
5. Dün bir rüya gördüm: İnsanlık, Esperanto sayesinde anlaşılıyordu.
6. Erkekler kısa çorap, kadınlar uzun çorap giyer.
7. Bütün vücutta akan kan ne renktir?
8. Kafanın her iki yanında ne vardır? Kulaklar vardır.
9. Zarif erkekler pamuklu gömlek ve ipek kravat giyerler.
10. İç çamaşırlar neden meydana gelir?

2- Aşağıdaki sorulara cevap verin:

1. Kio estas inter la kapo kaj la trunko?
2. Kion vi pli ŝatas? Ĉu la urbon aŭ la kamparon?
3. La signifo de la vorto "esperantistaro" estas: aro da esperantistoj, ĉu jes?
4. Diru kion vi farus se vi estus riĉa.
5. Kiu parto de la korpo estas la spegulo de la animo?
6. Ĉu vi sonĝas tre ofte kiam vi dormas?
7. Kia koloro estas via hararo?
8. Per kiu membro de la korpo ni povas vidi?
9. Kie estas la dorso? Ĉu en la antaŭa aŭ en la malantaŭa parto de la korpo?
10. El kio estas la ŝuoj kaj gantoj?
11. Diru tri virinajn vestojn.
12. Formu kvar vortojn per la sufikso "-ar".

13-a LECIONO

-**Saluton**, samideano! Hieraŭ mi **atendis** vin en mia **hejmo**. **Kial** vi ne venis?

-Mi ne iris, **ĉar** mi estis iom malsana.

-Kia **bedaŭro!** Sed kial vi estis malsana?

-Ĉar mi **ĉeestis** feston kaj manĝis tro da **fritaĵoj**, tro da **sukeraĵoj** kaj **drinkis** tro da **alkoholaĵoj**.

Dum mi **restis** hejme malsana mi legis la **lastan** numeron de "Heroldo de Esperanto". Tie mi trovis multajn novaĵojn kaj interesajn **legaĵojn**.

Kial la samideano ne vizitis sian amikon?

Kial la samideano estis malsana?

Kion li manĝis?

Kion li trinkis?

Ĉu vi ŝatas sukeraĵojn (bonbonoj, ĉokolado, k.t.p.)?

Ĉu vi ŝatas alkoholaĵon (rumo, viskio, konjako, k.t.p.)? Ĉu vi aŭskultas la novaĵojn per radio?

El sukero oni faras sukeraĵojn

Bone, samideano, mi **esperas**, **ke baldaŭ** vi estos tute sana kaj vizitos min. Vi vidos mian katon kaj mian hundon. Ili ne estas ordinaraj bestoj: ili vivas ne "kiel hundo kaj kato"; ili vivas en bona amikeco, en bona kamaradeco.

Vi **admiros** la **belecon** de miaj du bestoj: la blankecon de mia hundo kaj la nigrecon de mia kato. La haroj de mia kato estas nigraj kaj silkecaj (havas la kvaliton de la silko), dum la haroj de mia hundo estas lanecaj (havas la kvaliton de lano). La hundo estas **fidela** amiko. Mi ŝatas la fidelecon de la hundo.

Dum la infaneco oni faras infanaĵojn. Dum la juneco oni faras heroaĵojn. Dum la maljuneco oni... memoras.

Ĉu vi bone memoras pri via infaneco?

Ĉu vi ankoraŭ faras infanaĵojn?

-Ĉu vi spiras per la oreloj?

-Ne, sinjoro, mi spiras per la nazo kaj la buŝo.

Oni spiras tra du **truoj** (naztruoj). Per tiuj du truoj ankaŭ oni **flaras** la **odorojn**. Per la oreloj ni aŭdas kaj per la fingroj ni tuŝas. Kaj per la lango - ĉiam malseka en la buŝo - ni gustumas la manĝaĵojn kaj trinkaĵojn.

-Bone, gustumu tiun ĉi **oranĝon**. Kia ĝi estas?

-Fi!... tro acida; ĝi tute ne estas **mangĝebla**!

Marakvo (=akvo de maro) ne estas trinkebla.

Tiu ĉi skribaĵo estas tre **malklara**. Ĝi estas preskaŭ **nelegebla**.

Dum **hela** vetero la montoj estas **klare** videblaj.

- Ĉu vi komprenas la signifon de la sufikso "-aĵ"?

- Jes, mi komprenas. La sufikso "-aĵ" montras konkretajn objektojn, aferojn, kiu estas videblaj, tuŝeblaj, aŭdeblaj, fareblaj, **sentebaj**.

Per kio vi aŭdas?

Per kio vi vidas, flaras, tuŝas, gustumas?

Ĉu varmega afero estas tuŝebla per la mano?

Ĉu vi klare skribas?

Ĉu vi ŝatas helajn vestojn?

Per la sufiksoj **-aĵ**, **-ec**, **-ebl**, oni formas vortojn. **Aĵo** signifas objekton, **eco** signifas kvaliton, **ebla**, **eble** signifas "povas esti".

Kiel forgesema mi estas! Mi ne scias kie mi metis miajn aĵojn, eble mi lasis ilin ĉe Antono, eble ili estas en la oficejo. Mi ne memoras. Ĉu vi memoras kie vi lasas viajn aferojn?

LA HUNDETO

Petro estis tre malgaja. Karlo diris al li:

- Petro, kial vi estas tiel malgaja?

- Ĉar mi perdis mian karan hundeton.

- Kial vi ne **metas anoncon** en la ĵurnalon?

- Ĉar estus tute **senutile**, Karlo; mia hundeto ne scias legi!

Kial Petro estas malgaja?

Kion diris Karlo?

Kial Petro ne volas **meti** anoncon?

NEMANGĜEBLA SUPO

Sinjoro sidis ĉe tablo de restoracio kaj **mendis** supon. Kiam la supo estis sur la tablo li diris:

-Tiun ĉi supon mi ne povas mangi.

-Mi **tuj alportos** alian, sinjoro, diris la **kelnero**.

Kiam la nova supo **alvenis** la sinjoro denove diris:

-Tiun ĉi supon mi ne povas mangi.

Tuj venis la mastro kaj demandis:

-Sed **kio okazas**, sinjoro, ĉu la supo ne estas bongusta? Ĉu eble ĝi estas tro malvarma, tro varma?

-Ne.

-Kial do, vi ne povas mangi tiun ĉi supon?

-Ĉar la kelnero ne portis al mi **kuleron**.

Ĉu la supo estis manĝebla?

Kion diris la mastro?

Kial la sinjoro ne povis manĝi la supon?

Ĉu vi povas manĝi supon **sen** kulero?

SÖZLÜK:

ACIDA	Ekşi, asidik	KIAL	Neden? Sebep?
ADMIRI	Hayran olmak	KIO OKAZAS?	Ne oluyor?
AFERO	Şey, mesele	KLARA	Net, açık, anlaşılır
ALKOHOLO	Alkol	KONJAKO	Konyak
ALPORTI	Taşımak	KULERO	Kaşık
ALVENI	Varmak, gelmek	KVALITO	Kalite
ANONCI	Anons etmek	LASTA	Son
ATENDI	Beklemek	MASTRO	Ev sahibi
BALDAŬ	Yakında, kısa sürede	MENDI	Sipariş etmek
BEDAŬRI	Pişman olmak, üzölmek	METI	Koymak
ĈAR	Çünkü	OBJEKTO	Obje
ĈEESTI	Bulunmak	ODORI	Kokmak
DRINKEJO	Bar	ORANGŬO	Portakal
DRINKI	İçmek	RESTI	Kalmak
ESPERI	Umut etmek	RESTORACIO	Restoran
FERO	Demir	RUMO	Rom
FLARI	Koklamak	SALUTON	Merhaba
FRITI	Kızartmak	SENTI	Hissetmek
GUSTUMI	Tatmak	SIGNIFI	Demek (anlam)
HELA	Açık (renk, ışık)	TRUO	Delik
HEROO	Kahraman	TUJ	Hemen, tez
KAMARADO	Yoldaş	TUŜI	Dokunmak
KELNERO	Garson	VISKIO	Viski

ÖĜRETMEN KONUŜUYOR

-**AĴ**. Bu ek ile, ana kelime kökünün belirttiĝi materyalden somut bir madde oluşturulur. Örnekler:

dolĉaĵo – tatlı bir şey; *sukeraĵo* – şekerli şey; *legaĵo* – okunan şey; *skribaĵo* – yazılmış şey; *trinkaĵo* – içilen şey; *fritaĵo* – kızartma bir

şey; *novaĵo* – yeni bir haber parçası; *amikaĵo* – bir arkadaşlık davranışı; *infanaĵo* – çocukça bir davranış. *Aĵo* – şey.

-EC. Bu ek ile kelime kökünden bir kalite, somut bir kavram oluşturulur. Türkçede bunun için genelde “-lık” eki veya “gibi/özellik/...” kelimeleri kullanılır. Örnekler:

Mola – yumuşak, *moleco* – yumuşaklık; *juneco* – gençlik; *blankeco* – beyazlık; *silkeca* – ipek gibi olan; *silkeco* – ipek gibilik; *homeco* – insanlık (davranış); *homaro* – insanlık (tüm insan grubu). *Eco* – kalite, özellik.

Peko kaj eraro estas ecoj de l' homaro – suç ve hata yapma insanlık özelliğidir.

-EBL. Kök anlamından imkan, olasılık anlamında kelime üretir. Türkçede genelde “-bilir” eki kullanılır. Örnekler:

Legebla – okunabilir; *nemaĝebla* – yenmez. *Vitro estas travidebla kaj facile rompebla* – cam şeffaf ve kolay kırılabilir. *Videbleco* – görünürlülük, görünebilirlik. *Ebla* – mümkün; *eble* – belki; *ebleco* – imkan; *neeble* – imkansız. *Nekredebla novaĵo* – inanılmaz haber.

KE. İki cümle parçasını birbirine bağlayan kelimedir, veya cümlenin bir bölümünü tarif eden diğer bölümle bağlantı kurar. Öncesinde virgül olmalıdır. Türkçede “ki/öyle ki/..” gibi kelimelerin karşılığıdır. Ancak korelatiflerin soru kelimeleri ile de cümle parçaları birbirine bağlanabilir, onlarla karıştırmayın. Örnekler

Diru al Petro, ke li venu – Petro’ya de ki gelsin.

Mi vidas ke vi laboras – Bakıyorum ki çalışıyorsun.

Mi kredas ke li venos – İnanıyorum ki o gelecek

La sinjoro, kiu venis estas Petro – Gelen beyefendi Petro’dur.

La libro, kiun vi aĉetis estas interesa – Satın aldığın kitap enteresandır.

k.t.p. (=kaj tiel plu) – etcétera (Latince) Türkçedeki v.s. kısaltması gibi.

SENUTILA. İşe yaramaz, yararsız anlamındadır. Bunun yerine *Malutila* kelimesini kullanırsak anlam daha fazla “zararlı” gibi olur: *senutilaj vortoj* – işe yaramaz kelimeler. Hatırlayın ki mal- ön eki kelime kökünün tam karşıtını oluşturur, arada bir anlam istersek *sen*, *ne*, *iom*, *-et* (-sız, değil, bir miktar) gibi kelimeleri, edatları, ekleri vs kullanmamız gerekir: *riĉa* – *neriĉa*, zengin – zengin değil; *iom riĉa*, bir miktar zengin *beleta* – güzelce, az güzel; *malsaneta* – biraz rahatsız.

FI. Bir kök kelimededen kötileyici veya hor gösterici anlam oluşturan bir ön ektir. *fi homo* = *fiulo* – kötü alçak adam; *fi agoj* – alçak davranışlar. Aynı zamanda batakhane, genelev vs gibi yerleri ve burada çalışanları da ifade etmekte kullanılır, mesela *fi domo* – batakhane. Kendi başına da kullanılabilir, bıkkınlık, iğrenme vs ifade eder: *Fi!*

SALUTON. Selam vermek için kullanılan esas kelimedir. Akuzatif eki kullanılır, çünkü bu aslında *mi esprimas al vi mian saluton* – sana selamımı ifade ediyorum cümlesinin bir kısaltmasıdır, ve ifade ediyorum fiilinin doğrudan nesnesidir.

ALİŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1- Bu derste üç yeni ek öğrenmiş olduk: –ec, –aĵ, ve –ebl ki bunlar az yukarıda gayet güzel anlatıldı sizlere. Şimdi bazı başka örnekler görelim:

“–**EC**” = soyut kalite.

amiko	arkadaş	amikeco	arkadaşlık	malmikeco	düşmanlık
bela	güzel	beleco	güzellik	malbeleco	çirkinlik
granda	büyük	grandeco	büyüklük	malgrandeco	küçüklük

“–**AĴ**” = somut bir şey.

manĝi	yemek yemek	manĝaĵo	yiyecek
trinki	içmek	trinkaĵo	içecek
porcelano	porcelen	porcelanaĵo	porcelen parçası

“–**EBL**” = olabilirlik...

trinki	içmek	trinkebla	içilebilir
fari	yapmak	farebla	yapılabilir
manĝi	yemek yemek	manĝebla	yenilebilir

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Köpeğin güzelliğini beğeniyorum.
2. Evde hasta olarak kaldığımda, çok kitap okudum.
3. Dün bir partiye katıldım ve çok fazla içtim.
4. Petro neden partiye katılmadı? Çünkü o hasta idi.
5. İyi, arkadaş, umarım yakında sağlığına kavuşursun.
6. Deniz suyu içilemez.
7. Burnumla koku alırım, ağızla nefes alıp veririm.
8. "-ec" ekinin anlamını anlamayan var mı?
9. "Eco" kelimesinin anlamı kalitedir. Örnek olarak arkadaşlık, güzellik, beyazlık, kardeşlik, eşitsizlik vs...
10. Saat tam 02:00'de yemek masadaydı.
11. "-aĵ" eki bize görünebilen, dokunulabilen, uygulanabilen somut şeyler gösterir.
12. Dün gazeteye köpeğimin kaybı hakkında bir anons koydum.
13. Garson hemen çorbayı getirdi, ama içemedim çünkü kaşığı unuttu.
14. Bir kaşık olmadan çorba içebilir misin?
15. Ağızımız ile yiyecek ve içecekleri tadarız.

2- Aşağıdaki sorulara cevap verin:

1. Ĉu via skribaĵo estas legebla?
2. Per kio vi aŭdas? Ĉu per la oreloj aŭ per la okuloj?
3. Kiu estas la eco de bela?
4. Per kio vi gustumas la manĝaĵojn?
5. Kial vi ŝatas Esperanton?
6. Skribu kvin vortojn kun la sufikso "-ebl":
7. Ĉu vi estas forgesema ofte?
8. Ĉu la sportemaj homoj drinkas alkoholaĵojn?
9. Ĉu vi memoras pri via infaneco?
10. Skribu tri vortojn kun la sufikso "-aĵ":

3- Kelime haznesi (tercüme edin):

1. Yaşlılık	6. Yenilebilir
2. Okunamaz	7. İşe yaramaz
3. Yakında	8. Getirmek
4. Hemen hemen	9. Haber
5. Islak	10. Varmak

14-a LECIONO

Ĉu vi scias kion faras tiu ĉi fraŭlino?

Ĉu ŝi manĝas ĉokoladon? Mi kredas ke ne.

Per la maldekstra mano ŝi **tenas rondan** speguleton, kaj per la dekstra ŝi tenas ruĝan krajonon. Ŝi faras gravan laboron.

Ŝi **ruĝigas** ŝiajn lipojn.

Antaŭ unu semajno ŝi estis bruna. Nun ŝi estas blonda. Do la blondeco de ŝia hararo ne estas natura. Ŝi blondigas (heligas) sian hararon.

Ŝi beligas sin. Ŝi briligas siajn **ungojn**.

Ĉu vi komprenas la signifon de la sufikso "ig"? Ĉu vi komprenas **verdigi**, **blankigi**, **nigrigi**?

Kiu ruĝigas siajn lipojn?

Ĉu vi briligas viajn ŝuojn?

Ĉu vi ruĝigas vian nazon?

Li parolas kaj ŝi aŭskultas. Li diras: "Mi amas vin".

Ŝi nenion diras; ŝi nur ruĝiĝas.

Ŝia vizaĝo fariĝas varma kaj ruĝa.

Ĉu ŝi estas moderna fraŭlino? Mi kredas ke ne, ĉar modernaj fraŭlinoj ne ruĝiĝas.

Kia pluvego! Malfeliĉa Petro; li devas iri sub la pluvo kaj la pluvo tute **malsekigas** liajn vestojn kaj ŝuojn.

Petro tute malsekiĝis **pro** la pluvo.

La vestoj de Petro estas malsekaj. La suno sekigos ilin.

Sub la varmaj sun**radioj** la vestaĵoj pendas kaj sekiĝas.

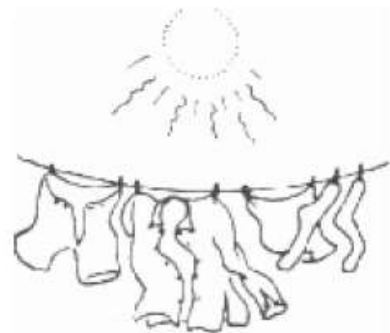
La ŝuojn de Petro estis malpuraj. Petro purigis siajn ŝuojn kaj briligis ilin per **broso**.

Kial Petro malsekiĝis?

Kio malsekigis lin?

Kio sekigas la vestaĵojn?

Ĉu vi mem purigas vian ĉambregon?

La malsano maljunigis lin kaj liaj haroj griziĝis. Li iris al la montaro por resaniĝi. La montara aero estas pura kaj saniga. Manĝu multajn fruktojn kaj vi resaniĝos. La fruktoj estas nutraj kaj sanigaj. La suno maturigas ilin.

La ĉambro estas **silenta** en la mateno. Subite, je la sesa horo, la vekhorloĝo faras grandan **skandalon**, ĝi **gaje sonoras**. Petro vekigis pro la **bruo**. Li haltigas la **sonorilon** kaj rigardas la aparaton kun profunda malŝato. Li dezirus ankoraŭ resti en la lito, **tamen** li **leviĝas**, li **ellitiĝas**. La kombilo aŭ dentobroso ankoraŭ sidas apud la horloĝo, sed baldaŭ ili ankaŭ laboros.

Je kioma horo vi leviĝas (ellitiĝas)?
 Ĉu via patrino vekas vin?
 Kiom da fojoj ŝi devas veki vin?
 Ĉu vi tuj saltas el la lito?

Vespere je la 23-a horo, Petro senvestiĝas kaj enlitiĝas. Li ankaŭ legas kelkajn paĝojn de interesa libro, sed baldaŭ liaj okuloj fermiĝas kaj li endormiĝas. Bonan dormon, Petro, kaj feliĉajn songojn! Petro senvestiĝas, enlitiĝas kaj endormiĝas, sed la patrino senvestigas, enlitiĝas sian infaneton kaj endormigas ĝin per kanto.

Kion faras Petro je la 23-a horo?
 Ĉu vi legas libron antaŭ la dormo?
 Je kioma horo vi enlitiĝas?
 Ĉu vi baldaŭ endormiĝas?
 Ĉu vi legas la telefonlibron?

NI PROMENU TRA LA URBO

Tra la stratoj rapidas ĉiaj veturiloj: aŭtomobiloj, **pezaj ŝarĝaŭtoj** (=kamionoj), aŭtobusoj (=omnibusoj), **tramoj**, **bicikloj**, **motor(bi)cikloj** kaj maloftaj ĉaroj kun ĉevaloj. Ĉe la **stratanguloj** policistoj **gvidas** la trafikon. Sub la stratoj, tra **tuneloj**, rapidas la subteraj **trajnoj**. Sur la **trotuaroj** ĉe **ambaŭ flankoj** de la stato, piediras, **trotas**, kuretas la **homamaso**.

La **avenuoj** estas larĝaj, kaj ambaŭflanke **vicoj** da arboj donas ombbron al la trotuaro.

En la urbocentro troviĝas (sin trovas) la grandaj kaj gravaj konstruaĵoj: La **palaco** de la nacia **Registaro**, la **urbodomo**, la **bankoj**, la grandaj **magazenoj** kun interesaj montrofenestroj, teatroj, kinejoj, **muzeoj**, **universitato** kaj belaj placoj kun **monumentoj**. En mia **trankvila vilaĝo** estas nur dometoj kun ĝardeno kaj diversaj **butikoj**: **apoteko**, **panejo**, **legomvendejo**. Ĉe placeto la infanoj **ludas** kaj la maljunuloj sidas kaj babilas.

SÖZLÜK:

AERO	Hava	PEZI	Tartmak (aĝrılıđı olmak)
AMASO	Kalabalık	PLACO	Meydan
AMBAŬ	İkisi birden	POLICO	Polis
ANGULO	Köşe	PURA	Temiz
APOTEKO	Eczane	PURIGI	Temizlemek
AVENUE	Cadde	RADIO	Radyo
BICIKLO	Bisiklet	RAPIDI	Hızlanmak
BROSO	Fırça (kılı)	REGI	Yönetmek
BRUO	Gürültü	REGISTARO	Hükümet
BUTIKO	Dükkan, mağaza	RONDA	Yuvarlak
DEVI	-meli, -malı (zorunluluk)	ŜARGI	Yüklemek
FERMI	Kapatmak	SEKA	Kuru
FLANKO	Yan, kenar	SKANDALO	Skandal, fasarya
FOJO	Kez, kere	SONORILO	Zil, çan
GVIDI	Yön yol göstermek (kılavuz, lider)	STRATANGULO	Yol köşesi, kavşak
KONTENTA	Memnun	STRATO	Sokak
KREDI	İnanmak	SUBITA	Ani
LACA	Yorgun	TAMEN	Buna rağmen, ancak
LEGOMO	Sebze	TENI	Tutmak
MAGAZENO	Dükkan (büyük)	TRAFIKO	Trafik
MATURA	Olgun	TRAJNO	Tren
MONTROFENESTRO	Vitrin	TRAMO	Tramvay
MONUMENTO	Anıt	TROTUARIO	Kaldırım
MOTORCIKLO	Motorsiklet	TUNELO	Tünel
MUZEO	Müze	UNGO	Tırnak
NACIO	Ulus	URBODOMO	Belediye binası
NATURO	Tabiat, doğa	VICO	Sıra

OMBRO
PALACO

Gölge
Saray

VILAĜO

Köy

ÖĖRET MEN KONUSUYOR

-IG. Genel olarak geçişsiz bir fiilden, bir isimden veya bir sıfattan geçişli bir fiil oluřturmaya yarar, aksiyonu başka birisine uygulamak gibi. Türkçede “-tirmek, -tirmek, yapmak” gibi yöntemlerle oluřturulur bu tür fiiller. Örnekler:

Ŝtono – taş, *ŝtonigi* – tařlařtırmak, *vitriĝi* – camlařtırmak, *simpligi* – basitleřtirmek, *blankigi* – beyazlařtırmak, *nigrigi* – siyahlařtırmak, *sciigi* – bildirmek, *sekiĝi* – kurutmak, *dormigi* – uyutmak.

Tüm bu fiiller geçişlidir ve hepsinin de akuzatif alan doĝrudan bir nesnesi olur.

IGI kelimesi tek başına da kullanılabilir, anlamı birisine bir Őey yapmak, bir Őeye çevirmek, teřvik etmek vs’dir: *Mi igis lin labori* (= *mi laborigis lin*) – onu çalıřtırdım, çalıřmaya teřvik ettim.

Doĝal olarak yeni formdan isim, sıfat ve zarflar da oluřturulabilir: *simpligi* – basitleřtirmek, *simpligo* – basitleřtirme, *kuraĝiga* – cesaretlendirici, *kuraĝige* – cesaretlendirici Őekilde.

-IĜ. Genel olarak geçişli bir fiilden, bir isimden veya bir sıfattan geçişsiz bir fiil oluřturur, aksiyonu özneye uygulamak gibi. Türkçede “-mek, -mak, olmak” gibi yöntemlerle oluřturulur bu tür fiiller. Örnekler:

ruĝiĝi – kızarmak, *sekiĝi* – kurumak, *riĝiĝi* – zenginleřmek, *leviĝi* – kalkmak, *kuŝiĝi* – yatmak, *la folioj flaviĝas*, *sekiĝas kaj falas* – yapraklar sararıyor, kuruyor ve dūřüyor.

Tüm bu fiiller geçişsizdir ve hiçbirinin doĝrudan nesnesi olmaz.

Özetle:

Kökün ana karakteri	Örnek (anlam)	Geçişsiz form	Geçişli form
İsim	ŝton-o (taş)	ŝton-iĝi (taşlaşmak)	ŝton-igi (taşa çevirmek)
Sıfat	bela (güzel)	bel-iĝi (güzelleşmek)	bel-igi (güzelleştirmek)
Geçişsiz fiil	dormi (uyumak)	dormi (uyumak)	dorm-igi (uyutmak)
Geçişli fiil	registri (kaydetmek)	registr-iĝi (kaydolmak)	registri (kaydetmek)

İĜI. Kelimesi de tek başına kullanılabilir: *sekiĝi (iĝi seka)*, *troviĝas* – bulunmak, *fariĝas (=iĝas)* – olmak. *Sidi* – oturmak, *sidiĝi* – kendisini oturtmak.

PRO. –den dolayı.

Pro tio – bundan dolayı, *li ne venis pro la pluvo* – yağmurdan dolayı gelmedi.

AŬTO, KINO bunlar esas kelimelerinden parçalardır: *aŭto = aŭtomobilo*; *kino = kinematografo*. *Kinejo* sinema oynatılan yer, *kino* ise sinema sanatı için kullanılır.

ALIŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

Bu derste –ig ve –iĝ eklerini öğrendik.

Son ek –ig bir aksiyonu başkasına yaptırmak için kullanılır. Örnekler:

bela	güzel	beligi	güzelleştirmek
bona	iyi	malbonigi	kötüleştirmek
plena	dolu	plenigi / malplenigi	doldurmak/boşaltmak
varma	sıcak	varmigi / malvarmigi	ısıtmak/soğutmak
morto	ölüm	mortigi	öldürmek
dormi	uyumak	dormigi	uyutmak
forta	güçlü	fortigi	güçlendirmek
poŝto	posta	enpoŝtigi	postaya vermek

Bu son ek ile oluşturulan fiiller geçişlidir ve akuzatif alan doğrudan bir nesneye ihtiyaçları vardır:

Mi beligis la câmbron	Odayı güzelleştirdim
Petro malbonigis la feston	Petro kutlamayı kötüleştirdi (mahvetti)
Li plenigis la botelon	O şişeyi doldurdu
La patrino varmigis akvon por lavi sian filon	Anne oğlunu yıkamak için suyu ısıttı
La polico mortigis la şteliston	Polis hırsızı öldürdü
La patrino enlitigis kaj dormigis sian filon	Anne oğlunu yatağa soktu ve uyuttu
Li fortigis sian sanecon, per fizikaj ekzercoj	Fizik egzersizleri ile sağlığını güçlendirdi
Mi enpoştigis la leteron	Mektubu postaya attım

Bu son ek ile oluşturulan fiiler geçişsizdir:

bela	güzel	beliği	güzelleşmek
trankvila	sakin	trankviliği	sakinleşmek
riça	zengin	riciği	zenginleşmek
sidi	oturmak	sidiği	kendisini oturtmak

Bu cümlelerde her iki ekin farkını gözlemleyin:

Mi enlitigis mian filon kaj poste mi enlitigis	Oğlumu yatağa soktum sonra da kendim yatağa girdim.
La infano malpurigis siajn ŝuojn	Çocuk ayakkabılarını kirletti
Miaj ŝuoj malpuriĝis pro la pluvo	Yağmurdan dolayı ayakkabılarım kirlendi

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Çok fazla yağmur yağdı ve beni tamamen ıslattı.
2. Fakat sonra beni güneş ışınları ile kuruttu.
3. Hastalık bir kişiyi yaşlandırabilir mi?
4. Gece okuduğumda gözlerim kapanır ve uykuya dalarım.
5. Anne çocuklarını yatağa sokuyor ve onları uyutuyor.
6. Metrolar nerede giderler? Onlar yolların altından gider.
7. Şehirdeki en önemli binalar nerededirler? Onlar şehrin merkezindedirler.
8. Yürüyüş yaptığım zaman mağaza vitrinlerine bakmayı severim.
9. Kadınlar tırnaklarını güzelleştirmeyi severler.

10. Yaĝmurdan dolayı ayakkabılarım kirlenir.

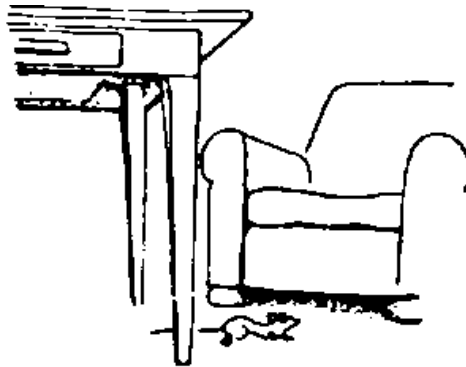
2- Aşağıdaki sorulara cevaplar verin:

1. Je kioma horo vi ellitiĝas matene?
2. Ĉu vi haltigas la sonorilon de la vekhorloĝo, kiam ĝi sonoras matene?
3. Per kio vi purigas viajn dentojn?
4. Ĉu vi memoras kiam vi fariĝis lernant(in)o de Esperanto?
5. Je kioma horo vi endormiĝas?
6. Kion vi pli ŝatas? Ĉu la grandajn urbojn aŭ la trankvilajn vilaĝojn?
7. Diru ion, kion vi povas trovi en la urbocentro.
8. Ĉu vi scias ke la fruktoj kaj legomoj estas sanigaj?
9. Ĉu vi senvestiĝas kiam vi enlitiĝas por dormi?
10. Kial virinoj ŝatas ruĝigi siajn lipojn?

3- Vocabulario:

1. Sciigi	3. Varmigi	5. Klarigi	7. Sekigi	9. Blankigi
2. Enlitiĝi	4. Ruĝiĝi	6. Fariĝi	8. Saniĝi	10. Ellitiĝi

15-a LECIONO

La tablo nun estas malplena. La familio jam tagmanĝis. Post la manĝo restas **paneroj** (pecetoj da pano). La paneroj kuŝas sub la tablo. Muso kuretas sub la tablo kaj manĝas la panerojn. Ĝi kuras de unu **parto** al alia kaj manĝetas. Subite nigra kato venas. La museto tuj kuregas → sub la **sofon**. Kaj nun ĝi trankvile kuras sub la sofo, ĉar ĝia nigra malamiko tie ne

povas **kapti** ĝin.

Observu!

Kie kuretis la muso por manĝi la restaĵojn? **SUB LA TABLO**

Kien kuregis la muso kiam venis la kato? **SUB → LA SOFON**

La litero “-n” montras ankaŭ la **direkton**, la **celon** de movo.

La kato postkuras la muson, la muso kuras → en sian **truon**.

La celo de la kato estas la muso, la celo de la muso estas la truo.

Kie vi estis hieraŭ?

Mi estis hejme. Mi estis tie.

Kien vi iras hodiaŭ?

Mi iras hejmen. Mi iras tien.

Kien vi iras hodiaŭ matene?

Kien vi iros morgaŭ vespere?

Fraŭlino, ĉu vi kuras sub la sofon aŭ vi saltas sur la sofon se vi vidas raton?

La **muŝo** (la muŝo, ne la muso) rondflugas tra la ĉambro kaj jen ĝi falas...

-Kien?

-**Ĝuste** en la **supujon**!

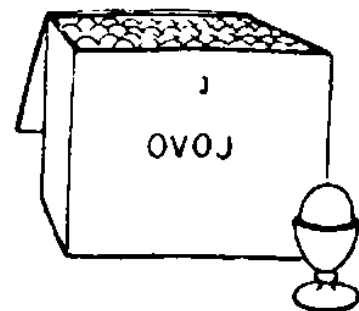
Kio estas en la **supujo**? Supo, **kompreneble**.

Kaj en la **sukerujo**, en la **salujo**, en la **inkujo** kio estas?

Kie vi havas la monon?

Ĉu en la supujo?

En la ovujo estas centoj da ovoj, sed en la **ovingo** estas nur parto de unu ovo.

En la skatolo estas **cigaroj**. Ĝi estas ligna cigarujo. La cigarujo **enhavas** dek cigarojn, sed la **cigaringo entenas** nur parton de unu cigaro.

La pomojn metu en → □ tiun malplenan ujon.
Por mia bona tranĉilo mi aĉetis ledan ingon.

Ĉu vi ŝatas la birdojn? Jen, **disĵetu** tiujn panerojn por ke ili manĝu.
Dum la festo li disĵetis **plenmanon** da **moneroj** al infanoj.
Sed **antaŭ ol ni disiru** mi volas paroli al vi pri mia nova domo.

LA DOMO

Ĉu vi deziras vidi mian novan hejmon? Ĝi estas negranda domo, sed **sufiĉe komforta**.

Jen la ĝardeneto kun kelkaj **plantoj** kaj citronarbo.

Ĉi tiu estas la dormoĉambro de miaj filoj. Ĉiu havas sian **ŝrankon** por la vestaĵoj. En la banĉambro estas lavujo kaj banujo kun varma kaj malvarma akvo.

Jen la saloneto kun la piano kaj la televidaparato. Sur la **planko** kuŝas dika tapiŝo, kaj de la **plafono** pendas moderna **lampro**. Ĉe la fenestroj pendas silkaj **kurtenoj**.

Tiu ĉi **ŝtuparo** kondukas al la supra etaĝo, kie loĝas **kuracisto**. La maljuna doktoro **meritas** mian respekton kaj admiron. Li estas **respektinda** kaj admirinda persono.

Hm, bonaodoro! Ĝi venas el la kuirejo. Sur al kuirforno estas plenaj kaseroloj. En la bakforno eble estas **rostaĵo** aŭ kuko.

Ĉu vi jam foriras? Ĉu vi deziras tagmanĝi kun ni?

Ne dankon, mi bedaŭras, sed hodiaŭ ne; baldaŭ mi **revenos**. Ĝis revido.

Kio estas en mia nova hejmo?

Ĉu vi havas ĝardenon en via hejmo?

Kio estas en via dormoĉambro?

Ĉu vi povas marŝi sur la plafono?

Ĉu vi estas bona kuiristo (bona kuiristino)?

Ĉu vi ŝatas lavi kaserolojn?

Kie loĝas la maljuna doktoro?

Kia homo li estas?

SENFINA RAKONTO

Malfrue en la nokto viro sidas sola sur benko de placo.

Policisto **alproksimiĝas** kaj demandas al li:

-Kion vi faras ĉi tie? Kial vi ne iras hejmen?

-Ĉar mia edzino estas **kolera**.

-Kial via edzino estas kolera?

-Ĉar mi ne iras hejmen.

Kion faris la viro?

Kiu alproksimiĝas?

Kie li sidis?

Kien li ne volas iri?

Kion faras via edzino kiam vi malfrue revenas hejmen?

Ĝis revido, amiko!

Legu kaj relegu la lecionojn!

SÖZLÜK:

ALPROKSIMIĜI	Yaklaşmak	MARŜI	YürümeK
APERI	Belirmek	MERITI	Hak etmek
CELI	Amaçlamak	MUSO	Fare
CELO	Hedef, amaç	MUŜO	Sinek
CIGARO	Sigara	PECETO	Parçacık
CITRONARBO	Limon ağacı	PLAFONO	Tavan
DISĴETI	Saĝa sola atmak	PLANKO	Döşeme
EDZO	Eş (koca)	PLANTO	Bitki
FORNO	Fırın	RAKONTO	Hikaye
FRUE	Erken	RESPEKTO	Saygı
ĜUSTA	Doĝru	ROSTI	Izgara yapmak
INKO	Mürekkep	SALO	Tuz
KAPTI	Kapmak	SENFINA	Sonu olmayan
KASEROLO	Kaçarola, tava	SOFO	Sofa
KOLERI	Kızmak	ŜRANKO	Çekmece
KUIRI	Pişirmek	ŜTUPARPO	Merdiven
KURACI	Tedavi etmek, iyileştirmek	ŜTUPO	Basamak
KURTENO	Perde	SUFİĈA	Yeterli
LIGNA	Ahşaptan	TAPIŜO	Halı
LITERO	Harf	UJO	Kap

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

YÖN AKUZATIFI – *Johano postkuras Petron* – “Johano Petro’nun peşinde koşuyor/kovalıyor” cümlesinde Petro, peşinde koşturmak fiilinin direkt objesi olduğundan akuzatif eki alır. Bu akuzatif konusunun şu ana kadar öğrendiğimiz bir yüzü idi.

Johano kuras al Petro – “Johano Petro’ya koşuyor” cümlesinde *kuri* fiili geçişsizdir ve *al* edatı da yönü göstermektedir. Eğer bu edatı kullanmazsak *Petro* kelimesi sonuna yön akuzatif eki koymamız gerekir ki koşmanın yönünü belirleyelim, yani kimin kime doğru koştuğunu ifade edebilelim: *Johano kuras Petron*. Aynı şekilde daha anlamlı cümle olarak *Johano iras Montevideon* – Johano Montevideo’ya gidiyor deriz.

Şimdi aşağıdaki örneklere bakın konuyu daha iyi anlayacaksınız:

<i>La hundo kuras en la ĝardeno</i>	Köpek bahçenin içinde koşuyor (o zaten bahçede).
<i>La hundo kuras en la ĝardenon</i>	Köpek bahçenin içine doğru koşuyor (o şu anda bahçenin dışında).
<i>La muso kuretas sub la tablo</i>	Fare masanın altında koşturuyor.
<i>De sub la tablo la muso kuras sub la sofon</i>	Masanın altından, fare sofanın altına doğru koşuyor.

Aynı şekilde:

Kie – nerede, **kien** – nereye

Tie – orada, **tien** – oraya

Hejme – evde, **hejmen** – eve

Supre – yukarıda, **supren** – yukarıya

Antaŭe – önde, **antaŭen** – öne, ileriye. *Ĉiam antaŭen!* – Her zaman ileriye!

-UJ – Genel olarak bir şeyi içinde tutan, yani kap anlamını oluşturan ektir. Türkçede bu tip şeyleri genelde çok değişik şekilde ifade ederiz ama Esperanto’da standarttır:

supujo – çorba kasesi, *monujo* – cüzdan, *monerujo* – bozuk para çantası.
Laktujo estas ujo por lakto – Süt kabı, süt için kap’tır.

DIS – Dağıtma anlamını veren ön ektir:

disdoni – bir şeyi değişik kişilere dağıtmak, *mi disdonis la paperojn*.

dismeti – bir şeyi değişik yerlere koymak, *mi dismetis la telerojn sur la tablon*.

disiri – değişik yönlere gitmek, *ni disiris en la stratoj por trovi la monujon*.

disiĝi – birbirinden ayrılmak, *post la kunveno ni disiĝis*.

disigi – birini diĝerinden ayırmak.

La vojoj disiĝas – yollar ayrılıyor.

Miaj aĵoj dise kuŝis sur la planko – eşyalarım birbirlerinde ayrı dõşemede yatıyordu.

RE – tekrarlamayı ifade eder: *relegi* – tekrar okumak, *refari* – tekrar yapmak, *reveni* – tekrar gelmek, *redoni* – tekrar vermek.

Ĝis (la) revido – tekrar görüşene kadar!

-ING – bir şeyi içinde tutan şey anlamını oluşturur, -UJ eki ile karıştırmayın. *Ingo* kelimesi kendi başına da kelime olarak kullanılabilir.

Örnekler:

Cigaro – sigara, *cigarujo* – sigara kutusu, *cigaringo* – ağızlık.

Kandelo – mum, *kandelujo* – mum kutusu, *kandelingo* – şamdan.

Kandelingo estas ingo por kandelo – Şamdan mum tutucusudur.

Ovingo – yumurta kabı/fincanı.

Sabro – hafif kavisli süvari kılıcı, *sabringo* – bu kılıcın kını.

Glavo – genel kılıç, *glavingo* – kılıç kını.

-IND – Bir şeyin yapılmayı hak ettiğini, layık, yapılması olduğunu ifade eder.

Inda – “değer” kelimesi kendi başına da kullanılır. Örnekler:

Fidi – güvenmek, *fidinda* – güvenilir.

Vidi – görmek, *vidinda* – görmeye değer, *vidinda pejzaĝo* – görmeye değer peyzaj

Legi – okumak, *leginda* – okumaya değer, *leginda libro* – okumaya değer kitap.

Respektinda – saygı göstermeye değer, *ridinda* – gülünç.

Respektinda persono estas persono inda je respekto.

Indeco – haysiyet, itibar, onur.

-ER – Bu ek ile ana maddenin bir parçacığını ifade ederiz. *Ero* – “parçacık” anlamında kendi başına da kullanılır. Örnekler:

Sablo – kum, *sablero* – kum parçacığı.

Fajro – ateş, *fajrero* – kıvılcım.

Mono – para, *monero* – bozuk para.

Pano – ekmek, *panero* – ekmek kırıntısı.

Panero estas ero da pano.

Diserigi – parçalara ayırmak.

SEN – Türkçedeki –siz eki gibi yararsız, asılsız anlamını veren edat’tır, başka köklerle de birleşip genelde sıfatlar oluştur. Örnekler:

Sen pano kaj sen mono – ekmeksiz ve parasız (sefil bir durum)
Pli bona pano sen butero ol kuko sen libero – terayağısız ekmek, hürriyet olmaksızın pastaya sahip olmaktan yeğdir.
Senutila – faydasız, *sennoma* – isimsiz, *sengusta supo* – tatsız çorba, *senhoma vilaĝo* – kimsesiz köy, terkedilmiş köy.
Makulo – leke, *vesto de senmakula blankeco* – lekesiz beyazlıktan meydana gelen giyecek elbise.

Daha başka ifadeler:

Kompreneble – anlaşılacağı üzere, doğal olarak.
Plenmano – avuç dolusu, *plenkulero* – bir kaşık dolusu, *plenbuŝo* – ağız dolusu.
Por ke ili manĝu – onlar yesin diye.
Antaŭ ol ni disiru – sağa sola gitmeden / ayrılmadan önce.
Havi – sahip olmak, *enhavi* – içinde bulundurmak, *enhavo* – içerik.
Teni – tutmak, *enteni* – içinde tutmak, barındırmak.

ALİŞTIRMALAR

Dilbilgisi Notları

1- Yön akuzatifi:

Bir edat sonrasında duran obje akuzatif eki almaz, çünkü edat zaten yeterince durumu tarif etmektedir. Ancak cümlede yön ifade etmek istiyorsak ve kullanılan edat bu bilgiyi içermiyorsa yön akuzatifi eklememiz gerekir. Örnekler:

<i>Mi estas en la domo</i>	Evdeyim
<i>Mi estas hejme</i>	(yön yok)
<i>Mi iras en la domo</i>	Ev içinde yürüyorum
<i>Mi iras en la hejmo</i>	(yön yok)
<i>Mi iras al la domo</i>	Eve doğru yürüyorum
<i>Mi iras al la hejmo</i>	(edat yön bilgisini içeriyor)
<i>Mi iras en la domo-n</i>	Evin içine doğru yürüyorum
<i>Mi iras hejme-n</i>	(yön var ama edat yön bilgisini içermiyor)

2- “-uj” eki kök kelimeye içirme anlamını katar ve değişik “kap” anlamlı kelimeler oluşturur:

salo	tuz	salujo	tuzluk
sukero	şeker	sukerujo	şekerlik

kafo	kahve	kafujo	kahve kutusu
teo	çay	teujo	çay kutusu

Bunun dışında ağaç isimleri de oluşturulabilir:

piro	armut	pirujo	armut ağacı
pomo	elma	pomujo	elma ağacı
figo	incir	figujo	incir ağacı

Ancak karışıklığı gidermek için genelde ağaç yani *arbo* kelimesini kullanırız: *pirarbo*, *pomarbo*, *figarbo*, *kafarbo* = kahve ağacı, etc.

Ülkeler:

hispano	İspanyol	Hispanujo	İspanya
franco	Fransız	Francujo	Fransa
sviso	İsviçreli	Svisujo	İsviçre

Ancak bunun dışında ülke isimleri oluşturan ekler de vardır, mesela: *-istan* (*Pakistano*, *Afganistano*), *-land* (*Pollando*, *Svislando*) vs. Hatta *-ujo* yerine kullanmak için *-io* eki de mevcut (*Hispanio*, *Francio*).

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Kalem sandalyede. Masaya koyun.
2. Merdiven bir basamak grubudur.
3. Parka gittiğimde kuşlara kırıntılar atmaktan hoşlanıyorum.
4. Yakında döner misiniz? Hayır özür dilerim, onbirine kadar gelemem.
5. Nerede mürekkebi görebiliyorsunuz? Mürekkep kabında.
6. Bir ağızlık kaç sigara alabilir? Sadece bir sigara.
7. Fare kediye gördüğünde hemen deliğine koştu.
8. Böyle hızlı nereye gidiyorsun? Eve gidiyorum.
9. Akşam eve çok geç mi geliyorsun?
10. Dün dağda idim. Görülmeye değer bir manzara vardı.
11. Elbiselerini nereye koyuyorsun? Dolaba.
12. Oda içinde uçan sinek çaydanlığa düştü.

2- Aşağıdaki sorulara cevaplar veriniz:

1. Ĉu Esperanto estas lerninda lingvo?
2. Kiu estas la ujo, kien vi metas la salaton?
3. Kio restas sub la tablo post la manĝo?
4. Kion vi faras kiam vi vidas muson? Ĉu vi saltas sur la sofono aŭ vi restas tie?
5. Kiom da moneroj povas esti en unu plenmano?
6. Kiom da cigaroj entenas la cigarujo?

7. En kiu ujo de la banĉambro vi povas lavi vin?
8. Ĉu la malmoderna muziko estas aŭdinda?
9. Kiu besto havasflugilojn? Ĉu la muso aŭ la muŝo?

11-15 ARASI DERSLERİN KONTROLÜ İÇİN ALIŞTIRMALAR

1- Traduku:

Pere de ĉi tiu unua ekzerco vi memoros pri la 14 sufiksoj, kiujn ni lernis en la lecionoj 10-a ĝis la 15-a, kaj samtempe vi praktikos la laboron traduki. Ĉi tiuj sufiksoj kune kun tiuj jam lernitaj per aliaj lecionoj, helpos vin formi kaj koni multajn vortojn. Jen la sufiksoj:

1. “**-aĵ**”. La sufikso "aĵ" montras ion konkretan.
Fritaĵo, novaĵo, infanaĵo, sukeraĵo, legaĵo.
En la festo mi manĝis multe da sukeraĵo kaj drinkis tro da alkoholaĵo.
2. “**-an**”. La sufikso "an" montras partianon, membron de societo, loĝanton k.t.p.
Kamparano, samideano, urbano, samlandano.
Ĉiuj loĝantoj de urbo estas urbanoj.
Homoj, kiuj kredas je Kristo estas kristanoj.
Tiuj, kiuj kredas je Mohamedo estas Islamanoj.
La Klubo havas multajn klubanojn.
3. “**-ar**”. La sufikso "ar" montras grupon, kolekton da samspecaj personoj aŭ objektoj.
Vortaro, arbaro, bestaro, ŝiparo, Homaro.
Mia skribilaro konsistas el inkujo, plumoj kaj krajonoj.
4. “**-ebl**”. La sufikso "ebl" signifas oni povas esti.
Trinkebla, videbla, farebla, komprenebla, manĝebla.
Lerni esperanton estas farebla afero.
5. “**-ec**”. La sufikso "ec" signifas kvaliton.
Beleco, amikeco, frateco, fideleco, juneco.
La riĉeco de tiu homo estas granda, sed lia malsaĝo estas ankoraŭ pli granda.
6. “**-eg**”. La sufikso "eg" pligrandigas ideon.
Domego, varmega, ridegi, ploregi, altega.
Amazono estas riverego. 40 gradoj estas varmega temperaturo.
7. “**-em**”. La sufikso "em" signifas kutimas esti.
Ridema, plorema, vojaĝema, babilema, demandema.
La legemaj homoj emas legi multe.

8. “**-et**”. La sufikso "et" montras malgrandigon.
Beleta, dometo, rideti, varmeta, infaneto.
Mi aĉetis por la infanoj tableton kaj kelkajn seĝetojn.
9. “**-ig**”. La sufikso "ig" signifas fari, fari ke io estu farita.
Enlitigi, purigi, blankigi, beligi, sanigi.
Venigu la kuraciston ĉar la knabo estas malsana.
10. “**-iĝ**”. La sufikso "iĝ" signifas ŝanĝi sin, fariĝi io mem.
Fariĝi, malsekiĝi, ruĝiĝi, ellitiĝi, fermiĝi.
Kiam Zamenhof kreis la lingvon multaj homoj fariĝis esperantistoj.
11. “**-ind**”. La sufikso "ind" signifas oni meritas esti.
Lerninda, vidinda, aŭdinda, admirinda.
Andaluzio estas vidinda regiono.
12. “**-ing**”. La sufikso "ing" kovras parton de objekto.
Cigaringo, ovingo, plumingo.
Unu cigaringo povas enteni nur unu cigaron.
13. “**-uj**”. La sufikso "uj" kovras tutan objekton enfermitan, landon,
 arbon.
Banujo, salatujo, teujo, lavujo, inkujo.
*Skatoletoj en kiu oni tenas cigarojn estas cigarujo. En Germanujo loĝas
 la germanoj. La pirujo estas arbo, kiu donas al ni pirojn.*
14. “**-ul**”. La sufikso "ul" montras personon, kiu estas karakterizata per
 la radikvorto.
Riĉulo, junulo, ulo, feliculo.
La riĉulo havas multe da mono.

2- Faru demandojn por ĉi tiuj respondoj:

1. La vetero estos pluva morgaŭ.
2. Ĝi konsistas el 20 lecionoj.
3. Mi pli ŝatas la hundojn.
4. La dorso.
5. Oni faras infanaĵojn.
6. Ĉar mi ne havis tempon.
7. Ŝi vekas min nur unu fojon.
8. Per dentobroso.
9. Ĝi falis en la supujon.
10. Mi iras hejmen.

3- Traduku ĉi tiujn frazojn al la Internacia Lingvo:

1. Bu gördüğün büyük bir evdir.
2. İşe gitmeden önce aynaya bakar mısın?
3. Nereden daha kolay nefes alırsın? Burundan mı ağızdan mı?
4. Gözlerimi kapadığımda, o zaman uykuya dalıyorum.
5. Kitap sandalyenin üzerindeydi, ve Petro onu alıp masaya koydu.
6. Kışın günler geceler kadar uzun değildir.
7. Yarın çalışmasaydın ne yapardın? Kıra giderdim.
8. Partiye neden katılamadınız? Evde kaldım.
9. Onun (F) sol elinde yuvarlak bir ayna var.
10. Kedi fareyi yakalayamadı çünkü o (N, fare) koltuğun altına doğru kaçtı.

4- Traduku ĉi tiujn ses proverbojn kaj uzu nur unu el ili por diri, per aliaj vortoj, kion ĝi signifas, kion ĝi volas diri.

1. *Pli bone iam ol neniam.*
2. *Inter diro kaj faro estas maro.*
3. *Antaŭe kion vi devas, poste kion vi volas.*
4. *Ofte mano forgesas, kion buŝo promesas.*
5. *Doni ovon por ricevi bovon.*
6. *Ne ĉio, kio brilas estas oro.*

5- Traduku la vortojn:

Hafif kıyafetler	Seyahat	Yarasız	Güneş ışınları
Açmak	Cilt	Neden?	Oynamak
Kış günleri	Alt seviye	Olay (olmak)	Sayfa
Ne de	İç giysisi	Varmak	Yağmur yağıyor
Mümkün olduğu kadar	Her iki tarafta	-sız, -siz	İnanmak

<i>Apude</i>	<i>Malantaŭ</i>	<i>Tuj alporti</i>	<i>Diŝjeti</i>
<i>Pluva vetero</i>	<i>Surmeti</i>	<i>Manĝilaro</i>	<i>Relegi</i>
<i>Sezono</i>	<i>Mi razus</i>	<i>Homamaso</i>	<i>Centoj da</i>
<i>Kelkfoje</i>	<i>Mi bedaŭras</i>	<i>Baldaŭ</i>	<i>Subite</i>
<i>Iom post iom</i>	<i>Gustumi</i>	<i>Pro</i>	
<i>Li mem</i>	<i>Kulero</i>	<i>Bruo</i>	
<i>Demeti</i>	<i>Meti anoncon</i>	<i>Celo</i>	

16-a LECIONO

- Diru al mi, sinjoro; ĉu **vi** estas la instruisto?
- Ne, sinjoro, mi estas lernanto.
- Jes, vi estas persono kiu lernas, vi estas **lernanto**.

Antaŭ tri monatoj vi diris: "Mi lernos Esperanton", tiam vi estis lernonto.
Kaj post du aŭ tri monatoj vi diros: "Mi lernis Esperanton", tiam vi estos lerninto.

Ni ankaŭ povas diri: vi estas lernanta homo, vi estis lernonta homo, vi estos lerninta homo.

Tiel la persono kiu prezidas estas la prezidanto, la persono kiu amas estas amanto.

- Pardonu, sinjoro, sed ankoraŭ mi ne tute komprenas...
- La **participoj** ne estas malfacilaj.

Bonvolu, observi la jenajn ekzemplojn:

Petro estas homo tre **akurata**. Li ĉion faras en la ĝusta momento. Ĉiutage je la kvina horo, Petro trinkas tason da teo. Ni iru ĝis la kafejo, kie Petro **kutimas** trinki sian teon kaj observu.

Estas kvin antaŭ la kvina.

Sur la tablo estas taso kun kulereto, tekruĉo kaj sukerujo.

La teo estas en la tekruĉo (=teujo).

Petro trinkas la teon.

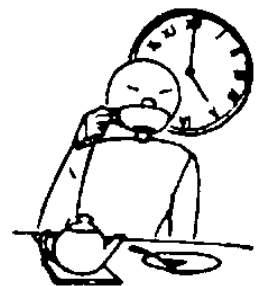
Petro ESTAS TRINKONTA la teon.

Estas ĝuste la kvina.

La teo estas en la taso. Petro trinkas ĝin.

Petro ESTAS TRINKANTA la teon.

Jam estas dek kvin post la kvina.

La taso estas malplena. Petro jam trinkis la teon.

Petro ESTAS TRINKINTA la teon.

Petro trinkas la teon kaj la teo estas trinkata.

<p>Hieraŭ mi estis en tiu kafejo kaj vidis, ke :</p> <p>Kvin minutoj antaŭ la kvina Petro ESTIS TRINKONTA la teon. Je la kvina Petro ESTIS TRINKANTA la teon. Je la kvina kaj dek kvin Petro ESTIS TRINKINTA la teon.</p>	<p>Mi ankaŭ vidis, ke :</p> <p>Je la kvara kaj kvindek kvin La teo ESTIS TRINKOTA de Petro. Je la kvina La teo ESTIS TRINKATA de Petro. Je la kvina kaj dek kvin La teo ESTIS TRINKITA de Petro.</p>
<p>Hodiaŭ mi observas Petron en la kafejo kaj vidas, ke :</p> <p>Kvin minutoj antaŭ la kvina Petro ESTAS TRINKONTA la teon. Je la kvina Petro ESTAS TRINKANTA la teon. Je la kvina kaj dek kvin Petro ESTAS TRINKINTA la teon.</p>	<p>Mi ankaŭ vidas, ke:</p> <p>Je la kvara kaj kvindek kvin La teo ESTAS TRINKOTA de Petro. Je la kvina La teo ESTAS TRINKATA de Petro. Je la kvina kaj dek kvin La teo ESTAS TRINKITA de Petro.</p>
<p>Morgaŭ mi denove observos Petron en la kafejo kaj mi vidos, ke :</p> <p>Je la kvara kaj kvindek kvin. Li ESTOS TRINKONTA la teon. Je la kvina Li ESTOS TRINKANTA la teon. Je la kvina kaj dek kvin Li ESTOS TRINKINTA la teon.</p>	<p>Mi ankaŭ vidos, ke:</p> <p>Je la kvara kaj kvindek kvin La teo ESTOS TRINKOTA de li. Ĝuste je la kvina La teo ESTOS TRINKATA de li. Je la kvina kaj dek kvin La teo ESTOS TRINKITA de li.</p>

La trinkota teo estas ankoraŭ en la teujo.

La trinkata teo estas en la taso.

La trinkita teo ne plu estas en la taso; ĝi estas en la stomako de Petro (la trinkinto).

Ĉu je la 5-a Petro estas trinkinta la teon?

Ĉu je la 6-a la teo estas ankoraŭ trinkota de Petro?

El kio estas faritaj viaj ŝuoj?

Lernonto aĉetas libron.

Lernanto uzas libron.

Lerninto metas la libron en la bibliotekon kaj portas sur la brusto la verdan stelon.

Amonto rigardas la fraŭlinon, esperas.

Amanto razas sin ĉiutage skribas **parfumitajn** leterojn, vidas ĉion **rozkolora**.

Aminto ĵetas leterojn kaj **portretojn** en la fajron.

LERNANTO RAKONTAS...

Hieraŭ mi estis sidanta antaŭ mia skribotablo. Mi jam estis lerninta la 15-an lecionon de mia lernolibro kaj estis skribanta **leteron** al mia frato, kiam Petro eniris en la ĉambron.

- Kiel vi fartas? - Li diris. La vetero estas agrabla. Ĉu vi volas promeni kun mi tra la parko?

- Jes, kial ne? La leteron mi skribos vespere - mi respondis.

Mi surmetis mian jakon kaj ni foriris kune.

Dum ni estis marŝantaj sur la strato li klarigis al mi la **koncerton**, kiun ni estos aŭskultontaj. Tiu koncerto jam estis **ludita** en la pasinta dimanĉo, sed pro la **sukceso** ĝi estos ripetata (reludata) hodiaŭ.

En la parko ni vidis la statuon de Mendoza, la **fondinto** de Buenos Aires.

En aliaj urboj estas monumentoj al Zamenhof, la **kreinto** de Esperanto.

Multaj promenantoj **ĝuis** la belan veteron.

En la koncertejo jam multaj ĉeestantoj sidis. La ludontaj muzikistoj estis jam kun siaj instrumentoj.

Dum la koncerto la aŭskultantoj silentis.

Kiam ni revenis hejmen la suno estis malaperanta ĉe la horizonto.

Kaj ĉu mi diru al vi sekreton? La leteron, kiun mi estis skribonta al mia frato mi ne skribis; ĝi estas ankoraŭ skribota.

Kion mi estis faranta, kiam venis Petro?

Kion diris Petro dum ni estis marŝantaj?

Kien ni iris?

Kion ni vidis tie?

Kiu estis Mendoza?

Kiu estis Zamenhof?

Kiu sidis en la koncertejo?

Kion faras la aŭskultantoj?

Nun vi povas kompreni la signifon de la vorto Esperanto.

D-ro Zamenhof ne subskribis sian unuan libron per sia nomo, sed per

pseŭdonomo "D-ro Esperanto", **t.e.** (tio estas), la doktoro kiu esperas, kiu havas esperon.

SÖZLÜK:

AKURATA	Doğru tam	MI PETAS	Rica ediyorum
BONVOLU	Lütfen	PARDONU	Affedin
EKZEMPLO	Örnek	PARFUMO	Parfüm
FONDI	Kurmak	PETI	Rica etmek, istemek
ĜUI	Zevkine varmak	PORTRETO	Portre
JENA	Takip eden, sunulan, aşağıdaki	PREZIDI	Başkanlık etmek
KLARIGI	Açıklamak	RAKONTI	Anlatmak
KONCERTO	Konser	SUBSKRIBI	İmzalamak
KREI	Yaratmak	SUKCESI	Başarmak
KUNE	Birlikte	T. E. (TIO ESTAS)	Yani, bu demektir ki
KUTIMI	Alışkanlık haline getirmek	TEKRUĈO	Çaydanlık
LETERO	Mektup		

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

Aktif Ortaçlar (Fiilimsiler) (Aktivaj Participloj) - ANTA, INTA, ONTA. Esperanto dilinde Ortaç'lar birer sıfattırlar aynı zamanda isim ve zarf formları da vardır (giden, gidecek olan, giderken vs). Türkçe'de pek bir standart yoktur ama Esperanto'da mükemmel bir sistem vardır ve başta karışık gibi gelmesine rağmen aslında çok basittirler.

Aşağıdaki sistem istisnasız tüm fiiller için geçerlidir:

		<i>Mi estas parolanta</i>	konuşmaktayım
		<i>Mi estis parolanta</i>	konuşmaktaydım
		<i>Mi estos parolanta</i>	konuşmakta olacağım
<i>Mi parolas</i>	konuşuyorum	<i>Mi estas parolinta</i>	(henüz) konuştum
<i>Mi parolis</i>	konuştum	<i>Mi estis parolinta</i>	konuşmuştum
<i>Mi parolos</i>	konuşacağım	<i>Mi estos parolinta</i>	konuşmuş olacağım
		<i>Mi estas parolonta</i>	konuşmak üzereyim
		<i>Mi estis parolonta</i>	konuşacaktım
		<i>Mi estos parolonta</i>	konuşuyor olacağım

Bu bileşik formlar aslında çok sık kullanılmazlar, bir olayın ince detaylı bir zaman noktasındaki durumunu anlatmak istediğimizde kullanırız.

Tüm bu formların isim ve zarf formları bulunur. Örnek

<i>parolanto</i>	konuşan	<i>parolante</i>	konuşarak	şimdiki zaman
<i>parolinto</i>	konuşmuş olan	<i>parolinte</i>	konuşur iken	geçmişte
<i>parolonto</i>	konuşacak olan	<i>parolonte</i>	konuşur olarkten	gelecekte

Sıfat formları aslında bir zaman noktasına göre yapılan işi tarif etmektedir. Belli bir zaman noktasında işin henüz bittiğini, devam etmekte olduğunu, ya da başlamak üzere olduğunu ifade ederler. Mesela “sen geldiğinde ben yemek yiyordum”. Dolayısı ile $3 \times 3 = 9$ tane alternatif bulunur. Yukarıdaki iki tabloya tekrar bakın.

Daha iyi anlayabilmek geçmiş zamanı anlatan aşağıdaki tabloda cümleleri kıyaslayın:

İçeri girdiğimde o yemek yiyordu	<i>Kiam mi eniris li estis manġanta</i>
İçeri girdiğimde o yemek üzereydi	<i>Kiam mi eniris li estis manġonta</i>
İçeri girdiğimde o yemek (henüz) yemişti	<i>Kiam mi eniris li estis manġinta</i>

Aynısı diğer zamanlar için geçerlidir:

Yarın şarkı söyleyeceğim.	<i>Mi kantos morgaŭ.</i>
Petro içeri girdiğinde ben şarkı söylüyor olacağım.	<i>Mi estos kantanta kiam Petro eniros.</i>

İsim ve zarf formlarının da geçmiş, şimdi, ve gelecek zamanda olmak üzere 3'er tane formu vardır. Tabi ana fiilin 3 farklı zamanını düşünürsek bunların da $3 \times 3 = 9$ formu vardır. Önce şu basit tabloya bakın:

<i>Li estas la konstruanto</i>	O, inşaatı yapan kişi
<i>Li estas la konstruinto</i>	O, inşaatı yapmış olan kişi
<i>Li estas la konstruonto</i>	O, inşaatı yapacak olan kişi

Bunlar tüm isim formları:

<i>Mi estas la kukofarinto</i>	Keki yapmış olan benim
<i>Mi estis la kukofarinto</i>	Keki yapmış olan bendim
<i>Mi estos la kukofarinto</i>	Keki yapmış olan ben olacağım
<i>Mi estas la kukofaranto</i>	Keki yapmakta olan benim
<i>Mi estis la kukofaranto</i>	Keki yapmakta olan bendim
<i>Mi estos la kukofaranto</i>	Keki yapmakta olan ben olacağım
<i>Mi estas la kukofaronto</i>	Keki yapacak olan benim
<i>Mi estis la kukofaronto</i>	Keki yapacak olan bendim
<i>Mi estos la kukofaronto</i>	Keki yapacak olan ben olacağım

Zarf formlarını da 9 tane olarak düşünebiliriz ancak çoğunlukla anlamı olan aşağıdaki 3 tanedir:

<i>Mi kantis farante la kukon</i>	Keki yaparken şarkı söyledim
<i>Mi kantas farante la kukon</i>	Keki yaparken şarkı söylüyorum
<i>Mi kantos farante la kukon</i>	Keki yaparken şarkı söyleyeceğim

<i>Saluton Cezaro, la mortontoj vin salutas!</i>	Selam Sezar, ölmek üzere olanlar seni selamlıyorlar !
--	---

Pasif Ortaçlar (Pasivaj Participloj) - ATA, ITA, OTA. Aktif ortaçlar, yani yukarıda gördüklerimiz, işi yapanın açısında tarif ediyordu, pasif ortaçlar üzerinde iş yapılan şey açısından tarif ederler (gidilen, gidilecek olan, gidilirken vs). Esperanto'da bu pasif ortaç formlar –ata, –ita, –ota ekleri ile ifade edilir.

<i>Hodiaŭ la domo estas</i>	<i>konstruata konstruita konstruota</i>	Bugün ev inşa edilmekte Bugün ev (henüz) inşa edilmiş Bugün ev inşa edilmek üzere
<i>Pasintjare la domo estis</i>	<i>konstruata konstruita konstruota</i>	Geçen sene ev inşa edilmekteydi Geçen sene ev (henüz) inşa edilmişti Ev inşa edilmek üzereydi
<i>Venontjare la domo estos</i>	<i>konstruata konstruita konstruota</i>	Seneye ev inşa ediliyor olacak Seneye ev (henüz) inşa edilmiş olacak Seneye ev inşa edilmek üzere olacak

Bunların bir de aktif formlarını yazalım karşılaştırabilmek için:

<i>Hodiaŭ mi estas</i>	<i>konstruanta konstruinta konstruonta</i>	<i>la domon</i>	Bugün evi inşa etmekteyim Bugün evi (henüz) inşa ettim Bugün evi inşa etmek üzereyim
<i>Pasintjare mi estis</i>	<i>konstruanta konstruinta konstruonta</i>		Geçen sene evi inşa etmekteydim Geçen sene evi (henüz) inşa etmiştim Geçen sene evi inşa etmek üzereydim
<i>Venontjare mi estos</i>	<i>konstruanta konstruinta konstruonta</i>		Seneye evi inşa ediyorum olacağım Seneye evi (henüz) inşa etmiş olacağım Seneye evi inşa etmek üzere olacağım

Değişik dilleri konuşanlar farkedecekler ki aktif ulaçlarda olduğu kadar, pasif ulaçlar da durumu çok daha fazla hassas şekilde ifade etmektedirler, ve Esperanto dilinde bunları oluşturmak için çok düzgün bir sistem vardır.

Konstruota domo –planları hazır inşa etmek üzere olduğumuz (-ota) bir binadır.

Konstruata domo – inşaatına başlanmış, devam eden (-ata) bir binadır.

Konstruita domo – inşaatı hemen yeni bitmiş (-ita) bir binadır.

Domo konstruata el brikoj – briketlerden inşa edilmekte olan (-ata) bir binadır.

Domo konstruita el brikoj – briketlerden inşa edilmiş (-ita) bir binadır.

Domo konstruota el brikoj – briketlerden inşa edilecek (-ota) bir binadır.

Ludi – oynamak (*ludilo* – oyuncak) ancak aynı zamanda bir müzik aleti çalmak için, tiyatrodaki bir rol oynamak için de kullanılır: - *ludi teatran rolon*; *ludi pianon*.

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme edin:

Mia onklino estas tre malsana kaj la kuracisto estas jam perdinta ĉian esperon pri ŝia resaniĝo. Ankoraŭ ŝi ne estas mortinta, kvankam jam hieraŭ vespere ni forte timis, ke eble matene ŝi estos mortinta. Oni diras, ke jam antaŭ kelkaj semajnoj ŝi estis farinta sian testamenton, ĉar ŝi estis dirinta tion al mia patrino.

Mi estis ĝuste manĝanta, kiam venis mia bona amiko. "Ho, ĉiam vi estas manĝanta, kiam mi vin vizitas!" li diris ŝerce. "Sed la venontan fojon mi venos je alia tempo, kaj tiam vi certe ne estos manĝanta. Pardonu do, ke mi ĉiam malhelpas vian tagmanĝon!"

Tiu domaĉo, kiun vi tie vidas kaj kiu estas tute disfalonta, estis en la sama stato jam antaŭ tridek jaroj. Jam tiam ĝi estis disfalonta, kiam mi estis malgranda knabo, kaj eble ĝi estos en la sama stato ankoraŭ post dudek jaroj kaj eĉ tiam ankoraŭ estos disfalonta sed ne disfalinta.

İki ay boyunca suçlu aranıyor, ama nasıl çok iyi saklanacağını biliyordu, şimdi bile aranıyor, ve muhtemelen iki ay sonra da aranıyor olacak.

Yakında parasının biteceğinden korkuyordu, ama aniden büyük bir miktar aldı ve şimdi parası bitmiş değil. Bir zamanlar parasının neredeyse bittiğini söylemişti.

Geçen yıl zaten yolun tamir edilmesi gerekiyordu, ancak ilgili ofis işlerini o kadar yavaş yapıyor ki şimdi bile iş henüz başlamış değil ve yolun hala tamir edilecek (tamir edilmesi gerekiyor). Gelecek sene bile yolun tamir edilmeyeceğinden korkan insanlar var ama tamir edilmesi gerekli.

17-a LECIONO

Vi jam konas la historion: "Petro amas Marian kaj Maria amas Petron"

Ili amas **unu la alian**. Ili amas **sin reciproke**.

Petro iris ĉe **juveliston** kaj aĉetis du **orajn** ringojn (=ringoj el oro), kaj petro fariĝis **fianĉo** kaj Maria fariĝis fianĉino. Ili **gefianĉiĝis** (ge = li + ŝi).

La gefianĉoj estas **strangaj** homoj kaj ili **agas** strange.

Fianĉo iras ĉiam elegante vestita kaj **zorge** kombita kaj razita, kaj faras multajn **donacojn** al sia fianĉino - florojn, bombonojn, juvelojn - kaj ofte **invitas** ŝin al kinejo aŭ teatro. Kaj ĝuste tion ankaŭ faras Petro.

Bedaŭrinde ofte ankaŭ venas la patrino aŭ la frateto de Maria. La patrino malŝatas la plenajn aŭtobusojn kaj preferas veturi per **taksioj** (= taksiaŭtoj) kaj la frateto ĉiam **elektas** la plej karajn **glaciaĵojn**.

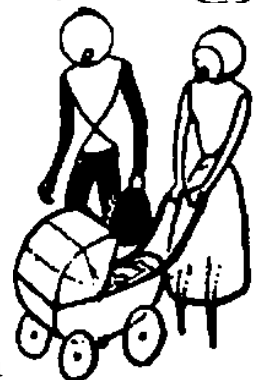
Maria ankaŭ faras donacojn al Petro. Ŝi faras stranga-kolorajn kravatojn por sia amato. Sed ili estas feliĉaj kaj ŝatas promeni kun la mano en la mano sub la luno, aŭ **prefere** sen luno...

En unu bela tago Petro kaj Maria staris antaŭ la **pastro** kaj fariĝis **edzo** kaj **edzino**. Ili fariĝis geedzoj (= geedziĝis).

La patrino de Maria estas nun la **bopatrino** de Petro, kaj la kara frateto nun fariĝas la **bofrato** de Petro.

Post kelke da tempo la **cikonio** faris viziton al la hejmo de Petro. Nun la gepatroj de Petro kaj Maria fariĝis **geavoj**, ĉar ili havas novan **nepon**. Kaj la frato de Petro nun estas lia **onklo**. La juna Petreto estas lia **nevo**. Kaj la filoj de la frato de Petro estas kontentaj, ĉar ili ricevis tute novan **kuzon**.

Ho, la familio!

Sed ne nur la homoj geedziĝas, ankaŭ la bestoj tion faras. La koko havas multajn edzinojn. Sed ĝi estas feliĉa, ĉar ili jam estas vestitaj de la naturo mem.

La filojn de la koko ni nomas la **kokidoj**.

Juna ĉevalo estas ĉevalido. La rondetaj rozkoloraj **idoj** de la porko estas la porkidoj.

Vi memoras ke mi estis skribonta leteron al mia frato kiam envenis Petro.

La leteron mi skribis kaj **sendis** en la posta tago.

La skribitan leteron mi metis en **koverton** (= mi enkovertigis), skribis la **adreson, gluis** la **poŝtmarkojn** sur la koverton kaj fermis la koverton.

Mi iris al la poŝtoŝeĵo (= poŝtejo) kaj metis la leteron en **leterkeston** (= mi enpoŝtigis la leteron). Kaj nun mi atendas la respondon.

Leterportisto disportas la leterojn.

Kion mi faris per la skribita letero?

Ĉu vi ŝatas ricevi leterojn de viaj amikoj?

Ĉu vi akurate respondas?

Ĉu vi kolektas poŝtmarkojn?

Ĉu vi estas filatelisto?

2-AKTA DRAMO

-kun epilogo -

1-a akto

S-ro direktoro sidas sur komforta seĝo antaŭ sia skribotablo. En la ĉambro estas nur unu seĝo, tamen la **ĉarma**, blonda oficistino ankaŭ sidas kaj skribas.

La direktoro estas feliĉa.

2-a akto

La edzino de la direktoro eniras. Ŝi estas nek ĉarma nek blonda; ŝi estas furioza.

La fraŭlino ne **plu** sidas.

La direktoro ne **plu** estas feliĉa.

Epilogo - laŭ via **plaĉo**.

Kio okazos poste, morgaŭ?

Morgaŭ la edzino batos la edzon.

Morgaŭ la direktoro **maldungos** la oficistinon. (Ĉu tio estus **justa**?).

Morgaŭ la sinjoro aĉetos belan juvelon por la edzino.

Kiu fino estas ĝusta, laŭ via opinio?

Ĉu vi havas fantazion?

Ĉu plaĉis al vi la dramo?

Kion vi **estus farinta** en simila kazo?
Ĉu vi estus forkurinta?
Verku alian epilogon.

SÖZLÜK:

ADRESO	Adres	KOLEKTI	Toplamak, biriktirmek
AKTO	Akt, sahne (tiyatros)	KOVERTO	Zarf
APOGI	Desteklemek	KUZO	Kuzen (E)
AVO	Dede	LETERKESTO	Mektup kutusu
ĈARMA	Sevimli	MALDUNGI	İşten çıkarmak
CIKONIO	Leylek	NEPO	Torun
DONACI	Hediye etmek	NEVO	Yeğen
DUNGI	İşe almak	ONKLO	Dayı, amca
EDZO	Eş (koca)	ORO	Altın
ELEKTI	Seçmek	PASTRO	Papaz
FIANĈO	Nişan	POŜTMARKO	Posta pulu
GLACIAĴO	Dondurma	POŜTO	Posta
GLACIO	Buz	PREFERI	Tercih etmek
GLUO	Yapışkan	RECIPROKA	Karşılıklı
INVITI	Davet etmek	RINGO	Yüzük
JUSTA	Adil	SENDI	Göndermek
JUVELO	Mücevher	SIMILA	Benzer
KESTO	Sandık	STRANGA	Garip, tuhaf
KION VI ESTUS FARINTA?	Ne yapardın?		

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

ILI AMAS UNU LA ALIAN = ILI AMAS SIN RECIPROKE.

Eylem karşılıklı veya ortak olduğundan bu formlar kullanılır. “O yaralandı” dediğimizde konu açıktır ancak “Onlar yaralandı” dediğimizde ikisi bir kazada mı yaralandı yoksa birbirleri ile kavga ederken mi yaralandılar tam açık değildir. Bu belirsizliği yok etmek için kullanılır çünkü: *Ili sin vundis en akcidento* (= *ĉiu el ili sin vundis* – her biri yaralandı) onlar kendilerini bir kazada yaraladılar veya karşılıklı olarak birbirlerine bir kavgada zarar verdiklerini anlarız. Genel olarak şiirlerde bu formu da görebilirsiniz: *La dentoj mordas la langon, tamen ambaŭ sin amas* – dişler dili ısırır, buna rağmen ikisi birbirini severler.

KION VI ESTUS FARINTA? Ne yapardın?

GE– bu ön ek kelime anlamına her iki cinsi birden katar: *miaj gepatroj* - ebeveynlerim (=babam ve annem), *lernejo por geinfanoj* (= *geinfana lernejo*)- karışık okul (erkek ve kız çocuklar için), *ili geedziĝis* – onlar evlendiler (karı ve koca oldular).

BO– bu ön ek evlilikle oluşan akrabalığı/hısımlığı belirtir: *bopatrino* - kayınvalide, *bofilo* - damat, *bofrato* - kayınço, *boparencoj* – evlilikle oluşan akrabalar, *bogepatroj* – kayınpeder ve kaynana ikisi birden.

–**ID** bu son ek “yavru” anlamını oluşturur: *koko* – horoz, *kokino* – tavuk, *kokido* – civciv; *porkido* – domuz yavrusu; *hundido* – köpek yavrusu, enik. *Ido* kendi başına da kullanılır ve çocuk anlamında kullanılır. *Johano loĝas tie kun sia vasta idaro* – Johano orada çok sayıda çocukları ile oturuyor.

LAŬ – göre, boyunca, uygun olarak gibi anlamları vardır: *agu laŭ via plaĉo* – zevkine göre davran. *Laŭ mia horloĝo estas la oka* – saatime göre saat sekiz. *Mi marŝis laŭlonge de la fervojo* – demiryolu boyunca yürüdüm, *laŭlarĝe* – enine doğru, *laŭleĝe* – kanuna göre.

PLU – daha fazla – zaman ve mekan anlamında: *mi ne laboras plu* – daha fazla çalışmıyorum, artık çalışmıyorum, *kion plu vi scias?* – daha fazla ne biliyorsun? *Trinku unu pluan taseton* – bir fincancık daha iç. *Kaj tiel plu* (= *ktp*) – ve saire (=vs).

ŜATI - PLAĈI. Benzemelerine rağmen konuya farklı bir açıdan yaklaşan iki fiildir. *Ŝati* – geçişli bir fiildir anlamı sevmek, beğenmek, *plaĉi* – geçişsiz bir fiildir anlamı bir şeyin hoşna gitmesi. Her ikisine birden örnek: *Tiu domo plaĉas al mi sed mi ne ŝatas ĝin* – bu ev hoşuma gidiyor ama beğenmedim. *Mi ŝatas teatron* – tiyatroyu severim; *Teatro plaĉas al mi* – tiyatro hoşuma gider. *Plaĉa muziko* – hoş müzik; *ŝatata muziko* – hoşna giden müzik. *Kiel plaĉas al vi la ĝardeno?* – Bahçe nasıl hoşuna gidiyor? *Ĉu vi ŝatas la ĝardenon?* – Bahçeyi beğeniyor musun?

VERKI – bu fiil edebi, müzik vs gibi eserleri yazmak için kullanılır: *verki libron* – kitap yazmak, *verkisto* - yazar, *teatra verko* – tiyatro eseri. *Leteron mi skribas sed rakonton mi verkas* – mektup yazıyorum ama hikaye eseri yazıyorum.

ZORGI – bir şeyin bakımını yapmak (çocuk, ebeveyn, bir durum), bir şey hakkında endişe duymak: *ne zorgu pri mi!* – benim hakkımda endişe duyma, ilgilenme! *Pli zorgas unu patrino pri dek infanoj ol dek infanoj pri unu patrino* – bir anne on çocuĝa daha iyi bakar, on çocuĝun bir anneye

bakacağından. *Zorge farita* – dikkatlice yapılmış. *Senzorga* – ilgisiz, alakasız, gamsız.

AGI – eylemde bulunmak: *agi juste* – adil eylemde bulunmak, *justa ago* – adil eylem. *Zorgu pri viaj agoj!* – Eylemlerinize dikkat edin!

PASİF CÜMLE FORMU. Bir cümleyi aktif forma çevirmek için içindeki elementlere bakmamız lazım. Eğer fiil geçişli ise ve doğrudan bir nesnesi varsa yani içinde akuzatif eki **-n** varsa, bu cümle Aktif formdadır. Örnek: *Petro manĝas panon* – Petro ekmek(-i) yiyor.

Bu tip bir cümle pasif forma şu şekilde çevrilebilir:

La pano estas manĝata de Petro – Ekmek Petro tarafından yeniyor.

Ancak şu cümleyi çevirmek mümkün değil çünkü fiil geçişli değil, zorlayarak da olsa pasif forma soktuğumuzda cümle anlamını kaybeder:

Petro kuŝas sur la lito – Petro yatakta yatıyor.

Başka bir örnek:

Zamenhof kreis lingvon Esperanto – Zamenhof Esperanto dilini yarattı
Esperanto estas lingvo kreita de Zamenhof - Esperanto Zamenhof tarafından yaratılmış bir dildir. Burada geçmiş zaman “*kre-ita*” kullanılıyor çünkü bahsettiğimiz şey olup bitmiş durumda, zaten orijinal formunda da geçmiş zaman kullanılmış “*kre-is*”.

ROZKOLORA gül rengi bir renktir. Aynı şekilde başka birçok özel renk formu vardır. Örnekler: *violkolora* – menekşe rengi, *oranĝkolora* – portakal rengi, *citronflava* – limon sarısı.

ALIŒTIRMALAR

1- Tercüme edin:

1. Babamın kardeŒi (E) amcamdır.
2. Teyzemin kızı, kuzenimdir (F).
3. Ebeveynlerim biri diđerini sever.
4. Karımın babası kayınpederimdir.
5. Büyük anne ve babam babamın ebeveynleridir.
6. Postacı mektupları dađıtır ve onları posta kutularına koyar.
7. Damatla gelin papaz tarafından evlendirildi.
8. Kayıvalidem kız arkadaşımın babasının eŒidir.
9. Tavuđun yavrusu civcivdir.
10. EŒi içeri girdiđinde direktör artık mutlu deđildi.

2- AŒađıdaki cümleleri tamamlayın:

1. La filo de mia onklo estas mia ____
2. La ido de porko estas ____
3. La frato de mia edzino estas mia ____
4. Miaj bogepatroj estas patroj de mia ____
5. Petro kaj Maria fariĝis edzo kaj edzino, ili ____

3- AŒađıdaki sorulara cevap verin:

1. Kiu estas la ido de ĉevalo?
2. Kiamaniere vi preferas veturi, ĉu per aŭtobuso aŭ per taksio?
3. Kiam vi skribis leteron kaj metis ĝin en koverton, kien vi iros poste por enpoŝtigi ĝin?
4. Kiu laboristo disportas la leterojn?
5. Kiu estas la fratino de via patrino?
6. Ĉu viaj geavoj vivas ankoraŭ?
7. Ĉu vi ŝatas modernan muzikon?
8. Ĉu promeni sub la luno plaĉas al vi?
9. Ĉu vi havas bogepatrojn?
10. Ĉu vi scias ludi iun muzikan instrumenton?

18-a LECIONO

Vojaĝante (=dum oni vojaĝas) oni lernas. Tio estas vera, ĉar vojaĝinte en Bolivio mi multon lernis.

Dum mia restado en tiu lando pluvis kaj pluvadis dum du semajnoj, kaj dum la tuta tempo mi legadis en la ĉambro. Ho, mi multon lernis!

Nur ĝenis min la daŭra **martelado** de iu **forĝisto**, loĝanta apude. Sed ne nur mi legis en tiu hotelo, mi ankaŭ **amuziĝis**, ĉar tie estis sufiĉe da musoj.

Kiam mia kuzino ekvidas (=subite vidas) muson ŝi ektimas (=subite timas), eksaltas kaj ekploras - Kaj mi ekridas.

Ĉu vi parolas dormante?
Ĉu vi ŝatas longajn paroladojn?
Kion vi faras dum longa pluvado?

Ĉu vi facile ekridas aŭ ekploras?

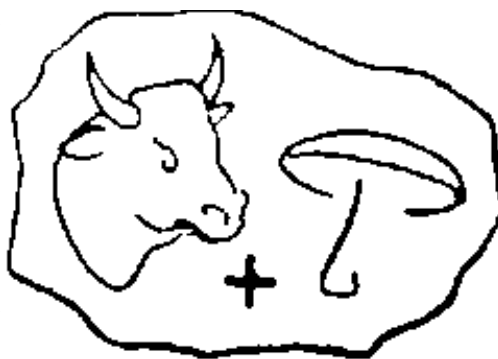
BIFSTEKO KUN FUNGOJ

S-ro Smith estas anglo. Ĉu vi scias kio estas anglo?

- Jes, mi scias; anglo estas sinjoro kiu **fumas pipon**, legas la Bibliion, kaj ne ŝatas lerni fremdajn lingvojn.

S-ro Smith ja estis vojaĝema. Tial ke (=ĉar) en Londono la vetero estas malagraba dum la vintro, nia amiko per aeroplano veturis suden, al la sunplena Valencio, en **Hispanujo**. Li gaje promenadis tra la urbo, admirante la oranĝarbojn, kaj la belajn brunulinojn, sed ekvidinte restoracion li eksentis apetiton.

"Por festi tiun ĉi belan tagon mi mendos mian preferatan manĝon: Bifstekon kun **fungoj**", diris S-ro Smith. Li eniris la restoracion, sidis ĉe tablo kaj **vokis** la kelneron. S-ro Smith tuj mendis - Anglalingve - (=en la angla lingvo), kompreneble - bifstekon kun fungoj. La kelnero ridetis, sed ne komprenis. Tiam S-ro Smith ekhavis brilan ideon. Li prenis paperon kaj krajonon kaj **desegnis** sian mendon tiel:

La kelnero prenis la papereton kaj foriris. Farinte sian mendon S-ro Smith observis la manĝejon. Blanka tablotuko kovris la tablon. Sur ĝi estis **telero**, **forko**, kulero, tranĉilo, buŝtuko, **glaso**, vinbotelo, **kruĉo** kun akvo kaj **pankorbo**. La tuta manĝilaro estis pura.

Ĉe la apuda tablo sidis tri manĝantoj. Unu manĝis **viandrostajon** kun **terpomoj** kaj **legomoj**, la dua manĝis **bakitan kokidon** kun salato, la tria jam estis manĝanta la **deserton**: kukojn kaj fruktojn. Laŭ la aspekto ili **ŝajnis fremduloj**.

Sed nia anglo jam estis perdanta sian **paciencon** (=li jam senpacientiĝis), tiam, post 20 minutoj, fine revenis la kelnero. Ĉu li alportis la deziratan manĝaĵon? - Tute ne! **Anstataŭ** tio, en unu mano li portis **pluvombrelon** kaj en la alia enirbileton por la **taŭrobatalo**!

S-ro Smith ne lasis **trinkmonon** por la kelnero...

Kie loĝis S-ro Smith?

Kien li veturis?

Kial li forveturis?

Ĉu li veturis bicikle?

Kion li admiris?

Kion li tre ŝatis?

Ĉu vi fumas pipon?

Ĉu S-ro Smith parolis hispane?

Kion li faris?

Ĉu la desegno estis komprenebla?

Kio estis sur la manĝotablo?

Ĉu la kelnero tuj revenis?

Kion li alportis **anstataŭ** la menditan manĝaĵon?

Ĉu S-ro Smith estis feliĉa?

Kion vi estus farinta en tiu okazo?

La filo de Petro ankaŭ nomiĝas (=estas nomita) Petro, sed la gepatroj nomas lin **Peĉjo**. La nomo de la filino estas Sofia, sed la gepatroj nomas ŝin **Sonja**. Kaj Peĉjo kaj Sonja nomas sian patron **paĉjo**, kaj sian patrinon **panjo**.

Ĉu ankaŭ oni nomas vin per karesa nomo - "Pepe", "Paco", Maruja"?

La patro de Maria estas la avo de la eta Petro, sed la avo de Maria, kio estas? - Li estas la **praavo** (=patro de la avo) de eta Petro (=Peĉjo) kaj Peĉjo estas lia **pranepo**.

La unuaj homoj sur la tero estis niaj prapatroj aŭ praŭloj. Ili vivis en la pratempo. En Ameriko estas ankaŭ grandaj ne bone konataj praarbaroj.

Ĉu vi havas vivantan praavon?

Ĉu niaj prapatroj estis pli feliĉaj ol ni?

Ĉu niaj pranepoj estos pli **saĝaj** (=Prudentaj, inteligentaj), ol ni?

Karlo invitis min ĉeesti festeton ĉe li. Mi demandis lin: "je kioma horo mi devas esti ĉe vi, kaj kiel mi devas vesti min"?

Li respondis: "Ĉe mi vi povas fari ion ajn, babili kun iu ajn. Kiam ajn vi venos, mi vin akceptos."

Vivu la libero!

Ĉu vi aŭskultas ian ajn programon en la radio?

Ĉu vi parolas kun iu ajn sur la strato?

LA KORVO KAJ LA VULPO

Jen la fama **fablo** de fama verkisto. Ni rerakontas ĝin ne **versoforme**, sed en simpla **prozo**.

S-ro Korvo sidis sur **branĉo** tenante en sia **beko** bonodoran **fromaĝon**.

S-ro Vulpo tre malsata **vagadis** tra la arbaro kaj ekflaris la odoron de la fromaĝo. Ekvidinte la korvon kun la fromaĝo, la vulpo volis ĝin manĝi, sed ĝi estis tro alta. Sed S-ro Vulpo estas **ruza** kaj li **flate** ekparolis al la korvo: "Sinjoro Korvo, kiel bela vi estas! Kiel brila estas via plumaro! Se via voĉo estus tiel bela kiel via plumaro vi estus la reĝo de l' arbaro! Kantu, sinjoro korvo, kantu por ke mi aŭdu vian belan voĉon!"

Aŭdinte tion, la korvo, kiu estis kredema kaj **vantema**, malfermis sian bekon por kanti kaj la bongusta fromaĝo falis en la buŝegon de sinjoro Vulpo.

"Dankon, diris S-ro Vulpo, kaj estonte ne fidu la flatantojn. Ĉi leciono tamen, valoras fromaĝon"

"Ju pli oni vivas, des pli oni lernas" - **grumblis** la korvo.

Kie vagadis la korvo?

Ĉu la korvo bele kantas?

Kia estas la vulpo?

Kial la korvo malfermis la bekon?

Ĉu la korvo agis saĝe?

SÖZLÜK:

AMUZI	Eğlenmek	KRII	Bağırarak
ANGLO	İngiliz	KRUĈO	Sürahi, maşrapa
BAKI	Fırında pişirmek	MALSAĜA	Akılsız
BEKO	Gaga	MARTELO	Çekiç
BILETO	Bilet	PACIENCO	Sabır
BRANĈO	Dal	PIPO	Pipo
BUŜTUKO	Yemek peçetesi	PLUVOMBRELO	Yağmur şemsiyesi
DAŬRI	Devam etmek, sürdürmek	REĜO	Kral
DESEĜNI	Çizmek (resim)	RUZA	Kurnaz
DESERTO	Tatlı	SAĜA	Bilge, akıllı
FAMA	Ünlü	SAĜECO	Bilgelik
FESTI	Kutlamak	SAĜULO	Bilge kişi
FLATI	Pohpohlamak, yalıklık yapmak	ŜAJNI	Benzemek
FORĜI	Demir işlemek	SALATO	Salata
FORKO	Çatal	SALTI	Zıplamak
FREMDA	Yabancı	SUNOMBRELO	Güneş şemsiyesi
FREMDULO	Yabancı kişi	TAŬROBATALO	Boğa güreşi
FROMAĜO	Peynir	TELERO	Tabak
FUMO	Duman	TERPOMO	Patates
FUNGO	Mantar	TIMI	Korkmak
ĜENI	Rahatsız etmek	TRINKMONO	Bahşiş, çay parası
GRUMBLI	Homurdanmak	VAGI	Dolanmak
JA	Gerçekten	VANTA	Boş, fani
KARESI	Okşamak	VERKISTO	Yazar
KONATA	Tanıdık	VIANDROSTAĜO	Izgara et
KORBO	Sepet	VOĈO	Ses
KORVO	Karga	VOKI	Çağırarak
KOVRI	Üzerini örtmek	VULPO	Tilki

ÖĜRETMEN KONUŞUYOR

-ANTE, -INTE, -ONTE. Esperantoda *participoj* denen gerund veya ortaç formların zarf formlarıdır. Türkçede bunlar zarf-fiil olarak adlandırılır. Türkçeden örnekler vermek gerekirse: “yemiş olarak, yiyerek, yiyecek olarak” vs.

Manĝonte mi eniris la restoracion – yiyecek olarak lokantaya girdim

Manĝante mi legis la ĵurnalon – yerken gazeteyi okudum

Manĝinte mi pagis kaj foriris – yemiş olarak ödedim ve çıktım

Pasif formları (-ate, -ite, -ote) daha seyrektiler:

Li vizitis min neatendite – beni ansızın (beklemeksizin) ziyaret etti.
Estis skribite – yazılmıştı.

KIEL AJN anlamı “herhangi bir şekilde”dir, *kiu ajn* – her kim, *kiam ajn* – her ne zaman, *io ajn* – her hangi bir şey, *kie ajn* – her nerede, vs.
Ajn partikülü bilinmezi belirtir.

-AD son eki aksiyonu, tekrarlanan bir eylemi belirtir:

krono – taç, *kronado* – taçlandırma;

pafo – ateş, *paŝado* – ateş etme;

uzi – kullanmak, *uzado* – kullanım;

naĝado – yüzme;

kantado – şarkı söyleme.

EK- ön eki eylemin başlangıcını, veya kısa bir eylemi belirtir:

vidi – görmek, *ekvidi* – algılamak; *ekmarŝi* – yürümeye başlamak.

PRA- ön eki uzak bir zamanı, veya uzak bir soyu belirtir:

pratelypo – eski zamanlar;

praulo, *prapatro* – ata;

praavo – büyük büyük dede, *pranepo* – torunun çocuğu;

praa – ilkel.

-ĈJ, -NJ erkek ve feminen isimlerde (cins ve özel) ilk hecenin ardına konulan ve sevimlilik, miniklik ifadesi veren eklerdir:

patro – baba, *paĉjo* – babacık;

patrino – anne, *panjo* – annecik;

Jozefo – Jozef, *Joĉjo* – Jozefçik;

Petro – Peter, *Peĉjo* – Petercik;

Maria – Maria, *Manjo* – Mariacık.

Esperanto’da köklerin değiştirildiği tek durum budur, ama zaten bunu yapmak isteğe bağlı olan bir şeydir ve Esperanto dil kurallarının biraz dışındadır. Sevimlilik katmak için kullanılan biraz standart dışı eklerdir.

İsime gelince *Maria* ismi gördüğümüz gibi –o ile bitmiyor, ancak isimler Esperanto dışından geldiklerinden bu kullanım bir şekilde kabul görüyor. Bazen bir ismin hem –o ile biten hem de orijinaldeki formlarında isimleri görebilirsiniz. Örnek olarak: *Sofia* + *Sofio*, *Sonja* + *Sonjo*

JU PLI, DES PLI anlamı “ne kadar çok... o kadar fazla...”dır:

ju pli da suno, *des pli da sano* – ne kadar çok güneş o kadar fazla sağlık,

ju pli oni vivas, *des pli oni lernas* – ne kadar çok biri yaşarsa, o kadar fazla o öğrenir.

DE L'. Esperanto'da *la* belirleyici artikelinin "a" harfi, sesli ile biten bir edattan sonra ya da sesli ile başlayan bir isimden önce düşürülüp yerine apostrof konulabilir. Ancak bu şiirlerde ölçü tutturmak için veya çok istisnai durumlarda uygulanır.

ALIŞTIRMALAR

1- Tercüme: 18. Konunun metnini Türkçe'ye çeviriniz.

2- Esperanto pratiği yapmak için: Esperanto kulübünüzde veya grubunuzda sözlü bir sunum yapın veya esperantist arkadaşlarınızla bir konu üzerinde konuşun. Örnek olarak aşağıdaki konulardan seçin 20 cümlelik bir metin hazırlayabilirsiniz:

- Bir fare evinizin içinde dolaşiyor.
- Çocuklarla bir lokantaya yemek yemeğe gidiyorsunuz.
- Tilki ulaşamadığı üzümlere, ham der (kedi uzanamadığı ciğere mundar der).

19-a LECIONO

NI VETRURAS AL ESPERANTO-KONGRESO

Veturante al Kongreso, Petro kaj Maria **renkontas** Karlon antaŭ la fervoja stacidomo.

Petro - Rapidu, samideano, vi marŝas **kvazaŭ** vi havus multe da tempo!

Karlo - Pardonu, sed mi ne kulpas. **Kvankam** mi dormis nur du horojn mi frue leviĝis kaj devis **adiaŭi** (=diri adiaŭ) miajn parencojn.

P. - Ĉu vi estas sola? **Krom** vi, ĉu neniu alia samideano venas?

K. - Krom mi ankaŭ venis Antono kaj Rodolfo. Ĝus ili iris al la **informejo**. Jam ili parolas kun la staciestro. Krome, Julio diris al mi hieraŭ, ke **bedaŭrinde** li ne venos, ĉar li estas malsana. La **plimulto** veturas per aŭtobusoj.

P. - Venu, Maria, jen nia **vagono**. Ni envagoniĝu. Per nia bileto ni **rajtas** kunporti nur negrandan **valizon** kaj **pakaĵon**.

M. - **Ĝustatempe** (=en la ĝusta tempo) ni alvenis. La **lokomotivo fajfas** kaj la trajno (=vagonaro) ekmoviĝas.

K. - Ĉu vi scias, ke la lokomotivo estas tre demandema?

P. - Ĉu...?

K. - Jes, ĝi ĉiam diras "ĉu, ĉu, ĉu..."

P. - Hm... tre **sprita** vi estas hodiaŭ. Sed ĝi povas esti ankaŭ dubema.

K. - Tion mi ne bone komprenas.

P. - Krom montri demandon, la vorteto ĉu ankaŭ montras dubon: "Mi dubas ĉu li venos", "mi ne scias ĉu vi komprenas".

K. - Dankon pro la informo, sed rigardu! Ni jam veturas **ekster** la **ĉefurbo**. Vidu nun tiun "popolon" kun blankaj dometoj...

P. - Ne diru "hispanaĵojn"; tio estas vilaĝo; la popolo estas la loĝantaro. La esperanta popolo loĝas dise tra la vasta mondo. Mi vidas, ke ankaŭ vi faras erarojn, Karlo. Dum la veturo ni povas iom **praktiki** la lingvon.

M. - Vi **pravas**, ni praktiku! Ni **nepre** devas paroli en flua kaj korekta Esperanto. Anstataŭ babili ni lernu. En mia **notlibro** estas kelkaj notoj kaj gramatikaĵoj, kiujn mi ne tute bone komprenas, **malgraŭ** tio, ke mi lernis ilin.

P. - Ni vidu viajn notojn. Kompreneble, vi lernis la lingvon, sed ne **ellernis** (=finlernis) ĝin.

K. - Do, bonvolu klarigi al mi la signifon de la sufikso **op**.

P. - Mi klarigos per **ekzemploj**: "Sur la mallarĝa vojeto ni devis marŝi **unuope**" (=unu post unu). Kiam ni venis al la lago la **moskitoj** milope sin **ĵetis** sur nin". Vidu tie, super la kamparo, la aeroplanoj flugas triope.

M. - Klarigu, mi petas, la prepozicion **po**.

P. - "Tiu ĉi libro konsistas el dudek lecionoj; se vi lernus **po** unu leciono ĉiutage, post dudek tagoj vi estus **tralerninta** la tutan kurson". "Mi aĉetis dekduon da oranĝoj, kaj al ĉiu el la ses infanoj mi donis **po** du oranĝoj".

K. - Dankon, Petro, mi bone **profitas** la vojaĝon. Sed ni devas ankaŭ **ĝui** la rapide **preterpasantan** pejzaĝon. La suna **moŝto** jam alte brilas **super** la kamparo.

M. - Rigardu tiun viron sidanta **kontraŭ** ni. Li trinkas ion el botelo.

P. - Li ne trinkas, sed drinkas: rigardu nur lian **nazaĉon**! Fi! Kia homo!, mi ne drinkas: mi estas kontraŭalkoholisto.

K. - Se vi jam uzis la sufikson **-aĉ** kaj la prefikson **fi-**, bonvolu klarigi la **diferencon** inter ambaŭ.

P. - Ĉu vi komprenas la vortojn **libraĉo**, **popolaĉo**? Rigardu tra la fenestro tiun malbelan, malpuran domon; ĝi estas domaĉo. Ĝi estas fizike malbona. Alia domo estas tre bonaspekta, sed la **moralo** de ĝia loĝantoj ne estas tre pura; vere ĝi estas **fidomo**. **Fiulo** estas senmorala persono, morale malbona (=fripono).

K. - Nun mi komprenas. Sed kie estas Antono kaj Rodolfo? Mi iros **serĉi** ilin.

Demandoj

Kial la samideanoj veturas?

Kial Karlo malfruiĝis?

Kiuj venis krom Petro kaj Karlo?

Per kio ili veturas?

Kien ili iras?

Ĉu vi ofte veturas per trajno?

Ĉu vi ŝatas veturi sen bileto?

Kion diras Antono?

Kion li farus anstataŭ babili?

Ĉu Karlo estas perfekta esperantisto?

Se vi estus lerninta Esperanton antaŭ dek jaroj, kia esperantisto vi estus nun?

Ĉu vi vizitos Kongreson de Esperanto?

Ĉu vi legas esperantan literaturon?

Ĉu vi trinkas ian ajn vinaĉon?

Ĉu vi, fraŭlino, vizitas drinkejon?

Ĉu vi ankaŭ praktikadas Esperanton kun viaj amikoj?

Ĉu vi loĝas en la ĉefurbo?

Ĉu vi ŝatus flue paroli en Esperanto?

Kio fluas sub la ponto?

Kiujn volas serĉi Karlo?

SÖZLÜK:

ADIAŬ	Allah'a ismarladık	NEPRA DEVO	Zorunlu görev
ADIAŬI	Allah'a ismarladık demek	NEPRE IRU	Muhakkak git
AMBAŬ	Her ikisi de	NOTO	Not
ANSTATAŬ	Yerine	PAKAĴO	Paket
ANSTATAŬI	Yerine koymak	PAKI	Paketlemek
BEDAŬRINDE	Maalesef	PLENUMI	Yerine getirmek
ĈEFO	Şef	PLENUMI SIAN	Görevini yerine getirmek
ĈEFURBO	Başkent	DEVON	Çoğunluk
ĈU MI RAJTAS?	Müsaade var mı?	PLIMULTO	Köprü
DIFERENCI	Farklılaşmak	PONTO	Köprü
DUBI	Şüphe duymak	PRAKTIKO	Pratik
EKZEMPLO	Örnek	PRAVA	Doğru
FAJFI	Islık çalmak	RAJTO	Hak Yetki
FLUI	Akmak	RENKONTI	Karşılaşmak
ĜUI	Hoşlanmak	SERĈI	Aramak
INFORMI	Bilgi vermek	SPRITA	Atık
ĴETI	Fırlatıp atmak	STACIDOMO	İstasyon binası
KAJTO	Uçurtma	STACIO	İstasyon
LOKOMOTIVO	Lokomotif	TASKO	Görev, yapılacak iş
MALGRAŬ	Rağmen	VAGONO	Vagon
NEPRA	Zorunlu, mecbur, mukakkak yapılması gereken	VALIZO	Valiz
		VI PRAVAS	Haklısın

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

-**OP** gruplu rakamlar oluşturur:

la aviadiloj flugis triope – uçaklar üçerli uçtu;

la soldatoj marşis kvarope – askerler dördlü yürüdü.

PO dağıtım ifadelerinde kullanılır, her bir alıcıya dağıtılan miktarı oluşturur:

mi marşas po ses kilometroj hore – saatte 6 kilometre yürüdük;

vendi pogrande – toptan satmak;

podetale – perakende, detaylı;

pogute – damla damla.

-**AĈ** küçümseyici anlam veren ektir:

libraĉo – kötü kitap;

popolaĉo – ayaktakımı;

la ebriulo aĉe insultis lin – sarhoş bize kötü hakaret etti;

aĉa vorto – kaba söz, kötü kelime.

FI – manevi açıdan küçümseyici bir anlam veren ektir:

fihomo = fiulo – alçak, adi adam;

fiagoj – aşağılık eylemler.

Ünlem olarak kullanılabilir: *FI* – beğenmeme ifade eder. *Fi!* – Peh!

KROM – “dışında” anlamını verir:

krom tio – bunun dışında;

krom Petro (ankaŭ) venis Karlo – Petro dışında Karlos (da) geldi;

krom Petro neniu venis – Petro’nun dışında kimse gelmedi;

krome (= plie) – bunun dışında;

krompago – ekstra ödeme.

KVAZAŬ sanki, gibi:

li min rigardis kvazaŭ li ne konus min – bana beni tanıımıyormuş gibi baktı;

li demandis kvazaŭ li estus fremdulo – yabancıymış gibi soru sordu.

li uzis ŝtonojn kvazaŭ martelon – taşı çekiçmiş gibi kullandı.

-**ESTR** otorite ifade eder:

staciestro – istasyon şefi;

urbestro – belediye başkanı;

laborestro – ustabaşı;

estro (=ĉefo) – şef;

la estraro de la Kongreso – Kongre yönetimi.

DU HOROJN. Zaman, ağırlık, fiyat gibi ölçü türü ifadelerde, ilgili edatı kaldırıp ölçü ifadesine, yön akuzatifinde olduğu gibi, akuzatif eki **-n** kullanılabilir:

Mi dormis dum du horoj - Mi dormis du horojn.

La monto estas alta je 1000 metroj - La monto estas 1000 metrojn alta.

En la 16-a de Septembro, je la 16-a de Septembro – la 16-an de Septembro.

Yukarıdakilerin hepsinde **-n** eki kullanılabilir, ancak en çok tarih ile ilgili ifadelerde kullanılır.

MOŜTO genel bir nezaket ünvanıdır:

reĝa moŝto – kral hazretleri;

moŝta suno – majesteleri güneş;

la prezidanta moŝto – başkan hazretleri.

Moŝtulo – hazret, majeste.

ELLERNI (=FINLERNI) sonuna kadar öğrenmek, sonuna kadar çalışmak. “el” edatı ön ek olarak kullanıldığında kelimeye çıkmak anlamını da verir, mesela: *eliri*.

Ellabori – detaylandırmak; *eluzi* – sonuna kadar kullanmak; *eluzita*

pantalono – eskimiş pantolon.

ALİŞTIRMALAR

1- Tercüme: 19. konunun metnini Türkçeye çevirin

2- Esperanto pratiği yapmak için: Esperanto kulübünüzde veya grubunuzda sözlü bir sunum yapın veya esperantist arkadaşlarınızla bir konu üzerinde konuşun. Örnek olarak aşağıdaki konulardan seçin 20 cümlelik bir metin hazırlayabilirsiniz:

- Komşu bir ülkede Esperanto kongresine katılacağız ama oraya nasıl yolculuk yapacağımızı tartışalım.

- Bu kongrede yaşadığımız şehir ve Esperanto grubumuz veya derneğimiz hakkında bir tanıtım yapacağız.

- Esperantist olmayan birisi Esperanto'nun ölü bir dil olduğunu söylüyor, savunalım.

20-a LECIONO

(Daŭrigo de la 19-a)

Revenas Karlo, akompanata de Antono kaj Rodolfo.

A. - Bonan tagon kamaradoj. Pardonu, ke ni ne tuj venis al vi, sed okazis ke ni iris en la manĝovagonon por matenmanĝi kaj tie ni trovis **eksprofesoron** nian. Li invitis nin sidi ĉe lia tablo. Ni mendis kafon, sed la kelnero **miskomprenis** nin kaj portis al ni teon. Kion fari en tia kazo? Ĉu protesti, ĉu trinki la teon? Ni trinkis la teon.

Vidinte nian stelon, la profesoro demandis kion ĝi signifas. Mi klarigis al li la signifon de nia **insigno** kaj donis al li informilon pri Esperanto, kiun mi ĉiam kunportas en mia poŝo. Traleginte ĝin li diris: "Jen interesa afero kaj **lernenda** lingvo. Mi certe ĉeestos kurson kaj eble mi iros kun kelkaj **kolegoj**."

M. - Post tia klarigo vi estas pardonita. Sed rigardu tiujn du sinjorojn, tie, dekstre, kiel multajn gestojn ili faras dum ili parolas...

P. - Ili estas **surdmutuloj**, tial ili multe gestas parolante.

M. - Ĉu tio estas ia religio?

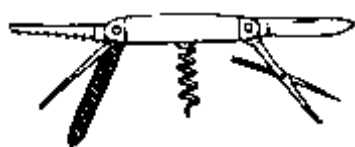
P. - Ne, Maria, ne; surdmutulo estas homo surda kaj muta. Surda estas persono kiu ne povas aŭdi kaj persono kiu ne povas paroli estas muta. Al tiuj homoj **mankas sentumo**. Ankaŭ al **blindulo** mankas sentumo, mankas al li vidkapablo.

R. - Rigardu, rigardu! Mi trovis poŝtranĉilon apud la benko. **KIES** ĝi estas? (=al kiu ĝi apartenas?) Ĉu al neniu? Do la persono, kies poŝtranĉilon mi trovis, ne troviĝas ĉi tie.

Mi pensas ke per tiu ĉi poŝtranĉilo oni povas bone klarigi la uzadon de al sufikso **um**.

K. - Ĉu jes...?

R. - Vidu tiun ĉi poŝtranĉilon.

Ĝi havas diversajn ilojn; segilon, borilon, **korkotirilon**, **fajlilon**, tondilon. Ĝi **taŭgas** por diversaj laboretoj, sed vere ĝi estas nek tondilo, nek segilo, nek fajlilo, nek borilo.

La sufikso **-um** iel similas tiajn multuzajn ilojn. Oni uzas ĝin kiam oni ne trovas la ĝustan afikson.

P. - Oni povas diri ankaŭ, ke la sufikso **-um** similas tiujn ĉionfarantajn laboristojn, kiu faras kiajn ajn laborojn, sed ne havas difinitan **metion**. Per la sufikso **-um** oni **amindumas, aerumas, gustumas...**

A. - Per similaj vortoj oni povus ankaŭ klarigi la uzon de la prepozicio je, kiu ne havas difinitan **sencon**. Ĝi montras ĉefe mezuron: "je la tria", "je kelke da paŝoj"...

K. - Ne plu "gramatikumu", mi petas. Ni rigardu la pejzaĝon. Vidu la riĉan kamparon. Antaŭ unu **jarcento** nur maloftaj **gaŭĉoj** rajdis tra tiuj verdaj **dezertoj**. Nun ĉie **kreskas greno**, kaj **plimultiĝas brutaro** (bovoj, ŝafoj, ĉevaloj, k. s.).

M. - Rigardu tien, jen **ĵusnaskita** bovido (bovino ĵus naskis ĝin) apud sia patrino. Tie aro da **ŝafoj blekas** ĉirkaŭ akvujo. Ili estas **soifaj**. Ili volas trinki.

P. - La ŝafoj estas **stultaj** kaj malbonodoras... prefere ni aŭskultu anekdoton. Antono, ĉu vi vere ne havas ion novan por rakonti?

A. - Kial ne? Aŭskultu tiun ĉi:

SENMON KAJ BONHAV

Sinjoro Senmon renkontas la dikan sinjoron Monhav sur la strato, kaj sinjoro Senmon demandas tre ĝentile: "Ĉu vi povas diri al mi, kioma horo estas?" Sinjoro Bonhav **suspekteme** rigardas la demandinton kaj respondas:

"Vi vere ne deziras scii pri la horo; tio estas nur preteksto por ekparoli kun mi; kaj se ni interparolas ni fariĝos amikoj, kaj se ni fariĝos amikoj (=ni amikiĝos) vi vizitos mian hejmon, kaj se vi vizitos mian hejmon tie vi trovos mian filinon Leonora kaj se vi vidus mian filinon vi enamiĝos je ŝi, kaj se vi enamiĝos je ŝi vi petos ŝian manon kaj... Ĉu vi opinias ke mi donos la manon de mia filino al iu sentaŭgulo, kiu **eĉ** horloĝon ne havas!"

P. - Bona anekdoto, Antono, kaj tre **lerte** vi ĝin rakontis. Nun estas via vico, Karlo.

K. - Mi ankoraŭ ne tre flue parolas...

R. - Mia avo diradis: "Nur forĝante oni fariĝas forĝisto". Do, nur parolante oni lernas paroli...

K. - Mi **provos**.

LA FREMDULO KAJ LA VILAĜA BUBO

Fremdulo piedirante en la urbo renkontas **bubon** sur la vojo kaj demandas lin. "Aŭdu, knabo, kien iras tiu ĉi vojo?"

B. - Ĝi iras nenien.

F. - Sed en la vilaĝo oni diris al mi, ke mi **sekvu** ĝin por **atingi** la urbon.

B. - Ho jes, ili pravis.

F. - Do kial vi diras ke ĝi iras nenien?

B. - Jes sinjoro, ĝi iras nenien; ĝi kuŝas tie senmove.

F. - Bone, bone; mi vidas, ke vi estas **lerta**. Kiel vi nomas vin?

B. - Neniel.

F. - Ĉu vi ne havas nomon?

B. - Jes, sinjoro, sed mi ne nomas min; aliaj personoj nomas min.

F. - Bone, kiel via patrino noman vin?

B. - Nu, tio **dependas**. Kelkfoje ŝi diras al mi "mia kara anĝelo", **alifoje** ŝi nomas min "malpura porko"... Nu laŭ la vetero...

F. - (**Fulmotondro!** Estas neeble scii ion pri tiu ĉi bubaĉo!) Diru al mi, knabo, ĉu via familio estas granda?

B. - Vidu, **proksimume** tiel granda kiel tiu de la onklo Peĉjo.

F. - (Ruza diableto) Kiom da personoj estas en via familio?

B. - Ho jes, tiu demando estas pli klara. Ni estas tiom da personoj kiom da teleroj Panjo metas sur la manĝotablon.

F. - Kaj kiom da teleroj Panjo metas sur la tablon?

B. - Unu por ĉiu persono...

F. - !!!!!...

B. - Ĉu vi deziras scii ion pli?"

R. - Sed tio estas tre malnova popolrakonto, Karlo...

Mi rakontos al vi ion tute novan. Mi rakontos sonĝon, kiun mi sonĝis nur hieraŭ:

"Mi troviĝis en stelforma dounluma ĉambrego. Viro aperis kaj diris: "Montru vian **invitilon!**" "Mi ne ricevis", mi respondis. "Do, venu antaŭ la juĝisto", rediris la viro, kaj kondukis min en angulon de la ĉambro, kie sidis kelkaj longbarbaj sinjoroj.

Iu el ili, kiu tre similis al esperanta instruisto, kiu ekzamenis min, demandis per timiga voĉo:

Kiu estas vi? - Mi estas Rodolfo.

Kio estas vi? - Mi estas studento.

Kia estas vi? - Mi estas juna kaj sana.

Kie vi loĝas? - En Bonaero.

Kien vi iras? - Al Esperanto-Kongreso.

Kiam ĝi okazos? - La venontan semajnon.

Kiom da homoj iros? - Ĉirkaŭ 500.

Kiel vi iros? - Per trajno.

Kial vi ne iras piede? - Ĉar miaj piedoj protestos.

Kies poŝtranĉilon vi trovis? - Ne... nenies.

Vi mensogas, la poŝtranĉilo ies devas esti - ekkriis la juĝisto. Gardisto, faru truon en lian kapon kaj enmetu en ĝin ĉiujn ies-vortojn. La gardisto elpoŝigis grandan borilon (mi volis forkuri, sed ne povis) kaj ekpikis mian kapon.

Forta **frapo** sur mian kapon vekis min, kaj mi aŭdis la voĉon de mia patrino, kiu diris: "Leviĝu Rodolĉjo, aŭ vi malfruiĝos. Rigardu kian moskiton mi mortigis sur via kapo".

M. - Sed Rodolfo, ĉu vi ne diris ke vi ĵus trovis la poŝtranĉilon?

R. - Jes, sed vi scias ke ofte dum sonĝoj ni antaŭvidas la okazontaĵojn.

A. - Mi volus "antaŭvidi" programon de la Kongreso.

P. - Jen mia:

ESPERANTO-KONGRESO

- PROGRAMO -

Malfermo de la Kongreso en la Universitato

Laborkunsidoj en Urba Biblioteko

Teatra Prezento

Supera Ekzameno

Bankedo en restoracio

"LA ORA ROSTAĴO"

Ekskursoj per ŝipeto kaj aŭtobuso

Balo

K. - Bona programo, estas serioza laboro kaj **amuzo**.

P. - Samideanoj, ni baldaŭ atingos la celon. **Verŝajne** kelkaj samideanoj estas jam en la stacidomo por akcepti nin. Ni pretigu niajn valizojn. Karlo, malfermu la fenestron por montri nian verdan **flaĝeton**.

M. - Jam ni envenas la stacidomon. Jen ili estas, niaj karaj samideanoj. Saluton!

La atendantaj samideanoj kun ĝoja vizaĝo ekkrias.
BONVENON, AMIKOJ!

SÖZLÜK:

AKCEPTI	Kabul etmek	KRESKI	Büyüme
ALIFOJE	Başka zaman	LERTA	Becerikli
AMUZI	Eğlenmek	MANKI	Eksik olmak
ATINGI	Ulaşmak	METIO	Sanat, meslek
BLINDA	Kör	MUTA	Dilsiz
BORI	Delmek	NEGRO	Zenci
BRUTO	Küçük-büyük baş hayvan, sürü	NENIES	Kimsenin
BUBO	Şımarık, çocuksu	PLIMULTIĜI	Çoğaltmak
ĈEESTI	Bulunmak, var olmak	RAJDI	Binmek (ata)
CERTA	Emin	ŜAFO	Koyun
ESTAS VIA VICO	Senin sırandır	SEKVI	Takip etmek
FAJLI	Eğelemek	SENCO	Anlam
FLAGO	Bayrak	SENSO	His, duyu
FULMO	Şimşek	(=SENTUMO)	
FULMOTONDRO	Gökgürültülü şimşek	SENTAŬGULO	Uygun olmayan kişi
FUNKCII	Çalışmak	SOIFI	Susamak
GAŬĈO	G. Amerika atlı çobanı	STULTA	Aptal
GRENO	Tahıl	SURDA	Sağır
HAŬTO	Deri (insanın)	SUSPEKTI	Şüphelenmek
IES	Birisinin	TAŬGI	Uygun olmak
ĴUSNASKITA	Yeni doğmuş	TIRI	Çekmek
KAZO	Durum, vaka	TONDRO	Gökgürültüsü
KIES	Kimin?	VERŜAJNA	Muhtemel, büyük olasılıklı
KORKO	Mantar tapa	(VER-ŜAJNA)	
		VERŜAJNE	Muhtemelen, büyük olasılıkla

ÖĞRETMEN KONUŞUYOR

-UM Bu ekin kendi başına bir anlamı yoktur, genel bir kullanım amacı vardır. Kelime köküne doğrudan belirli bir anlam katmaz, diğer eklerle oluşturamadığımız anlamları oluşturmak için kullanılır. Bu ek ile oluşturulmuş kelimeler sanki birer ayrı kökmüş gibi kabul edilir. Türkçe’den basit bir örnek ile anlatmaya çalışırsak, bu ekin anlamı şuna benzer : “çaylalım” yani “çay içmeye gidelim” gibi. Bazı örnekler:

amindumi – kur yapmak,
cerbumi (*cerbo* – beyin) – oturup düşünmek,
foliumi – sayfaları çevirip bir kitabın derginin içine bakmak,
gustumi – tatmak,
kolumo – gömlek bluz yakası,
krucumi – çarmıha germek,
proksimume – yaklaşık olarak,
açetumi – alışveriş yapmak.

EKS – bu önek kelimeye “eski/önceki” anlamını ekler:

eksministro – önceki veya eski bakan,
eksiği – çıkartmak, azletmek,
eksiği – çıkmak, istifa etmek.

MIS – kelimeye “yanlış” anlamını katar:

miskompreni – yanlış anlamak,
misedziğö – yanlış evlilik.

-END kelimeye “yapılması gereken” anlamını ekler:

farenda tasko – yapılması gereken görev,
riparenda vojo – tamir edilmesi gereken yol,
sekvenda ekzemplo – izlenmesi gereken örnek.

EÇ, bu partikülün anlamı “hatta, bile” dir :

eç sur la suno troviğas makuloj – güneş üzerinde bile lekeler bulunur;
mi estis tiel okupita, ke mi eç ne manğis – o kadar meşguldüm ki, yemek bile yemedim.

eç ne ... – bile değil... .

eç infano faras tion – çocuk bile bunu yapar.

K.S. “kaj simlaj” ve benzer(ler)i.

Fulmotondro gökgürültülü şimşek.

Ĵusnaskita: yeni doğmuş, yenidoğan. *Naski* kelimesi Esperanto'da geçişli bir fiildir: doğurmak; *naskiĝi* kelimesi bunun geçişsiz formudur: doğmak. Ancak bu fiilin ikinci derecede geçişli bir formu daha vardır: *naskigi* ve anlamı doğurtmaktır. Örnekler:

la bovino naskis bovidon – inek buzağı doğurdu (geçişli-1)
mi naskiĝis en Ameriko – Ben Amerika'da (kıtasında) doğdum (geçişsiz).
la akuŝistino naskigis la bebon – ebe bebeği doğurttu (geçişli-2).

ALIŖTIRMALAR

1- Tercüme: 20. konunun metnini Türkçeye çevirin

2- Esperanto pratięi yapmak için: Esperanto kulübünüzde veya grubunuzda sözlü bir sunum yapın veya esperantist arkadaşlarınızla bir konu üzerinde konuşun. Örnek olarak aŖaęıdaki konulardan seçin 20 cümlelik bir metin hazırlayabilirsiniz:

- Esperanto kongresinin yapıldıęı Ŗehre vardıęımızda ailemize, arkadaşlarımıza vs telefon ile kongreye nasıl vardıęımıza ve nasıl olduęumuza dair bilgi vereceęiz.

- Kafeteryada kahve sipariŖ ettik ama garson kaŖıęı veya Ŗekeri getirmeyi unutmuŖ.

- Bir tanıdık Esperanto ile ilgileniyor ve ona dili öğrenebileceęi bazı kitaplar tavsiye ediyoruz.

- *Gardatan Ŗafon eĉ lupo timas.*

- *Eĉ vulpo plej ruza, fine estas kaptata.*

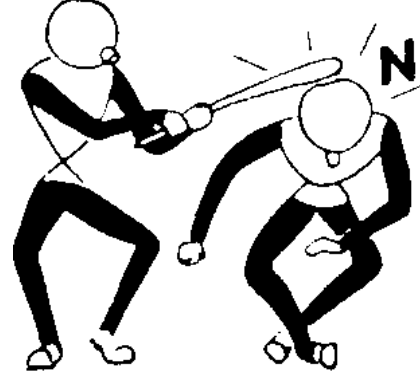
TAMALAYICI DERS

-N AKUZATİF EKİNİN üç temel görevi vardır:

1- Geçişli fiilin doğrudan tamamlayıcısını (nesnesini) gösterir.

1-a **Ĝi montras la rektan komplementon de transitiva verbo.**

Petro batas Paŭlon.

2- Hareketin hedefini gösterir.

2-a **Ĝi montras la celon de movo.**

Iru tien. Li falis teren.

Ancak (**al**, **ĝis**) gibi edatları kullandığımızda –n eki kullanılmaz, çünkü bu edatların içinde yön bilgisi vardır.

3- Edatların yerini alır.

3-a **Ĝi anstataŭas prepozicion.**

Li laboris du horojn (= dum du horoj).

Petro alvenis ĵaŭdon (= je ĵaŭdo).

La domo estas 30 metrojn larĝa (= je 30 metroj larĝa).

Anlam kaybı olmadığı sürece bir edat –n eki ile yer değiştirebilir. Bir edatın ardında duran kelime –n eki kullanılmaz.

Aşağıdaki örneklerde –n ekinin yukarıdaki üç şekli gösterilmektedir:

Petro iris en la ĉambron, malfermis la fenestron kaj kvin minutojn li rigardis.

Petro ĵetis la ŝtonon kontraŭ la pordon kaj malproksimiĝis kelkajn metrojn.

Bunları –n eki olmaksızın yazmaya kalkarsak (geçişli fiilin doğrudan nesnesi hariç):

Petro iris al en la ĉambro, malfermis la fenestron kaj dum kvin minutoj li rigardis.

Petro ĵetis la ŝtonon kontraŭ al la pordo kaj malproksimiĝis je kelkaj metroj.

LA artikeli hakkında. Bu artikel cümle içindeki belli bir şeyin başka bir şeyle karışmaması, dolayısı ile cümle anlamına açıklık katmak için kullanılır. Eğer genel bir şey ifade ediyorsak bu artikeler gerek yoktur. Örnek olarak bu cümleler doğrudur:

Leono estas besto. Rozo estas floro. Lakto estas pli nutra ol vino.

Ama aşağıdaki cümlede belirleyici olmasında fayda vardır:

La rozo en la vazo sur la tablo estas tre bela.

Konuştuğumuz gül belli bir güldür, belli bir vazonun içindedir ve belli bir masanın üzerindedir. Yani bu genel bir cümle değildir. Fakat:

Rozo en vazo sur tablo estas tre bela.

Burada “masa üzeri vazo(lar)da gül(ler) çok güzeldir” cümlesi bir genellemedir.

Özel isimlerde ve dolayısı ile ülke isimlerinden önce “la” artikeli kullanılmaz:

Li loĝas en ~~la~~ Peruo, li loĝas en ~~la~~ Ĉilio.

Çünkü özel isim zaten belirgin bir şeydir.

Bir özel isim önünde *sinjoro*, *doktoro*, *generalo* gibi bir ünvan varsa gene bu artikel kullanılmaz:

Profesoro Martínez estas malsana.

D-ro Zamenhof estis kuracisto.

CI. Esperanto’da ikinci tekil zamir’dir “siz” değil “sen” demektir ancak kullanılmaz, tıpkı İngilizce’deki “thou” gibi.

Mi cin amas – seni seviyorum.

Her zaman “*mi vin amas*” kullanın!

REFLEKSİF ZAMİR. Esperanto’da *sia* refleksif zamirini kullanırken her zaman aşağıdakiler hatırlayın:

- a. *Sia* hiç bir zaman özne yerine kullanılmaz
- b. *Sia* üçüncü tekil veya çoğul zamirin objesi önünde kullanılır

Johano ludas kun lia hundo– Johano onun (arkadaşının?) köpeği ile oynuyor.

Johano ludas kun sia hundo – Johano kendi köpeği ile oynuyor.

Johano kaj lia hundo ludas – Johano ve köpeği oynuyorlar.

Son örnekte iki cümle var aslında, “*Johano ludas*” + “*lia hundo ludas*”. Eğer ikinci kısımda “*sia hundo ludas*” deseydik “*sia*” özne yerinde kullanılıyor olacaktı, ondan dolayı “*lia*” kullanmamız gerekiyor.

Aşağıdaki örnekleri dikkatle inceleyip karşılaştırın:

La sinjoro ordonis al sia servisto vesti lin – Bey kendi uşağına onu (beyi) giydirmesini emretti.

La sinjoro ordonis al sia servisto vesti sin – Bey kendi uşağına kendisini (uşağı) giydirmesini emretti.

Esperanto dilinde *iu, tiu, ĉiu, kiu, neniu* korelatif kelimeleri üçüncü şahıstır, birinci ya da ikinci şahıs zamire gönderme yapsalar bile. Dikkatli şekilde inceleyin:

Ĉiu el ni ricevos sian porcion – Her birimiz kendi bölümünü alacak.

Neniu el vi evitos sian sorton – İçinizden kimse kendi kaderinden kaçınamayacak.

Tiu el vi, kiu opinias sin kapabla – Kendisini başarılı sanan içinizdeki o kişi.

Özne açık açık belirgin de olmayabilir, mesela aşağıdaki deyişlerde özne açık değildir ama üçüncü şahsı ifade etmektedirler:

Esti en sia mondo – Kendi dünyasında olmak.

Timi sian propran ombro – Kendi gölgesinden korkmak.

DOĞRUDAN İFADE. Eğer birisi dün bize “yarın gideceğim” demiş olsaydı ve biz bunu başkasına aktarıyor olsaydık iki alternatifimiz var:

- doğrudan veya dolaysız ifade: o bana “yarın gideceğim” dedi
- dolaylı ifade: bana yarın gideceğini söyledi.

Esperanto’da dolaylı form, dolaysız yani doğrudan forma çok benzer ve fiilin zamanı da değişmez, genelde de her zaman aktarılacak bilgi cümleye *ke* bağlacı ile bağlanır. Örnekleri dikkatli şekilde inceleyin:

<i>Li diris: "Mi iros morgaŭ".</i>	<i>Li diris, ke li iros morgaŭ.</i>
“Yarın gideceğim” dedi.	Yarın gideceğini söyledi.
<i>Li diris: "mi estas brazilano".</i>	<i>Li diris, ke li estas brazilano.</i>
“Ben Brezilyalıyım” dedi.	Brezilyalı olduğunu söyledi.

-UJO içerisinde bir şeyi barındıran, bir kap anlamını verir ve şu formlar oluşur:

supujo – çorba içeren kap, çorba kasesi;

pomujo – elma içeren ağaç, elma ağacı;

Italujo – italyanları içeren kap, İtalya (ülkesi)

Bundan dolayı:

kafujo – kelimesi kahve kabı, kahve makinası, kahve ağacı, kahve ülkesi gibi anlamlar aklınıza getirebilir ve bunun kesin anlamı metnin ya da

konuşmanın içinden çıkartılabilir. Buna rağmen bu kavramlar daha detaylı şekilde de aşağıdaki gibi ifade edilebilirler:

kafskatolo – kahve kutusu,
kafkruĉo – kahve sürahisi veya cezvesi,
kafmaŝino – kahve makinası,
kafarbo – kahve ağacı,
kaflando – kahve ülkesi.

Eski kıtadaki yani Avrupa’daki **ÜLKE İSİMLERİ** aslında ilgili halkın adının sonuna **-uj** veya **lando** kelimesi eklenerek oluşturulur.

Germano, Germanujo – Almanların ülkesi
Dano, Danujo - Danimarkalıların ülkesi

Yeni dünyada yani amerika kıtasında yaşayanlar o ülkenin ismini alırlar:

Peruo, peruano – Peru, Perulu;
Brazilo, brazilano – Brezilya, Brezilyalı.

Aslında son zamanlarda –ujo yerine –io ekinin ülke ismi oluşturduğunu görüyoruz, ancak Fundamento’da bu ek yoktur:

Italio, Francio, Rusio.
Meksikanoj loĝas en Meksiko.
Francoj loĝas en Francujo, Franclando aŭ Francio.

NİTELEYİCİ SIFAT. Bunu anlamak için aşağıdaki iki cümleyi inceleyin ve birbirleri ile karşılaştırın. Aralarındaki tek fark ilk cümlede *bela* kelimesinde akuzatif olması diğerinde olmaması. İlkinde bu kelime “*sian belan fianĉinon*” bölümünün bir parçası yani “kendi güzel nişanlısını (buldu)” anlam Johano kayıp olan nişanlısını buldu. İkincisinde “bela” bu kısmı niteleyen bir sıfat “*sian fianĉinon bela*” yani “kendi nişanlısını güzel (buldu)” anlam Johano nişanlısına baktı ve onu güzel buldu. Bu ikinci cümlede *bela* kelimesi niteleyici bir sıfat olarak adlandırılıyor. Adının ne olduğu önemli değil, önemli olan aradaki farkı anlamanız ve doğru kullanmanızdır.

<i>Johano trovis sian belan fianĉinon.</i>	Johano güzel nişanlısını buldu.
<i>Johano trovis sian fianĉinon bela.</i>	Johano nişanlısını güzel buldu.

<i>Mi vidis la fermitan pordon.</i>	Kapalı kapıyı gördüm.
<i>Mi vidis la pordon fermita.</i>	Kapıyı kapalı gördüm.

Bu ikincisini daha detaylı ve daha kesin olarak şu şekilde yazabiliriz:
Mi vidis, ke la pordo estis fermita – kapının kapalı olduğunu gördüm.

KIU, KIUJ. Bu kim kimler kelimesi aynı zamanda birer bağlaç olarak da kullanılabilir. Türkçe'deki yaklaşık karşılığı “ki o, ki onlar” gibidir. Daha kesin söylemek gerekirse, Türkçe’de bu bağlaçlar “yaptığın, ettiğin” formundaki bir sıfat fiilinin sonundaki ekle ifade edilirler.

Bu diğer k- harfi ile başlayan korelatifler için de geçerlidir ve bu tür bağlaçlardan önce genelde virgül konulur.

La libroj, kiujn vi vidas sur la tablo estas de la sinjoro, kiu staras – kitaplar, ki onları masanın üzerinde görüyorsun, beyefendinindir, ki o ayakta duruyor – daha düzgün bir ifade ile: Masanın üzerinde gördüğün kitaplar, ayakta duran beyefendinindir.

Benzer şekilde “*ke*” de bir bağlaçtır ve kullanırken öncesine virgül konulur:

Mi vidas, ke la libroj, kiujn vi aĉetis estas interesaj – Bakıyorum ki kitaplar, ki onları satın aldın ilginçtirler – Bakıyorum ki satın aldığın kitaplar ilginçtirler.

Cümle anlamında “hangi” yerine “ne” soruyorsak o zaman doğal olarak bilinmeyen bir şey için “**kio**” kullanırız.

Kion vi faras? – ne yapıyorsun?

Pri kio temas? – ne hakkındadır? konu ne?

Eğer çeşit şekil soracaksak, o zaman “**kia**” korelatifini kullanırız:

Kia varmo! – ne sıcak!

Kia bela tago! – ne güzel gün!

Bazı başka örnekler:

Mi deziras, ke vi lernu – Senin öğrenmeni arzu ediyorum.

Mi kredas, ke li venos – İnanıyorum ki o gelecek.

Oni diras, ke... – Derler ki...

Mi laboras por ke li ripozu – Senin istirahat etmen için çalışıyorum.

ZARF FORMUNDAKİ ORTAÇLAR. (adverbaj participloj)

"Peter'i yolda yürürken gördüm". Bu cümle türkçede biraz muğlaktır, ben mi yürürken gördüm yoksa Peter yürürken ben onu mu gördüm?

Esperanto'da bunu gayet güzel ifade edebiliriz:

<i>Marŝante sur la strato mi vidis Petron</i>	Yolda yürürken (ben) Petro'yu gördüm.
<i>Mi vidis Petron marŝanta sur la strato</i>	Yolda Petro'yu yürürken (onu yürür durumda) gördüm.
<i>Mi vidis Petron marŝantaŭ sur la strato</i>	Yolda yürümekte olan Petro'yu gördüm

İlk cümlede zarf ortaç kullandık çünkü öznenin neyi, nasıl yaptığını belirtmek istedik, ikincisinde sıfat ortacı kullandık ki nesneyi (Petron) niteleyelim. Üçüncüde ortaca akuzatif eki ekleyince bu sefer anlamı az daha değişti: Yolda yürümekte olan Petro'yu gördüm.

DE Esperanto dilinde en çok kullanılan edatlardan birisidir ve diğer dillerdekinden çok daha kesindir. Aşağıda farklı farklı örnekler veriyoruz, bir çok dilde bunlar “de” edatının karşılığı ile ifade edilirler, örnek olarak bu kitabın çevrildiği İspanyolca dilinde:

<i>taso da teo</i>	Bir fincan çay	<i>bronza statuo</i>	Bronz heykel
<i>taso de teo</i>	Çay fincanı	<i>ekde morgaŭ</i>	Yarıdan itibaren
<i>taso el porcelano</i>	Porselen fincan	<i>urbo Rosario</i>	Rosario kenti
<i>taso de Maria</i>	Maria'nın fincanı	<i>vapormaŝino</i>	Buharlı makine
<i>tablo farita el pino</i>	Çamdan yapılmış masa	<i>kormalsano</i>	Kalp hastalığı
<i>tablo farita de Johano</i>	Johano tarafından yapılmış masa	<i>preterpasi</i>	Yarıdan geçip gitmek, sollamak
<i>la unua el ĉiuj</i>	Hepsinin birincisi	<i>flankenlasi</i>	Kenarda bırakmak
<i>Pri kio temas?</i>	Ne hakkındadır?	<i>je mia flanko, miaflanke</i>	Benim tarafımda, yanımda
<i>temas pri la jeno</i>	Aşağıdaki ile ilgilidir	<i>li ĵus foriris</i>	O henüz şimdi gitti
<i>kovri per floroj</i>	Çiçeklerle örtmek		

TENI fiilinin anlamı sahip olmak yani *havi* değil, tutmaktır:

Mi tenas libron en la mano – Elimde kitap tutuyorum.

Mi havas multajn librojn – Çok sayıda kitabım var.

HAVI fiilinin anlamı sahip olmaktır, İngilizcedeki “to have” anlamında, ama asla İngilizcedeki “I have to go” şeklinde kullanılmaz yani *mi havas iri* cümlesi hatalıdır, bu cümlede *devas* fiili kullanılmalıdır:

Mi devas iri, fari, ktp.

<i>Mi havas ion por fari.</i>	Yapacak bir şeyim var
<i>Mi havas nenion.</i>	Hiçbir şeyim yok.
<i>Mi estas malsata, mi malsatas.</i>	Açım, açım.

<i>Estas varme</i>	Sıcaktır	<i>Tagiĝas</i>	Gün oluyor
<i>Antaŭ longa tempo</i>	Uzun süre önce	<i>Malfruiĝas</i>	Gecikiyor
<i>Antaŭ longe</i>	Uzun süre önce	<i>Disrompiĝis</i>	Parçalara kırıldı
<i>Ŝajnigi esti dormanta</i>	Uykuluya benzemek	<i>Tio bone efikas</i>	Bu iyi etki ediyor
<i>Gajni, akiri monon</i>	Kazanmak, para elde etmek		

POR - PRO. İki birbirine benzeyen edattır ve karıştırılmamalıdır.

Por amaç belirtir:

oni ne devas vivi por manĝi, sed manĝi por vivi. – İnsan yemek için yaşamamalı, yaşamak için yemelidir.

Pro sebep belirtir:

Pro tiu vundo li mortis – bu yaradan dolayı öldü.

Karılaştırın:

Li venis por tio – bunun için geldi.

Pro tio li venis – bundan dolayı geldi.

FORNO. Yani fırın kelimesinin ardında değişik tipte fırınlar bulunur, dolayısı ile ayırt edici şekilde kullanılmalıdır:

bakforno - ekmek fırını;

kuirforno – yemek ocağı;

hejtforno / hejtilo – ısınma fırını, soba, ocak, kalorifer kazanı;

altforno – yüksek fırın, vs.

BAZI İFADELER

Kiel eble plej baldaŭ

Kiel eble plej rapide

Nek mi, nek li

Ĝis revido!

Fartu bone

Li kredas je Dio

Dank' al Dio

De tempo al tempo

Iom post iom

Aliflanke

Oni devas manĝi por vivi

Pli kaj pli

Ŝajnas nekredebla

(estas) pli bone

(estas) prefere

Mi tre dankas

Ne dankinde

Pli bone io ol nenio

prefere iam ol neniam

Mümkün olduğu kadar erken

Mümkün olduğu kadar çabuk

Ne ben, ne (de) o

Görüşene kadar !

İyi ol

Allaha inanıyor

Allaha şükür

Zaman zaman

Azar azar

Öte yanda

İnsan yaşamak için yemelidir

Gittikçe daha fazla

İnanılmaz görünüyor

Daha iyidir

Tercihen

Çok teşekkür ederim

Teşekküre değmez

Az bir şey hiçbir şeyden daha iyidir

Hiçbir zamana tercihen, bir zaman

SIKÇA KULLANILAN KISALTMALAR

<i>bv., bonvolu</i>	Lütfen
<i>d-ro, doktoro</i>	Doktor
<i>E-o, Esp-o, Esperanto</i>	Esperanto
<i>Ekz., ekzemple</i>	Örnek olarak
<i>f-ino, fraŭlino</i>	Evlenmemiş bayan
<i>k.c., kaj cetere</i>	Ve diğerleri
<i>k-do, kamarado</i>	Yoldaş (erkek)
<i>k-dino, kamaradino</i>	Yoldaş (kadın)
<i>k.s., kaj similaj</i>	Ve benzerleri
<i>k.t.p., kaj tiel plu</i>	Ve saire
<i>N.B., notu bone</i>	İyi not alınız
<i>n.ro, numero</i>	Numara
<i>p.d., poŝtdato</i>	Posta tarihi
<i>prof., profesoro</i>	Profesör
<i>s-no, samideano</i>	Fikirdaş
<i>s-ro, sinjoro</i>	Beyefendi
<i>s-ino, sinjorino</i>	Hanımefendi
<i>t.e., tio estas</i>	Bu demektir, yani
<i>U.E.A.</i>	UEA
<i>Universala Espeanto-Asocio</i>	Uluslararası Esperanto Birliği

Bu kısaltmalar genelde noktasız yazılmaktadır, örneğin: **k.t.p.** değil **ktp.**

OKUMA METINLERİ

PRI LA HISTORIO DE ESPERANTO – ESPERANTO TARIHI HAKKINDA

En la jaro 1887 aperis en Varsovio la "Unua libro de lingvo internacia de D-ro Esperanto" (Pseŭdonomo de la aŭtoro: D-ro Ludoviko Zamenhof). Naskiĝinte en 1859 en Bialistoko, kie loĝis kaj intermalpaciis kvar malsamlingvaj popoloj, Zamenhof jam de sia juneco komencis studi kaj labori pri internacia lingvo. Kvankam li fariĝis profesie okulisto, lia ĉefa celo en la vivo estis, ĉiam helpi al interkompreno de ĉiuj nacioj per helpa komuna lingvo neŭtrala.

Antaŭ la publika apero de Esperanto, Zamenhof dum multaj jaroj kutimiĝis pensi kaj verki rekte en la nova lingvo. Tial ĝi jam havis komencon de originala literaturo, kiam ĝi aperis. Post 1887 la lingvon lernis kaj uzis ĉiam pli grandan nombron de ĉiulandaj adeptoj, kiuj per sia proza aŭ poezia verkado iom post iom pliriĉigis la lingvon kaj kreis tradicion en nia stilo.

Ekde 1905 okazas ĉiujare tutmondaj kongresoj de esperantistoj, kaj en tiuj grandaj internaciaj kunvenoj montriĝis pli kaj pli rimarkinda unueco en la prononcado de la lingvo, kaj ankaŭ kreiĝis tradicio en la parola stilo. Pro tio kaj ankaŭ pro la fakto, ke la plej granda parto de la Esperanta vortaro estis alportata de la vivo iom post iom kaj aldonata al la unua tre malvasta vortareto uzita de D-ro Zamenhof en la komenco, oni ĝenerale konstatas, ke Esperanto fariĝas vivanta lingvo.

Ĝian tujan praktikan utilon pravas la grandaj servoj de la Universala Esperanto-Asocio (UEA), kiu havas delegitojn en la plej multaj urboj de la mondo kaj ebligas facilan intenacian informadon, anoncadon aŭ vojaĝadon per Esperanto. La jarlibroj de UEA entenas liston de tiuj delegitoj kaj utilajn informojn pri la praktika uzo de Esperanto. Dank' al tio, miloj da turistoj aŭ komercistoj nur uzante Esperanton, povis vojaĝadi, junuloj trovis okupon fremlande, junulinoj sendanĝere travojaĝis grandajn urbojn. Internaciaj societoj fondiĝis por tutmondaj idealaj aŭ profesiaj celoj. Kelkaj miloj da libroj estas presitaj en Esperanto, tradukitaj el ĉiuj naciaj literaturoj aŭ originale verkitaj de esperantistaj aŭtoroj. Ekzistas multaj Esperanto-gazetoj, revuoj aŭ ĵurnaloj en plej diversaj lokoj kaj kun plej diversaj celoj.

En la tre viva internacia vivo kreita de Esperanto, gravan rolon havas la interna ideo de Esperantismo, kiun per diversaj verkoj esprimas la originala

Esperanto-literaturo kaj interalie la oficiala kongresa himno de l' esperantistoj "La Espero", verkita de D-ro Zamenhof.

D-ro Edmond Privat
(el Kursa Lernolibro)

LA ESPERO (Himno Esperantista)

En la mondon venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko:
Per flugiloj de facila vento
Nun de loko flugu ĝi al loko.

Ne al glavo sangon soifanta
Ĝi la homan tiras familion,
Al la mond' eterne militanta
Ĝi promesas sanktan harmonion.

Sub la sankta signo de l' espero
Kolektiĝas pacaj batalantoj,
Kaj rapide kreskas la afero
Per laboro de la esperantoj.

Forte staras muroj de miljaroj
Inter la popoloj dividitaj;
Sed dissaltos la obstinaj baroj
Per la sankta amo disbatitaj.

Ser neŭtrala lingva fundamento,
Komprenante unu la alian,
La popoloj faros en konsento
Unu grandan rondon familian.

Nia diligenta kolegaro
En laboro paca ne laciĝos
Ĝis la bela sonĝo de l' homaro
Por eterna ben' efektiviĝos.

L. L: Zamenhof

UMUT

Dünyaya yeni bir duygu geldi
Dünyada güçlü bir çağrı yol alıyor;
Kolay rüzgarın kanatları ile
O şimdi bir yerden bir yere uçsun.

Kana susamış kılıca değil
İnsanlık ailesini sürüklüyor:
Ebediyen savaşan dünyaya
Kutsal bir uyum vaad ediyor.

Kutsal umut işaretinin altında
Barışçı savaşçılar toplanıyor
Ve hızla büyüyor konu
Umut edenlerin çalışmalarıyla.

Güçlü duruyor bin yılların duvarları
Ayrışmış halkların arasında;
Ama sıçrayıp yok olacak o inatçı
engeller
Kutsal sevgi ile vurulduklarında.

Nötr bir dil temeli altında,
Birbirlerini anlayarak,
Uluslar fikir birliği icinde
Büyük bir aile halkası oluşturacaklar.

Bizim çalışkan meslektaşlarımız,
Barış çalışmalarında yorulmayacaklar,
İnsanlığın güzel rüyası
Sürekli kutsanışın gerçekleşmesine
kadar.

KORESPONDADO - MEKTUPLAŜMA

"Vojaĝoj larĝigas la menson", diras la angloj, kaj tio estas vera. Sed bedaŭrinde ne ĉiuj povas vojaĝi eksterlanden. Malmultaj povas viziti landojn, kiujn ili dezirus koni.

Sed la esperantistoj povas konversacii per leteroj, kun loĝantoj de kiu ajn lando de nia terglobo. Ili povas facile ricevi informojn pri la plej diversaj temoj: popolaj kutimoj, filatelio, arto, folkloro, sociaj problemoj, literaturo, komerco, industrio, scienco, agrikulturo, instruado, politiko aŭ simple babili pri ĉiutagaj aferoj.

Ankaŭ okazas interŝanĝoj: poŝtmarkoj, revuoj, libroj, muzikaĵoj, semoj, fotoj, k.t.p., k.s. iras de samideano al samideano.

"Tre interese" vi eble diros, "sed kiel mi povos havi tiujn adresojn?"

Nu, tio estas facila - por esperantisto. En ĉiuj esperantaj gazetoj aperas anoncoj pri korespondado kaj interŝanĝo. Se vi ne trovas peton pri korespondado konvena al vi, vi mem povas publikigi anonceton kontraŭ modesta pago.

En la komenco vi povas skribi ne leterojn, sed poŝtkartojn, ilustritajn, interesajn poŝtkartojn.

MODELA LETERO

*Mi vidis vian anoncon en La Praktiko kaj rapidas respondi vian peton pri korespondado. Mi ankaŭ studas medicinon, kaj tre ŝatus interŝanĝi **fakajn** revuojn kun vi. Ankaŭ interesas min popolaj dancoj. Ĉi tiu poŝtkarto montras la argentinan popolan dancon "Zamba".*

Mi estas 20-jara kaj loĝas kun mia familio en la urbo.

Atendante vian baldaŭan respondon, sincere salutas vin.

Mia adreso:

Petro Bonasper

Strato Verda Stelo 1975

ROSARIO

Leterojn oni komencas per diversaj salutoj: Estimata sinjoro, ŝatata fraŭlino (samideano, kolego), Kara kamarado.

Por fini leteron oni uzas kutimajn esprimojn: Via. Respekte via. Sincere via. Via amiko. Kun kora saluto. Tre kore via. Mi (kore, sincere, samideane, amike) salutas vin.

Profitu la esperantan korespondadon, sed memoru kelkajn konsilojn:
Skribu klare. Ĉefe skribu tre klare vian nomon kaj adreson. Skribu ankaŭ
klare kaj zorge la adreson de via korespondanto sur la koverto. Respondu
akurate.

Korespondu kaj vi vidos, ke ankaŭ la esperanta korespondado "larĝigas la
menson" kaj kreas amikecon.

POEZIOJ - ŜIIRLER

HO, MIA KOR´

Ho, mia kor´, ne batu maltrankvile,
El mia brusto nun ne saltu for!
Jam teni min ne povas mi facile,
Ho mia kor´!

Ho, mia kor´! Post longa laborado
Ĉu mi ne venkos en decida hor´?
Sufiĉe! Trankviliĝu de l´ batado,
Ho, mia kor´!

Ludoviko Zamenhof

DU POEMETOJ DE HEINE

Milde pasas tra la kor´

Milde pasas tra la kor´	Al floranta idili´
Dolĉa harmonio;	Flugu vi sonore;
En printempo sonu for	Se renkontos rozon vi,
Eta melodio	Ĝin salutun kore!

Kie estas la plej kara?

Kie estas la plej kara,	Estingiĝis tiuj flamoj,
Kiun mi prikantas rime,	Malvarmiĝis jam la koro,
Kiam sorĉaj, ardaj flamoj	Tiu ĉi versaĵ´ entenas
Alten levis min senlime?	Amo-cindron je memoro.

Trad.: F. Pillat

BIOGRAFIO DE ZAMENHOF

Kökenleri

Lazaro Ludoviko Zamenhof (Ludwik Lejzer Zamenhof) 19. yüzyılın başlarında Bavyera'dan (muhtemelen Samhof şehrinden) Tykocin'e (Rusya, bugünkü Polonya) göç eden, daha sonra Bialystok'a yerleşen, 1492 yılında İspanya'dan sürülmüş bir Yahudi ailesinde 15 Aralık 1859'da dünyaya geldi ve El'azar'ın İbranice karşılığı olan ismini aldı; Rus belgelerinde adı Lazaro olarak yazıldı; gelenek üzerine de ikinci bir Hristiyan adı verildi: Luis. Çocukken 1869-1873 yılları arasında Bialystok okuluna gitti ardından 1873 - 1879 yılları arasında Varşova'daki "Alman Enstitüsü" nde lise öğrenimine devam etti. Moskova'da Tıp Fakültesine iki yıl devam ettikten sonra siyasi ortamın gergin olmasından dolayı Varşova'ya döndü, burada dört yıl daha tıp fakültesinin oftalmoloji uzmanlığı bölümünde okudu ve öğrenimini 1886'da Viyana'da tamamladı.

1887'de evlendi ve 1897 yılına kadar, önce Varşova'da, daha sonra yaşamak için yeterli müşteri bulabileceği Herson ve Grodno gibi başka şehirlerde şansını aradı. 1898 yılı başında, Varşova'daki Yahudi mahallesinde kalıcı bir şekilde yerleşti ve orada 14 Nisan 1917'de ölümüne kadar göz doktoru olarak görev yaptı. Tıp mesleği o ortamda ona faydadan çok hayal kırıklığı yarattı. Müşterilerinin yoksul olmasından dolayı günde 30 ila 40 hastayı ziyaret etmek zorunda kaldı ve çoğunlukla ücretini alamadı ve ailesine ancak mütevazı bir yaşam sürdürecektik kadar para kazanabildi.

İlk girişimleri

Genç Zamenhof'un diller için özel bir yeteneği vardı; üç dili akıcı olarak konuşuyordu: Rusça, Lehçe ve Almanca; zorluk çekmeden okuyabildiği diller ise: Latince, İbranice ve Fransızca idi. Burada dürüst olmak gerekirse, iki yıldır eğitimini aldığı ve daha sonra dünyada ilk dilbilgisi kitabını hazırladığı Yiddish dilinden bahsetmek bile gerekli değil (Yiddish veya Eskenazi dili 9. yy'da orta Avrupa'da ortaya çıkan temelde Alman dili tabanlı içinde İbranice, Aramice ve Slav dillerinden bolca elementler olan dil). Yunanca, İngilizce, İtalyanca ve diğer dillerden de temel bilgilere

sahipti. Fakat Rusça dilini daima ana dili olarak görüyordu (bir tek Rusça'da ve Esperanto dilinde şiirler yazdı).

Bu çok dillilik aslında içinde yaşadığı çok kutuplu koşulların yalnızca bir yansımasıydı ve bu ortam, hassas bir genç adamın düşüncelerini erken yaşlarda etkilemekten geri kalmadı. Bialystok'ta 1897 yılında yaşayanların %66'sı Yahudi, %18'i Polonyalı, %8'i Rus, %8'i Alman ve %6'sı Beyaz Ruslardan meydana geliyordu. Bu insanların hem dilleri, hem gelenekleri, hem de dinleri birbirinden farklıydı ve önyargılarla bölünmüş topluluklar şeklinde yaşamaktaydılar. Çocuk yaştaki aklı ile bu ortamda topluluklar arasında yaşanan anlaşmazlıkların ve zorlu uyuşmazlıkların kökeni olarak ortak bir dilin eksikliği olduğu izlenimine vardı ve ortak bir dilin en azından bu engellerin bir bölümünü ortadan kaldıracığına ve bu farklı insan grupları arasındaki iletişimi kolaylaştıracağına inandı. Tüm insanların kardeş olduğu ilkesine göre eğitilmiş olan ve doğuştan gelen idealizmi ile, bir ulusa ait olmayan, tarafsız ve evrensel bir dilin bir şekilde bu insanların birbirini daha iyi anlamasını sağlayacağı düşüncesine sahip oldu.

Bütün bunlar, Zamenhof'un lise yıllarında bu konuyu ciddi bir şekilde düşünmesine yol açtı. Fikirlerinin doğal gelişimini takiben, öncelikle ölü bir dil olan Latince'yi yenilemeyi düşündü. Bildiği dillerdeki kelimelerin içindeki seslerin tüm olası kombinasyonlarını (a, aa, ab, ac, ..., ba, ca, da, vs.) kağıda döktü ve inceledi. Bunun sonunda tamamen farklı bir dile doğru yönelip çalışmaya başladı. Oluşturduğu her bir yeni sistemi uygulamaya koydu ve kusurlarını kontrol etti, en iyi çözümleri bulmak için mütemadiyen araştırmaya devam etti.

İngilizce dilini çalışması ile birlikte, antik ve Slav dillerinin zengin isim ve fiil çekimlerinin tamamen gereksiz olduğuna kanaat getirdi. Rusça ve Almanca dillerindeki derin araştırmaları sonucu dilde uygun ek seçimlerinin olmasının ne kadar faydalı ve dil öğrenme açısından ne kadar kârlı bir şey olduğunu düşündü. Lehçe ve Almanca dillerinin, içinde uluslararası sözcüklerin bulunduğu bir hazine olduğunu keşfetti. Almanca ve Fransızcada, Slav dillerinde olmayan yararlı özellikleri keşfetti; vs, vs.

Öğrendiği bunca şey sayesinde henüz 1878 yılında "Lingwe Uniwersala" olarak adlandırdığı ve bir gramer, sözlük, çeşitli çeviriler ve hatta bazı orijinal şiirlerden oluşan projesi ortaya çıktı. Ancak kesin olan şey, bunun onu Esperanto'ya götürecek ilk adım olduğu idi.

Bu Esperanto dilinin ilk formundan çok az korunmuş şeyler vardır elimizde. Sadece iki aşaması biraz bilinmektedir: 1878'deki öğrenci projesi ve 1881-1882 yılları arasındaki ikinci aşaması, yani Varşova'da üniversitede iken yaptığı geliştirmeler. Bu ilk projedeki özenli çalışmalar bir dilbilimciye işaret etmektedir, özellikle kökler ve ekler (çoğul -s, mastar formu -are) ile isimlerin halleri ve dilbilgisindeki basitlik dikkat çekmektedir. İkinci

projede dil üzerinde yaptığı testlerle ve sözlü biçimde onu kullanması sonucunda dildeki diğer ihtiyaçları tespit etti ve bunları gerçekleştirmeye çalıştı (ör. çoğul –s den vazgeçti), ayrıca dilin açık ve anlaşılır olması için önlemler aldı (akuzatif eki –n). Ancak konuşmayı kolaylaştırmak için giriştiği bu çalışmalarda biraz fazla ileriye gitti, mesela tek hecelik köklerde bu böyle oldu ve bunun gibi bazı başka geliştirmeler dili ilk bakışta anlaşılabilir bir hale soktu. Anlaşıyor ki, 1882-1885 yılları arasında bu aşırılıklarını anladı ve en azından kısmen, tüm insanlara ve tüm kullanımlara yönelik bir dilin ihtiyaçlarını karşılayacak uzlaşmacı bir çözüm bulmaya çalıştı.

1885 yılında doktorluk öğrenimini tamamladığında Esperanto'nun bugünkü sözlük temelini ve dilbilgisini belirlemişti bile.

Boş arayışla geçen iki yıl boyunca ve bir editör bulamayınca çalışmalarını kendisi düzenlemeye karar verdi. Ancak dili yayma konusunda bir çok zorluklarla karşılaştı ve nihayet 26 Temmuz 1887'de bu dili dünyaya açıklama imkanını buldu. Bu süre zarfında dilde bazı düzenlemeler daha yaptı mesela fiillerde kusurlu zamandan (-es eki ile biten) ve gerekli görünmeyen bazı eklerden vazgeçti. Dilin mümkün olduğunca basit olması gerektiğinin farkındaydı.

Esperanto'nun doğuşu

Sırasıyla Rusça, Lehçe, Fransızca ve Almanca dillerinde “D-ro Esperanto” imzası ile çıkan dört bröşürün aracılığı ile “Lingvo Internacia” yani uluslararası dil projesini zamanının uzmanlarına ve eleştirmenlerine sundu ve bir yıl sonra önerilen iyileştirmeleri tamamlayacağına söz verdi. Bu bröşürleri ayrıca çok sayıda dergiye, gazeteye, topluluklara ve Avrupa gazetelerine gönderdi. Rus ve Polonya gazetelerine reklamlar koydu. Kayınpederinin evlendiklerinde yaşamlarını kurmak için verdiği toplu parayı eşinin rızası ile bu çabalarda kullandı. Bu kitapçığa bugün “Unua Libro” [Birinci Kitap] adı verilmektedir.

Zamenhof 1888-1889 yılları arasında kapsamlı bir kitap dizisi yayınlandı:

- "Dua Libro" [İkinci Kitap];
- "Aldono al la Dua Libro" [İkinci Kitaba Ek];
- "Neĝa blovado" [Kar fırtınası] ve "Gefratoj" [Kardeşler] (A. Grabowski tarafından çevrildi);
- İkinci Kitap ve Ek'in çevirileri;
- "Meza Vortaro Germana" [Orta seviye Almanca Sözlük];
- "Plena Vortaro Rusa" [Tam Rusça Sözlük];
- İngilizce ve İsveççe el kitapları;
- "Princino Mary" [Prenses Mary] (E. von Wahl tarafından çevrilen);

- "Adresaro" [Dizin];
- L. Einstein ve H. Phillips'in bilgilendirici eserlerini düzenlemek için gerekli parayı sağladı.

1889 yılı sonunda, bu yoğun yayın faaliyeti nedeniyle, maddi açıdan zor duruma düştü. O tarihten itibaren 1905 yılında yapılacak ilk Kongreye kadar, kendisi hareketin ana motoru olarak kalmasına rağmen, maddi kaynakları dilin ilk takipçilerinin maddi durumlarına bağlı kalmıştı.

Yeni dil hangi özelliklere sahipti? İlk bakışta, Unua Libro'yu gönderdiği kişilerin ilgisini üç temel nokta çekmişti:

1. Dildeki kelime kökleri ve ekleri çoğunlukla Latince ve Almanca dillerinden seçilmişti ve eğitilmiş insanlar için gerçekten uluslararası ve anlaşılması kolay bir dil idi;
2. Köklerin hepsi değişmezdi, yani gramerde istisnalar yoktu; tüm gramer parçaları cümle hangi durumda veya hangi zamanda olursa olsun lego gibi birbirinden ayrılabilir ve tekrar eklenebiliyordu; dil fonetik bir yapıya sahipti ve rahat okunup yazılıyordu; kelimeler sadece köklerin ve bir grup eklerin birleşiminden oluşuyordu; bu yüzden ister gramer ister sözlük açısından olsun daha önce bu dili görmemiş kişiler tarafından kolay anlaşılabiliriyordu;
3. Son olarak, dil, her ne kadar ulusal dillerden aldığı öğelerden oluşuyor olsa da, tamamen özerkti ve kendi bireyselliğine sahipti.

Dilbilimci olarak Zamenhof

Zamenhof'un uluslararası dil alanında faaliyetlerinin ikinci kısmı 1905'ten 1917'de ölümüne kadar devam etti. Bu faaliyetlerini gerçekleştirmesi yayınlarının az da olsa gittikçe artan maddi geri dönüşleri ve özellikle C. Bourlet'in müdahalesi ile Fransız Hachette yayınevi tarafından yayınlanmaya başlanan "La Revuo" (Dergi) için yazdığı makalelerden sağladığı küçük gelirlerin sayesinde ona bir miktar serbest zaman kalmasını sağladı. Bu dönemdeki faaliyetleri üç şekilde gözlemlenebilir: Dilbilim çalışmaları, çeviriler ve ideolojik denemeler.

Dilbilim çalışmalarında yazarın ihtiyatlılığını ve hoşgörüsünü vurgulamak gerekir. Zamenhof başlangıçta yalnızca, 16 kuraldan oluşan bir dilbilgisi ve 917 köklü küçük bir sözlük sunarak dili kademeli bir gelişime bıraktı. Bağlayıcı hale gelebilecek tüm ayrıntılardan korktuğundan bu basit temele yeni dayatmalar eklemekten daima kaçındı. "Lingvaj Respondoj" un her sayfasındaki [Dil cevapları (1912'de bir kitapta toplandı)] yazılarında tutumu temkinlidir ve şu ifadeler gözlenir: "Dil kullanımının nihai kuralları kademeli olarak oluşacaktır... Zaman henüz yeterince kapsamlı olmamıştır... Dilimizin çok hassas olduğunu düşünmemeliyiz, çünkü o şekilde

davranırsak kendimizi hareketsiz kılmış oluruz... Bazı özgürlüklerin bize zarar vermediği durumlarda, neden kendimizi zincirleyelim?... " vs.

Ancak bu hoşgörünün amacı Esperanto'nun gelişmesine gerçekten kolektif bir göreve izin vermektir. Dilin temelleri çok iyi atılmış ve herhangi bir değişim karşısında sıkı bir şekilde korunduklarından dolayı bu mümkündür. Bu da şu üç eserin değiştirilmesine izin vermemesi sayesinde sağlandı:

- "Plena Gramatiko" [Tüm Dilbilgisi];
- "Ekzercaro" [Alıştırılmalar];
- "Universala Vortaro" [Evrensel Sözlük].

Bunlar 1905'te "Fundamento de Esperanto" başlığı altında bir kitapta derlendi.

Bir dilin düzenli büyüüp gelişmesi için içinde yeterince bir atalet bulundurması gereklidir, öyle ki dilin öğeleri değişmeye karşı gerekli istikrara sahip olsunlar ve konuşmacıların da birbirlerini anlayacak yeterli koşulları olsun. Uluslar dillerde bu atalet yüzyıllardır oluşan gelenekler sayesinde sağlanır; Esperanto'da bu gelenek yoktu, ve Zamenhof bu konuda "temeli", yani "Fundamento" nun değişmezliğini kullanmış oldu. Bu dilsel tabu, Esperanto'yu yaratmasından sonra Zamenhof'un en havalı fikri idi ve böylece dilin risksiz olarak gelişme olasılığını güvence altına almış oldu. Bu sayede "Antologio (de la originalaj esperantaj poemoj) 1887-1957" [Esperanto orijinal şiir antolojisi] kitabındaki zamanında yazılmış şiirleri okuyucu bugün bile okurken her hangi bir zorluk çekmez.

Bir çevirmen olarak Zamenhof

Zamenhof'un tercümelemleri onun çalışmasının en büyük ve en önemli parçasını oluştururlar. İlk çevirisi (Dickens'in "La Batalo de l'Vivo" [Hayat Savaşı]) çok fazla etkisi olmadı çünkü 1911 yılına kadar kitap olarak yayınlanmamıştı, sadece 1891 yılında tefrikalar şeklinde yayınlanmıştı. Ancak ikinci çeviri (Shakespeare'in "Hamleto" [Hamlet]) 1894'te kitap olarak yayınlandı ve 1902'de ikinci kez Paris'te bir daha yayınlandı. Bu çeviri çok büyük bir etki yarattı, bu etki aynı zamanda Esperanto dilinin de daha fazla tanınmasına ve yayılmasına yol açtı. O zamana kadar dilde reform talep edenlere bu kitap Esperanto'nun edebiyat konusunda bile ne kadar yeterli ve uygun bir dil olduğu konusunda önemli bir cevap oldu. "La Revuo" dergisi ve "Hamleto" çevirisinden sonra bu verimli çalışmalar peşpeşe gelmeye başladı Esperanto dünyasında:

- "La Revizoro" [Müfettiş] Gogol (1907),
- "La Predikanto" [Vaiz] İncilden (1907),

- "Georgo Dandin" [George Dandin] Molière (1908),
- "Ifigenio en Taürido" [Ifigenia Tavris'te] Goethe (1908),
- "La Rabistoj" [Soyguncular] Schiller (1908),
- "La Psalmaro" [Mezmurlar] İncilden (1908),
- "La Rabeno de Baĥaraĥ" [Baĥaraĥ hahamı] H. Heine (1909),
- "La Gimnazio" [Kolej] Aleijem (1909),
- "Marta" [Marta] E. Orzesko (1911),
- "La Proverbaro" [Özdeyişler ve atasözleri] (1910),
- "Eliro" [Çıkış] (1911),
- "Levidoj" [Levítico] (1912),
- "Nombroj" [Rakamlar] (1913),
- "Readmono" [Torah ve İncilin eski ahitinden beşinci kitap] (1914)

Ölümünün ardından el yazması olarak Andersen hikayelerinin ve Eski Ahit çevirilerini bıraktı. İlki 1923-1932 arasında üç cilt olarak yayımlandı, ikincisi British Bible Society (Britanya İncil Topluluğu) tarafından 1926 yılında yayımlandı.

Çevirilerinin kapsamı ve sayısı, özellikle 1907 ile 1909 arasındakiler, gerçekten inanılmaz, belki bazılarında daha önce başlamıştı, dili test ederken yaptığı denemelerde, ancak gene de yaptığı işlerin hızı inanılmaz. Bir göz doktorunun uzun ve yoğun bir günün ardından sadece geceleri çalışabileceğini düşünürsek, ölçülü ve kafiyeli bir eser olan "Ifigenio en Taürido" çevirisini dört ay gibi kısa bir süre içerisinde nasıl bitirebildiğine şaşırıp kalırız (1908 Mart-Haziran). Bugün görüldüğü kadarıyla bu hızda yaptığı çeviriler hatasız değil ama gene de orijinal eserdeki canlılığı ve akıcılığı yakalayabiliyordu. Ve daha da ilginç bu çabaların dile yaptığı katkının ve gelişimin yüksek değerleri idi.

Bu çalışmalarında Esperanto'nun herhangi bir şeyi serbest şekilde ifade edebilecek kapasitede bir dil olduğunu ve edebiyat gibi zorlu bir konuda diğer diller kadar, hatta duruma göre belki onlardan daha da başarılı olabileceğini gösterdi. Bu çalışmalar aynı zamanda dilin sözlük kısmına da katkıda bulundular çünkü bazı ifadelerdeki nüanslara bu şekilde çözüm bulundu ve bir ihtiyaç büyük ölçüde giderilmiş oldu. Her dilin kaçınılmaz olarak sahip olduğu bu tür ifadeleri çevirmenin yolu bulunmuş oldu ve sonraki çevirmenlere büyük kolaylıklar sağladı. Bu çalışmalar Esperanto dilini gelişen bir elastikiyete ve esnekliğe doğru ilerlettiler bu şekilde "dilimiz sadece belge ve sözleşme gibi dökümanlar için değil aynı zamanda gerçek hayat için de uygun olmalıdır" sözü gerçek olmuş oldu. Bu çalışmalar sonucunda bir hazine ortaya çıkmış oldu: sabit sözcükler, metaforlar, atasözleri, dilsel kıvraklık gibi yazarların ihtiyaçları önceden hazırlanmış oldu.

Zamenhof'un yaptığı bu çeviriler olmaksızın Esperanto dili var olamazdı demek hiç de abartı olmaz. Bu çalışmalar olmasaydı Esperanto dili de diğer

projeler olduđu gibi renksiz, teorik bir hayalet olacaktı. Gramer ve sözlük üzerindeki çalışmaları ile Zamenhof dilin iskeletini oluşturmuştu ve yaptığı bu diğer çalışmaları ile bu iskeletin üzerine et ve kas giydirmiş oldu. Esperanto'nun ruhu da bu orijinal çalışmalarda aranıp bulunabilir.

Etik hakkında bazı fikirler

Bazı Fransız esperantistlerin girişimcilik ruhu sayesinde (örn. Michař ve Burlet) 1905 yılında Fransa'nın Lille kenti yakınlarındaki Boulogne-sur-Mere sahil kasabasında ilk Uluslararası Esperanto Kongresi düzenlenebildi. Bu Zamenhof'a moral ve etik değerler konusunu gündeme getirmek için bir fırsat oldu. İkinci Kongre bir sene sonra 1906 yılında Cenevre'de organize edildi. Burada da Bialystok sokaklarında henüz öldürülen Yahudiler için üzüntüsünü dile getirdi. Üçüncü Kongre 1907 yılında İngiltere'nin Cambridge kentinde yapıldı ve kongre sonrasında Londra belediye başkanının Londra'da "Guildhall" şehir binasında verdiği davette, Zamenhof vatanseverlik ve şovenizm arasındaki fark konusunda etkili bir konuşma yaptı. Böylece her sene bu kongrelerde Zamenhof hoşgörü ve insan hakları konusundaki fikrini insanlara anlatmaya çalıştı.

1909 yılında Zamenhof Barcelona'da gerçekleşen 5. Kongreye katıldı. Sonrasında da Valencia kentinde bir toplantı yapıldı. Salon, Kral XIII Alfonso ve Orden de Isabel la Católica organizasyonu tarafından dekore edilmişti.

1912 yılında hem Esperanto konusunda hem de kongrelerdeki tüm sorumluluklarını bir kenara bırakmayı tercih etti. İnsan toplumunun etik sorunları ile çok fazla ilgili idi ve bu konuda çalışmalar yapmak istedi. Bundan dolayı dil sorumluluğunu bu konuda kurulmuş organizasyonlara bırakmak istedi, örnek olarak "Yazar ve Dilbilimciler Akademisi". Bu organizasyon dilin gelişimini kontrol üzere kurulmuştu. Amacı uluslararası yaşam alanında oluşan ve dile giren yeni kelimelerin, gerekip gerekmediğine ve dil kurallarına uygun olup olmadıklarına karar vermek, uygun olanları onaylayıp Esperanto toplumuna anons etmektir.

1911 Londra Kongresinde Zamenhof bir rapor sundu. Konu birçok bilim adamı tarafından da onaylanan, ırk farklılıklarının aslında etik ve geleneklerden ortaya çıkan farklılıklardan çok daha az önemli olduğu üzerine idi. Zamenhof'a göre insanlar arasındaki esas ayrımı dil ve din farklılıkları yaratıyordu. Bundan dolayı komiteye tarafsız bir dil ve etik değerlerin kabul edilmesi konusunda öneride bulundu. Herkes kendi anadiline ve dinine sadık olabilirdi ama uluslararası arenada insanların birbirleri ile tarafsız bir dil ve ortak etik değerler tabanında iletişimde bulunmaları gerekiyordu. Özetle: "Başkalarına sana yapmalarını istemediğin şeyleri yapma!"

Birinci Dünya Savaşı Zamenhof için tam bir darbe idi. Kendisi ciddi kalp hastasıydı ve tam o yıllarda önce Ruslar sonra da Almanlar Varşova kentini istila ettiler. 1915 yılında “Diplomatlara mektuplar” yazısını kaleme aldı. Önerdiği şey sadece sınırların değişimine engel olmaları değil, aynı zamanda azınlıkların dil ve din haklarına da saygılı olmalarını ve gözetmelerini istedi. Ayrıca farklı dilden halkların yaşadığı yerlere tarafsız, tercihen coğrafi isimlerin verilmesini tavsiye etti, amaç bu yörelerin adı hakim halkın dilinde olması durumunda, halklardan bazılarının kendi ülkelerinde yabancılık hissetmemeleri idi. Bu tip yerlere “Birleşik Devletler” veya “İsviçre” benzeri daha tarafsız isimlerin verilmesini tavsiye etti. Mesela İsviçre’ye “Almanya” veya “Romanche ülkesi” denilseydi veya Belçikaya “Flanders” veya “Wallonia” denilseydi bu ülkelerde nasıl bir düzen ve ahenk kurulabilirdi?

Zamenhof Nisan 1917’de öldü. Uluslararası dili Dünya savaşlarından ve uç politik durumlardan dolayı iki kez taraftarlarını, kütüphanelerini kaybetti, ancak birçok başka taraftar tekrar sahneye çıktı ve tekrar tüm dünyaya yayıldılar. Dilbilimi açısından yaratıcısının düşündüğü ve arzu ettiği şekilde gelişmeye devam etmektedir.

Zamenhof’un yayınlanmış çalışmaları sadece şiirleri, konuşmaları ve makaleleri değildir, yukarıda bahsedilen dil için yaptığı tüm çevirileri ve yazdığı metinlerdir aynı zamanda. Zamenhof, güçlü ritmik ve melodik tarza sahip çok yetenekli bir yazardı.

Bir insan olarak Zamenhof

Zamenhof kısa boylu, gri sakallı, saçları erken dökülmüş ve miyop gözlükleri takan birisiydi. Çok etkili bir koşmacı değildi ve s, z gibi ıslık sesli sessiz harfleri çok kötü telaffuz ediyordu. Çok fazla sigara içerdi ve sağlığı büyük ihtimalle bundan dolayı erken kötüleşmişti. 1900 yılından beri kalp hastası idi ve maddi durumu elverdiğince Alman kaplıcalarını ziyaret etmeyi seviyordu. Günlük hayatında işlerini çok dikkatli yapan ve detaylara önem veren bir kişi idi. Para işlerinde naif, halkın karşısına çıkmaktan çekinen, resmi törenlerde pek arkadaş canlısı biri değildi. Tabiatı itibarıyla alçak gönüllü ve barışsever birisiydi. Uluslararası önemli bir rol oynamış, buna rağmen yazışmalarının yayınlanmasından korkmayan nadir bir insandı. Tüm bunlar onun doğuştan gelen iyilik sahibi ve zaman içinde artan adalet duygusuna sahip bir insan olduğunu ortaya koyuyor. Karakterinin en önemli özellikleri, idealleri için her şeyini feda etme dürtüsü ve hayallerinin gerçekleşmesine mani olan engelleri aşmada inatçı sabrı idi.

NI ALVENIS AL LA FINO

Ni kune faris interesan vojaĝon tra la lingvo internacia. Vi jam konas la fundamenton de la lingvo. Sed ankoraŭ vi ne estas perfekta esperantisto. Permesu, do, ke mi rakontu al vi kion mi faris kiam mi finis mian elementan lernadon.

Mi tuj aliĝis al la Argentina Esperanto-Ligo*. Tie mi prunteprenis librojn el la biblioteko kaj legis, multe legis, sed kun atento. Mi ĉeestis la kunvenojn, prelegojn, festojn, ekskursojn de la esperantistoj kaj havis la okazon babili kun samideanoj enlandaj kaj eksterlandaj, nur en la bela Esperanto. Sur mia brusto mi tuj portis la kvinpintan verdan stelon. Mi fariĝis videbla esperantisto.

Mi korespondis kun eksterlandaj gesamideanoj, kaj tio donis al mi ĝojon kaj instruon. Aliĝinte al UEA (Universala Esperanto-Asocio)** , mi fariĝis monda esperantisto. U.E.A. donas praktikajn servojn al siaj membroj, sed krome edukas ilin en la homara solidareco kaj kompreno.

Unuvorte, mi partoprenis la Esperanto-movadon.

Do, mi ne diras al vi adiaŭ, sed ĝis revido en la venonta Esperanto-Kongreso!

NI UZU ESPERANTON!

* Por naciaj asocioj iru ĉi tie:
<http://esperanto.net/>

** Por UEA iru ĉi tie:
<http://www.uea.org/>

Sizinle birlikte uluslararası dil içinde enteresan bir yolculuk yaptık. Şimdiden Esperanto dilinin temelini biliyorsunuz. Ama henüz mükemmel bir esperantist değilsiniz. Dolayısı ile izin verin size ben ilk öğrenimimi bitirdikten sonra neler yaptığımı anlatayım.

Hemen gidip Arjantin Esperanto Birliğine kayıt oldum*. Oradaki kitaplıktan kitaplar ödünç aldım ve okudum, çok fazla okudum, ama dikkatlice. Toplantılara, buluşmalara, sunumlara, kutlamalara, esperantistlerin gezilerine katıldım, ve hem ülke içinden hem yurtdışından fikirdaşlar ile konuşma imkanı buldum, sadece güzel Esperanto dilinde. Göğsüme hemen beş uçlu yeşil yıldızı iğneledim. Görünür, öne çıkan bir esperantist oldum.

Yurtdışından fikirdaşlar ile yazıştım bu da bana eğitim ve sevinç verdi. UEA'ya (Uluslararası Esperanto Birliği)** üye olarak dünya esperantisti oldum. UEA üyelerine pratik hizmetler sunmaktadır, bunun dışında onları insanlık dayanışması ve anlayış konusunda eğitmektedir.

Kısacası, Esperanto hareketine katılmış oldum.

Dolayısı ile size alasmaladık demiyorum, ama bir sonraki Esperanto Kongresine kadar *ĝis revido* diyorum!

ESPERANTO KULLANALIM!

* Ulusal dernekler için buraya gidin:
<http://esperanto.net/>

** UEA için buraya gidin:
<http://www.uea.org/>

ÖN VE SON EKLER TABLOSU

PREFIKSOJ – ÖN EKLER

- BO-** evlilikle gelen akrabalık: *bofrato* – kayın birader (17).
DIS- dağıtmak: *doni* – vermek, *disdoni* – dağıtmak (15).
EK- hareket başlatır: *vidi* – görmek, *ekvidi* – algılamak (18).
EKS- eski, geçmiş: *eksministro* – eski bakan (20).
FI- moral açıdan kötü (19)
GE- her iki cinsten birlikte: *gepatroj* – ebeveynler (17).
MAL- kelime anlamının tersi: *malriça* – fakir (2).
MIS- yanlış: *miskompreni* – yanlış anlama (20).
PRA- ata: *praavo* – büyük büyük baba (18).
RE- tekrarlama: *refari* – yeniden yapmak (15).

SUFIKSOJ – SON EKLER

- AĈ** kötü kaliteli: *ĉevalaĉo* – kötü at (19).
-AD devamlı eylem: *pafado* – atış (sürekli) (18).
-AĴ fiziksel anlam yaratır: *skribaĵo* – yazılı şey, *dolĉaĵo* – şekerleme (13).
-AN üyelik ifade eder: *amerikano* – amerikalı, *kristano* – hristiyan (9).
-AR grup yaratır: *arbaro* – orman, *vortaro* – sözlük (12).
-ĈJ sevimli erkek ismi yaratır: *Petro*, *Peĉjo* – Petrocuk (18).
-EBL ihtimal belirtir: *videbla* – görünebilir; *kredebla* – inanılır (13).
-EC kalite ifade eder: *moleco* - yumuşaklık, *infaneco* – çocukluk (11).
-EG anlamı büyütür: *domego* - köşk, *grandega* – çok büyük, dev (11).
-EJ yer belirtir: *lernejo* – okul, *kuirejo* – mutfak (6).
-EM eğilim belirtir: *laborema* - çalışkan, *bablema* – konuşkan (11).
-END yapılması gereken: *plenumenda*– yerine getirilmesi gereken (20).
-ER parçacık belirtir: *sablero* – kum tanesi, *monero* – demir para (15).
-ESTR yönetim belirtir: *ŝipestro* – kaptan, *urbestro* – belediye başk (19).
-ET anlamı küçültür: *varmeta* – ılık, *rideti* – gülümsemek (11).
-ID yavru belirtir: *bovo* – öküz, *bovido* – dana, *kokido* – civciv (17).
-IG geçişli fiil yaratır: *blanka* – beyaz, *blankigi* - beyazlatmak; *morti* – ölmek, *mortigi* – öldürmek, *forta* – güçlü, *fortigi* – güçlendirmek (14).
-IĜ geçişsiz fiil yaratır: *ruĝa* – kırmızı, *ruĝiĝi* – kızarmak, *sidi* – oturmak, *sidiĝi* – kendini oturtmak, *movi* – taşımak, *moviĝi* – taşınmak (14).

- IL** alet yaratır: *trançi* – kesmek, *trançilo* – bıçak (6).
- IN** feminen form yaratır: *frato* – kardeş, *fratino* – kızkardeş, *koko* – horoz, *kokino* – tavuk (1).
- IND** değer anlamı katar: *admiri* – hayran olmak, *admirinda* – hayran olmaya değer, *vidinda* – görmeğe değer (15).
- ING** tutacak şey, kılıf vs anlamını verir: *kandelingo* – şamdan, *glavingo* – kılıç kını (15).
- IST** meslek yaratır: *şuisto* – ayakkabıcı, *okulisto* – göz doktoru, *policisto* – polis (4).
- NJ** sevimli kadın ismi yaratır: *patrino* – anne, *panjo* – annecik (18).
- OBL** kat, çarpım belirtir: *duobla* – iki kat, *centoble* – yüz kere, *multobligi* – çoğaltmak, katlamak (9).
- ON** kesir yaratır: *duono* – yarım, $\frac{1}{2}$, *centono* – yüzde bir, *duonigi* – yarılacak (9).
- OP** grup belirtir: *duope* – ikişerli şekilde, *centope* – yüzer yüzer (19).
- UJ** kap ifade eder: *supo* – çorba, *supujo* – çorba kasesi. Ayrıca ağaç isimleri oluşturur: *vinbero* – üzüm tanesi, *vinberujo* – asma ağacı. Ve vatandaşlarından ülke isimleri oluşturur: *anglo* – İngiliz, *Anglujo* – İngiltere (15).
- UL** kişi oluşturur: *blinda* – kör, *blindulo* – kör adam; *juna* – genç, *junulo* – genç adam, *miliono* – milyon, *milionulo* – milyoner (11).
- UM** belirsiz bir anlamı vardır: *kolo* – boyun, *kolumo* – yaka, *vento* – rüzgar, *ventumi* – yellemek, *ventumilo* – vantilatör (20).

EDATLAR

AL	-e hali, bir yere doğru vs (yön belirtir)
ANSTATAŪ	yerine
ANTAŪ	öncesinde
APUD	yanında
ĈE	-de, -da (masada, onun evinde vs)
ĈIRKAŪ	etrafında
DA	sayılamayan miktar belirtir
DE	-den, bir yerden veya sahiplik belirtir (de mia patro-babamın)
DUM	süresince
EKSTER	dışında
EL	-den dışarı
EN	içinde
ĜIS	-ye kadar (ĝis tiam – o zamana kadar, ĝis tie – oraya kadar)
INTER	arasında
KONTRAŪ	karşın, bir şeye karşı
JE	anlamı açık olmayan bir edattır, çoğunlukla saatlerde kullanılır: <i>mi finos je la tria</i> – saat üçte bitireceğim; <i>mi trinkas je via sano!</i> – sıhhatine içiyorum!
KROM	haricinde
KUN	ile, birisi ile birlikte vs
LAŪ	uygun olarak
MALGRAŪ	...olmasına rağmen
PER	ile, aracılığı ile
PO	dağıtım miktarı belirtir (po du pomoj- ikişer elma)
POR	için
POST	sonrasında
PRETER	yanından geçip gitmek, sollamak, ötesine geçmek
PRI	hakkında
PRO	...dolayı
SEN	-siz, bir şey olmaksızın (sen mono-parasız)
SUB	altında
SUPER	yukarısında (lamba masanın yukarısında)
SUR	üzerinde (vazo masanın üzerinde)
TRA	içinden
TRANS	karşısına

KORELATİFLER TABLOSU

	BELİRSİZ	SORGU İLİŞKİ	GÖSTERME BELİRTME	KOLEKTİF	NEGATİF
Şahıs	IU Birisi	KIU Kim? Hangisi?	TIU Bu kişi/şey	ÇIU Herkes	NENIU Hiç kimse
Kalite	IA Bir çeşit	KIA Ne çeşit?	TIA Bu çeşit	ÇIA Her çeşit	NENIA Hiçbir çeşit
Şey	IO Bir şey	KIO Ne?	TIO Bu şey	ÇIO Her şey	NENIO Hiçbir şey
Sahiplik	IES Birisinin	KIES Kimin?	TIES Bunun	ÇIES Herkesin	NENIES Hiç kimsenin
Miktar	IOM Bir miktar	KIOM Ne kadar?	TIOM Bu kadar	ÇIOM Tümü	NENIOM Hiçbir miktar
Yer	IE Bir yerde	KIE Nerede?	TIE Orada	ÇIE Her yerde	NENIE Hiçbir yerde
Zaman	IAM Bir zaman	KIAM Ne zaman?	TIAM O zaman	ÇIAM Her zaman	NENIAM Hiçbir zaman
Sebep	IAL Bir nedenden	KIAL Neden?	TIAL Bu nedenle	ÇIAL Her nedenden	NENIAL Hiçbir nedenden
Neden	IEL Bir şekilde	KIEL Nasıl? Ne şekilde?	TIEL Bu şekilde	ÇIEL Her şekilde	NENIEL Hiçbir şekilde

SÖZLÜK (Esperanto - Türkçe)

A

-a	sıfat eki
abelo	arı
acida	ekşi
-aĉ	berbat anlamı eki
aĉa	berbat
aĉeti	satın almak
-ad-	süregelen, tekrarlayan eylemler için ek
adiaŭ	Allah'a ısmarladık
adiaŭi	vedalaşmak
admiri	hayran olmak
adreso	adres
aero	hava
afabla	nazik
afero	şey, mesele, konu
agi	davranmak
agrabla	hoş, iyi, güzel
aĝa	yaşında
aĝo	yaş
-aĵ	şey anlamı veren ek
ajn	her-, herhangi
aĵo	şey (fiziksel)
akcepti	kabul etmek
aktiva	aktif
akto	sahne (tiyatro)
akurata	Doğru, tam
akvo	su
al	-ye doğru (yön gösterir)
alia	başka
alifoje	başka sefer
aliĝi	üye olmak, kaydolmak
alivorte	başka bir deĝiş ile
alkoholo	alkol
alloga	çekici
almenaŭ	hiç olmazsa, en azından
alporti	taşımak, giymek
alproksimiĝi	yaklaşmak
alta	uzun boylu, yüksek
alternativo	alternatif
alveni	varmak
alvoki	çağırarak
amaso	kalabalık
amasigi	kalabalıklaştırmak
amasiĝi	kalabalıklaşmak
ambaŭ	her ikisi

Ameriko	Amerika (kıtası)
ami	sevmek
amiko	arkadaş
aminda	sevilmeye deĝer
amuzi	eğlendirmek
anekdoto	fıkra
anĝelo	melek
angla	İngilizce dili
anglo	İngiliz
angulo	köşe
animalo	canlı (hayvan+insan)
animo	ruh
ankaŭ	de, da, dahi
ankoraŭ	henüz, daha
ano	üye
anonci	anons etmek
anstataŭ	yerine
anstataŭi	yerine koymak
-ant	şimdiki zaman ortaç eki
antaŭ	önünde
aparato	aparat
aparta	ayrı
apenaŭ	güçlülükle
aperi	belirmek
apetito	iştah
apogi	desteklemek
apoteko	eczane
aprilo	Nisan
apud	yanında
aranĝi	organize etmek
arbo	ağaç
aro	grup
-aro	grup oluşturan ek
aromo	aroma
arto	sanat
-as	şimdiki zaman fiil eki
aspekti	görünmek
-at	şimdiki zaman pasif ortaç eki
atendi	beklemek
atenti	dikkat etmek
atingi	ulaşmak
aŭ	veya
aŭdi	duymak
aŭgusto	Ağustos
aŭskulti	dinlemek
aŭto	otomobil

aŭtobuso otobüs
aŭtomobilo otomobil
aŭtoro yazar
aŭtuno sonbahar
avenuo cadde
avo dede
azeno eşek

B

babili sohbet etmek
baki pişirmek (fırında)
balai süpürmek
baldaŭ yakında
bani banyo yapmak
barbo sakal
bati dövmek
baza temel
bebo bebek
bedaŭri üzgün, pişman olmak
bedaŭrinde üzümlere
beko gaga
bela güzel
benko bank
besto hayvan
bezoni ihtiyacı olmak
biblioteko kütüphane
biciklo bisiklet
biero bira
bifsteko biftek
bildkarto posta kartı
bildo resim, figür
bileto bilet
birdo kuş
blanka beyaz
blinda kör
blonda sarışın
blovi esmek
blua mavi
bluzo blüz
bo- akrabalık ön eki
boji havlamak
bona iyi
bonbono şekerleme
bonvoli lütüfetmek
bonvolu lütüfen
bordo kıyı
bori delmek
botelo şişe
bovo öküç

brako kol
branĉo dal
brasiko lahana
brila parlak
brili parlamak
broso fırça
bruli yanmak
bruna kahverengi
brusto göğüs
bruto sürü olarak yetiştirilen
hayvanlar

bubo şımarık çocuk
buso otobüs
buŝo ağız
buŝtuko peçete
butero tereyağı
butiko dükkan
butono düğme

C

celi amaçlamak
celo amaç
cent yüz
centro merkez
certa emin
cigaredo sigara
cigaro puro
cikonio leylek
citronarbo limon ağacı
citrono limon

Ĉ

ĉambro oda
ĉapelo şapka
ĉapo kep, takke
ĉar çünkü
ĉarma çekici
ĉaro at arabası
ĉe -de, -da bulunan yer
ĉeesti bulunmak, mevcut olmak
ĉefa ana, temel
ĉefo şef
ĉefurbo başkent
ĉemizo gömlek
ĉerizo kiraz

ĉesi	sonlandırmak
ĉevalo	at
ĉi	yakınlık gösteren edat
ĉi tiu	bu
ĉia	her çeşit
ĉiam	her zaman
ĉie	her yer
ĉielo	gökyüzü
ĉio	her şey
ĉirkaŭ	etrafında
ĉiu	herbiri
ĉiuj	herkes
-ĉj	sevimli erkek ismi için
ĉokolado	çikolata
ĉu?	mi? midir?

diversa	çeşitli
do	bu nedenle, dolayısı ile
dolĉa	tatlı
dolori	ağrıtmak
domo	ev
donaci	hediye etmek
doni	vermek
dormi	uyumak
dorso	sırt
drinkejo	bar
drinki	içmek
du	iki
dubi	şüphe etmek
dum	sırasında, boyunca
dungi	işe almak

D

da	miktar için edat
danci	dans etmek
danĝera	tehlikeli
danki	teşekkür etmek
dato	tarih
daŭri	devam etmek
de	-den bir yerden, birisinin
decembro	Aralık
decidi	karar vermek
dek	on
dekstra	sağ
delegito	delege
delikata	nazik
demandi	sormak
demeti	çıkarmak (üzerinden)
denove	yeniden
dento	diş
desegni	çizmek (resim)
deserto	çöl
devi	-meli, -malı
deziri	arzu etmek
diamanto	elmas
diferenci	farklı olmak
difini	tanımlamak
difino	tanım
dika	şişman, kalın
dimanĉo	Pazar
direktoro	yönetmen, müdür
diri	söylemek
dis-	dağılmak, dağıtmak öneki
diŝjeti	sağa sola fırlatıp atmak
diskuti	tartışmak

E

-e	zarf eki
-ebl	mümkün olma eki
eble	belki
ebria	sarhoş
eco	kalite
-eco	kalite anlamı eki
eĉ	hatta
edzo	eş, koca
-eg	büyükklük eki
ega	büyük kocaman
egala	eşit
egoista	kendini beğenmiş
-ejo	yer anlamı eki
ek-	ani başlama ön eki
ekskurso	gezi
ekster	dış
ekstere	dışarıda
ekzemplo	örnek
ekzisti	var olmak
el	-de, -dan, dışarıya
eleganta	şık, zarif
elekti	seçmek
elektra	elektrikli
-em	meylli olma anlamı eki
ema	meylli
emi	meyletmek
en	içinde
erari	hata yapmak
ero	parça
espero	ummak
esti	yardımcı fiil, -dir
estri	yönetmek

estro yönetici
-et küçüklük eki
eta küçük, minik
etaĝo bina katı
Eüropo Avrupa

F

fabelo masal
fabriko fabrika
facila kolay
fajfi ıslık çalmak
fajli eyelemek
fajro ateş
fakto gerçek
fali düşmek
fama ünlü
familio aile
fantazio fantazi
fari yapmak
farti sağlıklı olmak
faruno un
februario Şubat
feliĉa mutlu
fenestro pencere
ferio tatil
fermi kapatmak
fero demir
festi kutlamak
festo kutlama, bayram
fianĉo nişanlı
fidela sadık
filmo film
filo erkek çocuk
fingro parmak
fino son
fiŝo balık
flago bayrak
flamo alev
flanko yan
flari koklamak
flati pohpohlamak
flava sarı
floro çiçek
flugı uçmak
flui akmak
foje bazen, kere
fojo kez
folio yaprak
fondi tesis etmek

fontoplumo dolma kalem
for uzak
forgesi unutmak
forĝi demir işlemek
forko çatal
forlasi bırakmak
formo form, şekil
forno fırın
forta güçlü
fotelo koltuk
foti fotoğraf çekmek
frago çilek
frapi vurmak, çarpmak
frato erkek kardeş
fraŭlo bekar
frazo cümle
fremda yabancı
fremdulo yabancı kişi
freŝa taze
friti kızartmak
fromaĝo peynir
frua erken
frue erkenden
frukto meyva
frunto alın
fulmo şimşek
fulmotondro gökgürültülü şimşek
fumi sigara içmek
fumo duman
fundo dip
fungo mantar
funkcii işlemek
fuŝi batırmak (işi)

G

gaja neşeli
gajni kazanmak
gambo kalça
ganto eldiven
gasto misafir
gaŭĉo G.Amerika pampa çobanı
gazeto magazin, mecmua
ge- her iki cinsten
geografio coğrafya
glaciaĵo dondurma
glacio buz
glaso bardak
gluo yapışkan
grado derece

gramatiko	dilbilgisi
granda	büyük
gratuli	tebrik etmek
grava	önemli
greno	tahıl tanesi
gripo	grip
griza	gri
grumbli	homurdanmak
grupo	grup
gusto	tat
gustumi	tatmak
gvidi	yön göstermek, liderlik etmek

Ĝ

ĝardeno	bahçe
ĝenerala	genel
ĝeni	rahatsız etmek
ĝi	o (nötr zamiri)
ĝis	-e kadar
ĝis revido	tekrar görüşene kadar
ĝoji	sevinmek
ĝui	zevkine varmak
ĝusta	doğru, hatasız
ĝuste	tam

H

haltejo	durak
halti	durmak
haltigi	durdurmak
haro	saç, kıl
haŭto	ten (deri)
havi	sahip olmak
hejmo	yuva
hela	aydınlık, açık renkli
helpi	yardım etmek
herbo	ot
heroo	kahraman
hieraŭ	dün
historio	tarih
hodiaŭ	bugün
homo	insan
horizonto	ufuk
horloĝo	saat (alet)
hormontrilo	akrep (saati gösteren kol)

horo	saat (15:30 gibi)
hotelo	otel
hundo	köpek

I

-i	fiil mastar eki
ia	bir çeşit
iam	bir zaman
-id	yavru anlamı veren ek
ideo	fikir
ido	yavru
ie	bir yer
ies	birisinin
-ig	geçişli fiil yaratır
-iĝ	geçişsiz fiil yaratır
-il	alet yaratır
ili	onlar (3. çoğul zamiri)
ilo	alet
imagi	hayal etmek
-in	dişi form eki
-ind	değer anlamı katar
infano	çocuk
informi	bilgilendirmek
inko	mürekkep
instrui	öğretmek
instruisto	öğretmen
inter	arada
interesa	ilginç
interesi	ilgisini çekmek
internacia	uluslararası
interreto	internet
interŝanĝi	değiş tokuş etmek
intesto	barsak
inviti	davet etmek
invitulo	davetiye
io	bir şey
-io	ülke ismi eki
iom	bir miktar
iri	gitmek
-is	fiil geçmiş zaman eki
-ist	meslek anlamı verir
-it	geçmiş zaman pasif ortaç
iu	birisi

J

-j	çoğul eki
----	-----------

ja	öyle, aynen
jako	ceket
jam	bile, şimdiden
januaro	Ocak
jaro	yıl
je	belirsiz edat
jen	işte
jena	aşağıdaki, takip eden
jes	evet
juĝi	yargılamak
julio	Temmuz
juna	genç
junulo	genç kişi
junio	Haziran
jupo	etek
justa	adil
juvelo	mücevher

Ĵ

ĵaŭdo	Perşembe
ĵeti	fırlatmak
ĵurnalo	gazete
ĵus	henüz şimdi
ĵusnaskita	yenidoğan

K

kafo	kahve
kaj	ve
kajero	defter
kajto	uçurtma
kalendaro	takvim
kalkuli	hesaplamak
kamarado	yoldaş
kamparo	tarla grubu, kırsal yer
kampo	tarla, kır
kanti	şarkı söylemek
kanto	şarkı
kapabla	muktedir
kapo	kafa, baş
kapro	keçi
kapti	kapmak, yakalamak
kara	değerli, sevgili
karesi	okşamak
kaserolo	tava, saplı tencere
kaŝi	gizlemek

kato	kedî
kazo	durum
ke	ki bağlacı
kelka	bir miktar
kelkaj	bir kaç
kelnero	garson
kesto	sandık
kia	ne çeşit?
kial	neden?
kiam	ne zaman?
kie	nerede?
kiel	nasıl?
kies	kimin?
kilogramo	kilogram
kilometro	kilometre
kinejo	sinema (bina)
kio	ne?
kiom	ne kadar?
kisi	öpmek
kiu	kim? hangi şey?
klara	açık, belirgin, net
klarigi	açıklamak
klaso	sınıf
kliento	müşteri
klopodi	çabalamak
klubo	kulüp
knabo	oğlan çocuĝu
koko	horoz
kolekti	toplamak
koleri	kızmak
kolo	boyun
koloro	renk
kombi	taramak
komenci	başlatmak
komenco	başlangıç
komforta	rahat, konforlu
kompletigi	tamamlamak
komplika	karışık
kompreni	anlamak
komputi	hesaplamak
konata	tanıdık
koncerni	ilgilendirmek
koncerto	konser
koni	tanımak
konjako	konyak
konsenti	fikre katılmak
konsili	tavsiyede bulunmak
konsisti	oluşmak (bir şeyden)
kontakti	iletişim kurmak
kontenta	memnun
kontraŭ	karşı, karşısında

kontroli	kontrol etmek
korbo	sepet
korespondi	mektuplaşmak
korko	tıpa (mantar)
koro	kalp
korpo	vücut
korto	avlu
korvo	karga
kosti	etmek (para, değer)
kostumo	kostüm
kotono	pamuk
koverta	zarf
kovri	kaplamak, örtmek
krajono	kalem
kravato	kravat
kredi	inanmak
krei	yaratmak
kremo	krema
kreski	büyüme
kreto	tebeşir
krii	bağırma
kritiki	tenkit etmek
krom	bundan başka
kruĉo	sürahi
kruela	acımasız
kruro	bacak
ktp	vs (kaj tiel plu)
kudri	dikmek
kuiiri	pişirmek
kuko	kek
kulero	kaşık
kulturo	kültür
kun	ile, birlikte
kune	birlikte
kunsido	oturma (toplantıda)
kuraci	tedavi etmek
kuraĝa	cesur
kuri	koşmak
kurteno	perde
kuŝi	yatma
kutimi	alışma
kuzo	kuzen
kvalito	kalite
kvankam	... olmasına rağmen
kvar	dört
kvartalo	mahalle, bölge
kvazaŭ	sanki
kvini	beş

L

la	belirleyici artikel
labori	çalışma
laca	yorgun
lago	göl
lakto	süt
lampo	lamba
lando	ülke
lango	dil (ağzımızdaki)
lano	yün
larĝa	geniş
lasi	bırakma
lasta	sonuncu
laŭ	uygun olarak
laŭta	yüksek sesli
laŭte	yükses sesle
lavi	yıkama
leciono	ders
ledo	deri
legi	okuma
legomo	sebze
leono	aslan
lernanto	öğrenci
lerni	öğrenme
lerta	becerikli
letero	mektup
levi	yükseltme
leviĝi	yükselmek
li	o (3. şahıs erkek zamiri)
libera	hür
libro	kitap
ligi	bağlama
ligna	ahşaptan
ligno	ahşap, odun
lingvo	dil (konuşulan)
lipo	dudak
listo	liste
litero	harf
lito	yatak
litro	litre
logi	cezbetme
loĝi	ikamet etmek
loko	yer
lokomotivo	lokomotif
longa	uzun
ludi	oynamak
lumi	ışık verme
lundo	Pazartesi
luno	ay (gökyüzündeki)
lupo	kurt

M

magazeno	mağaza
majo	Mayıs
mal-	ters anlam oluşturur
malfermi	açmak
malgraŭ	rağmen
malpeza	hafif
malsağa	akılsız
malsana	hasta
malsupra	aşağıda olan, aşağıdaki
manĝi	yemek yemek
maniero	yöntem
manki	eksik olmak
mano	el
mansako	el çantası
mantelo	manto
mardo	Sah
marmelado	marmelat
maro	deniz
marŝi	yürüme
martelo	çekiç
marto	Mart
mastro	patron, efendi, ev sahibi
maŝino	makine
matematiko	matematik
mateno	sabah
materialo	materyal
matura	olgun
meblo	mobilya, eşya
mekanika	mekanik
mem	kendi
membro	üye
memori	hatırlamak
mendi	sipariş vermek
menso	akıl
mentono	çene
meriti	layık olmak
merkredo	Çarşamba
meti	koymak
metio	meslek, zanaat
mezo	orta
mezuri	ölçmek
mi	ben (1. tekil şahıs zamiri)
mielo	bal
mil	bin
miliono	milyon
milito	savaş
minuto	dakika
miri	şaşırmak
moderna	modern

mola	yumuşak
momento	an
monato	ay (takvim)
mondo	dünya
monero	bozuk para
mono	para
monto	dağ
montri	göstermek
montrilo	göstergeç (kol)
montrofenestro	vitrin
monumento	anıt
mordi	ısırmak
morgaŭ	yarın
morto	ölüm
motorciklo	motorsiklet
motoro	motör
movi	taşımak
multaj	çok
muro	duvar
muso	fare
muŝo	sinek
muta	dilsiz
muzeo	müze
muziko	muzik

N

-n	akuzatif eki
nacio	ulus
naĝi	yüzmek
nano	cüce
naski	doğurmak
naskiĝi	doğmak
naturo	doğa
naŭ	dokuz
nazo	burun
ne	hayır, değil
necesa	lazım
necesi	lazım olmak
neĝi	kar yapmak
neĝo	kar
negro	zenci
nek	ne de
nenia	hiç bir çeşit
neniam	hiç bir zaman
nenie	hiç bir yer
nenies	hiç kimsenin
nenio	hiç bir şey
neniu	hiç kimse, hiç birisi
nepo	torun

nepra	zorunlu
nevo	yeğen
ni	biz (1. çoğul zamiri)
nigra	siyah
nilono	naylon
-nj	sevimli kadın ismi eki
nokto	gece
nomo	ad
normala	normal
noto	not
nova	yeni
novulo	yeni kişi, acemi
novelo	roman
novembro	Kasım
Nov-Yorko	New York
nu	hmm, iyi, şimdi
nubo	bulut
nuda	çıplak
nulo	sıfır
numero	numara
nun	şimdi
nuna	şimdiki
nur	sadece
nura	tek olan
nutra	besleyici

O

-o	isim sonu eki
obei	itaat etmek
objekto	nesne (obje)
-obl	kat, kere anlamını verir
odori	kokmak
oficejo	ofis
ofte	sıklıkla
ok	sekiz
okazi	meydana gelmek
okazintaĵo	olay
okcidento	batı
oktobro	Ekim
okulo	göz
okupi	meşgul etmek
okupiĝi	meşgul olmak
ol	-e, -a göre (karşılaştırma)
ombro	gölge
-on	kesir oluşturan ek
ondo	dalga
oni	birisi, birileri
onklo	dayı, amca
-ont	gelecek zaman aktif ortacı

-op	sayısal grup eki
opinii	fikri olmak
oranĝo	portakal
ordinare	olağan şekilde
ordo	düzen
ordoni	emretmek
orelo	kulak
orfo	yetik
organizi	organize etmek
organizo	organizasyon
oriento	doğu
oro	altın
-os	fiil gelecek zaman eki
osto	kemik
-ot	pasif gelecek zaman ortacı
ovo	yumurta

P

pacienco	sabır
paco	barış
pafi	ateş etmek
pagi	ödemek
paĝo	sayfa
pakaĵo	paket
paki	paketlemek
palaco	saray
pano	ekmek
pantalono	pantolon
papero	kağıt
pardoni	affetmek
pardonu	affedin
parenco	akraba
parfumo	parfüm
parko	park
paro	çift
paroli	konuşmak
parolado	konuşma
parto	kısım
pasi	geçmek
pastro	papaz, rahip
paŝi	adım atmak
patro	baba
paŭzo	ara
peceto	parçacık
peco	parça
pendi	asılı olmak, sarkmak
pensi	düşünmek
per	ile (vasıtası ile)

perdi	kaybetmek	praktiko	pratik
permesi	izin vermek	prava	haklı
persono	şahıs	pravi	haklı olmak
peti	rica etmek	precipe	özellikle
peza	ağır	preferi	tercih etmek
pezi	ağır tartmak	preĝejo	kilise
piediri	yürüyerek gitmek	prelego	konuşma
piedo	ayak	premi	baskı yapmak
pilko	top	premo	baskı
pipo	pipo	preni	almak
piro	armut	prepari	hazırlamak
placo	meydan	preparado	hazırlıklar
plaĉi	hoşa gitmek	preskaŭ	yaklaşık olarak
plafono	tavan	preta	hazır
planko	döşeme	preter	ötesinde
plano	plan	pretigi	hazırlamak
planto	bitki	prezenti	sunmak
plej	en fazla (karşılaştırma)	prezidi	başkanlık etmek
plena	dolu	prezo	fiyat
plendi	şikayet etmek	pri	hakkında
plenumi	yerine getirmek	printempo	ilkbahar
pli	daha fazla (karşılaştırma)	ripensi	düşünmek (bir şey hakkında)
plimultiĝi	çoğaltmak	pro	...den dolayı
plimultiĝi	çoğalmak	problemo	problem
plimulto	çoğunluk	produkti	üretmek
plori	ağlamak	produktio	ürün
plu	daha fazla	profesio	meslek
plumo	dolma kalem	programo	program
pluvo	yağmur	proksima	yakın
pluvombrelo	yağmur şemsiyesi	promeni	gezinmek
po	-şer (ikişer, üçer)	proponi	önermek
polico	polis	propono	öneri
pomo	elma	propra	özel, şahsi
ponto	köprü	proverbo	atasözü, özdeyiş
ponto	köprü	pruno	erik
popolo	halk	pruntepreni	ödünç almak
populara	popüler	prunti	borç vermek
por	için	publikigi	yayınlamak
por ke..	-mek için	publiko	halk
porcio	porsyon	pulmo	akciğer
pordo	kapı	pulovero	kazak
porko	domuz	pura	temiz
porti	taşımak	puŝi	itmek
portreto	portre		
post	sonra		
postuli	talep etmek		
poŝo	cep	R	
poŝmarko	posta pulu	radio	radyo
poŝto	posta	rado	tekerlek
poŝtuko	mendil	rajdi	binmek
povi	muktedir olmak, -bilmek		

rajti	hakkı olmak
rajto	hak, yetki
rakonti	anlatmak
rakonto	hikaye
rando	kenar
rapida	hızlı
rapidi	hızlanmak
raporti	rapor etmek
razejo	berber dükkanı
razi	traş etmek
re-	yineleme ön eki
reciproka	karşılıklı
regi	hükmetmek
regiono	bölge
registro	hükümet
regulo	kural
reĝo	kral
reklami	reklam yapmak
rekomendi	tavsiye etmek
rekta	doğru, düz
rekte	doğrudan
renkonti	karşılama
renkontiĝi	karşılaşma
renkontiĝo	karşılaşma
respekti	saygı göstermek
respekto	saygı
respondi	cevap vermek
respubliko	cumhuriyet
resti	kalmak
restoracio	lokanta
reto	ağ
revuo	dergi
ricevi	almak (mektup)
riĉa	zengin
ridi	gülmek
ridegi	gülmek (kahkahalarla)
rideti	gülümsemek
rigardi	bakmak
rikolti	hasat etmek
rikolto	hasat
rilati	ilişkilendirmek
rimarki	farketmek
ringo	yüzük, halka
ripeti	tekrarlamak
ripozi	istirahat etmek
rivereto	dere
rivero	nehir
robo	tek parça kadın ev elbisesi
romano	roman
rompi	kırmak
rompiĝi	kırılmak

ronda	yuvarlak
rosti	ızgarada pişirmek
rozo	gül
ruĝa	kırmızı
ruĝiĝi	kızarmak
rumo	rom (içki)
ruza	kurnaz
ruze	kurnazca

S

sabato	Cumartesi
saĝa	akıllı, bilge
saĝeco	bilgelik
saĝulo	bilge adam
sako	çanta
salato	salata
salo	tuz
salti	zıplamak
saluti	selamlamak
saluton!	selam!
sama	aynı
sana	sağlıklı
sanigi	sağlıklaştırmak
saniĝi	sağlıklaştırmak
sata	tok
satigi	doyurmak
satigi	doymak
scienco	bilim
scii	bilmek
se	eğer
sed	ama
segi	testere ile kesmek
seĝo	sandalye
seka	kuru
sekigi	kurutmak
sekiĝi	kurumak
sekundo	saniye
sekva	sonraki
sekvi	takip etmek
semajno	hafta
semajnfino	hafta sonu
semi	ekmek (tohum)
sen	-siz (eksik olma)
senco	anlam
sendi	göndermek
senfina	sonsuz
senso	duygu
sentaĝa	uygunsuz
sentaĝulo	uygunsuz kişi

senti hissetmek
 sep yedi
 septembro Eylül
 serçi aramak
 ses altı
 sezono mevsim
 si kendisi (refleksif zamir)
 sia kendisinin
 sidi oturmak
 signifi demek (anlamı olmak)
 silenti sessiz kalmak
 silko ipek
 simila benzer
 simili benzemek
 simpatia sempatik
 simpla basit
 sinjoro beyefendi
 sistemo sistem
 situacio durum
 skandalo skandal
 skatolo kutu
 skeleto iskelet
 skii kayak yapmak
 skribi yazmak
 sofo sofa, kanape
 soifi susamak
 sola yalnız
 soldato asker
 somero yaz (mevsim)
 songo rüya
 sonori zil çalmak
 sonorilo zil
 speciala özel
 specifa belirli
 spigulo ayna
 sperta tecrübeli
 spiri nefes almak
 sporto spor
 sprita akıllı
 stacidomo istasyon binası
 stacio durak, istasyon
 stalo ahır
 stari ayakta durmak
 starigi dikmek (bir şeyi ayakta)
 stelo yıldız
 stomako mide
 stranga garip
 strange garip şekilde
 stratangulo sokak köşesi
 strato sokak
 studento öğrenci (lise, üniv)

stulta aptal
 stultulo aptal kişi
 sub altında
 subita ani
 subite aniden
 subjupo etek altı giyecek
 subvesto iç çamaşırı
 suçi emmek
 sudo güney
 sufiça yeterli
 sufiçe yeterli şekilde
 sukcesa başarılı
 sukcesi başarmak
 sukero şeker
 suno güneş
 sunombrelo güneş şemsiyesi
 sunplena güneşli
 super yukarısında
 supera üstün
 superi üstün olmak
 superjaro artık yıl
 supo çorba
 supozi varsaymak
 supozo varsayım
 supra yukarıda olan
 suprajo yükseklik, yüksek kesim
 sur üzerinde
 surda sağır
 surtuto palto, pardesü, cüppe
 suspekti şüphe etmek

Ŝ

ŝafaro koyun sürüsü
 ŝafaĵo koyun eti
 ŝafo koyun
 ŝajni benzemek
 ŝajnigi benzetmek
 ŝanĝi değiştirmek
 ŝanĝiĝi değişmek
 ŝarĝi yüklemek
 ŝati beğenmek
 ŝi o (3. şahıs feminen zamir)
 ŝipo tekne, gemi
 ŝiri çekiştirip parçalamak
 ŝlosi kitlemek
 ŝpari tasarruf etmek
 ŝranko dolap
 ŝtato devlet, eyalet

ŝtono	taş
ŝtrumpo	çorap (dize kadar uzun)
ŝtrumpeto	çorap (kısa)
ŝtuparo	merdiven
ŝtupo	basamak
ŝuo	ayakkabı

T

tabelo	tabela
tablo	masa
tablotuko	masa örtüsü
tabulo	yaz tahtası
tago	gün
tamen	ancak
tapiŝo	halı
tasko	görev
taso	kupa, fincan
taŭga	uygun
taŭgi	uygun olmak
taŭro	boğa
taŭrobatalo	boğa güreşi
t.e. (=tio estas)	bu demektir, yani
teatro	tiyatro
tekruĉo	çaydanlık
teksto	metin
telero	tabak
televido	televizyon
temi	hakkında olmak
temperaturo	sıcaklık (derece)
tempo	zaman
teni	tutmak
tenilo	tutamak
teo	çay
termometro	termometre
terni	hapşırma
tero	yer (dünya)
terpomo	patates
tia	bu çeşit
tial	bundan dolayı
tiam	o zaman
tie	orada
ties	onun
tiel	bu şekilde
tigro	kaplan
timi	korkmak
timigi	korkutmak
tio	bu şey
tiom	o kadar
tiri	çekmek

tiu	bu kişi
tondi	makasla kesmek
tondilo	makas
tondro	gökgürültüsü
tondri	gürlemek
torto	turta
tra	içinden
tradukaĵo	tercüme parçası
traduki	tercüme etmek
traduko	tercüme
trafiko	trafik
trajno	tren
traktoro	traktör
tramo	tramvay
tranĉi	bıçakla kesmek
tranĉilo	bıçakla kesmek
trans	karşıya
tre	çok
tri	üç
trinki	içmek
trinkmono	bahşiş
tro	yeterinden fazla
troa	yeterinden fazla olan
trotuaro	kaldırım
trovi	bulmak
troviĝi	bulunmak
trunko	gövde
truo	delik
tuj	hemen
tunelo	tünel
turo	kule
tuŝi	dokunmak
tuta	tüm

U

-u	fiil emir eki
-uj	kap anlamı, ülke eki
ujo	kap
-ul	şahıs anlamı oluşturur
ulo	herif, kişi
-um	tam anlamı olmayan ek
ungo	tırnak
universala	üniversel
universitato	üniversite
unu	bir
unua	birinci
unue	öncelikle
urbo	şehir
urbodomo	belediye binası

-us fiil dilek formu eki
Usono ABD
utila kullanışlı, faydalı
uzi kullanmak

V

vagabondo serseri
vagi dolaşmak
vagono vagon
vagonaro tren, tren katarı
valizo valiz
vango yanak
vangofrapo tokat
vanta boş, değersiz
vaporo buhar
vaporŝipo buharlı gemi
varma sıcak
varo mal
vasta geniş
vazo vazı
veki uyandırmak
vekiĝi uyanmak
velo yelken
velŝipo yelkenli gemi
vendi satmak
vendredo Cuma
veni gelmek
venigi getirmek
vento rüzgar
ventro karın
vera gerçek olan
vero gerçek
verda yeşil
verdaĝo yeşillik, otlar
verki yazmak (kitap)
verkisto yazar
verko eser (kitap)
vespero akşam
vespere akşamleyin

vest(aĝ)o giyecek
verŝajna muhtemel
verŝajne muhtemelen
vetero hava durumu
veturado seyahat
veturi seyahat etmek (bir araçla)
vi sen, siz (zamid)
viando et
vico sıra
vidi görmek
vidindaĝo görülmeye değer şey
vidvo dul erkek
vilaĝo köy
vino şarap
vintro kış
viro erkek adam
viskio viski
vitro cam
vivi yaşamak
vivo yaşam
vizaĝo yüz, surat
viziti ziyaret etmek
voĉdoni oy vermek
voĉo ses, oy
vojaĝi seyahat etmek
vojo yol
voki seslenmek
voli istemek
vortaro sözlük
vorto kelime
vosto kuyruk (hayvan)
vulpo tilki

Z

zebro zebra
zoologio hayvanat
zorgi bakmak, ilgilenmek
zumi vızıldamak

SÖZLÜK (Türkçe - Esperanto)

A

ABD	Usono	almak (mektup)	ricevi
acımasız	kruela	alternatif	alternativo
açık, belirgin, net	klara	altı	ses
açıklamak	klarigi	altın	oro
açmak	malfermi	altında	sub
ad	nomo	ama	sed
adım atmak	paŝi	amaç	celo
adil	justa	amaçlamak	celi
adres	adreso	Amerika (kıtası)	Ameriko
affedin	pardonu	an	momento
affetmek	pardonu	ana, temel	ĉefa
ağ	reto	ancak	tamen
ağaç	arbo	anıt	monumento
ağır	peza	ani	subita
ağır tartmak	pezi	ani başlama ön eki	ek-
ağız	buŝo	aniden	subite
ağlamak	plori	anlam	senco
ağrıtmak	dolori	anlamak	kompreni
Ağustos	aŭgusto	anlatmak	rakonti
ahır	stalo	anons etmek	anonci
ahşap, odun	ligno	aparât	aparato
ahşaptan	ligna	aptal	stulta
aile	familio	aptal kişi	stultulo
akciğer	pulmo	ara	paŭzo
akıl	menso	arada	inter
akıllı	sprita	Aralık	decembro
akıllı, bilge	saĝa	aramak	serĉi
akılsız	malsaĝa	arı	abelo
akmak	flui	arkadaş	amiko
akraba	parencu	armut	piro
akrabalık ön eki	bo-	aroma	aromo
akrep (saati gösteren kol)	hormontrilo	artık yıl	superjaro
akşam	vespero	arzu etmek	deziri
akşamleyin	vespere	asılı olmak,	pendi
aktif	aktiva	sarkmak	
akuzatif eki	-n	asker	soldato
alet	ilo	aslan	leono
alet yaratır	-il	aşağıda olan,	malsupra
alev	flamo	aşağıdaki	
alın	frunto	aşağıdaki, takip eden	jena
alışmak	kutimi	at	ĉevalo
alkol	alkoholo	at arabası	ĉaro
Allah'a ismarladık	adiaŭ	atasözü, özdeyiş	proverbo
almak	preni	ateş	fajro
		ateş etmek	pafi
		avlu	korto

Avrupa	Eŭropo	beğenmek	ŝati
ay (gökyüzündeki)	luno	bekar	fraŭlo
ay (takvim)	monato	beklemek	atendi
ayak	pieĉo	belediye binası	urbodomo
ayakkabı	ŝuo	belirleyici artikel	la
ayakta durmak	stari	belirli	specifa
aydınlık,	hela	belirmek	aperi
açık renkli		belirsiz edat	je
ayna	spiegulo	belki	eble
aynı	sama	ben (1. tekil	mi
ayrı	aparta	şahıs zamiri)	

B

baba	patro	benzemek	ŝajni
bacak	kruro	benzemek	simili
bağırarak	krii	benzer	simila
barsak	intesto	benzetmek	ŝajnigi
bağlamak	ligi	berbataça	
bahçe	ĝardeno	berbat anlamı eki	-aĉ
bahşiş	trinkmono	berber dükkânı	razejo
bakmak	rigardi	besleyici	nutra
bakmak,	zorgi	beş	kvin
ilgilenmek		beyaz	blanka
bal	mielo	beyefendi	sinjoro
balık	fiŝo	bıçakla kesmek	tranĉi
bank	benko	bıçakla kesmek	tranĉilo
banyo yapmak	bani	bırakmak	forlasi
bar	drinkejo	bırakmak	lasi
bardak	glaso	biftek	bifstekoj
barış	paco	bile, şimdiden	jam
basamak	ŝtupo	bilet	bileto
basit	simpla	bilge adam	saĝulo
baskı	premo	bilgelik	saĝeco
baskı yapmak	premi	bilgilendirmek	informi
başarılı	sukcesa	bilim	scienco
başarmak	sukcesi	bilmek	scii
başka	alia	bin	mil
başka bir deĝiş ile	alivorte	bina katı	etaĝo
başkanlık etmek	prezidi	binmek	rajdi
başka sefer	alifoje	bir	unu
başkent	ĉefurbo	bir çeşit	ia
başlangıç	komenco	bir kaç	kelkaj
başlatmak	komenci	bir miktar	iom
batı	okcidento	bir miktar	kelka
batırmak (işi)	fuŝi	bir şey	io
bayrak	flago	bir yer	ie
bazen, kere	foje	bir zaman	iam
bebek	bebo	bira	biero
becerikli	lerta	birinci	unua
		birisi	iu
		birisi, birileri	oni
		birisinin	ies
		birlikte	kune

bisiklet	biciklo	Cumartesi	sabato
bitki	planto	cumhuriyet	respubliko
biz (1. çoğul zamiri)	ni	cüce	nano
blüz	bluzo	cümle	frazo
boğa	taŭro		
boğa güreşi	taŭrobatalo	Ç	
borç vermek	prunti	çabalamak	klopodi
boş, değersiz	vanta	çağırmaq	alvoki
boyun	kolo	çalışmaq	labori
bozuk para	monero	çanta	sako
bölge	regiono	Çarşamba	merkredo
bu	çi tiu	çatal	forko
bu çeşit	tia	çay	teo
bu demektir, yani	t.e. (=tio estas)	çaydanlık	tekruço
bu kişi	tiu	çekici	alloga
bu nedenle,	do	çekici	çarma
dolayısı ile		çekiç	martelo
bu şekilde	tiel	çekiştirip	şiri
bu şey	tio	parçalamak	
bugün	hodiaŭ	çekmek	tiri
buhar	vaporo	çene	mentono
buharlı gemi	vaporŝipo	çeşitli	diversa
bulmak	trovi	çıkarmak	demeti
bulunmak	troviĝi	(üzerinden)	
bulunmak,	çeesti	çıplak	nuda
mevcut olmak		çiçek	floro
bulut	nubo	çift	paro
bundan başka	krom	çikolata	çokolado
bundan dolayı	tial	çilek	frago
burun	nazo	çizmek (resim)	desegni
buz	glacio	çocuk	infano
büyük	granda	çoğalmak	plimultiĝi
büyük kocaman	ega	çoğaltmak	plimultiĝi
büyüklük eki	-eg	çoğul eki	-j
büyüme	kreski	çoğunluk	plimulto
		çok	tre
		çok	multaj
C		çorap (dize kadar uzun)	ŝtrumpo
cadde	avenuo	çorap (kısa)	ŝtrumpeto
cam	vitro	çorba	supo
canlı (hayvan+insan)	animalo	çöl	deserto
ceket	jako	çünkü	çar
cep	poŝo		
cesur	kuraĝa	D	
cevap vermek	respondi	dağ	monto
cezbetmek	logi		
coğrafya	geografio		
Cuma	vendredo		

dağılmak, dağıtmak öneki	dis-	dil (konuşulan) dilbilgisi dilsiz	lingvo gramatiko muta
daha fazla (karşılaştırma)	pli	dinlemek dip	aŭskulti fundo
daha fazla	plu	diş	dento
dakika	minuto	dişi form eki	-in
dal	branĉo	doğa	naturu
dalga	ondo	doğmak	naskiĝi
dans etmek	danci	doğru, hatasız	ĝusta
davet etmek	inviti	doğru, düz	rekta
davetiye	invitilo	doğru, tam	akurata
davranmak	agi	doğrudan	rekte
dayı, amca	onklo	doğu	oriento
-de, -da	ĉe	doğurmak	naski
bulunulan yer		dokunmak	tuŝi
de, da, dahi	ankaŭ	dokuz	naŭ
-de, -dan, dışarıya	el	dolap	ŝranko
dede	avo	dolaşmak	vagi
defter	kajero	dolma kalem	fontoplumo
değer anlamı katar	-ind	dolma kalem	plumo
değerli, sevgili	kara	dolu	plena
değiş tokuş etmek	interŝanĝi	domuz	porko
değişmek	ŝanĝiĝi	dondurma	glaciaĵo
değiştirmek	ŝanĝi	doymak	satiĝi
delege	delegito	doyurmak	satigi
delik	truo	dört	kvar
delmek	bori	döşeme	planko
demek	signifi	dövmek	bati
(anlam olmak)		dudak	lipo
demir	fero	dul erkek	vidvo
demir işlemek	forĝi	duman	fumo
-den bir yerden,	de	durak	haltejo
birisinin		durak, istasyon	stacio
-den dolayı	pro	durdurmak	haltigi
deniz	maro	durmak	halti
dere	rivereto	durum	kazo
derece	grado	durum	situacio
dergi	revuo	duvar	muro
deri	ledo	duygu	senso
ders	leciono	duymak	aŭdi
desteklemek	apogi	düğme	butono
devam etmek	daŭri	dükkan	butiko
devlet, eyalet	ŝtato	dün	hierau
dış	ekster	dünya	mondo
dışarıda	ekstere	düşmek	fali
dikkat etmek	atenti	düşünmek	pensi
dikmek	kudri	düşünmek	pripensi
dikmek	starigi	(bir şey hakkında)	
(bir şeyi ayakta)		düzen	ordo
dil (ağzımızdaki)	lango		

E

-e kadar	ĝis
-e, -a göre	ol
(karşılaştırma)	
eczane	apoteko
eğer	se
eğlendirmek	amuzi
Ekim	oktobro
ekmek (tohum)	semi
ekmek	pano
eksik olmak	manki
ekşi	acida
el	mano
el çantası	mansako
eldiven	ganto
elektrikli	elektra
elma	pomo
elmas	diamanto
emin	certa
emmek	suĉi
emretmek	ordoni
en fazla	plej
(karşılaştırma)	
erik	pruno
erkek adam	viro
erkek çocuk	filo
erkek kardeş	frato
erken	frua
erkenden	frue
eser (kitap)	verko
esmek	blovi
eş, koca	edzo
eşek	azeno
eşit	egala
et	viando
etek	jupo
etek altı giyecek	subjupo
etmek	kosti
(para, değer)	
etrafında	ĉirkaŭ
ev	domo
evet	jes
eyelemek	fajli
Eylül	septembro

F

fabrika	fabriko
---------	---------

fantazi	fantazio
fare	muso
farketmek	rimarki
farklı olmak	diferenci
fıkra	anekdoto
fırça	broso
fırın	forno
fırlatmak	ĵeti
fiil dilek formu eki	-us
fiil emir eki	-u
fiil geçmiş zaman eki	-is
fiil gelecek zaman eki	-os
fiil mastar eki	-i
fikir	ideo
fikre katılmak	konsenti
fikri olmak	opinii
film	filmo
fiyat	prezo
form, şekil	formo
fotoğraf çekmek	foti

G

G.Amerika	gaŭĉo
pampa çobanı	
gaga	beko
garip	stranga
garip şekilde	strange
garson	kelnero
gazete	ĵurnalo
gece	nokto
geçişli fiil yaratır	-ig
geçişsiz fiil yaratır	-iĝ
geçmek	pasi
geçmiş zaman	-it
pasif ortaç	
gelecek zaman	-ont
aktif ortacı	
gelmek	veni
genç	juna
genç kişi	junulo
genel	ĝenerala
geniş	larĝa
geniş	vasta
gerçek	fakto
gerçek	vero
gerçek olan	vera
getirmek	venigi

gezi	ekskurso	hakkında	pri
gezinmek	promeni	hakkında olmak	temi
gitmek	iri	haklı	prava
giyecek	vest(aĵ)o	haklı olmak	pravi
gizlemek	kaŝi	halı	tapiŝo
göğüs	brusto	halk	popolo
gökgürültülü	fulmotondro	halk	publiko
şimşek		hapşırmak	terni
gökgürültüsü	tondro	harf	litero
gökyüzü	ĉielo	hasat	rikolto
göl	lago	hasat etmek	rikolti
gölge	ombro	hasta	malsana
gömlek	ĉemizo	hata yapmak	erari
göndermek	sendi	hatırlamak	memori
görev	tasko	hatta	eĉ
görmek	vidi	hava	aero
görölmeye değer	vidindaĵo	hava durumu	vetero
şey		havlamak	boji
görünmek	aspekti	hayal etmek	imagi
göstergeç (kol)	montrilo	hayır, değil	ne
göstermek	montri	hayran olmak	admiri
gövde	trunko	hayvan	besto
göz	okulo	hayvanat	zoologio
gri	griza	hazır	preta
grip	gripo	hazırlamak	prepari
grup	aro	hazırlamak	pretigi
grup	grupo	hazırlıklar	preparado
grup oluşturan ek	-aro	Haziran	junio
güçlü	forta	hediye etmek	donaci
güçlkle	apenaŭ	hemen	tuj
gül	rozo	henüz şimdi	ĵus
gülmek	ridi	henüz, daha	ankoraŭ
gülmek	ridegi	her çeşit	ĉia
(kahkahalarla)		her iki cinsten	ge-
gülümsemek	rideti	her ikisi	ambaŭ
gün	tago	her şey	ĉio
güneş	suno	her yer	ĉie
güneş şemsiyesi	sunombrelo	her zaman	ĉiam
güneşli	sunplena	her-, herhangi	ajn
güney	sudo	herbiri	ĉiu
gürlemek	tondri	herif, kişi	ulo
güzel	bela	herkes	ĉiuj
		hesaplamak	kalkuli
		hesaplamak	komputi
		hızlanmak	rapidi
		hızlı	rapida
		hiç bir çeşit	nenia
		hiç bir şey	nenio
		hiç bir yer	nenie
		hiç bir zaman	neniam
		hiç kimse, hiç birisi	neniu

H

hafif	malpeza
hafta	semajno
hafta sonu	semajnfino
hak, yetki	rajto
hakkı olmak	rajti

hiç kimsenin
hiç olmazsa,
en azından
hikaye
hissetmek
hmm, iyi, şimdi
homurdanmak
horoz
hoş, iyi, güzel
hoşa gitmek
hükmetmek
hükümet
hür

nenies
almenaŭ
rakonto
senti
nu
grumbli
koko
agrabla
plaĉi
regi
registaro
libera

istasyon binası
istemek
istirahat etmek
işe almak
işlemek
iştah
işte
itaat etmek
itmek
iyi
izin vermek

stacidomo
voli
ripozi
dungi
funkcii
apetito
jen
obei
puŝi
bona
permesi

I

ısırmak
ıslık çalmak
ışık vermek
ızgarada pişirmek

mordi
fajfi
lumi
roŝti

İ

iç çamaşırı
için
içinde
içinden
içmek
içmek
ihtiyacı olmak
ikamet etmek
iki
ile (vasıtası ile)
ile, birlikte
iletişim kurmak
ilgilendirmek
ilginç
ilgisini çekmek
ilişkilendirmek
ilkbahar
inanmak
İngiliz
İngilizce dili
insan
internet
ipek
isim sonu eki
iskelet

subvesto
por
en
tra
drinki
trinki
bezoni
loĝi
du
per
kun
kontakti
koncerni
interesa
interesi
rilati
printempo
kredi
anglo
angla
homo
interreto
silko
-o
skeleto

K

kabul etmek
kafa, baş
kağıt
kahraman
kahve
kahverengi
kalabalık
kalabalıklaştırmak
kalbalıklaşmak
kalça
kaldırım
kalem
kalite
kalite
kalite anlamı eki
kalmak
kalp
kap
kap anlamı eki,
ülke eki
kapatmak
kapı
kaplamak, örtmek
kaplan
kapmak,
yakalamak
kar
kar yapmak
karar vermek
karga
karın
karışık
karşı, karşısında
karşılama
karşılaşma
karşılaşmak

akcepti
kapo
papero
heroo
kafo
bruna
amaso
amasigi
amasigi
gambo
trotuaro
krajono
eco
kvalito
-eco
resti
koro
ujo
-uj
fermi
pordo
kovri
tigro
kapti
neĝo
neĝi
decidi
korvo
ventro
komplika
kontraŭ
renkonti
renkontiĝo
renkontiĝi

karşılıklı	reciproka	konuşmak	paroli
karşıya	trans	konyak	konjako
Kasım	novembro	korkmak	timi
kaşık	kulero	korkutmak	timigi
kat, kere anlamı	-obl	kostüm	kostumo
veren ek		koşmak	kuri
kayak yapmak	skii	koymak	meti
kaybetmek	perdi	koyun	şafö
kazanmak	gajni	koyun eti	şafažo
kazak	pulovero	koyun sürüsü	şafaro
keçi	kapro	köpek	hundo
keci	kato	köprü	ponto
kek	kuko	köprü	ponto
kelime	vorto	kör	blinda
kemi	kosto	köşe	angulo
kenar	rando	köy	vilažo
kendi	mem	kral	režo
kendini beğenmiş	egoista	kravat	kravato
kendisi	si	krema	kremo
(refleksif zamir)		kulak	orelo
kendisinin	sia	kule	turo
kep, takke	çapo	kullanışlı, faydalı	utila
kesir oluşturan ek	-on	kullanmak	uzi
kez	fojo	kulüp	klubo
kırılmak	rompiĝi	kupa, fincan	taso
kırmak	rompi	kural	regulo
kırmızı	ruĝa	kurnaz	ruza
kısım	parto	kurnazca	ruze
kış	vintro	kurt	lupo
kıyı	bordo	kuru	seka
kızarmak	ruĝiĝi	kurumak	sekiĝi
kızartmak	friti	kurutmak	sekigi
kızmak	koleri	kuş	birdo
ki bağlacı	ke	kutlama, bayram	festo
kilise	preĝejo	kutlamak	festi
kilogram	kilogramo	kutu	skatolo
kilometre	kilometro	kuyruk (hayvan)	vosto
kim? hangi şey?	kiu	kuzen	kuzo
kimin?	kies	küçük, minik	eta
kiraz	çerizo	küçüklük eki	-et
kitap	libro	kültür	kulturo
kitlemek	şlosi	kütüphane	biblioteko
koklamak	flari		
kokmak	odori		
kol	brako		
kolay	facila		
koltuk	fotelo		
konser	koncerto		
kontrol etmek	kontroli		
konuşma	parolado		
konuşma	prelego		
		L	
		lahana	brasiko
		lamba	lambo
		layık olmak	meriti
		lazım	necesa
		lazım olmak	necesi

leylek	cikonio
limon	citrono
limon ağacı	citronarbo
liste	listo
litre	litro
lokanta	restoracio
lokomotif	lokomotivo
lütfen	bonvolu
lütfetmek	bonvoli

M

magazin, mecmua	gazeto
mağaza	magazeno
mahalle, bölge	kvartalo
makas	tondilo
makasla kesmek	tondi
makine	maŝino
mal	varo
mantar	fungo
manto	mantelo
marmelat	marmelado
Mart	marto
masa	tablo
masa örtüsü	tablotuko
masal	fabelo
matematik	matematiko
materyal	materialo
mavi	blua
Mayıs	majo
-mek için	por ke..
mekanik	mekanika
mektup	letero
mektuplaşmak	korespondi
melek	anĝelo
-meli, -malı	devi
memnun	kontenta
mendil	poŝtuko
merdiven	ŝtuparo
merkez	centro
meslek	profesio
meslek anlamı	-ist
veren ek	
meslek, zanaat	metio
meşgul etmek	okupi
meşgul olmak	okupiĝi
metin	teksto
mevsim	sezono
meydan	placo
meydana gelmek	okazi

meyilli	ema
meyilli olma	-em
anlamı veren ek	
meyletmek	emi
meyva	frukto
mi? midir?	ĉu?
mide	stomako
miktar için edat	da
milyon	miliono
misafir	gasto
mobilya, eşya	meblo
modern	moderna
motorsiklet	motorciklo
motör	motoro
muhtemel	verŝajna
muhtemelen	verŝajne
muktedir	kapabla
muktedir olmak,	povi
-bilmek	
mutlu	feliĉa
muzik	muziko
mücevher	juvelo
mümkün olma eki	-ebl
mürekkep	inko
müşteri	kliento
müze	muzeo

N

nasıl?	kiel
nylon	nilono
nazik	afabla
nazik	delikata
ne çeşit?	kia
ne de	nek
ne kadar?	kiom
ne zaman?	kiam
ne?	kio
neden?	kial
nefes almak	spiri
nehir	rivero
nerede?	kie
nesne (obje)	objekto
neşeli	gaja
New York	Nov-Yorko
Nisan	aprilo
nişanlı	fianĉo
normal	normala
not	noto
numara	numero

O

o (3. şahıs erkek zamiri)	li
o (3. şahıs feminen zamiri)	ŝi
o (nötr zamiri)	ĝi
o kadar	tiom
o zaman	tiam
Ocak	januaro
oda	ĉambro
ofis	oficejo
oğlan çocuğu	knabo
okşamak	karesi
okumak	legi
olağan şekilde	ordinare
olay	okazintaĵo
olgun	matura
olmasına rağmen	kvankam
oluşmak (bir şeyden)	konsisti
on	dek
onlar (3. çoğul zamiri)	ili
onun	ties
orada	tie
organizasyon	organizo
organize etmek	aranĝi
organize etmek	organizi
orta	mezo
ot	herbo
otel	hotelo
otobüs	aŭtobuso
otobüs	buso
otomobil	aŭto
otomobil	aŭtomobilo
oturmak	sidi
oturum (toplantıda)	kunsido
oy vermek	voĉdoni
oyynamak	ludi

Ö

ödemek	pagi
ödünç almak	pruntepreni
öğrenci	lernanto
öğrenci (lise, üniv)	studento

öğrenmek	lerni
öğretmek	instrui
öğretmen	instruisto
öküz	bovo
ölçmek	mezuri
ölüm	morto
öncelikle	unue
önemli	grava
öneri	propono
önermek	proponi
önünde	antaŭ
öpmek	kisi
örnek	ekzemplo
ötesinde	preter
öyle, aynen	ja
özel	speciala
özel, şahsi	propra
özellekle	precipe

P

paket	pakaĵo
paketlemek	paki
palto, pardesü, cüppe	surtuto
pamuk	kotono
pantolon	pantalone
papaz, rahip	pastro
para	mono
parça	ero
parça	peco
parçacık	peceto
parfüm	parfumo
park	parko
parlak	brila
parlamak	brili
parmak	figro
pasif gelecek zaman ortacı	-ot
patates	terpomo
patron, efendi, ev sahibi	mastro
Pazar	dimanĉo
Pazartesi	lundo
peçete	buŝtuko
pencere	fenestro
perde	kurteno
Perşembe	ĵaŭdo
peynir	fromaĝo
pipo	pipo

pişirmek	kuiiri
pişirmek (fırında)	baki
plan	plano
pohpohlamak	flati
polis	polico
popüler	populara
porsyon	porcio
portakal	oranĝo
portre	portreto
posta	pošto
posta kartı	bildkarto
posta pulu	poštmarko
pratik	praktiko
problem	problemo
program	programo
puro	cigaro

R

radyo	radio
raĝmen	malgraŭ
rahat, konforlu	komforta
rahatsız etmek	ĝeni
rapor etmek	raporti
reklam yapmak	reklami
renk	koloro
resim, figür	bildo
rica etmek	peti
rom (içki)	rumo
roman	novelo
roman	romano
ruh	animo
rüya	songo
rüzgar	vento

S

saat (15:30 gibi)	horo
saat (alet)	horloĝo
sabah	mateno
sabır	pacienco
saç, kıl	haro
sadece	nur
sadık	fidela
sağ	dekstra
sağa sola fırlatıp atmak	disĵeti
sağır	surda

saĝlıklaşmak	sanigi
saĝlıklaştırmak	sanigi
saĝlıklı	sana
saĝlıklı olmak	farti
sahip olmak	havi
sahne (tiyatro)	akto
sakal	barbo
salata	salato
Salı	mardo
sanat	arto
sandalye	seĝo
sandık	kesto
saniye	sekundo
sanki	kvazaŭ
saray	palaco
sarhoş	ebria
sarı	flava
sarışın	blonda
satın almak	aĉeti
satmak	vendi
savaş	milito
sayfa	paĝo
saygı	respekto
saygı göstermek	respekti
sayısal grup eki	-op
sebze	legomo
seçmek	elekti
sekiz	ok
selam!	saluton!
selamlamak	saluti
sempatik	simpatia
sen, siz (zamir)	vi
sepet	korbo
serseri	vagabondo
ses, oy	voĉo
seslenmek	voki
sessiz kalmak	silenti
sevilmeye değer	aminda
sevimli erkek	-ĉj
ismi eki	
sevimli kadın	-nj
ismi eki	
sevinmek	ĝoji
sevmek	ami
seyahat	veturado
seyahat etmek	vojaĝi
seyahat etmek (bir araçla)	veturi
sıcak	varma
sıcaklık (derece)	temperaturo
sıfat eki	-a

sıfır	nulo
sıklıkla	ofte
sınıf	klaso
sıra	vico
sırasında, boyunca	dum
sırt	dorso
sigara	cigaredo
sigara içmek	fumi
sinek	mušo
sinema (bina)	kinejo
sipariş vermek	mendi
sistem	sistemo
siyah	nigra
-siz (eksik olma)	sen
skandal	skandalo
sofa, kanape	sofo
sohbet etmek	babili
sokak	strato
sokak köşesi	stratangulo
son	fino
sonbahar	aŭtuno
sonlandırmak	ĉesi
sonra	post
sonraki	sekva
sonsuz	senfina
sonuncu	lasta
sormak	demandi
söylemek	diri
sözlük	vortaro
spor	sporto
su	akvo
sunmak	prezenti
susamak	soifi
süpürmek	balai
sürahi	kruĉo
süregelen,	-ad-
tekrarlayan eylemler için ek	
sürü olarak	bruto
yetiştirilen hayvanlar	
süt	lakto

Ş

şahıs	persono
şahıs anlamı	-ul
oluşturan ek	
şapka	ĉapelo
şarap	vino
şarkı	kanto
şarkı söylemek	kanti

şaşırmak	miri
şef	ĉefo
şehir	urbo
şeker	sukero
şekerleme	bonbono
-şer (ikişer, üçer)	po
şey (fiziksel)	aĵo
şey anlamı	-aĵ
veren ek	
şey, mesele, konu	afero
şık, zarif	eleganta
şımarık çocuk	bubo
şikayet etmek	plendi
şimdi	nun
şimdiki	nuna
şimdiki zaman	-as
fiil eki	
şimdiki zaman	-ant
ortaç eki	
şimdiki zaman	-at
pasif ortaç eki	
şimşek	fulmo
şişe	botelo
şişman, kalın	dika
Şubat	februaro
şüphe etmek	dubi
şüphe etmek	suspekti

T

tabak	telero
tabela	tabelo
tahıl tanesi	greno
takip etmek	sekvi
takvim	kalendaro
talep etmek	postuli
tam	ĝuste
tam anlamı	-um
olmayan ek	
tamamlamak	kompletigi
tanıdık	konata
tanım	difino
tanımak	koni
tanımlamak	difini
taramak	kombi
tarih	dato
tarih	historio
tarla grubu,	kamparo
kırsal yer	
tarla, kır	kampo

üretmek	produkti
ürün	produkto
üstün	supera
üstün olmak	superi
üye	ano
üye	membro
üye olmak, kaydolmak	aliği
üzerinde	sur
üzgün, pişman olmak	bedaüri
üzülerek	bedaürinde

V

vagon	vagono
valiz	valizo
var olmak	ekzisti
varmak	alveni
varsayım	supozo
varsaymak	supozi
vazo	vazo
ve	kaj
vedalaşmak	adiaüi
vermek	doni
veya	aü
vızıldamak	zumi
viski	viskio
vitrin	montrofenestro
vs (kaj tiel plu)	ktp
vurmak, çarpmak	frapi
vücut	korpo

Y

yabancı	fremda
yabancı kişi	fremdulo
yağmur	pluvo
yağmur şemsiyesi	pluvombrelo
yakın	proksima
yakında	baldaü
yakınlık gösteren edat	çi
yaklaşık olarak	preskaü
yaklaşmak	alproksimiği
yalnız	sola
yan	flanko
yanak	vango

yanında	apud
yanmak	bruli
yapışkan	gluo
yapmak	fari
yaprak	folio
yaratmak	krei
yardım etmek	helpi
yardımcı fiil, -dir	esti
yargılamak	juği
yarın	morgaü
yaş	aço
yaşam vivo	
yaşamak	vivi
yaşında	aço
yatak	lito
yatmak	kuşi
yavru	ido
yavru anlamı veren ek	-id
yayınlamak	publikigi
yaz (mevsim)	somero
yaz tahtası	tabulo
yazar	aütoro
yazar	verkisto
yazmak	skribi
yazmak (kitap)	verki
-ye doğru (yön gösterir)	al
yedi	sep
yeğen	nevo
yelken	velo
yelkenli gemi	velşıpo
yemek yemek	manği
yeni	nova
yeni kişi, acemi	novulo
yeniden	denove
yenidoğan	şunaskita
yer	loko
yer (dünya)	tero
yer anlamı eki	-ejo
yerine	anstataü
yerine getirmek	plenumi
yerine koymak	anstataüi
yeşil	verda
yeşillik, otlar	verdaço
yeterinden fazla	tro
yeterinden fazla olan	troa
yeterli	sufiça
yeterli şekilde	sufiçe
yetik	orfo

yıkamak	lavi	yükses sesle	laüte
yıl	jaro	yün	lano
yıldız	stelo	yürümek	marşi
yineleme ön eki	re-	yürüyerek gitmek	pediri
yol	vojo	yüz	cent
yoldaş	kamarado	yüz, surat	vizaço
yorgun	laca	yüzmek	naği
yön göstermek, liderlik etmek	gvidi	yüzük, halka	ringo
yönetici	estro		
yönetmek	estri	Z	
yönetmen, müdür	direktoro	zaman	tempo
yöntem	maniero	zarf	koverta
yukarıda olan	supra	zarf eki	-e
yukarısında	super	zebra	zebro
yumurta	ovo	zenci	negro
yumuşak	mola	zengin	riça
yuva	hejmo	zevkine varmak	gui
yuvarlak	ronda	zıplamak	salti
yüklemek	şarği	zil	sonorilo
yüksek sesli	laüta	zil çalmak	sonori
yükseklik, yüksek kesim	supraço	ziyaret etmek	viziti
yükselmek	leviği	zorunlu	nepra
yükseltmek	levi		

İNDEX

Giriş	5
Esperanto nedir?	7
Esperanto nasıl bir dildir?	9
Esperanto öğreniyoruz	11
1-a Leciono: Kio, kiu, -in, la artikeli, zamirler, estas.	15
2-a Leciono: Şahıs zamirleri, mal-, kia, tio, tiu.	23
3-a Leciono: İyelik zamirleri (mia, etc), homo.	33
4-a Leciono: Kie, tie, bileşik kelimeler, -ist, per.	41
5-a Leciono: Akuzatif, kiun, kion, ŝati, al, emir kipi, direkt objeler.	49
1-5 Arası Derslerin Kontrolü için Alıştırmalar	63
6-a Leciono: Hafta, -ej, -il, geçmiş -is ve gelecek -os zaman, geçişli ve geçişsiz fiiler	65
7-a Leciono: Zarflar -e, Korelatifler.	71
8-a Leciono: Sayılar, saat, sıralı sayılar, de, da, ĉe.	79
9-a Leciono: -on, -obl, pli ol, malpli ol, la plej, la malplej, el, do, aŭ, -an.	87
10-a Leciono: Tago kaj nokto, pri, for, sıralı sayılar, edatlar.	95
6-10 Arası Derslerin Kontrolü için Alıştırmalar	103
11-a Leciono: Tie ĉi, tiu ĉi, aylar ve mevsimler, -ul, -em, -et, -eg.	107
12-a Leciono: Geri dönüşlü zamir si, refleksif sıfat sia, koşullu zaman -us, se, mem.	117
13-a Leciono: -aĵ, -ec, -ebl, ke, sen-.	125
14-a Leciono: -ig, iĝ, pro.	131
15-a Leciono: Yön akuzatifi, ev, -uj, dis-, re-, -ing, -ind, -er.	139
10-15 Arası Derslerin Kontrolü için Alıştırmalar	147
16-a Leciono: Aktif ortaçlar: -ant, -int, -ont; pasif ortaçlar: -at, -it, -ot.	151
17-a Leciono: Aile, ge-, bo-, -id, laŭ, plu, plaĉi, verki, zorgi, pasif form.	159
18-a Leciono: La korvo kaj la vulpo. -ante, -inte, -onte, -ad, ek-, -ĉj, -nĵ, ju pli, des pli.	165
19-a Leciono: Ni iru al Esperanto-Kongreso. -op, po, -aĉ, fi-, krom, kvazaŭ, -estr, tarih ve ölçülerde akuzatif, el-.	171
20-a Leciono: -um, eks-, mis-, -end, eĉ, je.	177
Tamamlayıcı ders: Akuzatif, artikkel, refleksif zamir, aktif form, -uj, ülke isimleri, atıfsal sıfatlar, ke, zarf ortaçlar, de, sahip olmak, yapmak, por ile pro, alışılmış ifadeler ve kısaltmalar.	185
Okuma Metinleri: Pri la Historio de Esperanto - Esperanto Tarihi Hakkında. La Espero. Korespondado - Mektuplaşma. Poezioj - Şiirler.	193
Biografio de Zamanhof.	197
Ni alvenis al la fino.	205
Ön ve son ekler tablosu.	207
Edatlar.	209
Korelatifler tablosu.	210
Sözlük (Esperanto-Türkçe)	211
Sözlük (Türkçe-Esperanto)	225
İndex	241

Dünya üzerinde Esperanto eğitimi için bir çok kitap yazılmıştır, ancak bunların çok azı başarıya ulaşmış kitaplardır. Türkçe’de ise Slovak esperantist Stano Marcek’in “Doğrudan Metod ile Esperanto” adlı kitabı dışında hemen hemen hiç bir öğretici kitap mevcut değildir. Bu kitap doğrudan öğrettiği için sınıf ortamına çok uygun olsa da, kendi kendine öğrenmek isteyenler için, dilbilgisi açıklamaları olmadığından, bir sorun oluşturmaktadır. Bundan dolayı Arjantinde “Liga Argentina de Esperanto”dan deneyimli öğretmen Jorge Hess’in kaleme aldığı ve uzun yıllar Arjantinde başarı ile kullanılan bu kitabı tercüme edip Türkiye’de Esperanto dilini öğrenmek isteyenlerin kullanımına sunmak ve bu açığı kapatmak istedim.

Kitabın gerçekleşmesinde emeği geçen Fatma Erođlan ile Utku Gürdal'a da ayrıca teşekkür ederim.

Vasil Kadifeli